6 VELIKI INTERVJU
MAKSIMILIJANA MALI, STROKOVNA DELAVKA NA PODROČJU REJNIŠTVA

8 TEMA MESECA
KORONAVIRUS – STANJE V OBČINI DOMŽALE

13 AKTUALNO
BOŠTJAN KORITNIK, MINISTER ZA JAVNO UPRAVO

SLAMNIK

OBČINA DOMŽALE
prostor zadovoljnih ljudi

GLASILO OBČINE DOMŽALE

24. APRIL 2020 | LETNIK LX | ŠTEVILKA 4 | IZDAJA KULTURNI DOM FRANCA BERNIKA DOMŽALE | CENA 1,09 EUR

www.kd-domzale.si/glasilo-slamnik.html

Foto: Arhiv Osnovne šole Rodica

Ko se družbeno življenje popolnoma ustavi

Koronavirus je dodobra in popolnoma nepričakovano zaustavil življenje, ki smo ga poznali doslej.

Nihče od nas si še pred nekaj tedni ni predstavljal, da bi se lahko zaprla domala vsa vrata, zato se tudi nismo pripravljali na to. Nato smo dobili dva, tri dni, da se pripravimo, nakupimo najnujnejše in se zapremo v bunkerje. No, svoje domove. Občutek je bil tak, kot nekaj dni tistega leta 1991, ko so naše mesto preletavala letala. Tokrat je v zraku koronavirus. Vse to močno vpliva na naša življenja, poslovna ali pa vsaj družabna stran je močno prizadeta pri večini Domžalčanov. Ni več 'kofetkanja' v priljubljeni kavarni, marsikdo si ne upa k zdravniku, četudi bi potreboval zdravljenje, poklicni in rekreativni športniki so opustili trenažne procese, tekmovanja so odpadla. Učenci, starši in učitelji so se znašli pred novimi izzivi – učenje na daljavo je vse prej kot preprosto za vse vpletene. Kulturniki, najsi gre za glasbenike, gledališčnike ali druge ustvarjalce, ki iščejo pot do občinstva, so bili primorani v trenutku odpovedati vse že napovedane nastope. Nekateri so se znašli in svojo dobro voljo z nami delijo v virtualnem svetu. V cerkvah ni več svetih maš in drugih obredov, v veliki meri smo se morali odpovedati velikonočnim praznikom, kot smo jih bili vajeni. Dame trpijo zaradi neurejenih frizur (četudi samo za sprehod do bližnjega parka ali gozda), nohtov in drugih kozmetičnih storitev, ki so se nam zdele doslej samoumevne. Kmetije, ki oskrbujejo s svojimi dobrotami več prebivalcev, so morale preklopiti na nov poslovni model – prinašanje hrane do naših vrat, enako gostinci. In ja, v trgovine hodimo v bojni opremi, z maskami, rokavicami in … nakupovalnimi listki. Za piko na i pa so se ravno v času, ko se je začela koronakriza, začeli lepi dnevi, mi pa nismo mogli tega izkoristiti za prijetne sprehode po Arboretumu. Tudi njihova vrata so bila en mesec zaprta. Domžalčani iz vseh omenjenih področij so nam v Zgodbah iz karantene zaupali, kaj (ne)počno v teh časih …

Življenje se je čisto zares ustavilo, kajne? A verjeti moramo, da se bo počasi, a zanesljivo vrnilo v stare tirnice. Na nas pa bo, da takrat res polno zaživimo. Da nas ne bo prehitel trenutek resnice in nova obžalovanja … › 20

Svoja vrata ponovno odprl domžalski tržni prostor

Razveseljiva novica za občanke in občane je prišla v torek, 7. aprila, ko je domžalski tržni prostor ponovno odprl svoja vrata.

Za kupce in prodajalce velja nov režim nakupovanja v skladu z obveznimi ukrepi za preprečevanje okužb v času epidemije covid-19. Obvezni ukrepi za preprečevanje okužb ob vstopu na domžalski tržni prostor so: vstopanje posamično, razkuževanje rok pri vstopu na tržni prostor, obvezno nošenje zaščitnih sredstev za prodajalce in stranke, upoštevanje varnostne razdalje (2 m med strankami), maksimalno število kupcev na tržnem prostoru (10), zadrževanje ob stojnicah ni dovoljeno. Domžalski tržni prostor obratuje od torka do sobote med 8. in 14. uro, ob nedeljah in ponedeljkih pa je zaprt. Na Občini Domžale vas naprošajo, da se ravnate v skladu z navodili in se ustrezno zaščitite.

ROK ZA ODDAJO

Naslednja številka Slamnika izide v petek, **29. maja 2020.**

Rok za oddajo prispevkov je v četrtek, **14. maja 2020, do 12. ure.**

Pri vsakem prispevku mora biti jasno razvidno, kdo je avtor prispevka, podpis fotografa in komentar k fotografiji.

Prispevke lahko v času uradnih ur oddate v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale, zunaj uradnih ur v nabiralniku na stavbi ali na naš e-naslov.

V skladu z Odlokom o javnem glasilu Občine Domžale Slamnik nenaročeni prispevki ne bodo honorirani, končno odločitev o objavi prispevkov in njihovi dolžini pa sprejema uredništvo. Za vsa vprašanja smo vam na voljo na e-naslovu:
urednistvo.slamnik@gmail.com

AKTUALNO

Domžalski podjetniki po prvo pomoč na obrtno zbornico

Podjetniki po vsej Sloveniji so se znašli pred enim največjih izzivov v zgodovini. Prepoved obratovanja številnih dejavnosti nas je zadela nepričakovano in seveda večino ujela nepripravljene. Koronakriza je številne podjetnike pustila bose in gole pred vrati najetih poslovnih prostorov. Preverili smo, kako se v prvih bojnih vrstah, skupaj s podjetniki, za lažje preživetje v času krize bori Obrtna zbornica Domžale.

› 18

AKTUALNO

Domžalski domovi za starejše

Domovi za starejše so v času trajanja pandemije korona virusa med najbolj izpostavljenimi in tudi prizadetimi v Sloveniji. V njih bivajo starejši, mnogi s hudimi zdravstvenimi težavami, virus pa je še posebno nevaren prav za to populacijo. Kako se s trenutno krizo spopadajo v domžalskem domu, smo poprašali direktorico Doma upokojencev Domžale mag. Natašo Zalokar. Direktor MGC Bistrica Primož Cimerman in strokovna vodja Irena Štrus pa sta nam dala konkreten vpogled v njihove izzive in življenje v zadnjih tednih. › 14, 30

ŠPORT

Koronavirus v svetu nogometa

Če zapišemo, da je koronavirus obrnil svet na glavo, potem je še težje najti izraz, kaj je naredil športu. Nogomet – kot dobesedno religija v nekaterih državah, milijardni posel po vsem svetu in kot služba številnih – je obstal. Žoga se še vedno brca nekje na travniku, doma na dvorišču ali celo igrišču, a kopački so se 'obesili na klin'. Raziskali smo, za kako dolgo in predvsem, kaj to pomeni za naše tri največje občinske nogometne klube Domžale, Radomlje in Dob.

› 40

TEHNIČNI PREGLEDI TRAKTORJEV NA TERENU

AKTUALNO

Drage bralke, dragi bralci,

minilo je več kot mesec dni, kar je novi koronavirus dodobra in popolnoma nepričakovano zaustavil življenje, ki smo ga poznali doslej. V tem času smo okusili, kako je živeti z omejitvijo gibanja, kako je delati od doma ali v bolj nesrečnih primerih ostati brez dela, kako se učiti doma, kako spoznavati nove snovi s pomočjo novodobne tehnologije, kako je živeti s tesnobo nepredvidljivosti jutrišnjega dne ter strahom za svoje zdravje in zdravje ljudi okoli nas. A spoznali smo tudi, kako je, če več časa preživimo z družino, pomagamo starejšim ljudem z nakupi in se odpovemo lastnim pravicam za dobrobit skupnosti. Spoznali smo, kaj pomenijo solidarnost, nesebičnost, odgovornost. V Slamniku smo zbrali različne zgodbe Domžalčanov, od gostincev, samozaposlenih, športnikov, podjetnikov, učiteljev, zdravstvenih delavcev in drugih, ki so nam zaupali, kakšno je njihovo življenje v karanteni, kako se je covid-19 dotaknil in spremenil njihov vsakdan.

V Temi meseca lahko preberete podrobnejši pregled aktivnosti v zvezi s preprečevanjem širjenja epidemije, ukrepe in trenutno stanje v občini Domžale. O tem, kako uspešni smo bili Domžalčani, si lahko preberete v intervjujih z v. d. direktorice ZD Domžale mag. Renato Rajapakse, dr. med. spec., poveljnikom Civilne zaščite Občine Domžale Markom Žagarjem, podžupanjo in članico štaba CZ Občine Domžale mag. Renato Kosec ter koordinatorko med ZD Domžale in Civilno zaščito Domžale Tino Urankar, diplomirano medicinsko sestro.

Našo občino je obiskal tudi minister za javno upravo Boštjan Koritnik, ki je v pogovoru za Slamnik pohvalil dosedanje aktivnosti občinske uprave in občinskega štaba Civilne zaščite pri preprečevanju širjenja novega koronavirusa ter Domžale postavil za zgled dobre prakse.

Ker so domovi za starejše v času trajanja pandemije korona virusa med najbolj izpostavljenimi in prizadetimi v Sloveniji, smo povprašali direktorico Doma upokojencev Domžale mag. Natašo Zalokar ter direktorja MGC Bistrica Primoža Cimermana in strokovno vodjo Ireno Štrus, kako se spopadajo z aktualnimi izzivi. O stiskah domžalskih podjetnikov in o sprejetih ukrepih in pomoči, ki naj bi to stisko omilila, pa je spregovorila direktorica domžalske obrtne zbornice Karolina Kalan. Pogovarjali smo se tudi s sekretarko Območnega združenja Rdečega križa Domžale Majdo Mernik, ki je opisala njihovo pomoč in delo na terenu v času pandemije.

Na straneh športa pa si lahko preberete, kako je novi koronavirus razbil mit o najpomembnejši postranski stvari na svetu, nogometu. Raziskali smo, za kako dolgo so se nogometaši prisiljeni umakniti z nogometnih igrišč in predvsem, kaj to pomeni za naše tri največje občinske nogometne klube Domžale, Radomlje in Dob.

Aprilski Slamnik, ki je še prav posebej bogat z zgodbami, tokrat celo na 48 straneh, je s številnimi ‚korona-zgodbami' oris trenutnega časa, kljub temu pa v njem lahko berete tudi o drugih stvareh. V Velikem intervjuju nas tako Maksimilijana Mali, dolgoletna strokovna delavka na področju rejništva, popelje v nek drug, posebej ranljiv svet rejništva. In naj bodo tudi te zgodbe dokaz, da kljub specifični situaciji, živimo naprej.

Ostanite odgovorni do sebe in drugih.

Špela Trškan,
odgovorna urednica

CČN Domžale - Kamnik bo z vzorčenjem sodelovala pri raziskavah za detekcijo koronavirusa v odpadnih vodah

Centralna čistilna naprava Domžale-Kamnik kot izvajalec gospodarske javne službe varstva okolja svoje obveznosti odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode nemoteno opravlja tudi v izrednih razmerah, kot je aktualna zdravstvena epidemija. Kako pomembni so procesi na čistilnih napravah, ki čistijo odpadne vode in jih odvajajo nazaj v okolje, kažejo tudi rezultati najnovejših raziskav, ki so pokazale prisotnost koronavirusa v odpadnih vodah. V Sloveniji bo z vzorci odpadne vode pri teh raziskavah sodelovala tudi CČN Domžale - Kamnik.

Po besedah direktorice **Marjete Stražar** je **Nacionalni inštitut za biologijo** na JP CČN Domžale - Kamnik in na komunalna podjetja v teh dneh naslovil pobudo za sodelovanje pri raziskavah z vzorčenjem odpadne vode, povezanih s pandemijo covid-19. K raziskavam, ki pripomorejo k boljšemu spopadanju z epidemijo covid- 19, je raziskovalce pozvala tudi Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS (ARRS). Vzorčenje naj bi tako potekalo vsak dan ali vsak drugi dan, iz vzorcev odpadne vode iz dotoka pa bi skušali izolirati RNA sars -cov-2, da bi ugotovili morebitno prisotnost virusnega genoma in ugotavljanje možnosti spremljanja jakosti epidemije prek odpadnih vod. V Sloveniji smo v odpadnih vodah predhodno že ugotovili prisotnost norovirusa, rotavirusa in bakterije rodu Clostridium, ki povzročajo črevesne bolezni, in mnogo drugih patogenih mikrobov.

Centralna čistilna naprava Domžale - Kamnik

V upravi CČN Domžale - Kamnik so sicer takoj po razglasitvi epidemije zaradi okužb s koronavirusom že s 16. marcem zaradi povečanega tveganja in preprečevanja širjenja virusne okužbe sprejeli vrsto posebnih zaščitnih in varnostnih ukrepov, da bi lahko zagotovili nujno obratovanje vseh tehnoloških procesov na čistilni napravi. Direktorica še poudarja, da njihovi zaposleni poleg standardne uporabe zaščitne opreme upoštevajo vsa navodila odgovornih institucij, povezanih s higienskimi predpisi, postopki čiščenja, razkuževanja in prezračevanja prostorov, priporočene varnostne razdalje med zaposlenimi v pisarnah, prostorih za prehrano, sanitarijah in drugih skupnih površinah: *»Zaposlene smo razporedili v več delovnih skupin, ki se tedensko izmenjujejo, kar velja tudi za dežurstva ob vikendih. S temi preventivnimi ukrepi želimo ob morebitni okužbi katerega od zaposlenih zagotoviti nemoteno izvajanje del. V primeru morebitnih večjih okvar ali povečanega obsega dela bomo na delo znova vpoklicali vse zaposlene, da bi tako zagotovili nemoteno obratovanje čistilne naprave. Območje čistilne naprave je za obiskovalce zaprto, dostop omogočamo le za najnujnejše dovoze po predhodni odobritvi pooblaščenih oseb. Podobno bomo z varnostnimi ukrepi poskrbeli tudi za predajo vzorcev odpadne vode Nacionalnemu inštitutu za biologijo, ki bo izvajal raziskave vsebnosti koronavirusa v naših odpadnih vodah.«*

Iz nizozemskega Nacionalnega inštituta za javno zdravje in okoljske raziskave (RIVM) so nedavno potrdili, da so novi koronavirus, ki povzroča bolezen covid-19, zaznali tudi v odpadnih vodah, podobno poročajo tudi iz Belgije, kjer so CoV RNA (RNA - ribonukleinska kislina je molekula, ki opravlja vrsto ključnih funkcij v živih organizmih) evidentirali v iztrebkih. Pri manjšem odstotku okuženih pacientov so ugotovili, da se koronavirus nahaja v prebavilih (gastrointestinalni trakt), z izločanjem pa ta prehaja v kanalizacijski sistem in odpadno vodo.

Omenjeni nizozemski inštitut zato za detektiranje koronavirusa priporoča izvajanje monitoringa odpadnih voda na čistilnih napravah, saj je mogoče na ta način ugotoviti, v kakšni meri je populacija na sprejemnem območju tudi ogrožena. Na podoben način so detektirali tudi norovirus, ki povzroča črevesno bolezen, bakterije, odporne na antibiotike, poliovirus, ki povzroča otroško ohromelost, in virus ošpic. Poskrbeli so, da je osebje na čistilnih napravah ob izvajanju ustreznih higienskih ukrepov in protokolov ustrezno zaščiteno pred nevarnimi virusnimi okužbami, kot je tudi covid-19. Z uporabo molekularnih metod so zaznali prisotnost koronavirusa v odpadnih vodah na letališču v Amsterdamu, v kraju Tilburg in na čistilni napravi Kaatsheuvel, ki sprejema odpadno vodo iz kraja Loon op Zand, kjer so prijavili prvo okužbo pacienta s covid-19 v državi. Vzorce odpadne vode tako tedensko spremljajo že od 17. februarja, vendar v prvih 14 dneh koronavirusa še niso zaznali, medtem ko so v Amsterdamu, kjer so vzorčili odpadno vodo 2., 9. in 16. marca, že našli genski material virusa. Prvi vzorec z vsebnostjo koronavirusa so odvzeli štiri dni po izvedbi testiranja 27. februarja in potrditvi okuženosti prve osebe s covid-19. Genom virusa so zaznali 3., 10. in 17. marca v vzorcih iz čistilne naprave v Tilburgu, prav tako v prvem tednu po potrditvi okužb. Na čistilni napravi v kraju Kaatshevuel so vzorce odvzeli 3. in 18. marca, in le pri slednjem zaznali vsebnost RNA v virusu, ki povzroča covid-19.

V čistilnih napravah zaposleno osebje tako upošteva vse potrebne standarde, varnostna pravila ter zaščitne ukrepe, kar jim zagotavlja primerno zaščito pred patogenimi organizmi, ki se nahajajo v odpadnih vodah, kar velja tudi za covid-19. Na tak način lahko preprečujejo vsakršni direktni stik z odpadno vodo, njeno morebitno razprševanje ali vdihavanje. Pri tem jim pomagajo zaščitna oprema, kot so zaščitna obleka, rokavice, škornji, očala in maska ter FFP3 maska z respiratorjem. Vsi zaščitni ukrepi za varnost zaposlenih so navedeni tudi v pravilnikih o zaščiti in varnosti na delovnih mestih, ki jih za čistilne naprave predpišejo njihovi upravljavci. Velik poudarek je tudi na vzdrževanju protokolov pri higienskih ukrepih ob pranju rok, pravilnem ravnanju v primerih kihanja in kašljanja, pa tudi uporabe sanitarij ali drugih skupnih prostorov, kot so prostori za prehranjevanje.

Potem ko se je bolezen covid-19 najprej pojavila na Kitajskem v decembru 2019, so na Nizozemskem prvega okuženega s koronavirusom (označen kot sars-cov-2) evidentirali 27. februarja letos. Pri manjšem odstotku pacientov z okužbo koronavirusa so ugotovili težave z diarejo.

JP Centralna čistilna naprava Domžale – Kamnik
Foto: Klemen Razinger

Informacija o odpovedi tradicionalnih dogodkov in prireditev

Ker v veljavi še vedno ostaja odlok o začasni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih površinah v Republiki Sloveniji, odpovedujemo vse dogodke in prireditve do vključno 14. maja 2020.

O vseh spremembah vas obveščamo sproti prek občinske spletne in facebook strani. Občanke in občani, ki se prek občinske spletne strani naročite na tedenske novičke, pa vse nove informacije tedensko prejmete na svoj elektronski naslov.

Odpovedujemo naslednje dogodke:

April
- 18.–22. 4. Turnir v kegljanju slovenskih paraplegikov za pokal Občine Domžale **PRESTAVLJENO**
- 27.–30. 4. Tradicionalni balinarski turnir BK Tabor Ihan **ODPOVEDANO**
- 27. 4. – Proslava OF **ODPOVEDANO**

Maj
- 1. 5. – Prvomajska budnica **ODPOVEDANO**
- 2. 5. – 2. Kuhna na plac **ODPOVEDANO**

Ostanite doma in ostanite zdravi.

Občina Domžale, Urad župana

Vsem občankam in občanom Občine Domžale čestitamo za Dan upora 27. april, praznik dela 1. maj in Dan zmage nad fašizmom in nacizmom 9. maj.

Krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Občine Domžale
Venclja Perka
Simona Jenka
Slavka Šlandra

SLAMNIK, GLASILO OBČINE DOMŽALE, ISSN 2536-4030, IZHAJA V NAKLADI 13 500 IZVODOV IN GA PREJEMAJO VSA GOSPODINJSTVA BREZPLAČNO. Ustanoviteljica glasila je občina Domžale. **Izdajatelj:** Kulturni dom Franca Bernika Domžale, zanj direktorica Cveta Zalokar / **Odgovorna urednica:** Špela Trškan / **E-naslov:** uredništvo.slamnik@gmail.com / **Trženje oglasnega prostora:** Nataša Gliha, 041 654 695, carniola1@siol.net./ **Oblikovna zasnova:** Mojca Bizjak, Klemen Gabrijelčič / **Izvedbeno oblikovanje in priprava za tisk:** Zavod Zank / **Jezikovni pregled:** Primož Hieng / **Tajnica:** Tina Kušar, tel.: (01) 722 50 50, faks.: (01) 722 50 55, slamnik@kd-domzale.si, Ljubljanska cesta 61, Domžale / **Uradne ure:** zaradi ukrepov v zvezi s koronavirusom (Covid-19) smo dosegljivi le na el. naslovih slamnik@kd-domzale.si in urednistvo.slamnik@gmail.com. / **Tisk:** Delo d.d., Dunajska 5, 1509 Ljubljana/ Uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja prispevkov.

April – mesec avtizma

Generalna skupščina OZN je razglasila 2. april za svetovni dan zavedanja o avtizmu.

Vendar v Društvu ASPI, društvu za pomoč odraslim osebam z motnjo avtističnega spektra (v nadaljevanju SAM), poudarjamo in opozarjamo, da avtizem po mesecu aprilu ne izgine, prav tako ne izgine, ko otrok odraste v mladostnika in potem v odraslo osebo. Avtizem osebo s SAM spremlja skozi celotno življenje, prav tako tudi njegovo družino. V Sloveniji ne poznamo točne številke oseb s SAM, saj se pri nas še vedno sistematično ne spremlja pojavnost te motnje. Vsi pa se zavedamo, da so številke vsako leto višje. Pa ne samo zaradi bolj dostopne diagnostike, ampak tudi zaradi skrb vzbujajočega trenda porasta pojavnosti SAM ne samo v zahodnem svetu, ampak po celotnem svetu. V meritvah, ki so jih opravili v ZDA leta 2014, podatki pričajo, da za generacijo, rojeno v letu 2002, ugotavljajo SAM že pri enem od 68 otrok. Če bi sledili tej krivulji v leto 2015, ima eden od 10 dečkov in ena od 50 deklic SAM.

Društvo ASPI je bilo na pobudo staršev v Sloveniji prvo društvo, ustanovljeno za pomoč odraslim s SAM. Na tem področju delujemo že od leta 2010, leta 2018 pa smo v Domžalah odprli prvi center za mladostnike in odrasle s SAM v Sloveniji – Center ASPI.

Naš Center ASPI, ki se nahaja na Stobovski 8 v Domžalah, 20. aprila praznuje rojstni dan. Prvi rojstni dan smo lani praznovali v duhu družabno delavne akcije, na kateri smo pospravljani in urejali center. Ob delu smo se družili in pogovarjali o tem, kaj vse smo morali storiti, da je Center ASPI zaživel, in kakšni so naši načrti za prihodnost. Praznovanje letošnjega rojstnega dne bo potekalo na daljavo. Trenutne razmere so nam jasno pokazale, kako izjemno kreativne in domiselne znajo biti osebe s SAM,

saj so nam pomagale pri vzpostavljanju novih na**činov** komunikacije in druženja prek spletnih aplikacij, ki so njim zelo blizu.

Ključnega pomena za socialno vključenost oseb s SAM je urejeno družbeno okolje in razumevanje problematike oseb s SAM. Z razumevanjem, znanjem in srčnostjo družba pomembno reagira pri aktivnem socialnem vključevanju oseb s SAM in pri vzpostavljanju socialne komunikacije ter interakcije med družbo in osebami s SAM. Pri tem smo zelo hvaležni Občini Domžale, Ministrstvu za zdravje ter Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki sofinancirajo naše programe in omogočajo, da z njimi dosežemo osebe s SAM in njihove družine iz celotne Slovenije. Vendar smo šele na začetku naše poti. Upamo, da Center ASPI ne bo ostal edini Center za mladostnike in odrasle z avtizmom v Sloveniji, saj je potreba po celostni in kontinuirani obravnavi velika. Zato verjamemo v povezovanje znotraj Zveze nevladnih organizacij za avtizem Slovenije, saj nam to omogoča dolgoročno prenašanje dobre prakse med podobno mislečimi organizacijami ter poznejše odprtje podobnih centrov v drugih regijah. Vendar bomo ta cilj lahko dosegli le s trajnostnim sofinanciranjem programov s strani različnih virov (MDDSZ, MZ, občine, donacije ...).

Kaj nam bo prinesel čas po karanteni, ne ve nihče. Vemo pa, da delati z osebami s SAM ne pomeni spreminjanje oseb, ampak to, da se uglasimo na njihovo ‚frekvenco', jih sprejemamo, takšne kot so, in jih usmerjamo skozi življenje na tak način, da jih spodbujamo ali pa samo poslušamo, ko to potrebujejo!

Predsednica Društva ASPI
Teja Oblak

Voščilo in nagovor župana ob občinskem prazniku

19. april 2020 – Vse najboljše, občina Domžale

Drage občanke, dragi občani,
april je običajno v občini Domžale zaznamovan s številnimi dogodki in prireditvami, med katerimi vrhunec predstavlja slavnostna seja Občinskega sveta Občine Domžale, s katero obeležimo 19. april – spomin na dan, ko so bile leta 1952 Domžale razglašene za mestno občino. Letošnje leto bomo žal ta slavnostni dan obeležili brez vseh teh izredno lepih in pomembnih dogodkov. A vsekakor bomo nostalgično pogledali v leta nazaj in se spominjali vsega, kar smo v tem času doživeli. Seveda pa naj to ne bodo samo pretekli dogodki, misli mi uhajajo tudi k posameznikom, ki so v zadnjem letu/letih v občini pustili prav poseben pečat. Častni občani, pretekli nagrajenci, izjemni posamezniki in skupine, ki so leto za letom v našo lokalno skupnost prinašali svoje znanje, talente, izkušnje in dobre zgodbe, so s tem nesebično prispevali k razvoju naše lokalne skupnosti. Prav tako kot nam v teh dneh, ko se celotna Slovenija sooča z epidemijo koronavirusa, nesebično pomagajo zdravstveni delavci, civilna zaščita, negovalci v domovih za ostarele, trgovci, gasilci, policisti, komunalni delavci, taborniki, skavti in vsi drugi prostovoljci. Globok poklon in iskrena hvala vsem vam, če kdo, potem si vi zaslužite pohvalo za zares požrtvovalno delo. Še enkrat bi se tudi na tem mestu rad zahvalil vsem občankam in občanom, ki ste ponovno dokazali, da znamo stopiti skupaj in v želji po čimprejšnji umiritvi razmer upoštevate sprejete odloke in navodila s strani državnih in lokalnih institucij. Tudi vsak izmed vas, ki v teh dneh ostaja doma in je razpet med delovnim in družinskim življenjem, skrbi za otroke, starostnike in vodi skupno gospodinjstvo, si zasluži pohvalo in spodbudo za vsakodnevno delo, ki ni majhno. Marsikdo se srečuje s stisko in večjo odgovornostjo. Razmere zahtevajo od nas več napora, energije in prilagajanj, kot sicer. Življenje smo si v trenutku morali organizirati drugače. Morda je zdaj priložnost, da začnemo znova. Začnimo počasi in preudarno. Za praznik vseh nas občank in občanov pa si nekaj zaželimo. Vprašajmo se, kje smo in kam gremo. Lahko izberemo tudi drugačno pot. To je pot solidarnosti, človečnosti in družbene blaginje.

Spoštovane občanke in občani,
ob našem skupnem prazniku vam želim samo dobro, v teh dneh pa predvsem obilo zdravja, da se bomo kmalu lahko skupaj srečali na prireditvah in dogodkih ter se spominjali preteklih izkušenj, dosežkov in vsakodnevnih zmag, ki nam bogatijo življenje.

Župan Občine Domžale, Toni Dragar

Nismo pozabili na najbolj ranljive skupine

Med vsemi, ki so v tem trenutku zagotovo najbolj izpostavljeni koronavirusu, so seveda naši starostniki.

Pomembno je, da zanje poskrbimo v čim večji meri, seveda na način, ki je trenutno glede na priporočila najprimernejši. Še vedno velja, da je priporočljivo, da se starostniki čim več zadržujete doma, za nakupe prosite svoje najbližje ali pa pristojne službe, ki vam bodo zagotovo priskočile na pomoč. Po večstanovanjskih stavbah je Civilna zaščita Občine Domžale v začetku epidemije izobesila tudi obvestilo o pomoči starejšim in onemoglim občanom, kjer so navedene tudi pomembne telefonske številke.

Deljenje zaščitnih mask v trgovskem centru

Taborniki med sestavljanjem zaščitnih mask

Deljenje zaščitnih mask pred vstopom na tržni prostor

Solidarnost je v tem času ključnega pomena. Tako smo na pobudo Civilne zaščite Občine Domžale presenetili naše občane, ki so nastanjeni v Domu upokojencev Domžale in žal že dlje časa brez stikov s svojimi domačimi. Za popestritev dneva smo jim pripravili glasbeni nastop. Velik hvala glasbenikom Mateju Primožiču, Poloni Mežnar in Damjanu Tomažinu, ki so pričarali zares čudovito vzdušje.

Veliki, kot smo, težko zagotovimo zaščitno opremo za vse, saj v prvi vrsti z njo oskrbujemo vse ekipe in službe, ki jih v tem trenutku najbolj potrebujemo, smo pa Šoli zdravja in Društvu upokojencev podarili zaščitne maske za enkratno uporabo, ki so jih razdelili med starejše. Zaščitne maske za enkratno uporabo sestavljajo taborniki (Rod skalnih tabornikov Domžale).

Prav tako OZ Rdečega križa skupaj z ekipami Prve pomoči Civilne zaščite, taborniki in skavti ob koncu tedna med 8. in 10. uro zjutraj pri večjih nakupovalnih centrih delijo zaščitne maske za enkratno uporabo, enako tudi pred vstopom na tržni prostor.

Naj se na tem mestu zahvalimo tudi vsem starejšim, ki v teh težkih časih spoštujete dana navodila in ukrepe, ter ostajate doma.

Urad Župana, Občina Domžale
Foto: arhiv Občine Domžale

Odkrijmo lepote naše občine

Ustrezna mera gibanja na svežem zraku je v teh lepih spomladanskih dneh vsekakor priporočljiva in zdravju koristna.

Od 30. marca 2020 je gibanje izven občine stalnega ali začasnega prebivališča prepovedano. Izleti v naravo so še naprej mogoči, če se tja odpravite sami ali skupaj s svojimi družinskimi člani oziroma člani skupnega gospodinjstva, seveda le pod pogojem, da ste odgovorni do sebe in drugih in upoštevate omejitve družabnih stikov in obvezno varnostno razdaljo 1,5 metra ter da spoštujete tujo lastnino.

Občina Domžale, ki se razteza na površini 72 m², že nekaj let daje velik poudarek na urejanju zelenih površin, sprehajalnih in kolesarskih poteh, tematskih in poučnih poteh, zato imamo občanke in občani v času, ko ‚moramo' ostati v domačem kraju, veliko možnosti za čudovite sprehode po številnih gozdnih in nezahtevnih planinskih poteh. V samo dobre pol ure se lahko povzpnemo do ‚domžalskega' Aljaževega stolpa, ki oznanja, da smo na vrhu Velikega vrha nad Ihanom. Za bolj zahtevne je mogoče pot nadaljevati proti Taboru nad Ihanom in naprej po Domžalski poti spominov mimo Dobovelj, Okla in naprej proti Sveti Trojici. V lepih dneh so razgledi res čudoviti. Za spremembo se lahko odpravite raziskovat kraje naših krajevnih skupnosti. Na polje v Depalo vas, Malo Loko, Dragomelj, Študo, Rova, Dolenje, Kolovec, na Mengeško polje, na nekaterih predelih poti vodijo do meje s sosednjo občino, kjer lahko na primerni razdalji pomahate občanom sosednje občine.

Razgledišče na Šumberku

Če imate raje kolo, se lahko popeljete po kateri od označenih kolesarskih poti po občini Domžale.

Če se želite med prijetnim sprehodom s svojo družino še kaj koristnega naučiti, predlagamo obisk katere od poučnih poti (Homška učna pot, Blata Mlake, Lisičkina gozdna učna pot, Domžalska čebelarska pot ...).

Iz Češminovega parka, ob Kamniški Bistrici in po Šumberku vodi doživljajsko-pravljična pot Pravljični Šumberk, ki pa te dni žal ni v polni funkciji, saj smo zaradi vaše varnosti začasno odstranili žige.

Pogled z razvalin gradu Koprivnik

Ostanimo znotraj svoje Občine

Vse vsebine in vodnike si lahko ogledate na spletni strani: http://www.visitdomzale.si/dozivetja/naravna-dozivetja

Občina Domžale, Služba za turizem
Foto: Karin Božič in arhiv Občine Domžale

IZ URADA ŽUPANA

Občanke in občani, vse najboljše!

Pisalo se je leto 1952, ki je bilo prav tako prestopno. V Oslu tega leta potekajo 6. zimske olimpijske igre, konča se druga kitajsko-japonska vojna, istega leta se rodi tudi Ruski predsednik Vladimir Putin, konec januarja v Sloveniji zapade ogromno snega. V središču Slovenije so ga izmerili tudi več kot meter in pol. Snežilo je polnih 48 ur. Morda še dlje. Promet je praktično obstal. Pretrgane so bile telefonske zveze. Svet se je popolnoma ustavil. Šlo je za rekord, ki mu do takrat ni bilo primerjave. Posledice so se kazale še mesece po tem. Kako zanimivo, da lahko najdemo v določenih dogodkih iz zgodovine vzporednice z življenjem v tem trenutku. Taki dogodki nam dajejo moč in vzpodbudo, hkrati pa tudi zavedanje, da se v vseh trenutkih lahko najdejo rešitve. Opomin, da je vse nemogoče še kako mogoče.

Med vsemi temi zanimivimi dogodki pa je eden izmed najpomembnejših zame in za našo občino 19. april, dan ko so bile Domžale razglašene za mestno občino. Naš dan, naš rojstni dan! V vsem tem času se je tudi v naši občini spremenilo marsikaj. Skozi zgodovino, prepoznavni predvsem po zaslugi slamnikarstva, smo danes postali izredno moderna, ugledna in uspešna občina, ki se ponaša s čudovito lego v samem središču Slovenije, kjer ne primanjkuje kulturnih, športnih in drugih doživetij. Za prečudovito kuliso skrbijo Kamniške Alpe, lahkoten korak umirja Kamniška Bistrica.

Navadno smo ta poseben dan praznovali v Češminovem parku, ki je v tem obdobju s cvetočimi drevesi resnično prelep, se srečali na slavnostni seji v Kulturnem domu Franca Bernika, ki je v tem trenutku žal še vedno zaprt; v letošnjem letu pa ga bomo praznovali doma. Zamišljen v spomine preteklih let bom seveda pogrešal te dogodke, vendar je v tem trenutku še vedno izredno pomembno, da upoštevamo odloke in priporočila, da smo, čeprav so osebni stiki omejeni, še vedno človek človeku, da ostanemo povezani, čeprav na daljavo, da smo solidarni do drugih in pozitivno gledamo v prihodnost.

Domžale so mesto priložnosti in predvsem prostor zadovoljnih ljudi. Za to se že leta trudimo in se bomo trudili še naprej. Želim vam vse dobro, ostanite zdravi ter iskrene čestitke vsem občankam in občanom ob našem prazniku!

Župan Občine Domžale
Toni Dragar

Nadaljujemo z investicijami v cestno infrastrukturo

V tem trenutku je zaključenih kar nekaj investicij, določene so še v teku.

Dela na cesti Rova–Dolenje so zaključena, enako tudi projekt obnove kanalizacije, vodovoda in ceste na Krtini. Začenjamo z rekonstrukcijo dotrajanega vozišča in gradnjo pločnika skozi Škrjančevo, začetek gradnje se predvideva po prvomajskih praznikih. Prav tako se je izgradnja pločnika začela v Dragomlju, izvajajo pa se tudi investicijsko vzdrževalna dela na vodovodu.

Prenovljena cesta Rova–Dolenje

Tudi v letu 2020 številne obnove vodovoda in kanalizacije

Občina Domžale v sodelovanju z Javnim komunalnim podjetjem Prodnik tudi v letošnjem letu nadaljuje z obnovami vodovodnega in kanalizacijskega sistema. Obnova vodovoda je bila letos sočasno z izgradnjo kanalizacije že izvedena na Krtini, trenutno pa potekajo dela na Ulici 7. avgusta v Dobu, kjer bo obnovljenega 250 m glavnega voda s pripadajočimi hišnimi priključki.

V tem letu je načrtovana še obnova vodovoda na Brdu pri Ihanu (začetek je predviden še v aprilu), obnova vodovoda in kanalizacije na Kajuhovi, Kersnikovi, Vodnikovi, Župančičevi in Prešernovi ulici v Dobu, obnova vodovoda in kanalizacije na Cankarjevi ulici in delu Ljubljanske ceste v Domžalah, obnova vodovoda v Kokošnjah, obnova vodovoda in kanalizacije na III. ulici na Homcu, obnova vodovoda Kolovec – visoka cona, obnova vodovoda v Selu pri Ihanu,

obnova vodovoda in kanalizacije na Petrovčevi ulici na Rodici ter obnova vodovoda v Dragomlju (sočasno z izgradnjo pločnika) in vodovoda Češenik–Turnše (sočasno z izgradnjo ceste).

V letu 2020 je tako predvidena obnova okoli 6,5 km cevovodov. Na vodovodnem omrežju občine Domžale pa je tudi več kot 80 objektov (vodovodnih in kanalizacijskih črpališč, vodohranov, razbremenilnikov), ki brez vlaganja v obnove črpalk ter drugo strojno in elektro opreme ne bi več omogočali normalnega delovanja obeh sistemov, zato bodo investicije potekale tudi na nekaterih objektih.

Z obnovami vodovodnega omrežja zagotavljamo varno in zanesljivo oskrbo s pitno vodo

Obnove kanalizacijskega in vodovodnega sistema se financirajo iz sredstev občine, ki jih le-ta pridobi iz naslova omrežnin. Za zagotavljanje kakovostne oskrbe s pitno vodo in ustreznega odvajanja komunalne odpadne vode so obnovitvena dela na vodovodnem in kanalizacijskem omrežju nujna, saj bo le tako tudi v prihodnje iz naših pip tekla čista pitna voda.

Občina Domžale in JKP Prodnik
Foto: Alenka Klinar

Most pod Šumberkom

Še naprej izvajamo prenovo.

Prvi del izgradnje mostu za pešce in kolesarje čez Kamniško Bistrico pod Šumberkom poteka po predvidenem terminskem planu. Stari most smo že pred časom dvignili in prestavili, da je občankam in občanom tudi med gradnjo omogočeno prečkanje bregov. Na obeh bregovih smo zazidali t. i. pilote, na katere bomo kasneje pritrdili novo konstrukcijo mostu. Prestavili smo tudi inštalacijske vode in zazidali temelje za nov most na obeh bregovih.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Jana Goropečnik

Železniški prehod Jarše Rodica

Občina Domžale je v začetku aprila zavarovala železniški prehod Jarše Rodica. Slovenske železnice Infrastruktura, d. o. o. in Direkcija za infrastrukturo, sektor za železnice sta k projektu podala vsa potrebna soglasja.

Leta 2017 in 2020 sta se na omenjenem prehodu pripetila dva izredna dogodka. Naveden železniški prehod dnevno uporablja zelo veliko ljudi, predvsem otrok in mladostnikov, obenem je to glavna in edina povezava za učence OŠ Rodica ter študente Biotehniške fakultete Ljubljana, oddelek za zootehniko, Groblje, na poti v šolo oziroma domov. Z željo, da zagotovimo čim večjo varnost na tem prehodu, smo večkrat oddali pobudo o postavitvi take ograje, ki se je v praksi pokazala za najučinkovitejšo. Železniški prehod je po novem dodatno zavarovan z zaporo, ki fizično onemogoča neposreden dostop do železniških tirov. Tehnično rešitev smo izvedli s postavitvijo ograje za pešce in kolesarje, ki bi v največji meri izključila možnost neposrednega prečkanja. Za preprečitev izogibanja na novo postavljeni ureditvi smo izvedli varovanje 10 metrov levo in 10 metrov v desno stran. Tehnična rešitev je v ustrezni obliki izvedena na obeh straneh prečkanja, torej na vzhodni in zahodni strani, v obeh smereh Domžale–Kamnik.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Alenka Klinar

Odstranitev platane

Zavedamo se, da je platana z dolgoletno prisotnostjo postala del našega mesta, a je že več let ovirala promet ob Ljubljanski cesti v Domžalah v križišču s Šaranovičevo.

Prav tako se je fizično nahajala na sami kolesarski stezi in pločniku neposredno v križišču. Odločitev za njeno odstranitev smo sprejeli na podlagi predhodnega posveta s strokovnjaki s področja agronomije, gozdarstva in krajinske arhitekture iz Arboretuma, prav tako smo v preteklosti prejeli veliko dopisov s strani občanov. Očitno je bilo, da je mogočno drevo moteče in je imelo velik vpliv na varnost udeležencev v prometu. Zato smo nevarno drevo odstranili, predhodno pa smo zasadili novo platano, ki se nahaja v parku, v neposredni bližini odstranjenega drevesa. Uredili smo tudi spodnji ustroj pločnika in kolesarske steze, s čimer smo preprečili, da bi koreninski sistem uničeval tudi samo vozišče Ljubljanske ceste. Območje posega, ki je po novem ne samo varnejše, ampak tudi bolj pregledno, je na novo asfaltirano in urejeno.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Jana Goropečnik

Zavarovan del poti med posegom

Bolj varno in pregledno območje po posegu

Obvestilo o začetku investicijsko vzdrževalnih del na Ulici 7. avgusta na Dobu

S torkom, 21. aprila 2020, so se na Ulici 7. avgusta na Dobu začela investicijsko-vzdrževalna dela. Obnovili bomo 250 m glavnega voda in šest hišnih priključkov. Točkovno se bo sanirala tudi kanalizacija. Na ulici bo popolna zapora in označen ustrezno urejen obvoz.

Občina Domžale, Urad župana

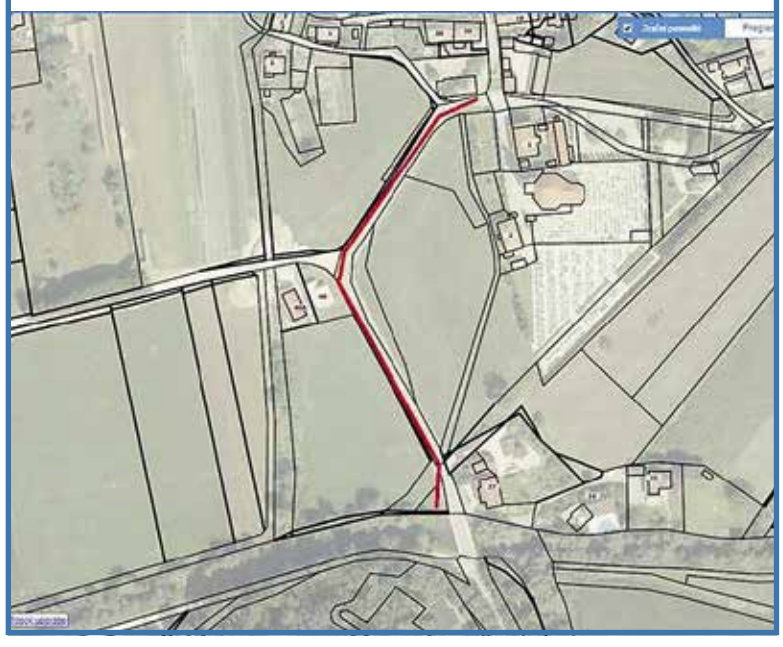

Pravljica o hudobnem zmaju koronarju

Otroci nas lahko v tem času izjemno veliko naučijo.

Njihova prilagoditev na trenutne razmere je izjemna. Kažejo nam, da je preprostost in prilagojenost lahko zelo enostavna, da štejejo vse, tudi najmanjše stvari. Je pa izjemno pomembno, da jih seveda o vsem dogajanju tudi ustrezno informiramo. Pravljice jim tako lahko pomagajo, da se lažje sprijaznijo z nenavadnimi in težkimi okoliščinami, jih začenjajo bolje razumeti, hkrati pa v njihovo realnost vnesejo nekaj igrivosti in humorja.

Prav zato sta avtorici Alice Čop in Klára Veselská, združili moči in pro bono skupaj napisali terapevtsko pravljico za otroke **O hudobnem zmaju koronarju in kako so ga ljudje s skupnimi močmi premagali**, ki pomaga otrokom bolje razumeti situacijo, v kateri se trenutno nahajajo zaradi širjenja virusa.

Alice ustvarja avtorske zgodbe za otroke, Klara je otroška klinična psihologinja in psihoterapevtka. Original je v češčini in je že preveden v angleščino, nemščino, italijanščino in slovenščino. Vsi ustvarjalci so pri ustvarjanju sodelovali prostovoljno, njihova želja pa je, da vsak otrok v Sloveniji dobi izvod.

Na spletni strani Občine Domžale vam je na voljo pdf različica, ki si jo lahko brezplačno natisnete in preberete skupaj z vašimi otroki. Poleg tega jo lahko uporabite tudi kot pobarvanko.

Spoznajmo otroke s trenutno situacijo na njim najprimernejši način.

Hvala ustvarjalcem za vaše dobro delo, ki ste ga pripravljeni deliti z nami. Hvala pa tudi vam, dragi otroci, da se dnevno od vas učimo, kako se spopadati s trenutnimi razmerami.

Občina Domžale, Urad župana

POBARVAJ ME

Z gradnjo prizidka na OŠ Domžale do nove jedilnice in preurejene kuhinje

Občina Domžale se poleg že znanih nazivov ponaša tudi s tem, da je mlada občina. Število občanov postopno narašča, poleg tega se povečuje tudi število družin z majhnimi otroki.

Vse to pa pripelje do točke, ko se pojavi tudi potreba po prostorski širitvi določenih objektov, med njimi pa je seveda izjemno pom1embna širitev jedilnice na OŠ Domžale. Pomembno je zavedanje, da se ob tovrstnih naložbah ne gleda samo na trenutno stanje, vizijo je treba usmerjati tudi v prihodnost. Občina je ob sprejetju obeh proračunov delež sredstev namenila tudi v izobraževanje. Na področju šolstva in športa je tako v tem letu najprej prišla na vrsto prizidava oziroma rekonstrukcija jedilnice na OŠ Domžale.

Prizidek z zmogljivostjo okoli 200 sedišč bo namenjen jedilnici. Istočasno je načrtovana tudi ureditev kuhinje, ki bo z novo razporeditvijo omogočala pripravo okoli 500 obrokov.

Rušitvena dela

Nova jedilnica za učence domžalske osnovne šole bo kot dozidava umeščena med severni in zahodni trakt šole in se bo raztezala proti obstoječi atletski stezi. Prizidek jedilnice, ki se bo raztezal do maksimalnih tlorisnih dimenzij 24,2 krat 17,7 metra, bo izveden kot enovit prostor, delno vkopan, z ravno streho in nivojsko usklajen z ravnjo obstoječe kleti oziroma kuhinje.

Dela na šoli so trenutno v polnem teku, bodo pa potekala še prek celega poletja. Trenutno je v izvedbi betoniranje sten, sledi še opaženje in betoniranje plošče, prav tako se izvajajo tudi rušitvena dela v obstoječi kuhinji in jedilnici. Dela potekajo v skladu s terminskim planom, zaključek del pa je načrtovan nekje v drugi polovici meseca oktobra. Ocenjena vrednost investicije znaša 1,3 milijona evrov z DDV.

Dela na Osnovni šoli Domžale že potekajo.

Občina Domžale, Urad župana
Foto: Jana Goropečnik in arhiv Občine Domžale

Betoniranje sten

VELIKI INTERVJU

VEDNO IŠČEMO OTROKU DRUŽINO IN NE DRUŽINI OTROKA

MAKSIMILIJANA MALI, DOLGOLETNA STROKOVNA DELAVKA NA PODROČJU REJNIŠTVA

Rejništvo je institut, način življenja, ki številnim otrokom, ki so se tako ali drugače znašli v stiski, omogoča nov začetek ali vsaj nadaljevanje življenja. V Domžalah je to področje med najbolj razvitimi v Sloveniji, naši kraji predstavljajo zibelko rejništva na Slovenskem.

Mateja A. Kegel
Foto: Iztok Dimc

Med začetniki, ki so se borili za prepoznavanje rejništva kot izredno pomembnega pri razvoju socialno ogroženih otrok, je tudi Domžalčanka Maksimiljana Mali, dolgoletna socialna delavka, danes sicer upokojena, a še vedno zelo vpeta v razvoj tega področja. Poleg tega, da aktivno sodeluje v domžalskem društvu Jesenski cvet in seveda Rejniškem društvu Slovenije, je tudi oseba, skozi katere izobraževalni proces gre čisto vsak nov rejnik v Sloveniji. Aktivno se zavzema za izboljšanje položaja rejnikov, kar posledično pelje tudi v vse boljše pogoje za otroke, ki na ta način pridejo do nadomestnih staršev in novega doma. Maksimilijana je tudi članica sveta za otroke in družino na MDDSZ, v prijetnem pogovoru pa nam je zaupala svoje izkušnje – lepe in tiste manj prijetne, pa tudi dala konkretne vpogled v razvoj tega področja pri nas.

Z letom 2019 se je na področju rejništva precej spremenilo, ena ključnih sprememb je tudi, da ni več CSD (Center za socialno delo) tisti, ki odloča o rejništvu, ampak da le poročilo, sodišče pa odloča o usodi otroka. Kako je bil ta ukrep sprejet s strani socialnih delavcev, pa tudi rejnikov?

S strani socialnih delavcev je bil pričakovan, saj je v veljavo stopil Družinski zakonik, ki smo ga dolgo čakali. Tukaj vedno dam prispodobo, da je bil prej veljavni zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih sprejet v zadnjem letniku mojega študija, danes pa sem upokojena, torej pred več kot 40 leti. Področje družine je bilo res potrebno prenove, saj se družine spreminjajo. Glavna sprememba na področju rejništva je, da odslej o vseh družinskih zadevah odloča sodišče, tudi o odvzemu otroka iz njegove matične družine. Za socialne delavce na Centrih za socialno delo je to zelo dobrodošla sprememba, saj smo se prej kot strokovni delavci pojavljali v dveh vlogah – najprej smo vodili postopek odvzema otrok, nato pa delali naprej še svetovalno. Enkrat si dal uporabniku korenček, drugič palico. Našim uporabnikom je bilo marsikdaj težko sprejeti, da si jim najprej odvzel otroka, nato pa jim poskušal pomagati, da se otrok vrne nazaj k njim.

Seveda pa so se tako stroki kot rejnikom ob sprejetju Družinskega zakonika porajali nekateri strahovi, predvsem, kako hitri bodo sodni postopki, da ne bo preveč birokratizacije, kako se bo sodišče na novo področje dela pripravilo, ali bo slišano mnenje rejnikov ... Družinski zakonik daje tudi večji poudarek dejstvu, da je rejništvo kratkotrajen ukrep. Starši, ki jim je bil otrok odvzet, naj bi v treh letih uredili svojo situacijo do te mere, da se otrok lahko vrne nazaj k njim. V prejšnji zakonodaji ni bilo določenega limita za resocializacijo staršev in strokovni delavci nismo imeli pravega orodja za motivacijo staršev k spremembi.

Ko otrok pride v neko družino, pride z nahrbtnikom in kupom slabih izkušenj. Mora se prilagajati na novo okolje, žaluje za svojimi starši. Prava umetnost je poiskati otroku ravno pravo družino. Lahko mi strokovni delavci dojemamo neko družino kot primerno, pa se nekako ne vzpostavi ‚kemija' med otrokom in rejniško družino. Vedno pa je pomembno, da se išče otroku družino in ne družini otroka.

To je bila marsikdaj tudi posledica, da je bilo rejništvo v mnogih primerih dolgotrajno. Danes je povprečno trajanje rejništva sedem let. Bomo videli, kako se bo to uveljavljalo v praksi, ali se bo čas trajanja rejništva dejansko skrajšal.

Imate tudi kakšne pomisleke?

Menim, da je to dobra zakonska ureditev, saj otroci spadajo k svojim staršem, ki pa morajo biti sposobni skrbeti zanje. Imam pomislek v zvezi s tem, kakšne možnosti imajo biološki starši, da pridobijo dovolj resursev za ponovno starševstvo in predvsem, ali imajo dovolj družbene podpore. V vseh slovenskih okoljih ni dovolj institucij, ki so jim na voljo za pomoč. Ni torej dovolj, da starši uredijo svojo osnovno težavo (odvisnost od alkohola ali droge, nefunkcionalen stil življenja, bolezen ...), ampak je pomembno, da se preverja tudi, ali bodo znali z otrokom. Treba jih je opolnomočiti v šoli za starše, jim dati terapevtske možnosti in druge ustrezne oblike podpore. Tudi na svetu za otroke in družino MDDSZ se veliko pogovarjamo o tem, da se morajo pripraviti programi, vendar ti še niso vzpostavljeni v vseh slovenskih okoljih.

Domžale in naš okoliš so poznane kot zibelka rejništva ...

Vsakokrat tudi na izobraževanjih kandidatov za rejništvo povem zgodbo, da so med obema vojnama otroke, ki niso mogli živeti doma, nameščali v Ljubljani v Dečji dom. V nekem obdobju je zmanjkalo prostora in vodja doma, medicinska sestra iz Lukovice, je prišla na idejo, da te otroke začasno namestijo v družine v okolici njenega doma. Ko so spremljali in primerjali razvoj teh otrok z otroki v ustanovi, so ugotovili, da so se otroci v družinah hitreje in veliko bolje razvijali in bolje napredovali. Tako je bil postavljen temelj za pomen družine pri vzgoji otroka, ki ne more živeti s svojimi starši, in s to prakso se je tudi nadaljevalo. Že v tistem obdobju se je rejništvo začelo normativno urejati, rejniki so se usposabljali za svoje delo, stroka je preverjala ustreznost družin, dobili so tudi plačilo za svoje delo. Tako je rejništvo pri nas postalo neke vrste družbeno institucionalno varstvo in tudi v časih, ko so v drugih državah te otroke masovno vključevali v socialne zavode, je v Sloveniji prevladovalo nameščanje mlajših otrok v rejniške družine.

Koliko pa je danes zanimanja za vlogo rejnika in koliko se to meša s posvojitvami?

Kot ilustracijo lahko povem, da smo imeli še pred nekaj leti na izobraževanju kandidatov za rejništvo od 30 do 35 družin, lansko leto pa jih je bilo samo osem. Ljudje se vse težje odločajo za to odgovorno delo. Se pa spreminjajo tudi družine, ki želijo sprejeti otroka. Do nedavnega so se za to odločali tisti, ki so že imeli lastne otroke in v obdobju praznjenja gnezda, ko so njihovi otroci odhajali v samostojnost, so se zelo pogosto odločali za rejništvo. Danes pa v rejništvo želijo vstopiti večinoma kandidati, ki nimajo lastnih otrok in si želijo izkušnje življenja z otrokom. So bolj izobraženi od klasičnih rejniških družin. Precej je tudi samskih oseb, saj za rejništvo ni pogoj partnersko razmerje. Predvsem je treba pristopati drugače in jim skušati jasno razložiti, da sta posvojitev in rejništvo zelo različna instituta. Prvi cilj rejništva je namreč, da se otrok vrne k svojim staršem in tako mora delovati tudi rejnik. Pri novih kandidatih, ki so pogosto tudi kandidati za posvojitev, ne gre za to, da ne bi bili primerni, je pa dejstvo, da se je tem kandidatom treba posvečati na drugačen način in jim izbrati ustreznega otroka. Bi si pa želeli, da bi se ljudje pogosto odločili, da postanejo rejniki, saj je vse več hudih primerov, ko bi bilo treba otroke umakniti iz matičnega okolja, rejniških družin pa ni na voljo.

Velikokrat je slišati, da so otroci v rejništvu v okolju zaznamovani, da se ljudje do njih obnašajo drugače. Sama takšne izkušnje nimam, ravno obratno. Pa vendar iz neke prakse morajo priti tudi slabe zgodbe. Kaj se dela na področju, da bi ljudje otroke v rejništvu sprejemali tako kot vse ostale?

Žal mnogo ljudi rejništvo še vedno doživlja kot nekaj slabšalnega in tako obravnava tudi otroke in pogosto tudi rejniške družine. Manj je stigme v okoljih, kjer je tradicija rejništva in ljudje to dejavnost poznajo. Rejniške družine so čudovite družine, ki s svojim delom kažejo svojo srčnost in pripravljenost pomagati otroku in njegovi družini. Kot družba jih ne znamo vedno ustrezno podpreti. Država in Skupnost centrov bi morali na nacionalnem nivoju dobro pripraviti pozitivno promocijo rejništva. Veliko je pozitivnih zgodb iz rejništva, vendar vemo, da mediji najraje poudarjajo krizne situacije in negativne zgodbe. Udeleženi v rejni-

Rejniške družine so čudovite družine, ki s svojim delom kažejo svojo srčnost in pripravljenost pomagati otroku in njegovi družini. Kot družba jih ne znamo vedno ustrezno podpreti.

štvu moramo poskrbeti, da mediji dobijo prave informacije. Obstaja kar nekaj avtobiografij, ki so jih napisali ljudje, ki so v mladosti živeli v rejništvu, in to so večinoma zgodbe ljudi, ki imajo v sebi grenkobo. Zavedati se moramo tudi, da je ločitev od matične družine in premestitev v rejniško družino za otroka vedno travmatičen dogodek. Ravno vaša knjiga Mladost v rejništvu je ena prvih pozitivnih zgodb o rejništvu v Sloveniji in tudi zelo dobra promocija za rejniško dejavnost.

V zadnjem času upada število rejnikov. Kaj pa število otrok, ki potrebujejo rejništvo?

Po podatkih kolegic, socialnih delavk, je v zadnjem času veliko potreb po rejništvu. Otroci v rejništvo prihajajo vedno bolj prizadeti in čustveno oškodovani. Sicer pa število rejniških družin že kar nekaj let upada in tudi posledično število otrok, ki se jih namešča. Če smo še leta 2000 govorili o 1200 in več otrocih v rejništvu in okoli tisoč rejnicah, se je danes ta številka prepolovila. Trenutno je v rejništvu okoli 840 otrok, nameščenih pri 600 rejnicah, in številka vsako leto upada. Kje so razlogi za to? Družba zdaj daje staršem teh otrok veliko več možnosti skozi različne programe, Centri se dlje časa ukvarjajo z matično družino in jim skušajo pomagati, da ne pride do odvzema otroka. Odvzem otroka iz družine je res skrajni ukrep države in ko res ni druge možnosti, pride otrok v drugo družino. Večinoma se otroku išče družino najprej med znanimi osebami in sorodniki, kadar pa to ni mogoče ali ni v korist otroku, pa je to rejniška družina, ki je otrok prej ni poznal. Tako imamo v Sloveniji med rejniškimi družinami približno dobro četrtino sorodniških rejniških družin.

Koliko pa so ljudje, kot so učitelji, vzgojitelji v vrtcih in podobno seznanjeni z inštitutom rejništva?

Večinoma so ustrezno seznanjeni, vendar rejniki in tudi otroci še velikokrat omenjajo, da v teh institucijah niso prav razumljeni. Zato je zelo pomembno, da je širša družba dobro seznanjena z delovanjem rejništva in tudi položajem otroka v rejništvu. Sicer je v Domžalah rejništvo poznano in večinoma dobro razumljeno tudi od teh institucij. Zelo pomembno je namreč, da se otroku nudi pomoč na način, da vsi udeleženi delujemo v isto smer in k istemu cilju. Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti določa osrednji institut v rejništvu: to je individualna projektna skupina (IPS), kjer sodelujejo vse pomembne osebe za otroka in tukaj pogosto sodelujejo tudi učitelji in zdravstveni delavci. Se pa tudi tukaj čuti kadrovsko pomanjkanje na CSD-jih. Država bi morala najprej poskrbeti, da bi bilo na voljo dovolj strokovnega kadra, ki bo na voljo tako rejnikom in tudi vsem ostalim udeleženim v rejništvu, sploh v nujnih primerih. V okviru RDS se zavzemamo za uvedbo 24-urne telefonske linije, ki bo na voljo vsem, ki delajo in živijo v rejništvu. Rejniki zlasti na začetku svoje poti potrebujejo več podpore. Tak telefon bi bil dobrodošel tudi za otroke v rejništvu.

Ko otrok pride v neko družino, pride z nahrbtnikom in kupom slabih izkušenj. Mora se prilagajati na novo okolje, žaluje za svojimi starši. Prava umetnost je poiskati otroku ravno pravo družino. Lahko mi strokovni delavci dojemamo neko družino kot primerno, pa se nekako ne vzpostavi ‚kemija' med otrokom in rejniško družino. Vedno pa je pomembno, da se išče otroku družino in ne družini otroka.

Ampak v Domžalah imamo strokovno delavko, ki pokriva samo rejništvo, kajne?

V Domžalah imamo res srečo, da imamo strokovno delavko Marto Tomec samo za rejništvo. Tako predvideva tudi zakon o izvajanju rejniške dejavnosti, ki v okviru IPS določa, da naj bi bila socialna delavka, ki podpira rejniško družino, obvezen član te skupine. Na območju Upravne enote Domžale imamo relativno veliko število rejniških družin in otroke iz različnih območij Slovenije in tudi relativno veliko število poklicnih rejnic. Rejniške družine se običajno ob kriznih situacijah obračajo na CSD Domžale, četudi imajo otroka iz drugih občin. Naloga domžalske socialne delavka pa je tudi, da spremlja rejniške družine na svojem območju, pozna položaj vseh otrok, sodeluje pri izboru novih rejniških družin in opravlja vrsto administrativnih opravil ter nudi pomoč rejnikom in otrokom. To Marta Tomec odlično opravlja, in mislim, da bi vse rejnice potrdile, da dobro sodelujejo z domžalskim CSD.

Omenjali sva slabe zgodbe, ki jih je danes vse manj. Kakšno vlogo ima pri tem domžalski CSD?

Upam, da so negativne izkušnje stvar zgodovine. Prav Domžalčani smo na tem področju postajali bolj pozorni, začeli selekcionirati družine in izoblikovali smo program za izobraževanje in usposabljanje rejniških družin ter izvedli tudi vrsto izobraževanj. Takrat za to še ni bilo nikakršne zakonske obveze glede izbora rejniških družin in izbor rejniških družin je vsak center opravljal po lastnih merilih. Tudi ali predvsem na osnovi naših domžalskih izkušenj in pobud je bil leta 2002 sprejet zakon o izvajanju rejniške dejavnosti. Ta je poenotil način delovanja rejništva v celotni Sloveniji, med drugim pa zahteva izobraževanje kandidatov za rejništvo in rejnikov. Dejstvo je, da morajo imeti rejniki specifična znanja, saj gre za specifično situacijo pri vzgoji otrok, ki ni enaka tisti, ko vzgajaš svojega otroka.

Ko družina dobi v rejništvo otroka, kako se spremlja rejniško družino?

Strokovni delavci družino spremljajo s pogovori z vsemi družinskimi člani, posebej z rejnikom in rejnico in tudi drugimi osebami, ki živijo v tej družini. Opravijo veliko obiskov na domu rejnikov, in včasih se pošalim, da strokovni delavci poznamo vse kotičke v hišah rejniških družin. Predvsem pa naj bi strokovni delavci spremljali, v kakšnih pogojih živi otrok, poznali naj bi njegove pogoje življenja, sobo, način skrbi zanj, kako je opremljen npr. z igračami, kako zadovoljuje svoje interesne dejavnosti, da ima ustrezne pogoje za šolanje. Pri tem sta vedno na prvem mestu položaj in korist otroka in treba se je z rejnikom odkrito pogovoriti ali celo rejništvo prekiniti, kadar se zazna morda kakšno neustrezno ravnanje ali pomanjkljiva skrb za otroka. V okviru tega spremljanja je največ skupnih pogovorov in sodelovanja z vsemi, ki so udeleženi v procesu rejništva, od učiteljev, psihologov, zdravnikov in seveda tudi otrokovih staršev. Najpomembneje pa je, da se sliši otroka, se pogovori z njim in preveri, kako se v družini počuti. V rejništvu je najpomembnejša ljubezen do otroka. Rejništvo je uspešno le, če rejniki uspejo vzpostaviti z otrokom ljubeč in pristen odnos.

Komu bi priporočili, da se odloči postati rejnik?

Rejnik je lahko le človek s širokim srcem, ki začuti, da je pripravljen sprejeti v družino otroka, ki s seboj prinaša hudo stisko. Da je pripravljeni pomagati otroku. Verjetno vsi rejniki poznajo moje besede, da v rejništvo ne sprejemajo le otroka, pač pa tudi njegove starše; da otroka ne morejo vzgajati tako, kot so vzgajali svoje otroke, če jih imajo; da morajo imeti za otroka dovolj časa. Rejniški otroci so edinstveni, posebni in potrebujejo poseben pristop in vzgojo, predvsem pa veliko, veliko ljubezni, potrpežljivosti, naklonjenosti in skupnega časa. Rejniki naj bi bili sposobni sprejeti otrokove starše, jih skušati razumeti in otroku dovoljevati, da neobremenjeno prehaja iz njihove družine v svojo biološko družino in nazaj. Človek, ki se odloči za rejništvo, mora imeti sredstva za lastno preživetje in ustrezno materialno osnovo za življenje. Otroku mora zagotoviti sobo, pogoje za igro, šolanje in interesne dejavnosti.

Rejništvo je zelo zahtevna naloga, a moram reči, da večina rejnikov, ko jih vprašam, če so se prav odločili, in kaj jim je prineslo rejništvo, prizna, da je delo res zelo odgovorno in naporno, a da so se odločili prav in da so jim otroci prinesli veliko lepega v življenje.

Kaj pa vez z matično družino otroka, se vzdržuje, ali obstaja kakšna praksa?

Praviloma naj bi otrok vedno imel stike s svojimi starši, razen ko je prišlo do spolnih in podobnih zlorab, ko sodišče stike s sodno odločbo prepove. Stiki s starši so za otroka vedno koristni in pomembni. Gre za njegove starše, za njegovo družino in o njih želijo imeti otroci informacije. Gre za vez, ki se je ne da pretrgati. Otrokovi starši so vedno z njim, četudi ga ne obiskujejo redno ali imajo neprimeren odnos do njega. Kadar imajo otroci starše, ki nimajo ustreznega odnosa do njih, so stiki z njimi pomembni zato, da otrok pridobi informacije o situaciji pri starših in tako lažje razume in sprejme, da ne morejo živeti v svoji družini. Kadar pa obstajajo pogoji, da se bo otrok nekoč spet vrnil domov, pa je zelo pomembno, da ima s starši pogoste stike in z njimi ohranja čustveni stik.

Za konec pa seveda ne moremo mimo situacije, v kateri smo se znašli v zadnjih tednih. Tudi rejniške družine so se znašle v nenavadni situaciji, ko so otroci preprosto – ostali doma.

Rejnice so se v tem korona času znašle, tako kot ostali starši, v veliki stiski in so se kar v veliki meri po pomoč obračale tudi na RDS. Glede na to smo se v društvu odločili, da jim nudimo ustrezne informacije, zlasti kar se tiče stikov otrok s starši in kako to izvajati. Stiki med otroki in biološkimi starši načelno in zakonsko naj ne bi bili prekinjeni, vendar smo družine spodbujali, da skušajo doseči dogovor o stikih. Mnogo rejniških družin je namreč izražalo strah pred okužbo, sploh tam, kjer gre za težavne starše, ki bi z morebitno okužbo lahko ogrožali celotno družino.

Vladi pa smo tudi podali predlog, da se rejniškim družinam dodeli dodatek za pomoč v korona kriznem času, glede na to, da so izpadle iz prvega paketa pomoči. Večji materialni stroški so nastali zlasti v družinah s šolskimi otroki. Ena od rejnic je pisala, da ima v rejništvu tri dekleta, od tega sta dve maturantki, mlajša zaključuje osnovno šolo. Doslej so imeli pri hiši dva računalnika, potem pa so morali na vrat na nos kupiti še enega, ker se niso mogle usklajevati pri videokonferencah. Seveda je v vseh rejniških družinah nastala večja potreba po hrani, zlasti pa so rejnice ostale same z vsemi problemi in otroki, ki imajo čustvene, zdravstvene in druge težave. In poleg vseh ostalih vlog so postale še učiteljice, zdravnice, psihologinje … Upam, da jim je bila pomoč RDS dobrodošla. ❐

TEMA MESECA

KORONAVIRUS – STANJE V OBČINI DOMŽALE

Epidemija covid-19 je skorajda popolnoma zaustavila naš ritem življenja.

Miha Ulčar
Foto: Miro Pivar, štab CZ Občine Domžale

Če smo še pred dobrim mesecem dni svobodno tekali naokrog, to danes zaradi ukrepov, ki jih je sprejela Vlada RS za preprečevanje širjenja epidemije, ni več samoumevno. Svoja vrata so zaprle šole, vrtci in številne druge ustanove ter seveda številni trgovski in gospodarski subjekti. Skratka, ni več tako, kot je bilo. Seveda se pri vseh pojavlja isto vprašanje: Kdaj bo konec te krize? Kdaj se bo življenje ponovno vrnilo v ustaljene tirnice? Odgovora, kdaj bo to, zaenkrat nima še nihče. So se pa že postopoma začeli rahljati nekateri ukrepi, saj državljani dosledno upoštevamo ukrepe in navodila. Se pravi, da smo na pravi poti.

Že v prejšnji številki Slamnika smo pisali, da so se že, preden je bila razglašena epidemija v Republiki Sloveniji, predstavniki štaba CZ Občine Domžale in vodstva Zdravstvenega doma Domžale sestajali enkrat tedensko in proučevali, kakšne ukrepe sprejemati glede na nastalo situacijo. Z razglasitvijo epidemije se je takoj formiral štab CZ Občine Domžale, ki je skupaj z enotami sistema zaščite in reševanja poskrbel za vse aktivnosti v zvezi s preprečevanjem širjenja virusa, upoštevanjem ukrepov ter pomočjo najbolj ranljivim občankam in občanom. V tekmo z do zdaj neznanim nasprotnikom so vstopili samozavestno in odločno, brez povzročanja večje panike, kar je pripeljalo do tega, da je širjenje virusa v občini Domžale obvladljivo. Seveda pa ste k temu pripomogle tudi občanke in občani, ki dosledno upoštevate ukrepe in navodila.

Ukrepi, kot so prepoved gibanja in zbiranja ljudi na javnih krajih in površinah ter dostop do javnih mest in površin ter prepoved gibanja izven občine stalnega ali začasnega prebivališča, so še v veljavi. Po vsej verjetnosti bo tako še nekaj časa. Je pa Vlada RS že začela rahljati nekatere druge ukrepe, tako so svoja vrata že odprle nekatere trgovinske dejavnosti, kot so vrtnarije, cvetličarne, vulkanizerji ... dovoljena pa so tudi gradbena dela, pri katerih je zagotovljeno, da ni stika s potrošniki. Pri obisku živilskih trgovin, ki pod določenimi pogoji obratujejo že ves čas ukrepov, so še vedno določene ure, ki so namenjene upokojencem in drugim ranljivim skupinam (med 8. in 10. uro ter zadnjo uro pred zaprtjem). Po prvem maju pa vlada že napoveduje sproščanje še nekaterih storitev in dejavnosti.

Vse dejavnosti v Zdravstvenem domu Domžale potekajo pod strogimi pogoji in varnostnimi ukrepi

Že v začetku epidemije so delo reorganizirali v Zdravstvenem domu Domžale, kjer so organizirali dve ločeni ambulanti, pacienti pa tja prihajajo po predhodnem telefonskem dogovoru z osebnim zdravnikom in pa seveda v nujnih primerih. S sproščanjem ukrepov bodo v ZD postopoma začeli izvajati vse več dejavnosti, za kar imajo že pripravljen natančen načrt in točen protokol obravnave pacientov. Vse dejavnosti bodo še naprej izvajali pod strogimi pogoji in varnostnimi ukrepi. Vsi pacienti se bodo morali vnaprej naročiti za vse obravnave. Vstop v ZD bo še nekaj časa možen samo za te naročene in seveda za nujne paciente. V času epidemije so v ZD Domžale testirali okrog 600 pacientov, od tega jih je bilo 34 pozitivnih. Od tega 25 iz občine Domžale, devet pa iz občin Trzin, Mengeš, Lukovica, Mortavče in Kamnik (od 21. 3. do 1. 4. so pokrivali tudi celotno območje ZD Kamnik).

MAG. RENATA RAJAPAKSE
DR. MED. SPEC., V. D. DIREKTORICE ZDRAVSTVENEGA DOMA DOMŽALE

Vse dejavnosti moramo še naprej izvajati pod strogimi pogoji in varnostnimi ukrepi

Kako bi opisali dosedanje obdobje, odkar je razglašena epidemija covid-19, zaradi česar ste v Zdravstvenem domu reorganizirali delo?

Gre za zelo turbulentno obdobje s številnimi izzivi in vsakodnevnimi spremembami, ki zahtevajo stalno prilagajanje organizacije dela. Vodenje in reorganizacija celotnega zdravstvenega doma z več kot 260 zaposlenimi je bila možna le zaradi izjemne pripravljenosti, angažiranja in sodelovanja vseh zaposlenih. Izjemno sem vesela in hvaležna vsem sodelavcem za pozitivno naravnanost, koristne predloge, prizadevnost in prilagodljivost. Brez sodelovanja vseh zaposlenih nikakor ne bi mogli uspešno obvladovati nevarnosti in obremenitve epidemije.

V teh težkih razmerah nam je ogromno pomenila tudi podpora in pomoč Občine Domžale, štaba Civilne zaščite in gasilcev Centra za zaščito in reševanje Domžale. Pokazala se je solidarnost podjetij in zasebnikov, ki so nam donirali nekaj zaščitne opreme, veseli smo bili tudi donacij hrane za malico s strani slaščičarne Lenček, restavracije Paparoti, NK Radomlje in Fast food Đelo.

Kako so pacienti sprejeli reorganizacijo dela zdravstvenega doma v času epidemije?

Na tem mestu bi se rada zahvalila vsem našim pacientom, ki so z velikim razumevanjem sprejeli popolnoma nov način dela. Poskušali smo jih čim bolj informirati tako glede same bolezni kot tudi glede sprememb v organizaciji dela vseh ambulant. Organizirali smo posebno telefonsko številko za vsa vprašanja v zvezi z novim koronavirusom. Verjamem, da je bilo za paciente težko, saj se je naenkrat vse spremenilo in se je dostopnost do storitev bistveno zmanjšala. Zaposleni so kljub temu dejstvu opazili razumevanje, potrpežljivost in tudi podporo s strani pacientov. Pacienti so vsa navodila in priporočila zaposlenih v veliki večini tudi upoštevali, tako da skoraj nismo imeli nesporazumov.

Kako je z zaščitno opremo? Jo imate dovolj? Kdo vse vam jo je zagotovil?

Priprave na epidemijo so se začele že konec februarja, ko se je epidemija razmahnila v Italiji in smo predvidevali, da se bodo okužbe z novim koronavirusom nedvomno pojavile tudi pri nas. Prva skrb je bila nabava zaščitne opreme za naše zaposlene. Tu sta se izjemno izkazala naš pomočnik za zdravstveno nego Gašper Orehek, diplomirani zdravstvenik, in naš strokovni sodelavec za ekonomsko področje v nabavni službi Zoran Čuk, dipl. ekon. V pogojih izjemno omejenih možnosti na tržišču sta našla kar nekaj opreme, ki smo jo kupili brez oklevanja. Pri predlogih za alternativne možnosti zaščitne opreme nam je zelo pomagal tudi vodja reševalne postaje Jan Kožuh, zdravstveni reševalec.

Kirurške zaščitne maske in zaščitne rokavice smo si zagotovili kar hitro, zataknilo pa se je pri ostalih delih osebne varovalne opreme, predvsem pri maskah tipa FFP3, zaščitnih očalih in zaščitnih plaščih. Z nekaj iznajdljivosti smo tudi te kose nakupili, iskali pa smo predvsem take kose opreme, ki bi jih lahko uporabili večkrat, npr. celoobrazne maske za večkratno uporabo s filtrom, TYKEM zaščitne kombinezone, različne zaščitne vizirje in podobno. Vso to opremo lahko razkužimo in večkrat uporabimo. Na ta način smo ob razglasitvi epidemije že imeli dovolj zaščitne opreme za takojšen varen začetek dela.

Zelo hitro smo se povezali z občino Domžale in domžalsko Civilno zaščito, ki so hkrati z nami delali zalogo enake opreme, saj smo vsi želeli čim več le-te, če bi bilo treba zaščititi večje število delavcev. Trenutno imamo opreme dovolj za približno tri mesece takega delovanja, jo pa stalno dokupujemo, če jo le lahko kje dobimo, saj že deluje kar nekaj naših ambulant, ki so bile v začetku ustavljene in je potrebe po opremi vedno več. Kar nekaj opreme nam je po vseh nabavah posredovala predvsem Civilna zaščita Domžale in nekaj kosov tudi civilne zaščite iz Mengša, Trzina in Lukovice. Nekaj zaščitne opreme smo prejeli tudi od drugih donatorjev: farmacevtska družba Lek Mengeš, Branko Vračevič, s. p., in Janez Ravnikar. Ravno včeraj smo kar po pošti prejeli paket zaščitnih mask od neznanega darovalca iz Münchna. Dogovor imamo tudi z našo poklicno enoto gasilcev CZR Domžale, ki so tudi dobili določene kose opreme, da nam jih lahko izdajo, če bi nam le-te začelo primanjkovati. To so predvsem celoobrazne maske in kombinezoni za večkratno uporabo. Tedensko zdaj dobivamo tudi nekaj opreme prek Ministrstva za zdravje iz državnih blagovnih rezerv, vendar brez lastnih nakupov in pomoči s strani domžalske Civilne zaščite le-te ne bi bilo dovolj.

Se pri vašem delu soočate tudi s kakšnimi težavami?

Za obvladovanje epidemije smo imenovali posebno koordinacijsko skupino, ki se je prvič sestala takoj prvi dan epidemije, v petek, 13. marca. Vse težave, pravzaprav izzive, rešujemo sproti, redno se sestajamo in sproti poiščemo rešitve ob novih izzivih, pripravljamo operativna navodila za delo in strateške usmeritve za naprej.

Ob tej situaciji se je še bolj izkazalo, da je naš zdravstveni dom iz šestdesetih let prejšnjega stoletja resnično premajhen in arhitekturno neugoden za popolno preoblikovanje načina dela. Obstoječi prostori ne omogočajo idealne razporeditve ambulant in ostalih dejavnosti. Manjka nam ločen prostor za obravnavo kužnih pacientov z ločenim vhodom, ki smo ga zdaj zagotovili v prostorih otroške preventive. To zdaj izvajamo v zunanjih enotah ZD. Po vrnitvi ambulant nazaj v ZD bomo morali najti drugo rešitev za izolacijski prostor, saj vsekakor pričakujemo ponovne večje pojave bolezni tudi v bodoče, vse do razvoja učinkovitega cepiva.

Poseben izziv v bodoče bo tudi organizacija dela v zobozdravstvu. Ta zaradi nastajanja aerosola in s tem možne okužbe osebja zahteva posebno zaščitno opremo in nov način organizacije dela, ki je pogojena tudi z dodatnimi nabavami potrebne opreme. Ker bodo to opremo potrebovali vsi zobozdravniki v državi, me skrbi, ali jo bo sploh dovolj na tržišču. Naša nabava že išče ustrezne ponudnike.

Redno zagotavljanje zaščitne opreme za najbolj ranljive skupine ter za vse izpostavljene ekipe in službe

V času epidemije štab CZ Občine Domžale nujno potrebno zaščitno opremo dostavlja v Dom upokojencev Domžale, MGC Bistrica in Comettu (pomoč na domu), s čimer zagotavljajo dodatno opremo za najbolj ranljive skupine. Prav tako zagotavljajo zaščitno opremo tudi za vse izpostavljene ekipe in službe, ki zagotavljajo nujno pomoč občankam in občanom in ki so potencialno najbolj izpostavljeni okužbam (Civilna zaščita Občine Domžale, ZD Domžale, Center za zaščito in reševanje Domžale, OZ Rdeči križ Domžale, Prostovoljna gasilska društva, taborniki in skavti, ki delujejo kot prostovoljci, občinska redarska služba, itd).

Dežurni telefon OZ Rdečega križa Domžale in nudenje pomoči starejšim

Občinski štab CZ Občine Domžale je prek OZ Rdečega križa Domžale pripravil standardne prehranske pakete, ki jih po potrebi delijo najbolj ogroženim starejšim občanom. Na OZ Rdečega križa Domžale so vzpostavili tudi dežurni telefon 031 699 224, na katerega se lahko pokliče od ponedeljka do petka med 9. in 12. uro. Pokličejo lahko vsi, ki potrebujejo kakršno koli pomoč – materialno ali le kakšen nasvet, informacijo, tudi psihosocialno pomoč. Posebej pa pomoč zagotavljajo starejšim, ki so sami in nimajo nikogar, ki bi jim lahko pomagal. Prostovoljci Rdečega križa, v pomoč so tudi taborniki in skavti, vozijo starejšim, ki so sami, pakete najnujnejših življenjskih potrebščin na dom, ravno tako jim po dogovoru hodijo iskat zdravila v lekarno. Na dežurnem telefonu lahko dobite tudi vse informacije glede lokalnih dostavljavcev hrane in toplih obrokov za starejše.

Občanke in občani dosledno upoštevajo navodila pristojnih služb

Občinski redarji ves čas izvajajo nadzor spoštovanja odloka o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih površinah na območju občine Domžale, zlasti na območjih osnovnih šol, igrišč, parkov, rekreacijske osi Kamniška Bistrica, fitnesov na prostem, pump trackov in drugih javnih površin. Poleg občinskih redarjev nadzor izvaja tudi Policijska postaja Domžale. Do zdaj večjih kršitev niso ugotovili, zato se zahvaljujejo vsem občankam in občanom, da dosledno upoštevajo sprejete sklepe in navodila.

Svoja vrata ponovno odprl domžalski tržni prostor

Razveseljiva novica za občanke in občane je prišla v torek, 7. aprila, ko je domžalski tržni prostor ponovno odprl svoja vrata. Za kupce in prodajalce velja nov režim nakupovanja, v skladu z obveznimi ukrepi za preprečevanje okužb v času epidemije covid-19.

Center za ravnanje odpadki Dob ponovno odprt po običajnem delovnem času

V torek, 14. aprila, je svoja vrata za fizične osebe odprl Center za ravnanje z odpadki Dob, ki je najprej obratoval po prilagojenem delovnem času. Od 20. aprila pa je začel obratovati po običajnem delovnem času: od ponedeljka do petka od 14. do 20. ure in ob sobotah od 8. do 20. ure. Zaradi preprečevanja širjenja virusa in čim večje zaščite tako uporabnikov kot zaposlenih je vstop v center možen le z lastno zaščitno masko, število vozil, ki so lahko v istem času v centru, pa je omejeno. Zaradi omejitve števila obiskovalcev se lahko zgodi, da bo v primeru večjega števila obiskovalcev za vstop v center treba nekoliko počakati. Na Javnem komunalnem podjetju Prodnik vse uporabnike prosijo, da upoštevate navodila zaposlenih in z odgovornim ravnanjem prispevate k preprečevanju širjenja virusa.

Več o aktivnostih v zvezi s preprečevanjem širjenja epidemije, ukrepi ter trenutnim stanjem v občini Domžale si lahko preberete v intervjujih, ki sem jih opravil z v. d. direktorico ZD Domžale mag. Renato Rajapakse, dr. med. spec., poveljnikom Civilne zaščite Občine Domžale Markom Žagarjem, podžupanjo in članico štaba CZ Občine Domžale mag. Renato Kosec ter koordinatorko med ZD Domžale in Civilno zaščito Domžale Tino Urankar, diplomirano medicinsko sestro.

TINA URANKAR
DIPLOMIRANA MEDICINSKA SESTRA, KOORDINATORKA MED ZD DOMŽALE IN ŠTABOM CZ OBČINE DOMŽALE

Vse službe, ki so vključene v sistem zaščite in reševanja občine Domžale, je treba pohvaliti

V času epidemije covid-19 opravljate delo koordinatorke med Zdravstvenim domom Domžale in štabom CZ Občine Domžale. Lahko opišete vaše delo?

Moja naloga v štabu Civilne zaščite je, da pokrivam področje zdravstva, obenem pa sem zaposlena v ZD Domžale, kjer sem bila od začetka epidemije vključena v koordinacijsko skupino ZD Domžale.

Zdravstveni delavci v času epidemije covid-19 predstavljate prvo bojno vrsto v boju proti koronavirusu. Zaradi ukrepov ste v ZD reorganizirali tudi delo in ga prilagodili trenutnim razmeram. Kako vam je pri tem na pomoč priskočil štab CZ občine Domžale?

Štab CZ Občine Domžale in Zdravstveni dom Domžale sta že vse od začetka na razpolago in pomoč pri zagotavljanju vseh potrebnih ukrepov v času epidemije covid 19. Še preden je bila razglašena epidemija v Republiki Sloveniji, so se predstavniki štaba CZ Domžale in vodstva ZD Domžale sestajali enkrat tedensko in proučevali, kakšne ukrepe sprejemati glede na nastalo situacijo. Ta princip dela se nam je v času epidemije zelo obrestoval, namreč ukrepe smo začeli izvajati že zelo zgodaj in ko so prišla priporočila oziroma direktive s strani države, so bili ti ukrepi praktično že izvedeni. Z uvedenimi ukrepi je mišljen predvsem nov način dela v ZD Domžale, zaprtje DSO Domžale za obiskovalce in postavitev dekontaminacijske točke na CZR Domžale. Vse to je pripomoglo k lažjemu izvajanju nalog Zdravstvenega doma Domžale. Štab CZ Domžale je bil pri tem v veliko pomoč pri zagotavljanju zaščitne opreme, vzpostavitev vstopne točke in nemoteno delovanje pri vstopu v ZD Domžale. Pri zagotavljanju kadra na triaži so nam pomagali tudi prostovoljci gasilske enote prve pomoči Vir, Dob in Studenec. Ko smo zaradi zaprtja ZD Kamnik prevzeli izvajanje in nudenje NMP na območju, ki ga pokrivajo oni, nam je štab zagotovil bivanje v prostorih PGD Homec, in v času, ko se je vse zapiralo, je štab poskrbel tudi za prehrano vseh najbolj izpostavljenih delavcev.

Ste dolgoletna članica štaba Civilne zaščite Občine Domžale, kjer se že ves čas daje velik poudarek na izobraževanju, usposabljanju ter tudi izvedbi večjih zaščitno-reševalnih vaj za različne naravne in druge nesreče. Kljub vsemu pa je epidemija covid-19 nekaj novega tudi za vas. Kako bi ocenili pristop in delo štaba CZ ter enot sistema za zaščito in reševanje v občini Domžale v zvezi s preprečevanjem epidemije?

Seveda, epidemija covid 19 je nekaj, na kar se nikoli nismo posebej pripravljali. Ko se je dejansko zgodilo, je bilo treba ukrepati hitro in pravilno. Vsa izobraževanja, usposabljanja ter zaščitno-reševalne vaje so nam pri tem pomagale, da smo v dani situaciji znali ukrepati pravilno, predvsem pa brez panike. Predvsem v tej situaciji se je spet pokazalo, kako pomembno je, da se med seboj dobro poznamo in vemo, kaj kdo zmore in zna, glede na to, da se je večino komunikacije in nalog izvajalo prek telefonov in ne osebnih stikov. Vse službe, ki so vključene v sistem zaščite in reševanja občine Domžale, je treba pohvaliti za zelo dobro sodelovanje, ki je vsekakor izrednega pomena, da so bile ključne stvari izpeljane dobro.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

Enostavno se je bilo treba zelo na hitro navaditi na nov način dela, tako v štabu kot v zdravstvenem domu. Skoraj vsi zaposleni v Zdravstvenem domu Domžale so se morali in se morajo še vedno vsakodnevno prilagajati novi organizaciji dela. Si pa vsi skupaj želimo, da bi se življenje kar se da hitro vrnilo v normalne tirnice.

Kako sami doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Pri nas doma se zadeve kaj bistveno niso spremenile, namreč oba s partnerjem hodiva normalno v službo, le otroka sta doma. Je pa res, da smo mogoče zdaj več skupaj, kot smo bili vajeni doslej. Sama predvsem pogrešam druženja s kolegicami in sprostitev v hribih.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

V tej krizi je bilo vidno, da so občani dobro sprejeli trenutno situacijo in sledili navodilom pristojnih služb. Zahvaljujem se jim za razumevanje in strpnost, ki so jo izkazali pri obisku ZD Domžale, saj je režim v ZD Domžale povsem spremenjen. Vsem želim, da ostanejo zdravi in da bo kmalu 'vse po starem.'

V najinem zadnjem pogovoru ste dejali, da v času epidemije vsakega pacienta in vse znake uvrščate, kot da bi bil pacient okužen s tem novim virusom. Glede na rezultate testiranja pa potem vidite, ali je okužen s tem novim virusom ali ne. Ker želite preprečiti širjenje tega virusa, so vaše aktivnosti usmerjene v to, da se pregleda oziroma testira čim več ljudi. Koliko pacientov ste v ZD Domžale od razglasitve epidemije do zdaj testirali oziroma jim vzeli bris ter ga posredovali na mikrobiološko testiranje? Koliko je bilo pozitivnih testov?

V ZD Domžale smo do zdaj testirali okrog 600 pacientov, od tega jih je bilo 34 pozitivnih. Od tega 25 iz občine Domžale, devet pa iz občin Trzin, Mengeš, Lukovica, Mortavče in Kamnik (od 21. 3. do 1. 4. smo pokrivali tudi celotno območje ZD Kamnik). Od preteklega konca tedna smo začeli testirati tudi paciente z blagimi simptomi in znaki bolezni, saj imamo zdaj testov na razpolago bistveno več kot poprej, s testiranjem pa želimo čim prej odkriti bolezen, da jo lahko čim prej omejimo. NIJZ bo namreč zaradi omejevanja širjenja okužbe začel spet izdajati odločbe o karanteni za vse osebe, ki so bile v stiku z bolnikom.

Po mojih informacijah naj bi v času sproščanja ukrepov postopoma ukrepe sproščale tudi zdravstvene ustanove. Imate morda že pripravljen kakšen načrt sproščanja ukrepov in na kakšen način bodo potekala?

Da, imamo narejen natančen načrt sproščanja ukrepov in točen protokol obravnave pacientov. Nekatere dejavnosti smo v našem zdravstven domu že začeli izvajati. Zaenkrat obravnavamo paciente, pri katerih bi opustitev storitve lahko povzročila poslabšanje zdravstvenega stanja. Po strogem protokolu smo začeli izvajati cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu, saj so ob tem toplem vremenu klopi že aktivni, in je bilo v teh dneh zaradi klopnega meningitisa na Infekcijski kliniki že hospitaliziranih nekaj bolnikov.

Postopoma bomo začeli izvajati vse več dejavnosti. A vse dejavnosti moramo še naprej izvajati pod strogimi pogoji in varnostnimi ukrepi. Vsi pacienti se bodo morali vnaprej naročiti za vse obravnave. Vstop v ZD bo še nekaj časa možen samo za te naročene in seveda za nujne paciente. Pri vseh naših pacientih moramo preveriti prisotnost simptomov in znakov morebitne bolezni covid-19. Zdravstveno stanje prav tako vsakodnevno spremljamo tudi pri naših zaposlenih. Zagotovili smo ustrezno osebno varovalno opremo za osebje in zaščitne maske ter razkužila za paciente. Razmak med naročenimi pacienti bo moral biti večji zaradi preprečevanja gneče v čakalnici in zaradi zračenja prostorov med obiski. Naš cilj je zagotoviti varno obravnavo vsem pacientom, ki potrebujejo naše storitve.

V času ukrepov so bile nekatere zdravstvene storitve na voljo samo za nujne primere. Prav tako je stik z osebnim zdravnikom najprej možen prek telefona, nato pa se dogovorita za pregled. Ali morda po sprostitvi ukrepov pričakujete večji naval v vaših ambulantah?

Tudi po sprostitvi ukrepov bomo paciente v vseh ambulantah naročali. Zavedati se moramo da, dokler bo obstajal samo en pozitiven primer bolezni v državi, obstaja nevarnost, da se bolezen spet začne širiti. Problem je namreč v tem, da se bolezen lahko že kakšen teden do 14 dni potihoma širi med prebivalci, preden ga zdravstveni sistem zazna.

Se bodo po koncu epidemije morda na kakšnem področju pojavile daljše čakalne vrste?

V začetku epidemije smo tudi mi po navodilih Ministrstva za zdravje ustavili vse preventivne dejavnosti, nenujne specialistične preglede in zobozdravstveno dejavnost, saj bi bilo osebje v teh ambulantah preveč ogroženo, poleg tega pa bi se s prihodom in zbiranjem pacientov v ZD okužba nekontrolirano širila. Neizvajanje dejavnosti v obdobju meseca dni seveda pomeni še daljše čakalne dobe. V sredini aprila smo zato začeli postopoma odpirati naše specialistične dejavnosti, začeli smo s fizioterapijo, MDPŠ, pulmologijo, rentgenom in diabetološko ambulanto, sedaj pa delujejo tudi UZ, fiziatrija, psihiatrična ambulanta, psihologi, razvojna ambulanta in tudi posebna cepilna ambulanta za cepljenje proti klopnemu meningoencefalitisu. Že prej pa so delovale otroške posvetovalnice in ginekološke ambulante. V omejenem obsegu zdaj postopoma odpiramo tudi ambulante družinske medicine in otroške ambulante. Vsi pregledi se izvajajo po obveznem predhodnem naročanju. Zobozdravstvena dejavnost se bo zaradi narave dela verjetno odprla zadnja. Ker v vseh teh ambulantah zaradi zagotavljanja okolja, ki ne bo ogrožalo bolnikov in zaposlenih (večkratno razkuževanje površin, zračenje prostorov za vsakim bolnikom ...), delo poteka v omejenem obsegu (pregleda se za polovico manj bolnikov kot prej), se bodo čakalne vrste verjetno še nekaj časa daljšale. S čim boljšo organizacijo dela jih bomo v čim krajšem možnem času poskusili spraviti nazaj vsaj na začetno stanje.

Kako sami doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Vesela in zadovoljna sem, da smo uspeli zagotoviti dovolj zaščitne opreme za naše zaposlene, da smo ob odličnem sodelovanju vseh zaposlenih, lokalnih skupnosti, gasilcev in civilne zaščite uspeli vzpostaviti urejen in varen način obravnave naših pacientov. Zdi se mi, da smo se vsi bolj povezali in da v teh zahtevnih časih pride na površje dobro v človeku.

Zasebno življenje je trenutno v celoti podrejeno službi, strokovno sodelujem namreč tudi na Ministrstvu za zdravje, delam do poznih nočnih ur, tudi ob sobotah in nedeljah, vsakodnevna korespondenca, telefoni, sestanki, telekonference ... Zelo sem hvaležna možu, ki me podpira in razume, da sem v tej situaciji tako zelo angažirana pri obvladovanju epidemije. Na srečo se je zadeva v zadnjem tednu nekoliko umirila. Morda se kaže luč na koncu tunela.

V tem času spopadanja s epidemijo ste doživeli marsikaj. Med njimi tudi kakšno takšno stvar, ki vam bo še posebej ostala v spominu. Nam jo lahko zaupate?

Malica za naše zaposlene v šotoru na zelenici za ZD. Vsak dan nam jo zagotavlja Civilna zaščita Občine Domžale. Hvala lepa! Se mi zdi kot mirna oaza za zaposlene, v nasprotju z vhodom in izolacijskimi prostori na nasprotni strani ZD.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Nepričakovani pojav pandemije je naš svet obrnil na glavo, naš način življenja se je čisto spremenil. In te spremembe bodo vsaj do neke mere tudi ostale. Kajti tudi virus bo ostal, vsaj nekaj časa. Kar nekaj časa bomo morali ohranjati razdaljo, morali biti pozorni na vse kontakte, še naprej dobro skrbeti za higieno rok in kašlja, ob vsaki okužbi dihal ravnati preventivno in se čim bolj izolirati, dokler se ne izključi novi koronavirus. Posebej pozorni bomo morali biti na širjenje okužbe v zdravstvu in domovih za starejše občane. Način obiskovanja zdravnika se bo spremenil, za vse obiske se bo obvezno treba naročiti. Veliko prej samoumevnih stvari ne bo več samoumevnih.

Na drugi strani pa iz te nesreče lahko potegnemo tudi veliko pozitivnega. Vzemimo si več časa zase in za svoje bližnje. Postavimo si drugačne prioritete. Poglejmo okrog sebe in opazimo koga, ki mu lahko pomagamo. Pojdimo na sprehod in opazimo lepoto naše narave. Bodimo zadovoljni s tem, kar imamo. Zdravje. Pazimo nanj.

TEMA MESECA

MARKO ŽAGAR
POVELJNIK CZ OBČINE DOMŽALE

Največji izziv je bila zagotovitev zadostnega števila kvalitetne zaščitne opreme

Kdaj se je zaradi epidemije covid-19 aktiviral štab CZ Občine Domžale in kakšen izziv vam je predstavljala situacija, v kateri smo se znašli?

Štab CZ Občine Domžale se je zaradi epidemije covid-19 prvič sestal v petek, 13. marca 2020. Bili smo pred velikim izzivom, vendar smo se hitro organizirali in si razdelili naloge, ki smo jih začeli reševati prednostno.

Katere enote sistema zaščite in reševanja so bile aktivirane in koliko posameznikov sodeluje v aktivnostih štaba CZ? Kako poteka usklajevanje?

Aktivirali smo enote javna gasilska služba (CZR), tehnično reševanje (sprejemna covid ambulanta – ZD Domžale, mobilni bivalnik, šotori, zunanje ogrevanje, zaščitne ograje), prva pomoč (ZD Domžale, OORK Domžale), RBK dekontaminacija (CZR Domžale), služba za podporo (nastanitev, prehrana, varovanje), aktiviranih je bilo 140 posameznikov.

Kako je bilo z zaščitno opremo in drugimi sredstvi, ki ste jo potrebovali pri vašem delu? Kje ste jo dobili in komu vse ste jo dali?

Zaradi pravočasnega reagiranja smo večji del potrebne zaščitne opreme naročili in prejeli pred povečanim povpraševanjem na trgu. Zaščitno opremo smo prejeli od dobaviteljev, ki so nam lahko zagotovili dobavo v sprejemljivem času. Opremo smo razdelili v skladu s sprejetim načrtom in prioritetami.

Ste se srečevali s kakšnimi težavami pri vašem delu?

Največji izziv je bilo zagotovitev zadostnega števila kvalitetne zaščitne opreme.

Delo Civilne zaščite Občine Domžale je pohvalil tudi minister za javno upravo Boštjan Koritnik, ki obiskal občino Domžale. Ali lahko poveste nekaj o sami organiziranosti, kadrih in sistemu zaščite in reševanja v občini Domžale?

Menim, da nas številke ne smejo uspavati, trend se lahko hitro spremeni. Dejstvo je, da smo v tekmo z do zdaj neznanim nasprotnikom v igro vstopili samozavestno in odločno, in zato potrebujemo tehnično znanje, strategijo, moč, predrznost, razdeljene vloge ter vodjo, če se izrazim v športnem jeziku. V občini Domžale že od leta 1990 skrbimo za odlično organiziranost civilne zaščite, člani štaba imajo strokovna znanja s področij: gasilstva, gradbeništva, kemije, komunalne infrastrukture, medicine, strojništva, logistične podpore, nastanitve, komunikacij, operative in odnosov z javnostmi. Štab se aktivira, ko je obseg nesreče tako velik, da je ni mogoče obvladovati v okviru javnih služb. Za svoje delo je poveljnik Civilne zaščite odgovoren županu. Poveljnik in člani štaba naloge opravljajo kot obvezniki sodelovanja v Civilni zaščiti.

Ves čas v štabu CZ Občine Domžale dajete poudarek na izobraževanju, usposabljanju ter tudi izvedbi večjih zaščitno-reševalnih vaj za različne naravne in druge nesreče, saj je treba v resničnih situacijah ukrepati hitro in strokovno. Zagotovo pa je soočenje z epidemijo covid-19 nekaj povsem novega tudi za vas. So se kje pojavile kakšne težave, ali je dosedanja organizacija in sodelovanje med enotami pokazala, da ste kos tudi novim izzivom? Za našo ekipo je bil to nov, neznan izziv, očitno imamo dovolj izkušenj, da smo preudarno reševali težave in organizirali nakupe, dobavo in razdelitev zaščitne opreme ter koordinirali delo vseh vpoklicanih enot v sistemu zaščite in reševanja. Težave, ki so se pojavile, smo uspešno reševali.

Z ukrepi se je tudi na območju občine Domžale širjenje virusa omejilo. Kaj pa v primeru, da bi vse skupaj ušlo izpod nadzora, kot smo bili recimo priča v nekaterih državah, med njimi tudi v bližnji Italiji. Ste morda predvidevali tudi kakšne takšne scenarije? Kako bi se odzvali na to in na kakšen način? Kje bi po vašem mnenju lahko nastopile težave?

Če bi epidemija ušla izpod nadzora, smo imeli že pripravljene različne scenarije. Nastanitev, oskrba in dodatna zdravniška pomoč so bili v pripravi. Pri večjem izbruhu bi bili nemočni in bi potrebovali pomoč države. Do tega ni prišlo zaradi vestnega upoštevanja navodil, ki smo jim sledili vsi državljani. To je naša skupna zmaga, spet smo dokazali, da znamo stopiti skupaj.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v Civilni zaščiti?

Ta mesec nam je hitro minil, saj smo bili izpostavljeni dnevni dinamiki. Lahko rečem, da smo sanjska ekipa, kar se je pokazalo tudi na terenu. V tem mesecu je bilo aktivnih več kot 140 pripadnikov zaščite in reševanja, in smo do neke mere delovali kot nevidni ljudje. Ko pogledamo nazaj, vidimo, da smo zmogli in našli pot nazaj, upam, da v lepšo prihodnost saj, kar se tiče medsebojnih odnosov.

Kako delo v Civilni zaščiti v teh dneh vpliva na vaše družinsko življenje in pa tudi na vaše delo, ki ga opravljate poklicno?

Ker sem bil čez dan vpet v aktivno dogajanje na obeh področjih, sem popoldneve preživel z družino, ki me je pri tem vedno podpirala.

V času spopadanja s epidemijo ste doživeli marsikaj, tudi kakšno takšno stvar, ki vam bo še posebej ostala v spominu. Nam jo zaupate?

Naš Peter Gubanc ima rad statistiko okužb in tako smo mu 1. aprila to statistiko malo priredili in mu jo podtaknili med papirje. Ko je to prebral, je samo komentiral: »Evo pa se je začelo.«

Kdaj se bo po vašem mnenju življenje ponovno vrnilo v ustaljene tirnice?

Mislim, da ne potrebujemo tirnic, ampak pot v normalnost. Kdaj? Smo že na poti!

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Z Renato Kosec se strinjava, da bi moral biti slogan: »Ostanimo zdravi!« – v vseh ozirih.

MAG. RENATA KOSEC
PODŽUPANJA OBČINE DOMŽALE IN ČLANICA ŠTABA CZ OBČINE DOMŽALE

Usposobljeni smo, da delujemo v najbolj kritičnih razmerah

Kakšno je trenutno stanje v občini Domžale?

V občini Domžale še naprej spremljamo stanje in razmere glede epidemije covid-19. Vse službe in ekipe, ki so vključene v aktivnosti za zajezitev epidemije, delujejo naprej. Ker so ravno oni najbolj izpostavljeni morebitni okužbi, jim še naprej zagotavljamo ustrezno zaščitno opremo. (Civilna zaščita Občine Domžale, ZD Domžale, Center za zaščito in reševanje Domžale, OZ Rdeči križ Domžale, Prostovoljna gasilska društva, taborniki in skavti, ki delujejo kot prostovoljci, Dom upokojencev Domžale, MGC Bistrica, Comett – izvajanje pomoči na domu, občinska redarska služba, itd).

Pozornost namenjamo tudi starejšim in drugim ranljivim skupinam. Smo v stalnem stiku z Domom upokojencev Domžale, MGC Bistrica in Comettom, prek Šole zdravja in Društva upokojencev Domžale smo starejšim razdelili zaščitne maske za enkratno uporabo, le-te pa so prostovoljci delili tudi pred večjimi nakupovalnimi središči med 8. in 10. uro ter pred tržnim prostorom. Še naprej izvajamo oskrbo ogroženih občank in občanov prek OZ Rdečega križa Domžale, prav tako so na voljo še druge vrste pomoči (psihosocialna pomoč, ipd.). Menim, da smo stanje, ki ga je prinesla epidemija, vsi na nek način sprejeli ter se hitro privadili na drugačen način življenja.

Kako ste zadovoljni z delovanjem Civilne zaščite v občini Domžale?

Še pred razglasitvijo epidemije smo skupaj z ZD Domžale začeli z določenimi aktivnostmi in pripravami, po razglasitvi epidemije pa je začel delovati celoten štab Civilne zaščite Občine Domžale. Le-ta koordinira vse aktivnosti in dejavnosti vseh organov in služb. Štab je v stalnem stiku s štabom CZ za ljubljansko regijo ter drugimi pristojnimi institucijami in organizacijami. Aktivirane so še druge službe in ekipe občinskega sistema zaščite in reševanja in prostovoljcev, ki nudijo svojo pomoč v teh razmerah. V občini Domžale je v aktivnosti za zaustavitev epidemije covid-19 vključenih več kot 140 pripadnikov enot in služb Sistema zaščite in reševanja Občine Domžale. V vsem tem času se je pokazalo, da delujemo strokovno, odgovorno, med seboj dobro sodelujemo in smo pripravljeni ter usposobljeni, da se soočimo z novimi izzivi, kot je epidemija covid-19.

Zelo sem zadovoljna z delovanjem Civilne zaščite Občine Domžale, kot tudi z vsemi, ki so na kakršen koli način vključeni v aktivnosti v zaustavitev epidemije. Ravno zaradi dobre pripravljenosti smo se lahko počutili varne ter brez panike in strahu.

Poleg enot sistema za zaščito in reševanja, ki so vključene v sistem Civilne zaščite Občine Domžale, so se aktivno vključile tudi nekatere druge organizacije, med njimi tudi Obrtna zbornica Domžale ter še nekatera podjetja, organizacije in posamezniki? Lahko nekaj o tem?

Štab Civilne zaščite Občine Domžale je zaprosil Območno obrtno-podjetniško zbornico Domžale za pomoč pri zagotavljanju zaščitnih mask s pomočjo domžalskih podjetij in posameznikov. Območna obrtna zbornica Domžale je pripravila seznam ponudnikov zaščitnih mask, prek katerih jih lahko občani in občanke kupijo. Prav tako je zbornica odprla telefonsko številko za vse, ki iščejo pomoč in nasvet.

S strani občank in občanov smo prejeli mnoge ponudbe, da bi se nam pridružili kot prostovoljci, za kar smo jim neizmerno hvaležni. Večjega števila prostovoljcev nismo potrebovali, smo pa pripravili bazo prostovoljcev, če jih bomo še kdaj potrebovali.

Ena izmed pomembnih stvari v vsaki krizni situaciji je tudi obveščanje javnosti. Kako imate to organizirano v okviru štaba CZ Občine Domžale in na kakšen način informirate javnost?

V štabu Civilne zaščite Občine Domžale sem zadolžena za odnose z javnostmi. Krizno komuniciranje vedno predstavlja pomemben segment, zato smo obveščanju javnosti namenili posebno pozornost. Pri tem smo, tako kot vedno, sledili načelom, da javnost obveščamo pravočasno ter jim podamo jasne in verodostojne informacije. Pri komuniciranju je izrednega pomena tudi to, da se zajame čim širši krog občank in občanov, zato smo že v prvem tednu poslali vsem gospodinjstvom na dom letake z najpomembnejšimi informacijami o epidemiji covid-19 in pomembne kontakte, poleg tega pa v večstanovanjske objekte izobesili plakate s kontakti. Ves ta čas pa občane obveščamo tudi prek drugih kanalov (spletni portal domžalec.si, občinska spletna stran, glasilo Slamnik, družbena omrežja, ipd.).

Zaradi ukrepov je bolj ali manj zastalo tudi gospodarstvo, kar vpliva tudi na ekonomsko socialni položaj posameznikov, mnogi pa se bodo zaradi tega znašli v težki. Kako se boste spopadli s tem?

Epidemija bo imela zelo velike posledice tako na gospodarskem, zdravstvenem in socialnem področju. Kakšne bodo, bo znano že zelo kmalu. Že zdaj se opažajo stiske mnogih posameznikov, ki so takoj na začetku epidemije izgubili zaposlitev. Kmalu bodo nastopile težave, saj ne bodo mogli plačevati svojih mesečnih obveznosti, morebiti si ne bodo mogli zagotavljati nujnih življenjskih potrebščin in vsa ta negotovost lahko povzroči pri posameznikih tudi bolezenske težave.

V prvi vrsti bo morala ukrepati država, sledile ji bodo občine, ki se bodo morale prilagoditi in pripraviti ustrezne mehanizme, prek katerih bodo zagotovile pomoč posameznikom, podjetjem, organizacijam oziroma vsem, ki so utrpeli škodo v tej krizi in so do nje upravičeni. Občina Domžale je v začetku epidemije ocenila, kakšen učinek bo imela epidemija, ter posledično, kako se bo to kazalo v občinskem proračunu. Zato občinska uprava že pripravlja ustrezne podlage in ukrepe za ublažitev posledic epidemije za občane, javne zavode, organizacije, društva, gospodarstvo.

Zaradi ukrepov so se v težkem položaju znašli mnogi starejši občani. Na kakšen način jim pomagate?

Starejšim posvečamo posebno pozornost, saj so tudi najbolj izpostavljeni. V začetku je bilo najbolj pomembno, da jih čim prej obvestimo, da smo z njimi in da jim lahko pomagamo. Skupaj z OZ Rdečega križa Domžale smo pripravili prehranske pakete za starejše in ranljive skupine, te pakete jim dostavijo taborniki in skavti, po potrebi pa gredo tudi v lekarno po zdravila. Prek Šole zdravja in Društva upokojencev Domžale smo starejšim razdelili zaščitne maske za enkratno uporabo, le-te pa so prostovoljci delili tudi pred večjimi nakupovalnimi središči med 8. in 10. uro ter pred tržnim prostorom. Skupaj z domžalskimi glasbeniki, Matejem Primožičem, Polono Mežnar in Damjanom Tomažinom, smo prijetno presenetili starejše v Domu upokojencev Domžale in jim s petjem pričarali prijetno dopoldne ter jim sporočili, da mislimo nanje in jim želimo, da ostanejo zdravi še naprej. Posebna zahvala je namenjena direktorici mag. Nataši Zalokar ter vsem njenim sodelavcem, ki se trudijo v teh težkih razmerah ostati nasmejani in dobre volje, kar prenašajo tudi na svoje varovance.

Kako bi na splošno ocenili ravnanje občank in občanov v času ukrepov?

Občanke in občani so v tem času dosledno upoštevali navodila in ukrepe pristojnih ministrstev, za kar se jim najlepše zahvaljujem, saj ravno zaradi njihovega razumevanja in hitrega prilagajanja novim razmeram niso podlegli strahu in paniki, pa čeprav so se razmere spreminjale iz ure v uro, iz dneva v dan. Tudi otroci, učenci, dijaki in študentje so se izkazali in hitro prilagodili novim razmeram, prav tako starši, vsi ostali posamezniki ter starejši, ki jim je v tej epidemiji vsekakor najtežje. Hvala vsem vam. Ponovno smo dokazali, da se znamo povezati in tudi v najbolj nepredvidljivih situacijah pokazati strpnost in pripravljenost pomagati sočloveku.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v Civilni zaščiti?

Ne glede na mnoge neznanke, ki jih je prinesla epidemija covid-19, lahko samo rečem, da sem zadovoljna, da imam možnost delati s kolegi, ekipami, službami, prostovoljci, torej vsemi, ki so vključeni v aktivnosti v zajezitev epidemije. Usposobljeni smo, da delujemo v najbolj kritičnih razmerah, zato nam energije ne manjka; vemo pa tudi, da se vedno lahko zanesemo drug na drugega, saj se dobro poznamo in že vrsto let sodelujemo med seboj. Za menoj bo spet ena izkušnja, ki je bila povsem nepredvidljiva in na podlagi katere se bomo veliko novega naučili.

Kako delo v Civilni zaščiti v teh dneh vpliva na vaše družinsko življenje in pa tudi na vaše delo, ki ga opravljate poklicno?

Mož in hči me pri delu v štabu Civilne zaščite podpirata, saj se zavedata, da je to delo, ki temelji na prostovoljstvu in s katerim pomagaš ljudem v stiski. Hči je že zelo samostojna, tako da šolske obveznosti opravi sama, mož pa v tem času svoje službene obveznosti. Ko se vrnem iz štaba, pa skupaj izkoristimo preostanek dneva. Čeprav sem trenutno še aktivna v štabu, sem v stalnem stiku z županom in sodelavci iz občinske uprave, tako da sem seznanjena z vsemi aktivnostmi, ki trenutno potekajo. Se pa verjetno kmalu vrnem nazaj, česar se tudi že veselim.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Še enkrat se vam zahvaljujem, da ste ostali mirni, strpni in razumevajoči v teh, drugačnih časih in da ste pomagali po svojih najboljših močeh. Vse dobro vam želim in še ostanite zdravi.

Natečaj poslikave panjskih končnic

Izbruh koronavirusa in posledično zaprtje šol je vplival tudi na normalo izvajanje učnega programa ter na izvedbo ostalih dogodkov in javnega druženja. Na Čebelarski zvezi Slovenije smo se zato odločili, da razpišemo natečaj z naslovom Panjske končnice riše vsa Slovenija. S tem želimo vsem, ki so trenutno doma, omogočiti, da spoznajo našo kulturno dediščino, kar risanje panjskih končnic zagotovo je. Prek tega boste spoznavali tudi pomen čebel, čebeljih pridelkov, opraševanja in pridelave hrane v domačem okolju.

Natečaj: panjske končnice riše vsa Slovenija: Čebelarska zveza Slovenije razpisuje natečaj poslikave panjskih končnic za vse prebivalce Slovenije, da skupaj z risanjem lažje premagamo ukrepe, ki so sprejeti zaradi preprečevanja širjenja koronavirusa. Priporočljivo je, da so panjske končnice narisane na leseni deščici dimenzije 28 krat 13 krat 1,5 cm, če to ni mogoče, pa se jih lahko ustvari tudi na drugih materialih, a naj bodo izdelki enakih dimenzij. Poleg vseh tradicionalnih motivov, ki so upodobljeni na klasičnih panjskih končnicah, je priporočljivo, da se narišejo motivi, povezani s pridelavo hrane v domačem okolju ter s pomenom čebel pri tem. Prijave s fotografijami izdelkov, kjer je vidno tudi ime in starost avtorja, bomo zbirali v komentarjih objave na naši facebook strani (www.facebook.com/CebelarskaZvezaSlovenije/), lahko pa jih pošljete tudi na e-naslov: simon.golob@czs.si. Z izdelki se sodeluje v dveh kategorijah, glede na starost avtorja: kategorija pod 15 let in nad 15 let.

Prijave sprejemamo najpozneje do 10. maja 2020, najboljše in najizvirnejše panjske končnice pa bodo tudi nagrajene.

Priporočljivo je, da poslikane panjske končnice poklonite čebelarju, pri katerem kupujete čebelje pridelke, najbližjemu čebelarju ali drugemu pridelovalcu hrane ter se s tem njemu in čebelam simbolično zahvalite za lokalno pridelano hrano, ki je na naših mizah.

Če se vam je pojavilo še kakšno vprašanje ali težava, nas lahko kontaktirate na zgornji e-naslov ali na telefonsko številko 030 604 015.

S čebelarskimi pozdravi Naj medi!

Čebelarska zveza Slovenije

Foto: Iztok Dimc

Festival Odprte hiše Slovenije ponovno vabi na ogled

Konec meseca maja bo že enajstič zapored vrata odprl največji festival kakovostne arhitekture, nepremičnin in zunanjih ureditev v Sloveniji. Na ogled bo sto zasebnih in javnih objektov ter prostorskih ureditev, ki jih je izbrala strokovna žirija.

Odprte hiše Slovenije (OHS) so edinstvena priložnost za vse, ki vas zanimajo novosti s področja načrtovanja, gradnje in oblikovanja. Festival ljudem omogoči izkušnjo, da v stavbe vstopijo, jih preizkusijo, dobijo kontakt z arhitekti, uporabniki, lastniki, izvajalci in drugimi strokovnjaki.

Poslanstvo OHS je ljudem pokazati, da je kakovostna arhitektura pomemben del našega življenja. Tema letošnjega festivala je Arhitektura za prihodnje generacije.

Festival se vsako leto odvija po celotni Sloveniji. V Kamniku bo poleg zasebnih objektov na voljo tudi ogled Kluba Kino dom. Osrednjeslovenska regija bo odprla še Vzorčno hišo Lumar v Domžalah, Rusko dačo v Zgornjih Gameljnah, ogledali si boste lahko tudi ureditev tržnice, parka in večnamenske ploščadi v Medvodah, Znanstveno raziskovalni center Barje (ZRC SAZU) na Igu pri Ljubljani, obnovo Možinetove hiše v Horjulu in ostale zanimive objekte.

Več o festivalu, točnem datumu izvedbe in dodatnih izobraževanjih na temo arhitekture in oblikovanja si lahko preberete na spletni strani www.odprtehiseslovenije.org in nam sledite na socialnih omrežjih pod geslom Odprte hiše Slovenije.

Prav tako si lahko tam ogledate tudi bazo v preteklosti odprtih objektov, sledite idejam za izlet ali pa prisluhnete oddajam podcasta Odprto.

Vabimo vas, da se nam pridružite v čim večjem številu.

Vstopite in izkusite edinstveno arhitekturo!

OBČINA **DOMŽALE**
prostor zadovoljnih ljudi

Optika Škofic že od 1975
SONČNA OČALA - 60%
Ljubljanska 87, Domžale,
T: 01 721 40 06
Delovni čas:
pon. – pet.: 8⁰⁰ – 12⁰⁰, 15⁰⁰ – 18⁰⁰
sobota: 9⁰⁰ – 12⁰⁰

Dvajset let kulturnih dogodkov KDFBD Milana Mariniča

Kronologijo in statistiko prvih 20 sezon Kulturnega doma Franca Bernika v Domžalah je raziskal in popisal nekdanji direktor in umetniški vodja prav tega: V lepoti kulturnih dogodkov. Delo je predstavil v domžalskem Slamnikarskem muzeju. Njena botra oziroma sogovornica predstavitve je bila (5. februar 2020) zdajšnja direktorica Cveta Zalokar.

Milan Marinič (roj. 1951) je bil v letih 1998–2015 direktor in umetniški vodja prav KDFBD. Prav zato je lahko kar najbolj avtoritativno prisluhnil in vpogledal v slikah in besedah vseh omenjenih 20 sezon tega osrednjega domžalskega kulturnega hrama. Na vseh 266 straneh in še na dodatnih štirih je nanizan tako rekoč celoten in ves programski spekter v programskih segmentih, v katerih omenjena inštitucija deluje še dandanes: gledališče, glasba, film, galerijska dejavnost in založništvo. Seveda se je njen razvoj, število prireditev in njihova raznovrstnost odvijala od enostavnega k zapletenemu, od začetnega do (ne)dokončnega, ves čas pa v siju svetlobe in reflektorjev; glede na prikaz ... lepote kulturnih dogodkov ... ne morem in ne morem najti v vseh teh letih, številnih prireditvah in njih raznolikosti kakšne posebne 'črne pike', črnine v belini (kot je to še vedno prisotno v umetnostnem baroku); pa ne zato, ker sem bil tu in tam tudi sam neke vrste (zunanji) so-oblikovalce ali celo so-tvorec precejšnjega dela omenjenega programa: največ kot kritik, ocenjevalec njihovih pretežno glasbenih prireditev, koncertov; pa ne le izključno resne oziroma umetniške glasbe. Domžale in njihov (glasbeni) utrip sem začel spoznavati že pred ustanovitvijo KDFBD v okviru Grobeljskih večerov, Večerih komorne glasbe v Grobljah, ki so pozneje prišli tudi pod okrilje KDFBD in končno (zaradi zunaj glasbenih vzrokov) v njihov 'labodji spev'. V še boljših ali celo najboljši časih in kondiciji KDBFD sem med drugimi ocenjeval in pisal (največ v domžalski Slamnik, pa še v Delo, Dnevnik, Gorenjski glas, RA SLO, ...) tudi o zabavni in celo jazzovski glasbi. Takrat, ko se je le-ta odvijala še v okviru glasbeno scenskega abonmaja in o jazzovskih koncertih, ki so kar nekaj let redno spremljali odprtja likovnih razstav v Galeriji Domžale. Zlasti še zaradi izrednih (glasbenih) uspehov, ki jih je tako KDFBD kot avtorju tele monografije M. Mariniču in s tem posredno tudi Domžalam, širši regiji in celo državi navdihnil zadnji in aktualni umetniški vodja njihovega glasbenega ali koncertnega abonmaja, odlični in mednarodno afirmirani glasbenik in klarinetist Mater Bekavac, imenoval kar 'slovenska Akademija St. Martin-in-the-Fields'.

Knjiga (velikega, A-4 formata) se začne s kar dvema uvodoma avtorja samega. V njih M. Marinič po eni strani povzame svoje izsledke, ki temeljijo na pozneje popisanih natančnih predstavitvah vseh prireditev (datumi, lokacije, avtorji, naslovi del, izvajalci ...). Od samega začetka KDFBD je seveda minilo že več kot 20 let, saj je njegovi glavni partituri predhodilo kar nekaj predtaktov (vse od 1988 ⇢): od ustanovitve javnega zavoda, dilemi oziroma dvomu, kako in kje začeti, prek programskih začetkov do oblikovanja programov in povzetkih posamičnih (predstavljenih) sklopov: gledališče, glasba, film, galerijska dejavnost, prireditve za otroke, kulturna dediščina, pa še o čem in o količini (vsega) lepega. Nemalo je tukaj kar osebnih odnosov avtorja, saj je bil tako rekoč pri vsakem zraven in to po kar večkrat. Tako je imel pred desetletji popisanih Tisoč in en večer (v operi) naš tenorski prvak Anton Dermota. Teh večerov je moglo in moralo biti pri Mariniču kar po več po tisoč? (13 str.). Avtor je nadaljnjih osem strani popisal z nekaterimi pomembnejšimi datumskimi prelomnicami v KDFBD (1988–2017). O gledališču se je Marinič popisal na 56 straneh. Najobsežnejše pa je zagotovo že naslednje poglavje, ki predstavi in popiše glasbeno umetnost na vsega 87 straneh. Film je predstavljen na 54 straneh, galerijska dejavnost na 21 straneh in založniška dejavnost na štirih straneh. To samo po sebi že priča o raznovrstnosti delovanja omenjenega osrednjega domžalskega 'Cankarjevega doma', kar pa seveda z natančnimi pogledi v imena in naslove šele v celoti priča o kvaliteti teh prireditev: od lokalnih prek državnih pa do marsikaterega mednarodnega in s tem tudi kvalitativno afirmiranega dogodka (filma, koncerta, predstave, razstave ...). V prilogah so popisani še dobitniki Prešernovih nagrad in Nagrad Prešernovega sklada, zastopanih v vseh popisanih kulturnih dogodkih KDFBD (12 str.). Posebno mesto je na koncu namenjeno Mednarodnemu festivalu komorne glasbe – Groblje in domžalskemu kulturnemu prostoru (3 str.). Delo pa zaključujeta še popis Virov in literature (pol str.) in Dopolnitve in popravki (4 str.).

Povzetek izsledkov tejle 'domžalski blagovni znamki', kot imenuje KDFBD avtor V lepoti kulturnih dogodkov ... (1998–2018) M. Marinič, prinese čez 2300 izpisanih imen; M. Bekavac je omenjen na 35 straneh, J. S. Bach na 31, W. A. Mozart na 28, F. Schubert na 23 itd. Pa naj še kdo oporeka dejstvu, da tale naša 'domžalska blagovna znamka' ni 'slovenska Akademija St. Martin-in-the-Fields'? Poleg avtorja je za lepo, posrečeno in estetsko skrajno funkcionalno in zagotovo tudi likovno relevantno delo zaslužen še Roman Kos. Natisnila jo je Tiskarna Jagraf, d. o. o. Zagotovo je ta monografija veliko več kot pa zgolj še ena 'statistika zaradi statistike', saj knjiga predstavlja enega temeljnih podatkovnikov za nadaljnjo obravnavo tega (domžalskega) fenomena v sicer samo enem od državnih, morda kar referenčnih primerov za cineaste, muzikologe, sociologe, teatrologe, umetnostne zgodovinarje ... In še koga.

Franc Križnar

POIŠČITE NAS TUDI NA FACEBOOKU
SLAMNIK
GLASILO OBČINE DOMŽALE

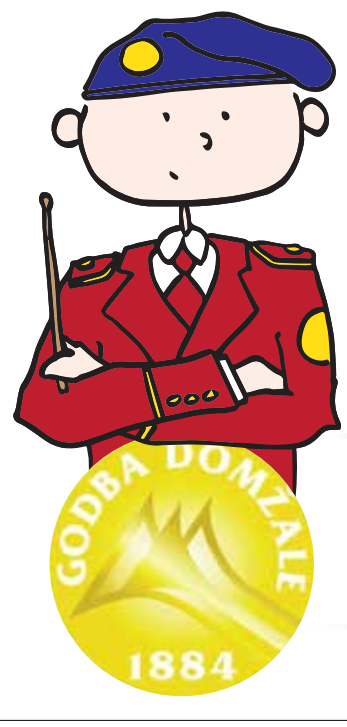

PRVOMAJSKA BUDNICA 2020
Oglejte si premierno predvajanje malo drugačne budnice!
1. MAJ 2020 OB 6.00, ali kasneje na kanalih:
Godba Domžale
Godba Domžale
domžalec.si
ŽIVEL 1. MAJ!

NOVICE

Žalovanje in covid-19

Življenje se je ustavilo in nam odprlo nek drug pogled na 'vsemogočni' svet. V teh časih smo vsi nekaj izgubili, in pomembno je, da tudi občani Domžal vedo, da v svojih stiskah niso sami in da lahko svoja občutja delijo z ljudmi, ki so pripravljeni pomagati.

Najpogosteje žalovanje povezujemo s smrtjo, ki jo največkrat omenjamo v času praznika dneva spomina na mrtve, ki ga rimsko-katoliška cerkev imenuje dan vseh svetih. Različni narodi različno obeležujejo ta praznik. Kar kaže na različno doživljanje tako praznika kot tudi same smrti. Vsi pa želimo tako ali drugače omiliti ali 'izbrisati' nastop konca, ki ga smrt predstavlja. Smrt osebe prizadene veliko ljudi. Najbolj bližnje in skupnost, del katere je bil pokojni. Smrt predstavlja eno najbolj bolečih človekovih izgub. Bolečino, ki jo izguba pusti, je treba sprejeti in jo počasi predelati. Na žalost je današnja družba naravnana k begu od bolečih tem in resničnosti. Postali smo družba pretvarjanja, zato je pomembno spregovoriti o bolečih temah že takrat, ko se tičejo 'drugih', kot pogosto mislimo. Smrt je najbolj očitna oblika izgube, a poznamo jih mnogo več. Za nekoga je lahko izguba zdravja ravno tako huda izguba kot za nekoga drugega izguba bližnjega ali hišnega ljubljenčka. Ni prav, da minimaliziramo bolečino drugega, in ni potrebno, da skrivamo svoja občutja, zato da ne bomo žrtev posmeha. Pomembno je, da jo sprejmemo in se zavemo pomena žalovanja. Žalovanje poteka po več fazah in vsak od nas gre drugače skoznje.

Faza šoka/zanikanja – to je obdobje neposredne prizadetosti, v kateri lahko opažamo različne stopnje zanikanja. Običajno čutimo oziroma občutja ubesedimo kot 'To ni res' in 'Morali ste se zmotiti', 'Ste dobro preverili?'. Ta faza je kot zaščita posameznika in traja ure, dneve ali tedne.

Reakcijska faza/faza jeze – obdobje iskanja. Prizadeti razvije način, kako odkriti izgubljeno. Jeza nad neuspehom v tem iskanju je usmerjena proti sebi ali drugim. Lahko celo kot jeza na umrlega. Strah in depresija sta pogosta. To obdobje lahko traja tedne, mesece in redkeje leta.

Faza predelovanja– prizadeti prihaja vedno bolj v položaj, da svojo travmo predela. V tem obdobju se pogosto opazi depresija in pomanjkanje sposobnosti, da bi žalujoči videl smisel. Pri tem postopoma izpušča faze pogrešanega, in spomine vedno laže prenaša. Faza predelovanja lahko traja dolgo, neredko več let. Nekateri imenujejo to fazo pogajanja, ko želi žalujoči dobiti še eno priložnost in pri tem lahko vključi tudi boga, da mu pri tem pomaga. Tej fazi po stališču nekaterih sledi globoka žalost, ko se posameznik sooči s svojo bolečino.

Faza nove orientacije/sprejemanje – žalujoči v tej fazi pretrga vez z izgubami in začne postopoma graditi nove vezi. Nekaj podobnega opisuje pregovor: *»Ko Bog zapre vrata, nekje odpre okno.«* Nova orientacija pogosto vodi v spremenjeno podobo o sebi – in se jo lahko doživi kot osebno zrelost na osnovi predelanih izkušenj.

Obstaja še več bolj ali manj pogloblenih stališč in teorij o fazah žalovanja, a kot sem zapisala zgoraj, žaluje vsak po svoje. Pri tem je pomembno tudi, v katerem življenjskem obdobju smo, ko doživimo hudo izgubo. V obdobju mlade družine so udeleženci največkrat hitro prisiljeni, da živijo naprej in lahko pozabijo nase, kar se kot težava pokaže pozneje, ko tekoče obveznosti nekoliko popustijo. V obdobju, ko npr. nismo več v službi, pa lahko obstoji nevarnost, da bomo zaradi odsotnosti obveznosti zapadli v otopelost in se bomo ustavili v eni od faz. Zato je toliko bolj pomembno, da si v vseh življenjskih obdobjih poiščemo pomoč tretje osebe, ki ni vpletena v našo življenjsko situacijo, zato da nas lahko 'popelje' do zadnje faze, ko smo sposobni uzreti odprta okna. Zavedati se moramo, da v tem nismo sami. Obrnemo se lahko na centre za socialno delo, ki nas bodo seznanili z možnostmi, na centre za krepitev zdravja, psihologe, psihoterapevte ... Precej v ospredju kot strokovno/izkustveno usposobljena institucija za področje žalovanja pa je Slovensko društvo hospic, ki že 25 let izvaja tudi program žalovanja in je na tem področju pri nas svojevrsten unikum.

V tem težkem času so žalujoči za umrlo ljubljeno osebo med najbolj prizadetimi v družbi. Morebiti si še niso opomogli od izgube, ki so jo utrpeli, zdaj pa so se znašli v začaranem krogu novih strahov, ki jih je prinesla pandemija. V najožjem krogu morajo sami prebolevati svojo bolečino, čeprav bi jo celotna družina morebiti želela deliti s sočutnim človekom, prostovoljcem hospica ali kom drugim.

Prav tako so v veliki stiski najtežji bolniki in njihovi svojci. Ko bi potrebovali oporo prostovoljcev in strokovnega osebja, so ostali sami, saj zaradi nalezljivega virusa ne smemo k njim. Morebiti bi jim pomagal pogovor po telefonu?

Slovensko društvo hospic je po vsej Sloveniji dosegljivo na sočutnem telefonu, kamor lahko pokličejo bolniki in njihovi svojci, žalujoči in vsi, ki morebiti iščejo odgovore ali blažitev stiske. Za OO Ljubljana lahko pokličete na 041 365 848 in 041 365 783. Če ne morete ali ne želite govoriti, lahko tudi pišete na ljubljana@hospic.si.

Alenka Križnik
Slovensko društvo hospic

Slovensko društvo hospic

Štetje in hranjenje ptic ob Kamniški Bistrici

Koronavirus nas je večina primoral, da smo si organizirali delo od doma. Tako je nastala priložnost, da napišem ta prispevek. Prej si namreč nikakor nisem vzela časa. Delo od doma pa vseeno poteka bolj umirjeno in zato sem se lahko lotila tega prispevka.

Pot ob Kamniški Bistrici v Domžalah je zelo priljubljena sprehajalna in kolesarska pot. Tudi sama se redno sprehajam ob tej poti s svojim psom. Pot nam nudi tudi veliko priložnosti za opazovanje narave. Verjetno ste tudi vi opazili race mlakarice ali sive čaplje, ki se na reki redno pojavljajo in prežijo za ribami. Kot naravovarstvenica ter članica Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) se že skoraj 10 let udeležujem zimskega štetja vodnih ptic. To je mednarodni projekt, ki poteka sočasno v večjem delu Evrope in tudi drugod po svetu. Drugi vikend v januarju prostovoljci preštejemo vodne vrste ptic na vodnih telesih (reke, jezera, potoki) po vsej Sloveniji. S tem se pridobi podatke o številčnosti, razširjenosti in populacijskih trendih vodnih ptic v zimskem obdobju. Moj odsek je že več let od železnega mostu v Zgornjih Jaršah do Beričevega. Popis izgleda tako, da prehodim približno 8 km poti ob reki in z daljnogledom določim in preštejem posamezne vrste vodnih ptic. Podatke nato posredujem DOPPS. Vsako leto zabeležim poleg najpogostejših rac mlakaric tudi manj poznane in zavarovane vrste, kot so veliki žagar, vodomec, povodni kos, siva pastirica. Če bi želeli tudi vi pomagati s štetjem vodnih ptic, se lahko obrnete na društvo (www.ptice.si). S takšnim sodelovanjem lahko naredimo nekaj za svoje zdravje in hkrati prispevamo k varstvu ptic.

Vodomec gnezdi v rovih v brežinah rek in potokov. Kljub utrjenim brežinam reke Kamniške Bistrice, je vodomec v Domžalah stalno prisoten. Če boste naslednjič nad reko videli »švigati« nekaj majhnega in kovinsko modrega, boste vedeli, da je to vodomec.

Kot sprehajalka ob reki pa opažam, da veliko ljudi hrani race mlakarice s starim kruhom. Če ste tudi vi eni izmed njih, ste se morda vprašali, ali kruh škodi ticam. Kot kažejo raziskave, kruh ticam bolj škodi, kot koristi. Racam se kruh v želodcu napihne, pa tudi najedo se ga preveč in potem ne iščejo dodatne hrane v svoji okolici. Kruh je z vidika prehrane ptic osiromašena hrana in ne vsebuje dovolj vitaminov in mineralov. V nekaterih študijah je bilo tudi ugotovljeno, da prehrana z visoko vsebnostjo ogljikovih hidratov mladim ticam povzroča deformacije v razvoju kril. Morda si mislite, da malo kruha racam res ne more škoditi. Vendar težko vemo, koliko kruha so ga prejele že od sprehajalcev pred nami. Zaradi vsega navedenega pa ne pomeni, da moramo nehati skrbeti za njih. Race so nam v mrzlih zimskih mesecih hvaležne za pomoč. Ponudimo jim rajši semena, krmilno pšenico, koruzo, proso, oves in koščke solate. Vse to so za race zdravi viri hrane.

Nika Hrabar, Zavod RS za varstvo narave
Foto: Tomaž Mihelič, arhiv ZRSVN

POMEMBNE TELEFONSKE ŠTEVILKE

ZDRAVSTVENI DOM DOMŽALE - 01/724-52-77

BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA - 080/1404

OD RDEČI KRIŽ DOMŽALE - 031/699-224
OD PONEDELJKA DO PETKA MED 9. IN 12. URO.

ZD DOMŽALE- 041/410-238,
VSAK DAN OD PONEDELJKA DO PETKA, OD 9. DO 13. URE
IN OD 18. DO 19. URE, NUDENJE PSIHOSOCIALNE POMOČI

GENERALNA POLICIJSKA POSTAJA - 01 514 70 01,
VSAK DAN OD 7. DO 19. URE,
E-NASLOV: KORONAVIRUS@POLICIJA.SI

Prošnja čebelarjev

Svetovno znani fizik in dobitnik Nobelove nagrade za fiziko Albert Einstein naj bi ob neki priliki izjavil:

»Če bi čebela izginila z obličja sveta, bi človeku ostala ne več kot štiri leta življenja. Nič več čebel, nič več opraševanja, nič več rastlin, nič več živali, nič več človeka.«

Ta njegov citat je v luči skrivnostnega izginjanja čebel povzelo veliko novinarjev, nacionalnih časopisov in tudi na stotine spletnih dnevnikov. Res da je bil Einstein pameten mož, morda celo najpametnejši človek nasploh, vendar na žalost ni bil čebelar in tako o čebelah ni vedel prav veliko. Prav tako zgornjega citata slavni fizik ni nikoli izrekel. Podobno kot pri mnogih drugih citatih so tudi tega pripisali Albertu Einsteinu, da bi mu dodali pridih avtoritete. Kot se večkrat zgodi, pa je v ponarejenem citatu zrno resnice in apokaliptični prizvoki niso le strel v prazno.

Če bi čebele izginile po vsem svetu, bi prišlo do pomanjkanja hrane, saj čebelje družine ne bi več opraševale rastlin, od katerih pridobivamo sadje, zelenjavo, oreščke itd. Med bi izginil s tržišča in raznovrstni uporabniki voska bi morali začeti uporabljati dražje nadomestke. Pretresi v svetovni ekonomiji bi bili globoki in dolgotrajni.

Če bi izumrle vse od več kot 7000 čebeljih vrst, bi ti pretresi prerasli v cunamije, ki bi postavili na glavo celotne ekosisteme. V nekaterih ekosistemih čebele predstavljajo ključne vrste – podobno kot najvišji kamen v oboku, brez katerega bi se obe strani oboka podrli. Ko bi izumrle rastline, ki so odvisne od čebel, bi bile prizadete vrste, ki so odvisne od teh rastlin, kar bi spet vodilo v smrt vrst, ki so odvisne od njih in tako naprej.

Da se nam ne bi zgodile te črnogledne napovedi, čebelarji vse uporabnike FFS prosimo, da te uporabljajo v skladu z načeli dobre kmetijske prakse in varstva okolja. Posebno pozornost naj posvetijo čebelam s sledečimi ukrepi:

da pred načrtovano uporabo FFS natančno preberejo priložena navodila, saj je v njih in tudi na embalaži opozorilo, ali je sredstvo strupeno za čebele. V glavnem so za čebele škodljivi vsi insekticidi in imajo to tudi napisano na etiketi.

- da priporočena sredstva uporabljajo v najnižjih priporočenih odmerkih,
- da uporabljajo za čebele manj nevarne pripravke,
- da pred načrtovanim škropljenjem pokosijo podrast v sadovnjaku ali vinogradu,
- da škropijo v večernih urah ali ponoči in v brezvetrju,
- da pravočasno obvestijo čebelarja o nameravanem škropljenju s FFS strupenimi ali škodljivimi za čebele.

Da bo na travnikih še naprej veliko raznovrstnih rož in zvokov brenčečih čebel, in da bodo cvetoča sadna drevesa oprašena, slovenski čebelarji pozivamo vse uporabnike FFS, da so pri njihovi uporabi skrajno previdni.

Domžale pokazatelj, da so se občine v času epidemije zelo dobro odzvale

Minister za javno upravo Boštjan Koritnik obiskal občino Domžale

Miha Ulčar
Foto: Miha Ulčar

Minister za javno upravo Boštjan Koritnik je v petek, 17. aprila 2020, obiskal občino Domžale, kjer se je sestal z županom Tonije Dragarjem, načelnico upravne enote mag. Ivico Vozelj, poveljnikom občinskega štaba Civilne zaščite Markom Žagarjem in podžupanjo mag. Renato Kosec. Namen obiska je bil pridobiti informacije in iz prve roke izvedeti, kako so v času epidemije covid-19 organizirane občine, kako poteka delo na upravnih enotah in kako je pri tem poskrbljeno za varnost občank in občanov ter uslužbencev.

Župan Toni Dragar je ministru predstavil trenutno situacijo v občini Domžale, in aktivnosti, ki se jih izvaja v okviru preprečevanja širjenja novega koronavirusa. Po besedah župana so takoj po izbruhu epidemije covid-19 stvari vzeli v svoje roke, organizirali občinski štab Civilne zaščite ter začeli z uveljavljanjem ukrepov za zajezitev širjenja okužbe. Dosedanje aktivnosti pri preprečevanju širjenja novega koronavirusa in stanje na terenu potrjujejo izjemno dobro delo občinske uprave in občinskega štaba Civilne zaščite, v okviru katerega je po besedah **poveljnika Civilne zaščite Marka Žagarja** trenutno vključenih 140 posameznikov iz različnih enot sistema zaščite in reševanja v občini Domžale. Dobra organizacija, usposobljeni posamezniki ter dobro sodelovanje med različnimi enotami pa so sinonim, da imamo v občini Domžale dobro organizirano Civilno zaščito.

Župan je ministru predstavil tudi nekaj težav, s katerimi se poleg ostalih občin sooča tudi občina Domžale, med njimi so povprečnine in nadomestila za stavbno zemljišče. Minister je župana in zbrane v nadaljevanju seznanil s smernicami, ki jih je minuli teden za dopolnitev PKP1 zakonskega paketa in PKP 2 predlog pripravila vladna delovna skupina Samoupravne lokalne skupnosti, na kateri so sodelovali tudi županje in župani, predstavniki stanovskih združenj občin (SOS, ZOS, ZMOS). Minister je ocenil, da je vlada zelo blizu uresničitvi glavnega podanega predloga s strani občin, to je dvig povprečnin, za kar si je sam iskreno prizadeval.

Delo je ministru predstavila **načelnica Upravne enote Domžale mag. Ivica Vozelj,** ki je dejala, da so na upravni enoti nekatere ukrepe sprejeli že pred epidemijo, prav tako pa so veliko pozornost posvetili ozaveščanju zaposlenih. Upravna enota Domžale je v povprečju vodilna v Sloveniji pri izdaji vlog, prav tako pa je tudi ena izmed najbolj obremenjenih upravnih enot, glede na število strank, ki v času 'neepidemije' prihajajo tudi iz drugih predelov države. Je pa delo na domžalski upravni enoti tudi v času epidemije zelo dobro organiziramo.

Upravne enote ves čas epidemije ostajajo odprte in izvajajo vse nujne postopke, ki omogočajo, da se nekatere dejavnosti nemoteno izvajajo. V prejšnjem tednu je bilo tako npr. izdanih in hkrati odpremljenih 243 odločb iz področja graditve objektov. *»Ker pa moramo zagotoviti ustrezne varnostne pogoje za vse, delo poteka v omejenem kadrovskem in časovnem obsegu, zato prosimo za razumevanje in potrpljenje,«* je opozoril minister, ki se je županu, načelnici, poveljniku štaba CZ in sodelavcem na občini ter upravni enoti zahvalil za njihovo delo in izredno kvalitetne podane informacije ter konstruktivnost.

Z ministrom Koritnikom smo v času obiska v občini Domžale naredili tudi intervju, ki si ga lahko preberete v nadaljevanju.

Razlog, da sem svoj prvi obisk opravil prav v Domžalah, je poleg tega, da je občina blizu Ljubljane, tudi ta, da sem izvedel, da je Upravna enota Domžale po številu opravljenih zadev na posameznega javnega uslužbenca v povprečju najvišja v Sloveniji ...

Kakšen je bil vaš namen obiska v občini Domžale?

Razlog, da sem svoj prvi obisk opravil prav v Domžalah, je poleg tega, da je občina blizu Ljubljane, tudi ta, da sem izvedel, da je Upravna enota Domžale po število opravljenih zadev na posameznega javnega uslužbenca v povprečju najvišja v Sloveniji, kaže po eni strani na zelo veliko obremenjenost upravne enote, po drugi strani pa tudi na njeno učinkovitost. Prav tako sem se z obiskom želel seznaniti, kako so se Občina Domžale na čelu z županom, Civilna zaščita in Upravna enota organizirali v času epidemije. Nenazadnje tudi zato, da zaradi prej omenjene učinkovitosti in uspešnosti upravne enote morda razberem kakšno dobro prakso in primer, ki bi ga bilo mogoče prenesti v drugo okolje.

Po uveljavitvi epidemije novega koronavirusa, se je zaradi ukrepov nekoliko spremenil delovni proces upravnih enot in občinskih uprav, saj fizični dostop v tem času ni možen. Kakšne storitve so v času ukrepov na voljo državljanom in kako se izvajajo postopki?

Tovrstnih vprašanj smo veliko prejeli tudi mi. Ključni poudarek je, da so dejansko vse storitve na voljo prek E-uprave s pomočjo kvalificiranih digitalnih potrdil. Prav tako smo nekatere omejitve za posamezne vloge precej poenostavili. Ker je bilo po uveljavitvi odloka o začasni splošni prepovedi gibanja in zbiranja ljudi na javnih mestih in površinah v RS ter prepovedi gibanja izven občin, oddanih vlog za spremembo začasnega prebivališča izjemno veliko, oddanih je bilo tudi po 3000 vlog dnevno, smo ta postopek poenostavili in omogočili, da se te vloge oddaja prek elektronske pošte. Skratka, s kvalificiranim digitalnim potrdilom je možno podati praktično vse vloge. Nekateri postopki v nujnih zadevah so sicer takšni, ki zahtevajo osebni obisk oziroma osebno vročanje, vendar smo tudi za te nujne zadeve posebej opredelili postopke. Prav tako imamo s terena informacije, da uslužbenci na upravnih enotah vse skupaj jemljejo življenjsko in pomagajo oziroma se trudijo, da državljani lahko pridejo do želene storitve.

Kako je v zvezi z podaljševanjem veljavnosti vozniških dovoljenj in izkaznic o vozniških kvalifikacijah ter veljavnosti prometnih dovoljenj?

S terena smo s strani državljank in državljanov prejeli veliko vprašanj tudi v zvezi s tem, zato smo se odločili, da bomo podobno, kot smo podaljšali roke, oziroma roki mirujejo pri sodnih in upravnih zadevah, da se veljavnost teh dokumentov podaljša do vključno 17. junija 2020. Sicer sam trdno upam in sem hkrati tudi prepričan, da bo ta čas epidemije do takrat že končan. Kot rečeno, smo morali poskrbeti, da ti dokumenti veljajo do 17. junija, če morda epidemije ne bo prej konec.

Ste morda dobili na sestanku kakšno pobudo tudi s strani Občine Domžale pri pripravi vaših ukrepov v zvezi z drugim ProtiKoronapaketom?

Eden izmed predlogov je dvig povprečnin za občine, ki naslavlja mnoge vidike in težave, s katerimi se soočajo občine. Predvsem v smeri razbremenitve zadolževanja občin oziroma, da bi jim pri tem omogočali večjo fleksibilnost. Zaenkrat ne smem prejudicirati, saj so ti predlogi še v delu posvetovalne skupine, zato bo v najkrajšem času znano, kakšna bo končna podoba tega protikorona zakona.

Kdaj lahko pričakujemo sprostitev ukrepov in pa seveda, kdaj bo spet možno gibanje izven občin?

Ključna usmeritev pri sproščanju ukrepov je postopnost. Pri tem ne gre za politično vprašanje, saj moramo v prvi vrsti poslušati stroko. Ta naj pove, kaj je v prizadevanjih za to, da epidemijo zajezimo in da razrešimo to tvegano stanje na gospodarskem področju in pa tudi v širši družbi. Tisto, za kar moramo poskrbeti, je to, da so ta sproščanja postopna, zato da vidimo, kakšni bodo učinki posameznih sprostitev. Ravno včeraj (v času najinega pogovora) smo šli v nekatere sprostitvene ukrepe, kot so odpiranje servisnih delavnic, kemičnih čistilnic, izvajanje nekaterih športnih aktivnosti na zunanjih površinah ob upoštevanju ustrezne medsebojne razdalje ... Te sprostitve kažejo našo željo in tisto, kar si vsi želimo, da bi bilo omejitev čim prej konec. Še enkrat pa poudarjam, da napovedati, kdaj bo možno popolnoma sprostiti gibanje, se ne da. Ključna pri tem je stroka. Vsekakor bo vlada izhajala iz stališč stroke, saj pri tem ne gre za politično vprašanje.

Slovenija je članica Evropske unije, v času boja z novim koronavirusom pa smo ljudje nekako dobili občutek, da se vsaka država članica bori sama zase. Se pravi, da se zdi, da so tako Bruselj kot tudi druge države zelo oddaljene.

Gotovo so te razmere presenetile Evropsko unijo, kot tudi vse države članice. In res je, da v osnovi vsaka država najlažje naslavlja svoje specifike, kot so teritorij, število prebivalstva in razmere glede razširjenosti okužb. Moram povedati, da s strani Evropske unije in držav članic prejemamo koristne informacije, analize in prenose dobrih praks. Tako kot sem jaz danes obiskal domžalsko občino, da bi se prepričal, kako se s krizo spopadate v vaši občini, mi s strani Evropske unije pridobivamo podobne informacije o praksah. Ravno pred dnevi sem imel videosrečanje s predstavnikom Evropske unije pri nas. Konkretne pomoči v smislu nudenja zdravstvenega osebja pač ne more biti, ker Evropska unija nima teh zmogljivosti. Ključni poudarki pa so informiranost, finančna sredstva, ki so usmerjena v razvoj, in strukturni skladi. To je nekaj, kar bo lahko zelo pomembno vplivalo na uspešno reševanje te krize.

Ker ste funkcijo ministra začeli na začetku krize, je vaš delavnik zagotovo zelo pester, saj ste kot minister aktivno vključeni v vse aktivnosti. Kako bi opisali svoj čas, odkar opravljate funkcijo ministra?

Moram povedati, da si nisem nikoli predstavljal oziroma si še zdaj ne predstavljam, kakšen je normalni delavnik ministra. To, kar je zdaj, to ni delavnik. Sem pa hvaležen za priložnost. Toliko, kot se zdaj naučim v enem tednu, se drugače ne bi naučil v enem letu. Tako, da ima to tudi svojo prednost. Seveda so tudi slabosti, kot so neprespanost in druge omejitve, na katere prej nisem pomislil. Ker kot minister veliko hodim okrog, zaradi tega ne hodim domov. Ko je imela zadnjič moja hči rojstni dan, sem ji voščil na daljavo z dvorišča. To pa so nekatere stvari, ki ti dajo misliti. Če bi prej vedel, kako bo, bi verjetno drugače razmišljal o priložnosti, ki se mi je ponudila, da prevzamem funkcijo ministra. Gre za izjemne razmere, in jaz verjamem, da jih bo kmalu konec in da se bomo lahko na našem ministrstvu kot drugih ministrstvih lotili rednega dela, ki ga že po naravi dela in vseh izzivih, ki nas čakajo, ne bo zmanjkalo. Kar pa je zame zelo dobrodošlo, saj imam izzive zelo rad. ❐

Naši delavci in delavke so zlati, prav vsi!

Domovi za starejše so v času trajanja pandemije koronavirusa med najbolj izpostavljenimi in tudi prizadetimi v Sloveniji.

Cveta Zalokar
Foto: arhiv Doma upokojencev Domžale

V njih bivajo starejši, mnogi s hudimi zdravstvenimi težavami, virus pa je še posebej nevaren prav za to populacijo. Tudi sicer so domovi že pred krizo opozarjali na težke pogoje dela, veliko prostorsko stisko in kadrovsko podhranjenost. Skrb za starejše je bila v Sloveniji žal velik problem pred zadnjo krizo, zato so potrebni ogromni napori, da se preživi ta izjemni izziv. Kako se s tem spopadajo v domžalskem domu, smo povprašali **direktorico Doma upokojencev Domžale mag. Natašo Zalokar.**

Letošnje leto je posebno, zelo zapleteno in zahtevno. Že v prvih mesecih je bila prisotna gripa, kako vas je prizadela v prvih mesecih leta?

V zimskih mesecih je običajno veliko respiratornih obolenj. In tudi letos v našem domu ni bilo veliko drugače, zato smo že v decembru omejili obiske na le eno zdravo osebo. Res pa je, da se svojci tega ukrepa niso dosledno držali. Pogosti so izgovori, saj samo za pet minut, bom takoj nazaj, saj gre le za alergijo ... Želim si, da bi obiskovalci razumeli, da omejitve niso naša kaprica, ampak so taki ukrepi nujno potrebni, če želimo svojim stanovalcem dobro.

V vašem domu ste se že pred razglasitvijo pandemije 13. marca pripravljali na spopad s koronavirusom. Ste slutili, kaj nas čaka?

Če sem čisto odkrita, si nismo predstavljali, da bo tako hudo. V našem domu smo se na koronavirus začeli pripravljati že konec februarja, a da bo epidemija dosegla take razsežnosti, si nismo mogli misliti.

Kakšne ukrepe ste uveljavljali že pred razglasitvijo pandemije?

Konec februarja smo začeli s poostrenim režimom razkuževanja, z nabavo dezinfekcijskih sredstev, kupili smo dodatne zaščitne maske. Poostrili smo tudi režim obiskov na eno zdravo osebo. Ko smo v začetku marca dobili poziv resornega ministrstva, smo dom nemudoma zaprli za vse obiske; izjema so bili le svojci stanovalcev, ki so bili v paliativni oskrbi. Čez en teden smo zaprli našo kavarnico Vej'ca, stanovalcem, ki so želeli domov oziroma po Domžalah, smo to odsvetovali in omejili gibanje znotraj doma. Le tako smo lahko zaščitili večino stanovalcev. Za naše stanovalce skrbi strokovno usposobljen kader zdravstvene nege, ki ima dopolnilna znanja za delo z osebami z demenco in iz paliativne oskrbe. Zato ni nobene potrebe, da bi se zdravi stanovalci selili iz doma.

Na tem mestu se zahvaljujem našim stanovalcem za razumevanje, saj so prav vsi upoštevali naša priporočila. Pa tudi svojci razumejo. Res je včasih treba malo več prigovarjanja, vendar na koncu razumejo. Gre za dobro vseh stanovalcev in tudi zaposlenih, ki nosijo veliko odgovornost in se morajo tudi v svojem prostem času obnašati samozaščitno. Poleg tega smo omejili dostavo kosil na dom. Dostavljamo le toliko, kot lahko opravimo v enem izhodu, saj se sodelavec ne vrača več v dom. Tako omejimo vstope ter prepletanje čistih in nečistih poti. Tudi zaposleni delajo v dveh ekipah, seveda stalno z maskami. Stanovalce smo razsedli, da upoštevamo varnostno razdaljo, omejili smo nekatere dejavnosti.

Kako pa ste reagirali po razglasitvi pandemije?

Po razglasitvi pandemije smo prešli na aktivnosti, ki so bile povezane z morebitnim vnosom koronavirusa v dom. Vse stanovalce, ki so bili zunaj na pregledih oziroma so bili iz kateregakoli razloga v bolnišnici, smo obravnavali v t. i. kohortni izolaciji. Zaposlenim smo začeli pri vstopu v dom meriti temperaturo, vpisovali so se na seznam in se pod to tudi podpisali. Največ poudarka je bilo na pogovoru z zaposlenimi, da se sami opazujejo in ob morebitnih, tudi najmanjših znakih možne okužbe, ne pridejo v

Ne strinjam se s tem, da del obolelih državljanov zdravimo v bolnišnicah, z vso potrebno medicinsko opremo in usposobljenimi kadri, za del obolelih starostnikov pa skrbijo v domovih za starejše, ki za to nimajo ustreznih pogojev. Vsi državljani so upravičeni do najboljše in enakovredne zdravstvene obravnave v primernem okolju ter ob primerni strokovni in kadrovski podpori.

službo. Opravili smo veliko organizacijskih sprememb, tisti, ki lahko delajo od doma, to počnejo. Kupili smo tablico in s tem izboljšali možnost video klicev. Menim, da smo naredili veliko, da smo se dobro pripravili, vendar vem, da bi nam ob vdoru virusa v dom primanjkovalo kadra.

Kako so te ukrepe sprejemali stanovalci in kako so se odzivali sorodniki?

Stanovalci in svojci ukrepe sprejemajo z razumevanjem. Seveda jim ni lahko. Stanovalcem skušamo vsakodnevno popestriti dneve. Zdaj, ko je vreme lepo, smo veliko na naši terasi, seveda na varnostni razdalji. Stanovalcem omogočamo telefonske in videoklice. Poskrbeli smo tudi za večjo količino sadja. Že prej so imeli stanovalci sadje vedno na voljo, zdaj smo to količino praktično potrojili. Nekatera podjetja so nam donirala dodatne higienske in sanitetne materiale ter poskrbela tudi za tiste, ki si te pripomočke kupujejo sami.

Velike težave so imeli domovi za starejše z zagotavljanjem zaščitne opreme. Kako ste se znašli pri vas in kdo vam je pomagal?

Nekaj zaščitne opreme smo imeli ob takšnih pogojih dela za dober teden. Vendar smo takoj začeli z nakupom mask. Kupili smo nekaj kirurških mask, kot so maske FFP2, po nasvetu vodje ZD Domžale smo kupili tudi pralne maske, in sicer za vsakega zaposlenega tri. Takoj so nam na pomoč priskočili iz Občinskega štaba CZ Domžale s Tino Urankar na čelu in pomočnikom direktorja ZNO ZD Domžale Gašperjem Orehekom. Z Ministrstva za zdravje smo na začetku dobili zanemarljivo količino opreme, pozneje nekaj več. A brez lastne nabave in brez pomoči štaba Civilne zaščite Domžale bi bili z zaščitno opremo na tankem. Kupili smo tudi večjo količino razkužil, pri čemer nam je bila v veliko oporo tudi Skupnost socialnih zavodov Slovenije.

Kako je pri vas potekalo testiranje in zagotavljanje zdravstvene nega v času pandemije?

Testiranje in zagotavljanje zdravstvene nege potekata po predpisanem protokolu. In tu spet lahko pohvalim Zdravstveni dom Domžale in domskega zdravnika. Do zdaj so v domu vzeli bris štirim stanovalcem. Tudi ko gre za zaposlene v domu, poteka vse kot dogovorjeno. Naša glavna medicinska sestra se z ZD Domžale posvetuje o znakih, ki jih kaže stanovalec ali zaposleni, in o tem, ali je potrebno, da se vzame bris. Če je nujno, se dogovori za uro odvzema brisa. Brisi stanovalcev so prednostno obravnavani oziroma se izvidi sporočijo v najkrajšem času. Prav tako pri zaposlenih.

S posebno velikimi obremenitvami in pritiski so bili soočeni zaposleni v domu, saj že sicer standardi ne sledijo potrebam po zdravstveni negi in oskrbi, poleg tega se vse bolj kaže tudi pomankanje kadra.

Naši delavci in delavke so res obremenjeni. Poleg fizične je prisotna še psihična obremenitev. Ves čas delajo z maskami na obrazih, skrbijo, da se vedejo samozaščitno, doma imajo otroke, ki se šolajo od doma ... Ni jim lahko. Pa vendar delajo z nasmehom in veliko dobre volje. Res so zlati, prav vsi. Poleg rednega dela stanovalcem nadomeščajo še svojce, jim omogočajo telefonske in videoklice, z njimi prepevajo, ustvarjajo in v težkih trenutkih tudi jočejo. Zaposleni imajo res veliko srce in zlate roke. Taka preizkušnja je preizkušnja tudi za time, ki delajo skupaj. Vesela sem, da smo prava ekipa.

Kakšno pa je bilo sodelovanje s štabom Civilne zaščite Domžale?

S CZ Domžale odlično sodelujemo, vzorno. Bolje ne bi moglo biti. Podžupanja mag. Renata Kosec mi je že na začetku, ko smo se soočili s situacijo, zagotovila, da bodo poskrbeli za nas. Sprva sem bila malo skeptična, saj je povsod primanjkovalo zaščitne opreme, potem pa smo res dobili vse potrebno. Tudi ko sem prosila za šotore, ki bi jih uporabili za preoblačenje zaposlenih ob morebitni okužbi stanovalcev s koronavirusom, so se povezali z domžalskimi taborniki in šotora sta bila postavljena že naslednji dan.

Kdo vam je v tem času še priskočil na pomoč?

Dobili smo kar nekaj donirane opreme. Gospod Vračević iz Radomelj nam je zagotovil vizirje, gospa Žiberna je s svojimi deklicami – 10-letno Zojo, sedemletno Živo in štiriletno Hano – izdelala prekrasne voščilnice ob veliki noči za stanovalce, ki nimajo svojcev. Upoštevala je tudi tridnevni rok karantene. Histria Botanica nam je donirala eterična olja in hidrolate, Vida Brinšek, s. p., in Eva Jelnikar Mrak pa pralne maske. Vsi so sami od sebe stopili v stik z nami in nam ponudili donacijo. Hofer nam je podaril higienske pripomočke in to v veliki vrednosti. Predvsem je pomembno to, da smo stopili skupaj in se povezali. Povezali smo se tudi z NK Domžale in gospodom Oražmom, ki nam bi omogočili brezplačno bivanje v prostorih Akademije za naše zaposlene ob morebitni okužbi. Osebno mi je zelo pomembno, da se zaposleni ob morebitni okužbi ne bi vračali domov, saj imajo doma ranljive svojce. Vseh, ki so nam pomagali, na tem mestu ne morem našteti, se bom pa vsakemu posebej tudi osebno zahvalila.

Kakšno je vaše osebno mnenje o ukrepih v domovih za starejše, saj je bilo največ težav, okuženih in tudi žrtev prav na tem področju?

Domovi smo socialnovarstveni in ne zdravstveni zavodi. Že prej, pred epidemijo so nas na nek način spreminjali v negovalne bolnišnice. Tako direktorji domov kot Skupnost socialnih zavodov Slovenije smo opozarjali na neustreznost kadrovskega normativa in pomanjkanje delavcev. In to se zdaj še posebej pozna. Ne strinjam se s tem, da del obolelih državljanov zdravimo v bolnišnicah, z vso potrebno medicinsko opremo in usposobljenimi kadri, za del obolelih starostnikov pa skrbijo v domovih za starejše, ki za to nimajo ustreznih pogojev. Vsi državljani so upravičeni do najboljše in enakovredne zdravstvene obravnave v primernem okolju ter ob primerni strokovni in kadrovski podpori. Zaskrbljena sem, da se ne sliši glasu stroke, ki jo predstavlja Skupnost socialnih zavodov Slovenije.

Kaj se lahko naučimo za naprej, saj bo z grožnjo podobnih izbruhov treba živeti tudi v prihodnje?

Epidemija koronavirusne bolezni 19 bo zagotovo zaznamovala naša življenja v prihodnje. Tudi ko se bo stanje v državi in po svetu normaliziralo, bomo veliko bolj pozorni na stvari, ki so se nam do zdaj zdele praktično samoumevne. Kar se tiče domov za starejše, pa upam, da bodo pristojni končno le spoznali, da se resnično soočamo z veliko kadrovsko podhranjenostjo, zastarelimi kadrovskimi normativi in prostorsko stisko. Vsi ti problemi, na katere domovi opozarjamo že vrsto let, so se z epidemijo še toliko bolj pokazali. ❐

S polno paro naprej

Ena izmed strateških usmeritev organizacije Rdečega križa je tudi utrditi in razvijati humanitarno poslanstvo ter krepitev ugleda organizacije, ki je tudi v času skupnega boja proti koronavirusu zelo pomembna. Tega se zavedajo tudi v Območnem združenju Rdečega križa Domžale, zato smo sekretarko Majdo Mernik zaprosili, da nekaj več pove o aktivnostih Območnega združenja Rdečega križa Domžale v času pandemije.

Vera Vojska
Foto: arhiv OZ RKS Domžale

Območno združenje Rdečega križa Domžale pokriva pet občin, zato so njihovi prostovoljci vključeni v pomoč v vseh petih občinah (poleg Domžale še Lukovica, Mengeš, Trzin in Moravče). V ostalih občinah prostovoljci skrbijo za materialno pomoč – hrano in prinos zdravil.

Njen prvi odgovor je bil, da v vseh petih občinah delajo s polno paro naprej. Nekatere aktivnosti izvajajo sami, že od samega začetka organizirane dejavnosti na tem področju pa sodelujejo v okviru štaba Civilne zaščite naše občine, kjer aktivnosti skupaj koordinirajo.

Zato je bilo naše prvo vprašanje povezano s sodelovanjem s štabom CZ – katera področja posebej pokrivajo?

Posebej pokrivamo področje socialno-humanitarne pomoči socialno ogroženim posameznikom, družinam in starejšim z zagotavljanjem materialne pomoči, saj imamo vseskozi odprta skladišča hrane, v primeru potrebe tudi zagotavljamo, da se hrana – tudi vsakodnevno dostavlja vsem, ki jo potrebujejo in nimajo drugih možnosti dostave. Pri tem so nam v veliko pomoč naši prostovoljci, krajevne organizacije RK pa tudi drugi. Hkrati pomagamo s svojimi strokovnimi kadri – ekipi prve pomoči – tudi na vseh drugih področjih, kjer je potrebno.

Ob začetku organiziranega boja proti koronavirusu ste odprli tudi posebno telefonsko številko. Kdo in za kakšne informacije lahko pokliče?

Na telefonsko številko 031 699 224 lahko pokličete od ponedeljka do petka med 9. in 12. uro. Pokličejo lahko vsi, ki potrebujejo kakršno koli pomoč, materialno ali le kakšen nasvet, informacijo, tudi psihosocialno pomoč. Posebej pa pomoč zagotavljamo starejšim, ki so sami in nimajo nikogar, ki bi jim lahko pomagal. Prostovoljci Rdečega križa, v pomoč so tudi taborniki in skavti, vozijo starejšim, ki so sami, pakete najnujnejših življenjskih potrebščin na dom, ravno tako jim po dogovoru hodijo iskat zdravila v lekarno. Na dežurnem telefonu lahko dobite tudi vse informacije glede lokalnih dostavljavcev hrane in toplih obrokov za starejše. Tovrstne informacije sicer lahko dobite tudi na spletnih straneh Občine Domžale in Domzalec.si.

Koliko ljudi na dan pokliče, za kakšno pomoč?

Prve dni našega delovanja je bilo klicev veliko, tudi do 40 na dan. Zdaj se je zadeva malo umirila. Mislim, da so se ljudje kar znašli. Pričakujemo pa povečanje potreb po osnovnih življenjskih potrebščinah in pomoč pri plačilih položnic, ker so določeni ostali brez dohodkov oziroma z manjšimi dohodki.

Kako bi ocenili sodelovanje s štabom za Civilno zaščito Domžale?

Sodelovanje je odlično, korektno. S štabom se vsakodnevno slišimo in koordiniramo trenutne potrebe občanov.

Sodelujete tudi z Zdravstvenim domom Domžale?

Trenutno še ZD ni potreboval naše pomoči, so pa člani naše ekipe PP v pripravljenosti, če bi bila potrebna pomoč na izstopni točki ZD.

Kako bi ocenili razmere na področju zaščitne opreme?

Štab nam je v teh dneh zagotovil večje število zaščitnih mask za enkratno uporabo, ki smo jih s prostovoljci pakirali po dve v kuverte in delili pred večjimi trgovskimi centri po Domžalah. Obrtna zbornica Domžale je dala seznam šivilj, podjetij, ki šivajo maske za večkratno uporabo in kje jih je možno dobiti, kupiti. Kar se tiče na splošno zaščitne opreme, vse na nivoju občine koordinira štab CZ. Zaposleni in prostovoljci na RK imamo trenutno za naše potrebe dovolj zaščitnih sredstev.

Vaši prostovoljci so sodelovali tudi pri aktivnostih na mejnem prehodu z Italijo – Krvavi potok?

Člani ekipe PP so aktivirani na državnem nivoju prek UR SZR. Trenutno izvajamo pomoč kolegom na mejnem prehodu Krvavi potok, če bo potreba še na drugih mejnih točkah, se bomo vključili v pomoč še tam.

Posamezno ekipo sta sestavljala: prostovoljec, ki meri temperaturo in je v polni zaščitni opremi, ter prostovoljec, ki v tem času skrbi za beleženje podatkov, prinašanje opreme, razkuževanje termometra in ostala opravila, ki jih prostovoljec v zaščitni opremi ne sme izvajati. Naša prostovoljca sta si deveturno izmeno razdelila na polovico, da sta oba izkusila obe vrsti dela.

Kakšne so njune izkušnje?

Izkušnje z mejnih prehodov so za enkrat z naše strani pozitivne, saj so ljudje po večini osveščeni in lepo sodelujejo z enotami, ki jih sprejmejo na mejnih prehodih.

Kje vse še sodelujejo vaši prostovoljci?

Kot že rečeno v vseh petih občinah – glede na lokalne potrebe in na državni meji. Nekateri prostovoljci so po drugih občinah vključeni tudi v štabe Civilne zaščite.

Območno združenje RK Domžale tudi v teh kriznih časih nadaljuje s svojimi humanitarnimi dejavnostmi, med njimi delitvijo hrane.

Tako je. Ob upoštevanju vseh protokolov in higienskih predpisov (razkuževanje rok, zaščitna oprema, upoštevanje razdalje med prejemniki in izdajanjem hrane), naši prostovoljci normalno delijo hrano socialno ogroženim v skladišču v Domžalah – vsako sredo med 9. in 12. uro ter med 14. in 16 uro. Kot pomoč lahko socialno ogroženi dobijo hrano, prejeto iz EU sklada (olje, moka, testenine, mleko, pelati, fižol, riž). V teh dneh pa pričakujemo tudi hrano in higienske pripomočke, donirane s strani Mercatorja (v pomoč https://www.rks.si/sl/Novice/Rdeci-kriz-in-Karitas-prejela-30-ton-Mercatorjeve-pomoci/). Če imamo na razpolago, delimo tudi maske za enkratno uporabo.

Lahko povem, da je za enkrat osnovnih prehrambnih artiklov dovolj. V povprečju pomagamo tedensko 60 družinam oziroma posameznikom, med njimi je veliko družin z več otroki. Ob tem naj povem, da se socialni položaj nekaterih družin poslabšuje tudi zaradi izgube službe posameznikov. V času, ko življenje teče precej drugače, kot smo bili navajeni, se pojavljajo nove stiske.

Je mogoče tudi v teh časih dobiti obleko in obutev, s katerimi razpolagate v svojih skladiščih, je mogoče obutev, obleko in druge stvari tudi zdaj prinesti v vaše skladišče. Je kakšna 'roba' posebej zaželena?

Zaradi trenutne situacije, ukrepov in priporočilih RKS je naše skladišče z oblačili in obutvijo trenutno zaprto. Upamo, da se bodo ukrepi začeli počasi sproščati, da bomo skladišče lahko odprli tako za donatorje kot za prejemnike. Glede na prihajajoče toplejše dni se bo povečalo povpraševanje po poletni garderobi in obutvi.

Na telefonsko številko 031 699 224 lahko pokličete od ponedeljka do petka med 9. in 12. uro. Pokličejo lahko vsi, ki potrebujejo kakršno koli pomoč, materialno ali le kakšen nasvet, informacijo, tudi psihosocialno pomoč.

Odprta je tudi javna kuhinja, kjer prevzemajo topli obrok brezdomci iz občine Domžale. Je njenih uporabnikov v tem času kaj več? Morda še informacija, kdo pravzaprav jo lahko koristi?

Javna kuhinja deluje za enkrat nemoteno vsak dan od ponedeljka do petka med 12. in 14. uro. Navadno jo obišče 15 uporabnikov. Trenutno delitev hrane poteka po spremenjenem načinu z upoštevanjem razdalje in zaščitnih ukrepov. Število uporabnikov je zaenkrat vseskozi isto. Javna kuhinja je namenjena brezdomcem oziroma tistim posameznikom, ki so prejemniki DSP, po priporočilu CSD in, ki nimajo druge možnosti zagotovitve toplega obroka.

Tudi v tem času poskrbite za nastanitev brezdomcev, ki bivajo v vaših bivalnikih?

Naši koristniki bivalnikov lahko to uporabljajo naprej. Trudimo se in jih opozarjamo, naj se ne družijo, naj upoštevajo vsa priporočila glede razdalje in zaščitnih sredstev in skrbijo za svojo higieno in čistočo prostorov.

Poudarili ste, da so prostovoljci OZRK Domžale vključeni v pomoč v vseh petih občinah, ki jih pokrivate ter svoje aktivnosti usklajujejo z vsemi drugimi organizacijami v okviru Civilne zaščite. Kakšna pa je vloga krajevnih organizacij RK v tem času?

Prostovoljci in prostovoljke v krajevnih organizacijah zelo dobro poznajo svoj teren in okolico, kjer delujejo, zato lahko opazijo stiske, potrebe občanov in na to opozorijo ter pripomorejo, da skupaj poskrbimo za te ljudi – predvsem z materialno pomočjo, ker obiski starejših, osamljenih so trenutno omejeni. V tem času se več poslužujemo telefonskih stikov.

Navadno je bila v maju krvodajalska akcija. Bo tudi letos?

Seveda je krvodajalska akcija planirana tudi letos v maju (18. 5. in 19. 5.), vendar po drugačnem načinu, priporočilih in navodilih. Trenutno je tako, da krvodajalce že po telefonu pred prihodom na odvzem krvi preverimo, če ustrezajo pogojem za darovanje in če nimajo bolezenskih znakov morebitne okužbe. Pred vhodom v prostore, kjer se izvaja odvzem krvi, imamo triažno kontrolno vstopno točko, kjer ponovno preverimo ustreznost in izmerimo telesno temperaturo.

Zaradi zaščite krvodajalcev in zaposlenih ter preprečevanja možnih prenosov bolezni izvajamo prilagojene krvodajalske akcije. Nanje vabimo le krvodajalce tistih krvnih skupin, ki jih potrebujemo. Tiste krvodajalce, ki jih potrebujemo, bomo vabili preko sms vabila, v katerem jih bomo prosili za povratni klic za dogovor o uri prihoda in preverjanju pogojev za darovanje.

V Sloveniji smo še vedno samozadostni, čeprav se trenutno krvi potrebuje manj.

Bodoče voznike zanima, kdaj si bodo v okviru vašega programa lahko pridobili znanje o prvi pomoči?

Ena izmed nalog oziroma javnih pooblastil, ki jih izvajamo, je tudi podajanje znanja o prvi pomoči. Seveda bomo to tudi izvajali v bodoče, ko se ukrepi v državi začnejo sproščati. Upamo in želimo si, da bo to čimprej. Nekaj kandidatov imamo že prijavljenih še iz časa, preden so bili uvedeni ukrepi glede druženja in varne razdalje. Čim bo to odpravljeno, jih bomo povabili na tečaje prve pomoči.

Ravno tako upamo, da bomo v jesenskem času lahko izvedli preverjanje znanja v prvi pomoči za ekipo PP OZRK Domžale, ki je letos predvidena v Logatcu, in da bomo nadaljevali delo z osnovnošolskimi ekipami PP.

Morda še kaj za konec?

Poudarila bi, da v tem času potrebujemo kolektivno solidarnost in jasne informacije za ukrepanje, da podpremo skupnosti in posameznike, na katere je vplival ta novi izbruh. Zato se v Rdečem križu Slovenije zavzemamo za spodbujanje pomena ukrepov za reševanje, zgodnjega testiranja in zdravljenja, za kolektivno solidarnost in globalno sodelovanje.

Zahvalila bi se svojim sodelavcem in vsem prostovoljcem, ki so v teh kriznih časih aktivirani in dajejo svoj prispevek naši družbi.

Ostanite doma, ostanite zdravi, bodite hvaležni in podpirajte ter spodbujajte vse, ki se v prvih vrstah odzivajo na ta izbruh (zdravstveni delavci, prostovoljci, civilna zaščita, skupnosti, organizacije in društva itd).

Rdeči križ kot humanitarna organizacija dela neumorno naprej, vedno in povsod ter ostaja naprej za pomoč ljudem. ❐

Kronika domžalskih poklicnih gasilcev

20. 3. do 16. 4. 2020

V dnevih oziroma tednih, ko se je zaradi zajezitve epidemije covid-19 večina javnega življenja praktično ustavila, naše delo poteka z nespremenjenim tempom, na eni strani so se nekoliko zmanjšale naše vsakodnevne aktivnosti na področju servisne dejavnosti in preventive, na drugi pa nam je bila zaupana izjemno odgovorna naloga izvajanja biološke dekontaminacije vozil, opreme in operativnega kadra ZD Domžale – do tega trenutka smo dekontaminirali 160 oseb in 60 vozil. Omeniti velja tudi, da smo takoj ob razglasitvi epidemije reorganizirali delo izmen in tako zagotovili čim manj stikov med posameznimi izmenami in tako tudi zmanjšati možnost prenosa morebitne okužbe med poklicnimi gasilci.

V sodelovanju z občinskim štabom Civilne zaščite smo v CZR Domžale vzpostavili logistični center za sprejem in razdelitev osebne zaščitne opreme, ki jo po potrebah predajamo vsem službam zaščite in reševanja ter drugim subjektom, ki so neposredno ali posredno v stiku z najranljivejšimi skupinami (Zdravstveni dom, Policija, Dom starejših občanov, MGC Domžale, RK Domžale, Prodnik, Comett ...)

Kljub vsem omejitvam gibanja, poslovanja in seveda tudi kurjenja v naravi pa smo vseeno opravili kar 30 intervencij (24 podnevi in le šestkrat v nočnem času). Od štirinajstih požarov, na katere smo bili poklicani, jih je bilo kar sedem v naravi. Zaradi hitrega posredovanja ni nikjer prišlo do dodatne škode. Samo število požarov pa je dober pokazatelj o utemeljenosti prepovedi kurjenja v naravnem okolju. Med prijavami pa je bila recimo zanimiva ta o močni zadimljenosti avtoceste – izkazalo se je, da je lastnik zadimil sadovnjak, ker je želel preprečiti ali zmanjšati pozebo.

Pogasili smo še saje v dveh dimnikih in odpadke, ki so med vzdrževalnimi deli zagoreli v smetnjaku gostinskega lokala. Popolnoma je pogorela vrtna lopa v Študi, s hitrim posredovanjem pa smo pred ognjem uspeli obraniti bližnji vikend. Na velikonočno soboto popoldne smo imeli delo z gašenjem strehe industrijskega objekta v papirnici Količevo Karton. Precej neprijetnih spominov je stanovalcem stolpnice na Ulici Matije Tomca 2 priklical dim iz opekača, ki je zagorel na balkonu tretjega nadstropja. K sreči je bil hitro pogašen in ni bilo večje škode na objektu.

Omejitev gibanja je mogoče vzrok, da v celotnem obdobju nismo posredovali na avtocesti. Lokalno so se zgodile štiri prometne nesreče, ki so zahtevale našo prisotnost. V Moravčah je voznico z osebnim vozilom zaneslo s spolzke ceste v obcestni nasip. Pri tem se ni poškodovala. V ostalih treh nesrečah so bili poškodovani: kolesar, v katerega je trčilo osebno vozilo, motorist (poštar), v katerega je prav tako trčilo osebno vozilo, in voznik osebnega vozila, ki je trčil v cestno svetilko.

Pomagali smo pri dveh delovnih nesrečah: pri padcu z delovnega odra in poškodbi roke v skladišču. Odprli smo troje vrat in omogočili vstop reševalcem oziroma v enem primeru staršem. Dvakrat smo reševalcem NMP pomagali pri prenosu obolelih oseb.

Ostajamo povezani

MD Jesenski cvet Domžale je društvo, ki skrbi za starejše od 65 let in za njihovo boljšo kvaliteto življenja na območju šestih občin: Domžale, Kamnik, Mengeš, Lukovica, Moravče in Trzin.

MEDGENERACIJSKO DRUŠTVO JESENSKI CVET DOMŽALE V času koronavirusa zaradi ogroženosti naše populacije delovanja društva nikakor nismo mogli enostavno ustaviti ali zamrzniti, pač pa delujemo dalje, vendar na drugačen način.

Naše društvo, ki ima 259 članov, v običajnih pogojih življenja združuje starejše v skupinah, ki jih vodijo usposobljeni voditelji-prostovoljci. Dobivali smo se enkrat tedensko ob istem času ob isti uri na istem kraju in skupaj prebili uro do dve ob vodenem prijateljskem pogovoru ali kakšni drugi dejavnosti. Veliko članov našega društva živi samih, v skromnih socialnih razmerah, starostna meja pa se giblje od 55 pa do 90 let in nekateri tudi več.

Ker člani društva v zdajšnji krizi koronavirusa spadajo med najbolj ogroženo in ranljivo populacijo, se je vodstvo društva odločilo, da bo iskalo poti za organizirano delovanje društva tudi v tej situaciji. Povezovanje s člani s strani voditeljev in izvajanje morebitne potrebne skrbi zanje je več ali manj steklo spontano, saj so voditelji skupin poskrbeli za redne telefonske kontakte s člani svoje skupine, ki deluje kot prijateljska skupina. Prijatelji pa se pokličemo, malo poklepetamo in poročamo, kako se počutimo v novi in povsem neznani situaciji. Tako nam je lažje pri duši in si podelimo občutke strahu ali neugodja.

Vodstvo društva se je odločilo, da pristopi k delu sistematično. Takoj je bila sklicana korespondenčna seja strokovnega sveta, ki je soglasno sprejel navodila za delo v kriznem obdobju.

Ker je populacija starejša (voditelji imajo v povprečju okrog 60 let), smo se v društvu osredotočili na uporabo elektronske pošte, telefonov in SMS, nekaj voditeljev pa ne uporablja elektronske pošte ali drugih sodobnih oblik komunikacije. Tisti, ki jih obvladajo, so dobili dodatna navodila, kako lahko aktivirajo Skype in Viber, ki obe nudita navaden in tudi video pogovor.

Navodila za delo so podobna, kot jih spremljamo po medijih vsak dan, vendar za naše društvo posebno pomembna in posebna za naše člane. Tako so voditelji-prostovoljci dobili navodilo, da:

- Voditelja pokličeta enkrat tedensko člane skupine – običajno v eni skupini delujeta dva voditelja-prostovoljca.
- Člane skupin, ki živijo sami, so težje mobilni, bolni ali imajo kakšno drugo težavo, voditelji bolj intenzivno spremljajo in jim skušajo organizirati potrebno pomoč.
- Voditelji opozarjajo vse člane na pravila vedenja v času epidemije (da ne hodijo prevečkrat v trgovino, da se ne družijo, skrbijo za higieno rok, uporabo mask in rokavic). Tukaj se je izpostavilo vprašanje, kako pomagati tistim, ki mask in rokavic nimajo.
- Voditelji nudijo članom nevsiljive nasvete, kako je možno brez pretiranih obremenitev in psihičnega stresa preživeti izolacijo in jim s tem pomagajo pri preprečevanju možnega nastajanja depresivnih in anksioznih psihičnih stanj.
- Voditelji se opremijo s telefonskimi številkami in kontakti v občini, kjer delujejo in kjer lahko člani dobijo pomoč, če jo potrebujejo.
- Voditelji pišejo dnevnik svojega dela.
- Voditelji beležijo opravljene telefonske razgovore in po potrebi tudi vsebinsko zabeležijo pomembne informacije, opažanja ... in na ta način spremljajo posameznika.
- V mesečne evidence o opravljenih prostovoljskih urah beležijo oceno števila ur trajanja opravljenih telefonskih pogovorov s starejšimi v posameznem tednu
- Organizirana bodo tudi redna intervizijska srečanja voditeljev (lahko po videokonferenci ali pa bo komunikacija potekala po elektronski pošti).

Voditelji skupin poročajo, da delovanje društva teče, kot smo ga zastavili. Povratne informacije o življenju in počutju naših članov se zbirajo, in v kratkem bo potekal prvi sestanek vseh voditeljev, da bomo ocenili ali je potrebna še kakšna dodatna strategija dela za pomoč članom.

Dejstvo je, da se naš program izvaja, a na drugačen način.

Še naprej bodimo narazen, vendar povezani!

MAKSIMILJANA MALI, STROKOVNA VODJA MD JESENSKI CVET DOMŽALE

Društvo Sinica in Stičišče Središče predstavljata skupno nevladniško zgodbo

V Slamniku ste lahko že večkrat zasledili novice o delovanju Društva za medgeneracijsko povezovanje Sinica, ki deluje v Dragomlju, Stičišče Središče, regionalno stičišče nevladnih organizacij na območju Osrednjeslovenske regije s sedežem v Ljubljani, pa se vam tu predstavlja prvič.

DRUŠTVO ZA MEDGENERACIJSKO POVEZOVANJE SINICA Zaradi uspešnega sodelovanja v preteklosti sta Zavod Nefiks in Društvo Sinica združila moči. Njuna skupna zgodba se je začela z razvojnim inkubatorjem, ki je potekal pred leti, udeležila pa

se ga je tudi predsednica Društva Sinica Joži Kokalj. Član komisije je bil Jože Gornik, idejni vodja in manager v Zavodu Nefiks, katerega poslanstvo obsega pomoč mladim in mladinskim organizacijam pri beleženju učinkov neformalnega izobraževanja, karierni razvoj mladih ter pomoč nevladnim organizacijam pri njihovem organizacijskem razvoju. Ideja je dala idejo, presek se je zgodil ravno pri opolnomočenju nevladnih organizacij. Društvo Sinica je tako postalo partner v projektu Stičišča Središče, ki predstavlja podporno okolje za razvoj nevladnih organizacij in je finančno podprto s strani Ministrstva za javno upravo. Tako lahko nudi podporo, pomoč, povezovanje, informiranje, svetovanje, zagovorništvo in izobraževanje društvom, zasebnim zavodom ter ustanovam na obmčju 25 občin, in med njimi je tudi občina Domžale.

Stičišče Središče je začelo delovati konec leta 2019 – je zagnano, svež in inovativno ter se skuša kar najučinkoviteje odzivati na spremenjene razmere. V tem koronačasu nudi usposabljanja, svetovanja ter povezuje organizacije na daljavo. Prav tako pa o tem razmišlja tudi Društvo Sinica, ki s svojim programom Šivankarice predelujemo oblačila, ki se kopičijo v domačih omarah, povezuje prek šiviljskih tečajev ljudi več generacij ter vodi trajnostno naravnane socialno-humanitarne programe in ponovno vabi na tečaje šivanja in predelovanja oblačil ter drugih izdelkov po končani karanteni. In upamo, da bodo ti časi kmalu nazaj.

Vsi si želimo vrnitve v običajne tirnice, saj je stik v živo, tako med organizacijami samimi kot tudi med njihovimi člani, nenadomestljiv, kot smo vsi skupaj dodobra spoznali.

Društva in zasebni zavodi, prijazno vas vabimo, da nas obiščete na naših spletnih straneh (drustvo-sinica.eu ter sticisce-sredisce.si), nas všečkate na facebooku (Društvo za medgeneracijsko povezovanje Sinica in Stičišče Središče) ter sledite na instagramu (Stičišče Središče) ter se tako seznanite z našim delovanjem. Udeležite se naših programov, stopite z nami v stik, čeprav na daljavo, da skupaj pišemo nove nevladniške zgodbe.

#ostanimodoma #ostanitezdravi

DRUŠTVO SINICA IN STIČIŠČE SREDIŠČE

Sporočilo Društva izgnancev Domžale

Spoštovani člani in članice!

Lepo vas pozdravljam v časih, ko moramo še posebej paziti na svoje zdravje, vsak nase, pa tudi svoje drage domače. Upam, da poslušate medije in se ravnate po priporočilih, ki jih nikoli ne manjka. Želim vam, da ohranite zdravje, tudi malo dobre volje in da se, ko vse to mine, spet srečamo na aktivnostih in izletih, za katere smo se dogovorili na zadnjem srečanju.

Sporočam vam, da uradnih ur ob ponedeljkih (vsak prvi ponedeljek) v maju in juniju ne bo. Upam pa, da bo pozneje bolje in da se kmalu spet srečamo. Tisti, ki morda še niste prispevali za članarino in Vestnik, nič hudega, boste jeseni ali pa kar ob plačilu za naslednje leto. Vestnik boste prejeli v vsakem primeru.

Če rabite slučajno kakšno pomoč, nasvet ali kaj drugega, pokličite (041 634 505). Če vam bom lahko pomagala, se dogovorimo po telefonu.

Poskrbite zase, ostanite zdravi in dobre volje! Vse dobro in prijetne prvomajske praznike vam želim.

VERA VOJSKA

Prostovoljci in upokojenci DU Domžale smo zdaj doma

Že štiri tedne je, kar smo doma.

DU DOMŽALE Izredne razmere narekujejo izredne ukrepe, ki se jih, upamo, da vsi držimo. S tem najbolje pripomoremo k izboljšanju krizne situacije oziroma k neširjenju tega zoprnega virusa. Pomagamo pa tudi v zaustavljanju epidemije, ki je, kot vemo, zajela ves svet. Nič ne moremo za to, lahko pa sebi in drugim pomagamo tako, da smo disciplinirani. Ali smo? Upamo, da smo vsi ozaveščeni do te mere, da namerno ne delujemo proti ukrepom vlade, institucij, civilne zaščite, RK, zdravstvene stroke, gasilcev, policije idr., ki se za nas trudijo in se razdajajo ter nosijo svoja življenja na pladnju za naše skupno dobro. Prosimo vse, da zares upoštevamo to. Je pač tako, da bolj bomo prav vsi samodisciplinirani, prej se bo situacija, upamo, umirila, in prej bo vse dobro.

Upam, da se vsi, ki morate ali v trgovino, ali kam drugam preventivno zaščitite z maskami in rokavicami, kajti to je v teh razmerah nujno. Če nimate mask, jih zdaj lahko dobite, oziroma naročite (bele, pralne, sešite doma), če pokličete na tel.št. 041 782 365, imajo jih na zalogi. Nas pa še vedno lahko kontaktirate kadarkoli, neomejeno časovno, na naš dežurni telefon za DU Domžale, 031 623 114 (Marija), kjer smo vam na voljo za posredovanje raznih informacij, telefonskih številk, institucij, in drugega, kar bi vas morda zanimalo. Veseli bomo, če nas pokličete tudi kar tako, da bi se malo pogovorili, si medsebojno zaupali naše morebitne stiske ter si tako skrajšali čas ali ublažili to težko situacijo, ki nas je vse v teh časih zajela. Kar naenkrat se nam je zgodilo, da imamo časa na pretek, nikamor ne smemo in tako rabimo nekoga, s katerim lahko neobremenjeno poklepetamo o čemerkoli. Veseli bomo vsakega vašega klica in veseli bomo, da bomo skupaj, četudi povezani le prek telefonskih linij. Kot smo že povedali, se sami, kot zdravstveno in pa zaradi starosti, najbolj rizična skupina v tej trenutni situaciji, ne bomo fizično udejstvovali pri pomoči na domovih in terenu. Predvsem zaradi ogroženosti in tega, ker nimamo na voljo dovolj zaščitnih sredstev. Mogoče bi pa občinske službe in župan lahko poskrbeli, da bi, podobno kot v kar nekaj občinah, tudi v Domžalah poskrbeli, da bi vsak občan dobil vsaj dve zaščitni maski. Kot vemo, so jih zdaj nekateri začeli šivati doma. Tudi mi bi jih, pa žal nimamo ustreznega materiala na zalogi.

Pa vendar – kakorkoli že, življenje gre svojo pot naprej in dobro je, da je tako. Bližajo se prvomajski prazniki in vreme nam je zelo naklonjeno. Uživajmo v tem doma, na balkonu, dvorišču, vrtu, pred televizijo, na internetu, kdor ga ima in zna z njim upravljati. Pa pokličite, če želite, mi vas bomo z veseljem poslušali in vam na najboljši možen način pomagali. Trenutno je tako. Pa bo, če bomo vsi upoštevali vse ukrepe in navodila, upamo, kmalu bolje.

Do takrat pa bodite in ostanite zdravi, prosimo, pazite nase in na druge. Ko bo pa vse to minilo, se pa zagotovo ponovno osebno srečamo in se veselo podružimo.

Z najlepšimi pozdravi z željo, da ta situacija čimprej mine, vas toplo, prisrčno pozdravljamo in vam želimo zdrave in lepe praznike, ki so zdaj pred nami vsemi.

Prostovoljci projekta Starejši za starejše DU Domžale

Ostanite zdravi in ne pozabite drug drugega

Univerza za tretje življenjsko obdobje – društvo Lipa Domžale se je od pojava koronavirusa v Sloveniji že zelo kmalu začela pripravljati na spremenjene pogoje na področju vzgoje in izobraževanja starejših.

UNIVERZA ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE – DRUŠTVO LIPA DOMŽALE Informacije so pridobivali tako na slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje kot na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje Slovenije. Glede na njihova mnenja so v okviru univerze za tretje življenjsko obdobje potekale vse dogovorjene oblike do 6. marca 2020, ob njih pa tudi konkretna razmišljanja, kako naprej, če pride do uradne prekinitve vzgoje in izobraževanja na vseh ravneh. zagotovili pa so tudi dežurstvo v času uradnih ur na tel. štev. 031 379 276.

Vodstvo društva Lipa Domžale vsem želi dobro zdravje in počutje. Načrtujejo, da bodo velik del manjkajočih izobraževanj nadomestili po zaključku širjenja virusa, ko se bo stanje v Sloveniji, tako srčno upajo, umirilo. Hkrati so vsem študijskim skupinam odsvetovali ekskurzije in izlete, žal pa so bile v tem času odpovedane tudi vse načrtovane prireditve in nastopi, ki so se jih zelo veselili, tudi zato, ker so želeli z njimi promovirati svoje delo in starejšim polepšati dneve ter jih hkrati povabiti, da se jim pridružijo.

Literarni krožek društva Lipa je pred kratkim gostil pisateljico Nino Mav Hrovat.

Za prekinitev dela vseh študijskih skupin ter njihovimi izobraževalnimi, kulturnimi in športnimi srečanji so se odločili od 11. marca 2020 dalje, saj so starejši ena od najbolj ranljivih skupin v času koronavirusa. Posameznim študijskim skupinam so svetovali, da se v večji meri in v okviru možnosti poslužujejo spletnega izobraževanja, kar v nekaterih skupinah tudi poteka, ob tem pa je vodstvo društva Lipa zagotovilo na sedežu univerze ekipo za tehnično podporo,

V marcu so se poslovili od svoje prizadevne članice mag. Jožice Polanc, ki je s svojim skoraj 20-letnim delom vplivala na delo in razvoj Univerze za tretje življenjsko obdobje – društva Lipa Domžale. Društvu je veliko pomagala pri začetnih korakih, posebej pa so v času, ko je bila članica Občinskega sveta Občine Domžale, cenili njeno pomoč pri uvrstitvi dejavnosti društva Lipa v občinski proračun. Veliko je s svojimi bogatimi pedagoškimi izkušnjami pomagala pri vsebini in oblikah dela društva, posebno dobrodošla pa je bila njena pomoč pri načrtovanju in vodenju ekskurzij. Njeno delo, tudi zaradi njene srčnosti in pripravljenosti za pomoč, ostaja v hvaležnem spominu.

Vera Vojska
Foto: arhiv društva Lipa

ROK ZA ODDAJO

Naslednja številka Slamnika izide v petek, **29. maja 202020.**

Rok za oddajo prispevkov je v **četrtek, 14. maja 2020, do 12. ure.**

Prispevke lahko v času uradnih ur oddate v Kulturnem domu Franca Bernika Domžale, zunaj uradnih ur v nabiralniku na stavbi ali na naš

e-naslov:
urednistvo.slamnik@gmail.com

KOLUMNA • POGLED NA TA ČAS DOMŽAL **MATJAŽ BROJAN**

KAJ SO NAŠE PRIORITETE?

Sredi Domžal živimo v tem prelepem osrednjem delu domovine, s tolikimi lepotami obdarjene.

Mnogi se teh lepot zavedamo, mnogi se jih ne, sicer ne bi tako ravnali z njimi, kot se dogaja. Tu ob nas in pred našimi očmi se odvija to naše življenje, kolikor ga je nekomu odmerjeno ali namenjeno. Odprtih oči posebno skrbno, natančno in s posebnim zanimanjem opazujemo, v kaj se podaja naša, recimo ji ‚družbena skupnost‘, česa se loteva, gradi in uresničuje! Da ne bo pomote: z našimi sredstvi, denarjem, močmi in vsem, s čemer je mogoče želje in naloge uresničiti.

Veliko jih je teh ciljev, potreb in nalog. Tudi v tem, nekako prelomnem času. Glede na sredstva in denar, ki so na voljo, jih je nesorazmerno mnogo več, kot pa je vsega mogoče uresničiti.

Nekatere stvari se kažejo kot neodložljive. Sleherni trenutek poudarja káko potrebo, akutno bolj kot ostale! Zdaj se pa človek vpraša: kdo pa so tisti, ki odločajo o tem, kaj je za naše življenje primerno, dobro, kaj pa je neobhodno in bolj kot karkoli – potrebno! Kdo torej o tem odloča? Ali so tisti, ki imajo to pravico odločati v mojem, tretjem ali našem imenu, dovolj ozaveščeni, ali imajo v sebi dovolj človeške in družbene odgovornosti, potrebne strokovnosti, na koncu pa čisto človeške empatičnosti, da je njihova odločitev ne le prava, ampak pravično vključujoča vse, kar je po vseh etičnih normah ‚prav, pravično in zveličavno?‘

Rad bi jim tem, ki imajo z odločanjem v rokah škarje in platno naše skupne, komunalne, družbeno-upravne, šolske in še kakšne skrbi povedal, kam tačas jaz usmerjam svoj pogled. Gre za to, da so časi posebni, da smo in bomo še dolgo časa zaznamovani z boleznijo, ki nam je vzela več, kot si tačas sploh moremo predstavljati.

To, da nam je vzela nekaj tednov, mesecev in zagotovo spremenila nekaj prihodnih let življenja, je le-ta del tega, kar nam prvi meseci leta 2020 prinašajo. Vzela nam je in nam bo veliko denarja, s katerim smo v preteklosti razpolagali in ga vlagali v različne projekte, gradnje in drugo. Zdaj tega denarja, tolikšnega, kot smo ga za investicije (pametne in skoraj pametne, upravičene in potrebne ter tudi manj upravičene in manj potrebne), ne bo več. Moramo se sprijazniti s tem, saj bo ta time-out družbe trajal dalj časa.

Ob tem dejstvu pa prihaja v ospredje tudi še eno spoznanje: tudi trošenja bo v takem manj! Če bomo tudi v občini želeli zagotoviti vse tisto, kar v teh zahtevnejših razmerah z manj denarja potrebujemo, potem bo na tistem spisku želja z začetka leta v občini treba marsikaj prečrtati. Treba je in treba bo resno, odgovorno in z vsem zrelim, potrebnim premislekom postaviti prednostne stvari, tem s tujko pravijo ‚prioritete‘. Misel, ki me v tem času preveva, je ta: ko bi naše občinsko in vsako drugo vodstvo našlo moči in sposobnosti, da presodi, kaj je ta čas, ki bo trajal še kar nekaj mesecev, skoraj zagotovo pa tudi let, za ljudi najpomembneje! So to otroci, ki jim bo v razmerah nepribliževanja in ohranjanja ‚socialne distance‘ težko zagotoviti bližino tistih, ki so ob bolezni že prekuženi in bodo otroci ob njih varni. So to ostareli, ki v nemoči nimajo nikogar, so to ljudje, ki so ostali brez službe, sredstev in s tem brez preživetja? In brez perspektive. So to invalidi, samozaposleni, ki so ostali brez vsakršnega zaslužka, ko jim pa položnice vendarle prihajajo? So to hendikepirani in vsi tisti, ki nimajo nikogar, pa bi v tem morali imeti za skrbnika vsaj skrbno ‚družbo‘, da bi jim pomagala.

Kdo bo zagotovil enormna sredstva, ki jih bi – in jih bo – vsa ta skrb potrebovala? Država bo ob vseh strahovitih kreditih v prihodnje do kreditodajalcev in ob izjemnih stroških za delovanje države težko zagotovila potrebna sredstva za delovanje vseh, ko zlepa ne bo zmogla delovati tako kot pred virusom.

> **“ Zdaj so prioritete druge: samo, izključno in še enkrat – ljudje! Vsi, ki odločate na katerikoli ravni, lokalni, občinski svetniki in vsi drugi svetniki, ki delegirano opravljate vodenje te družbe, pa četudi samo na občinski ravni: Naj vam Bog ali pa Marx namenita sočutje, empatijo in človečnost (meni je vseeno), s čemer boste v stiskah, ki so nas našle, prišli do najpametnejših, socialnih, pravičnih, s človečnostjo obdanih rešitev.**

Na stran vse, kar je bilo za nas v drugih časih pred marcem 2020 pomembno! Četudi sem velik navdušenec za domžalski nogomet, vem, da se s tem stanjem, kakršno nam je navrgla bolezen, odmika v neznane dalje graditev vzhodne tribune domžalskega stadiona. Vem in izjavljam, zdaj je za dolgo potrebno vse kaj drugega!

Zdaj so prioritete druge: samo, izključno in še enkrat – ljudje! Vsi, ki odločate na katerikoli ravni, lokalni, občinski svetniki in vsi drugi svetniki, ki delegirano opravljate vodenje te družbe, pa četudi samo na občinski ravni: Naj vam Bog ali pa Marx namenita sočutje, empatijo in človečnost (meni je vseeno), s čemer boste v stiskah, ki so nas našle, prišli do najpametnejših, socialnih, pravičnih, s človečnostjo obdanih rešitev. Zdaj je čas, da naposled uresničimo mantro, ki nam je zlahka v lepših časih polzela preko ustnic: za nas so najpomembnejši ljudje. ❐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

Domžalski podjetniki po prvo pomoč na obrtno zbornico

Podjetniki po vsej Sloveniji so se znašli pred enim največjih izzivov v zgodovini. Prepoved obratovanja številnih dejavnosti nas je zadela nepričakovano in seveda večino ujela nepripravljene.

Mateja A. Kegel
Foto: Iztok Dimc in Karin Božič

Situacija, v kateri smo se znašli, je neprimerljiva s katerokoli situacijo na področju gospodarstva v preteklosti. Vse krize, ki smo jih doslej doživeli, tudi tista v letu 2009, so rasle postopoma, kar se tiče vpliva na gospodarstvo, tokratna pa se je zgodila dobesedno čez noč. Koronakriza je številne podjetnike pustila bose in gole pred vrati najetih poslovnih prostorov, v katerih je izvajanje dejavnosti prepovedana in celo kazniva, v tem trenutku. Koliko časa bo ta trenutek trajal – ne ve nihče.

Preverili smo, kako se v prvih bojnih vrstah, skupaj s podjetniki za lažje preživetje v času krize, bori Obrtna zbornica Domžale. Povprašali smo jih, kako so se odzvali in kakšne ukrepe so uvedli. Kot nam je povedala direktorica, so takoj, v ponedeljek, 16. marca, odprli tri dodatne telefonske linije, ki so tako članom domžalske obrtne zbornice kakor vsem drugim domžalskim podjetnikom in občanom Domžal nenehno na voljo, 24 ur dnevno. Linije so odprte tudi ob sobotah, nedeljah, praznikih in ponoči.

»Mislim, da je bil to tisti ukrep, s katerim smo lahko pomagali, saj je bila sploh v prvem in drugem tednu situacija nevzdržna in zelo zahtevna. Poleg tega smo uvedli, da lahko sedaj vsi podjetniki, ki želijo opravljati spremembe, recimo doregistirati dejavnost, zapreti s. p., dodati ali kaj podobnega, lahko vse to naredijo prek spleta, na daljavo. Postopki so se zaradi tega za nas sicer zelo podaljšali, ampak jih, ne glede na to, nemoteno izvajamo. Ravno tako sprejemamo bolniške liste in naše delo teče nemoteno in navzven z vidika uporabnika, drugih sprememb, razen, da smo uradne ure raztegnili na 24/7, ni,« nam je povedala **direktorica domžalske obrtne zbornice Karolina Kalan**.

Sprejeta domžalska pobuda za predčasno odpiranje vrtnarske dejavnosti

V prvem paketu ukrepov je bilo kar nekaj takšnih, ki bodo pogasili prvi požar posameznih podjetij in podjetnikov. Nekateri so v smeri pomoči zaposlenim, tistim, ki delajo tudi v času krize, in tistim, ki so na čakanju. Vendarle se tokrat ni pozabilo na samostojne podjetnike, ki bodo poleg odpisa mesečnih prispevkov upravičeni tudi do temeljnega dodatka. Seveda vse to pod posebnimi pogoji, ki so vezani ne le na izpad prihodkov v letu 2020, ampak tudi na razmerje med prihodki v letu 2019 in letu 2020, ne glede na način delovanja.

Na domžalski obrtni zbornici sicer ukrepe države za malo in srednje podjetništvo označujejo, da so naravnani v pravo smer, izjemno dobrodošli in pomirjujoči. *»Mislim, da ni bilo v zgodovini sodobne slovenske države nikoli takšnih ukrepov, predvsem pa ne tako hitrih. Sprejete odločitve so bile na mestu, pravočasne. Upamo, da recesija, ki bo sledila pandemiji, vendarle ne bo tako zelo prizadela gospodarstva, kot ga je finančna kriza leta 2009 oziroma 2010, saj je zdaj ogromen paket t. i. helikopterskega denarja, ki rešuje vse podjetnike.«* Res je, da je ob teh ukrepih marsikateri podjetnik za trenutek lažje zadihal, a vseeno, ko se ozremo v prihodnost, nad njimi bdi temen oblak negotovosti. Tudi ko bo dejavnosti dovoljeno opravljati, bo preteklo precej časa, preden bodo (vsaj nekatere) dejavnosti ponovno zaživele v polnosti, kot so v času pred pandemijo, so nam zaupali podjetniki.

»Zbornica ves čas aktivno sodeluje, tako rekoč dnevno so naši predstavniki na sestankih s pristojnimi ministri oziroma vlado, in moram reči, da imajo posluh za naše predloge. Eden takih, ki smo ga predlagali prav na domžalski zbornici, pa je bil pozneje uresničen, je bila pobuda, da so lahko cvetličarne, ki opravljajo tudi vrtnarsko dejavnost in vsi drugi vrtnarji, ponovno odprli svoja vrata. Ravno tako smo večkrat apelirali, da se odprejo gradbene trgovine in vse druge dejavnosti, ki imajo potem multiplikativne učinke na gospodarstvo,« dodaja Kalanova.

Svetovanje za člane, nečlane ... vse domžalske podjetnike

Sicer pa se v tem času ni spremenilo le življenje številnih podjetnikov in obrtnikov, pač pa tudi zaposlenih na zbornici. Kot omenjeno, imajo odprte dodatne telefonske linije, ki so na voljo ves čas, prav tako pa na svoji spletni strani redno dopolnjujejo vse relevantne informacije povezane s koronakrizo in njenim reševanjem. Omenila je tudi stalen dostop do zaloge pralnih, tekstilnih mask, omogočajo nakup zaščitnih očal in razkužil z 10-odsotnim popustom, vsak prvi delovni dan v tednu pa vsem članom in drugim podjetnikom pošljejo elektronske novice, v katerih jih napotijo na širše razlage, objavljajo članke in podobno.

Karolina Kalan, direktorica DOOZ: »Na tem mestu bi se zahvalila tudi podjetnikom samim, ker ne glede na to, v kako težki situaciji so se znašli, se celo oni obračajo na nas in nas informirajo. Tako tudi na našem facebooku profilu ažurno objavljamo informacije, kot so mednarodne zapore cest, mejnih prehodov in podobno. Marsikaj smo objavili prej kakor pa naše notranje ali zunanje ministrstvo.«

Kot že omenjeno, pa se v času krize na njih ne obračajo le člani, ampak tudi nečlani in drugi občani Domžal. Pri svetovanju namreč ne delajo razlik, če gre za občane oziroma podjetnike iz Domžal. *»Ne glede na to, ali so člani ali nečlani, dobijo kvalitetne in zelo celovite informacije. Odgovarjamo pa tudi drugim. Na nas so se obrnili celo kmetje glede prodaje na domu in prodaje na tržnicah. Klice imamo iz Brežic, Kopra, pa vse do Tržiča, tako da je včasih, ko je sprejet kakšen nov ukrep ali pa ga je treba raztolmačiti, kar neobvladljivo število klicev. Mi se trudimo, da lahko prav vsakemu na neki način odgovorimo, ker se zavedamo, da je situacija težka in ne bi radi, da bi kdo ostal brez relevantnega odgovora. Veliko nam pomeni, da so nas ljudje prepoznali kot tisto ustanovo, k jih lahko zaupajo in na katero se lahko obrnejo.«*

Prevozniki, kmetje, mizarji in ... ostali podjetniki

Čeprav je na prvi pogled videti, da se vsi podjetniki srečujejo s podobnimi težavami, pa temu vendarle ni tako. Marsikdo se je srečal s težavo, ki si je drug podjetnik niti predstavljati ne more. Na obrtni zbornici smo tako preverili še, kakšni konkretno so ti izzivi v zadnjem mesecu, odkar so v veljavi prepovedi in omejitve. S čim se torej soočajo domžalski podjetniki?

»Zagotovo so bili prvi, ki so občutili izpad prihodka oziroma onemogočeno opravljanje dejavnosti, še preden je bila pandemija uradno razglašena, avtobusni prevozniki, saj so se vrstile odpovedi izletov. Na nas se je obrnil podjetnik, ki ima devet zaposlenih in dejavnost avtobusnih prevozov. Ti avtobusi so na lizingih, vemo, da stanejo več kot 100.000 evrov, nihče od zaposlenih pa ni mogel v tem času opravljati svojega dela. Takrat se še niti ni vedelo, da bo država karkoli pripomogla s finančnimi spodbudami in ukrepi za blažitev krize,« nam enega prvih primerov opiše direktorica domžalske zbornice. Kot pravi, pogosto rešujejo tudi primere slovenskih prevoznikov, ki jih, sploh na začetku, niso spustili preko določenih meja. *»Ponosna sem, da nam je uspelo prepričati policijo, z njo dobro sodelujemo, da so za enega izmed domžalskih podjetnikov omogočili, da so jih spustili čez mejo. Na policijo smo namreč poslali registrske tablice njegovih kamionov in jih posebej prosili za pomoč. Ko me je podjetnik tri ure pozneje klical, sem mu rekla, da žal še nimam odgovora policije. On pa mi je povedal, da so jih pravkar spustili čez mejo in se nam ob tem iskreno zahvalil.«*

Ob tem dodaja, da je veliko vprašanj tudi glede delavcev, ki so v karanteni, med katerimi so delavci iz Bele krajine, ki vozijo kamione, za katere je Hrvaška uvedla omejitve. *»Potem smo imeli primer šiviljstva, ki celotno prodajo opravi na ljubljanski tržnici, imeli smo primer avtoserviserjev, ki delajo samo za eno znamko, pa avtopralnice, ki ne dela samo za običajne potrošnike, ampak pere intervencijska vozila. To so specifike, ki smo jih reševali sproti. Zadnjič me je poklical gospod, bil je torek ob deveti uri zvečer, ki je imel težavo, saj je njegov prevoznik obtičal na francosko-italijanski meji. Francozi ga niso spustili v državo brez potrdila, da ima opravljen test, da je negativen na koronavirus. Nam je veliko pomenilo, ker je vedel, da se ob tisti uri lahko obrne edino na nas, in smo mu tudi pomagali, ga napotili naprej, da se je primer uspešno rešil,«* omeni Karolina Kalan.

Med seboj se informirajo tudi podjetniki

Seveda pa gre informiranje v obe smeri. Velika prednost, če si odprt za informacije, je, da te prihajajo tudi do tebe – s strani tistih, ki jih doživljajo. *»Na tem mestu bi se zahvalila tudi podjetnikom samim, ker ne glede na to, v kako težki situaciji so se znašli, se celo oni obračajo na nas in nas informirajo. Tako tudi na našem facebooku profilu ažurno objavljamo informacije, kot so mednarodne zapore cest, mejnih prehodov in podobno. Marsikaj smo objavili prej kakor pa naše notranje ali zunanje ministrstvo,«* pravi in dodaja, da je to sicer razumljivo, glede na to, da morajo oni informacije skomunicirati mednarodno, za njih pa je dovolj, da objavijo fotografijo, ki jo je poslal podjetnik, kako recimo Italijani zapirajo odcep ceste pri Firencah ali kaj podobnega.

Med aktualnimi vprašanji ta trenutek pa so zaznali tudi vprašanje, vezano na izplačilo kriznega dodatka, saj so se ukrepi vmes spreminjali, prav tako stališče države. Kot opozarja Kalanova, je bilo sprva rečeno, da se krizni dodatki lahko izplačajo, zdaj pa je to postalo obveznost za delodajalce. Prav tako podjetnike zanima, kako obračunati plače v teh primerih, kako plačati delavca, ki je na čakanju, kako se vpisati na primer na portal Zavoda za zaposlovanje in podobno. *»Klical nas je tudi mizar, ki je imel naročeno montažo kuhinje za stranko, ki živi v bloku. Bili so brez kuhinje, prišlo je do prepovedi upravljanja storitev, pa smo skupaj našli rešitev in izjemo od te prepovedi, da je lahko zmontiral kuhinjo in podobno,«* še zaključi specifičen primer Karolina Kalan.

Zgodbe so res različne in številni podjetniki so se v tem trenutku znašli na robu preživetja. Dejstvo je, da nekaterim je ta kriza res prinesla nov posel, še vedno pa je več tistih, ki so najmanj začasno ostali brez. Številnim pa se bodo posledice večtedenske (morda celo večmesečne!) odsotnosti opravljanja dejavnosti poznale več let, ali pa se sploh ne bodo pobrali in ponovno zagnali svoje motorje, kot so jih uspešno vrteli pred koronakrizo. ❐

KOLUMNA • MEDSEBOJNI ODNOSI

LIDIJA BAŠIČ JANČAR

ŽIVLJENJE PO KORONAVIRUSU

Sprva sem si rekla, da o koronavirusu ne bom pisala, saj se o tem piše vsepovsod.

Seveda so potrebe ljudi v trenutni situaciji naravnane na iskanje vsebin, ki jih prinaša nova bolezen, in se zato posledično o tem dosti piše. Čeprav sem se kar nekaj časa branila razmišljanju, da ta mali virus ne bo tako drastično posegel v naša življenja, se mi čedalje bolj dozdeva, da sem se zelo motila.

Prvič me je zadelo, ko sem odšla na bencinsko črpalko, saj me je prazen rezervoar opomnil, da bom to morala storiti. Doma v karanteni skupaj s sinovoma, kjer se imamo preprosto fino, sem odmislila vse izhode, še posebej zato, ker je mož poskrbel za vse druge življenjsko nujne potrebščine. Ob umanjkanju informacij o številu obolelih in vsem drugim, kar koronastanju pritiče, se nisem čisto dobro zavedala resnosti. V upanju, da bo kmalu minilo, sem si vzela čas za tisto, kar me je v vsakdanu vedno znova prehitevalo.

Ob pogledu na vrsto čakajočih ljudi pred bencinsko črpalko, z razdaljo drug do drugega, vsi z maskami na obrazu, jaz pa brez, me je zadelo. Vse drugo kot maske na obrazu bi laže sprejela. Ljudje so se mi zdeli tako neosebni, hladni, nedostopni. Še pozdraviti se nismo mogli, vsak je zrl nekam pred seboj. Ustrašila sem se potencialne prihodnosti: je mogoče, da bo naša prihodnost šla v to smer, da bi bil lahko naš vsakdan tak – okrnjeni stiki, brezosebnost, da ne bomo več videli človeka v obraz, da se bomo morali izogibati drug drugega, prisilno držati razdaljo ...

Odnosi so tisto, v kar res verjamem in mislim, da se ta moja strast do raziskovanja odnosov ne bo nikoli polegla. V tole krajše razmišljanje bi rada vnesla tudi kanček krščanstva, ki mu da še poseben pečat. Človek dobi smisel v srečevanju sočloveka. Ko v svoje življenje dopustiš življenje drugega človeka, se dotakneš posebne skrivnosti: si vesel in prestrašen hkrati. Vse vmes pa so vsebine, ki štejejo: veliko tišine, molka, šokov, trpljenja, dvomov, po drugi strani pa zbeganosti, kaosa, presenečenj, na koncu pa vedno odpuščanje in vedno več ljubezni onkraj strahu. Človek se mora pustiti poklicati človeku, še posebej v težkih situacijah, ko je veliko zmede, nemira, ko ljudem kar nekaj manjka in v ihti iščejo in iščejo ... nekaj. Ko se umirimo, lahko vidimo širše. Drug drugega zaznamo, vidimo, kje kdo trpi, kje je nekdo potreben pomoči. In v tej potrebnosti se človek pridruži človeku.

Moj strah se pomiri, ko razmišljam, da ne glede na vse verjamem v odnos, v željo po povezanosti, ki odganja vsakršno razliko med ljudmi. Ena preprosta predanost ali naklonjenost ljudem, ki ne razločuje, temveč povezuje. Citirala bom Vlasto Nussdorfer, ki pravi takole: »Stopim na cesto, pa nikjer ne vidim levičarjev, nikjer desničarjev, marveč le: ljudi. Na poti v službo se prerivam, v avtobusi, na vlaku in v mestnem prometu. Pa nikjer ne opazim ne levičarjev ne desničarjev, marveč le: ljudi. Ljudi, ki se jim mudi. Grem v bolnišnico, a tudi tam ne vidim niti levičarjev niti desničarjev, marveč le: ljudi, bolnike, ki trpijo.« (Abeceda življenja, V. Nussdorfer, po Phil Bosmans, Rože sreče moraš saditi sam).

Želim si, da bi nam koronasituacija prinesla zavedanje, da so te razlike res le začasne, da obstaja srednja pot nad deljivostjo, ki se ji reče Sočutje. Sočutje uniči vsak boj, vsako vojno, vsako preizkušnjo. Če kdaj, je zdaj čas, da sočutje v največji mogoči veri poiščemo/prebudimo v sebi.

Težke preizkušnje in trpljenje imajo svoj namen, čeprav si jih nihče ne bi zavestno ali hote izbral zase. Poleg tega, da iz tega lahko najdemo moč zase, lekcijo, drugačno pot naprej, imajo trpljenje in preizkušnje še en namen, in sicer da imajo od tega koristi tudi drugi. Ko se človek iz stiske pobere na noge in se preobrazi, je močnejši in največja vrednost tega je, da v tem novem uvidu nekomu pomaga. Vključevanje človeka

❝ Ko v svoje življenje dopustiš življenje drugega človeka, se dotakneš posebne skrivnosti: si vesel in prestrašen hkrati. Vse vmes pa so vsebine, ki štejejo: veliko tišine, molka, šokov, trpljenja, dvomov, po drugi strani pa zbeganosti, kaosa, presenečenj, na koncu pa vedno odpuščanje in vedno več ljubezni onkraj strahu.

v svoje življenje dobi tako prav poseben pomen. Poznamo težke zgodbe minevanja, izgub, žalovanja in kako iz teh zgodb rastejo nove, posebej oplemenitene, ker se iz tega trpljenja rojeva pomoč še za druge ljudi, ki so v podobni preizkušnji.

Mislim, da gre nova energija sveta v smer razmišljanja, kako poiskati ljudi, ki potrebujejo pomoč. Biti ponižen ne pomeni poniževati se, temveč se v tej ponižnosti približati človeku v njegovi bedi: iskati družine, ki potrebujejo pomoč, jim nuditi vse oblike pomoči, ki jih potrebujejo. Bolj ko so ljudje ranljivi, bolj jim moramo biti na razpolago. Brez obsojanj, zakaj je tako.

V tem času me večkrat pokliče starejša gospa, saj jo je strah, ker je sama in osamljena. Svojci so oddaljeni, drugi pa je zdaj ne smejo obiskovati. Pogovor ji pomaga, ker začuti, da ni sama. Ji da občutek, da ima stik s svetom ter da jo nekdo pomiri. Hvaležna je. V meni njena hvaležnost sproži povratno reakcijo: hvaležnost, da me je poklicala in da sem prav jaz tista, ki ji lahko pomagam. Z zelo malo truda. To zmore prav vsak.

Kaj bomo ponesli v svet po koronavirusu? Maske si bomo sneli, pa bi morda morali najprej sneti tiste prave maske, tiste, ki nas kažejo svetu kot močne, uspešne, mogočne. Kako da smo trdni in brezčutni in da nas nič ne spravi s tira, kako brezsrčni smo, ko ločujemo ljudi, odmerjamo dobrine, določamo, kaj je prav in kaj ne ... Odvrzimo najprej te svoje maske, da bomo potem lažje odvrgli tudi te, ki smo si jih nadeli zaradi koronavirusa. Kajti nekaj zagotovo drži – koronamaske so manj strašljive. ❐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

Kolumna: medsebojni odnosi – stiska ali izziv je namenjena osvetlitvi izzivov v odnosih in podajanju novih pogledov ali rešitev za vsakodnevne situacije. Lidija Bašič Jančar je terapevtka zakonske in družinske terapije pri Študijsko-raziskovanem centru za družino in nosilka programa Naj noben otrok ne izostane – takojšnja psihosocialna pomoč otrokom in mladostnikom iz ogroženih družin, ter Šole za družino v Domžalah, ki ju sofinancira občina Domžale, ter predstavnica LAS-a (Lokalna akcijska skupina za boj proti zasvojenosti) (lidijabjancar.com).

Nekdanja domžalska sodnica Ivica Birk praznuje

Vse najboljše ob 90. rojstnem dnevu

Upokojena domžalska sodnica Ivica Birk je 21. aprila 2020 praznovala svoj 90. rojstni dan. Ob visokem življenjskem jubileju je želela okoli sebe zbrati domače, prijatelje, znance in vse, ki so tako ali drugače skupaj z njo prehodili delček njene življenjske ali delovne poti. Žal zaradi koronavirusa to ni bilo mogoče, zato je praznovala v najožjem krogu in si želela predvsem veliko zdravja. Je pa visok življenjski jubilej lepa priložnost, da se življenjske in delovne poti nekdanje sodnice, ki je bila vse življenje zelo aktivna, tudi po prihodu v našo občino, spomnimo in ji skupaj zaželimo veliko zdravih in prijetnih trenutkov na poti do stoletnice.

Jubilantka se je rodila 21. aprila 1930 v Metliki, v napredni družini Malešič. Osnovno šolo je obiskovala v Metliki, gimnazijo v Novem mestu, povsod pa se je odlikovala z veliko željo po znanju in odličnim uspehom. Začetek druge svetovne vojne je za družino pomenil vključitev v narodnoosvobodilno vojno, kjer je oče sodeloval že od leta 1941, mama od 1942., brat pa je šel v partizane v letu 1943 – pri sedemnajstih letih. Sama je kot mlado dekle k partizanom prenašala sanitetni material in druge potrebščine, saj Italijanom kot mladenka ni bila sumljiva. Zaradi sodelovanja z NOB so Nemci julija 1944 požgali kompletno domačijo. Nato jih je pot vodila na osvobojeno ozemlje, kjer se je jubilantka aktivno vključila v tedanjo mladinsko organizacijo, opravila pa tudi malo maturo. Po vojni je odšla v Ljubljano in se vpisala v srednjo ekonomsko šolo, med katero se je redno udeleževala številnih mladinskih akcij. Zaradi očetove bolezni in slabega finančnega stanja je morala po srednji šoli v službo, nekaj časa je delala tudi v Leku, vmes pa predvsem razmišljala, kako bi s študijem ob delu pridobila izobrazbo. Tako se je vpisala na pravno fakulteto, ob delu končala prvi letnik in se odločila, da se posveti samo študiju na omenjeni fakulteti, kjer se je preživljala tudi z inštruiranjem.

Po končani pravni fakulteti je krajši čas kot pripravnica delala na Okrajnem sodišču v Ljubljani, nato pa bila leta 1957 imenovana za sodnico pri takratnem Okrajnem sodišču v svojem rojstnem kraju. Leto 1961 je bilo posebej pomembno zanjo, saj je bila kot sodnica izvoljena na sodišče v Domžale in od takrat je Domžalčanka. Na domžalskem sodišču je delala vse do 29. junija 1988, ko se je sicer upokojila.

Pri nas si je z možem Janezom Birkom ustvarila družino. Sin dr. Matjaž Birk, študiral je francoščino in nemščino, je redni profesor nemške književnosti na Filozofski fakulteti v Mariboru, sin Boštjan je zdravnik, specialist družinske medicine in odličen diagnostik, jubilantka pa ima tudi pet vnukov.

Že od rane mladosti je bila aktivna v nekdanjih družbenopolitičnih organizacijah. Najprej v tedanji mladinski organizaciji, nato v ZK in SZDL, vmes je opravljala tudi funkcije v sindikatu. Po upokojitvi je še z večjim veseljem sodelovala v javnem življenju, pozneje tudi kot članica DeSus. Aktivna je bila kar v nekaj nadzornih odborih in svetih, tudi v svetu osnovne šole. Kot članica DeSus je delala v različnih odborih občinskega sveta, aktivno pa se je vključevala tudi v volilne postopke – kot podpredsednica volilnih komisij. Vključevala se je tudi v dejavnost številnih društev in organizacij. Tako je pridobila vrsto prijateljev, s katerimi se še danes rada srečuje.

Nikoli ni pozabila na spremljanje novosti na svojem delovnem področju, kjer je še posebno pozornost namenjala delovnemu pravu. V Domžalah je sicer opravljala delo na vseh oddelkih, zadnja leta pa več na nepravdnem in izvršilnem oddelku. Rada je bila sodnica, svojemu delu se je posvečala z vsem srcem, v dobro ljudi.

Veseli se svojega visokega življenjskega jubileja, še vedno urejena, kot vse življenje. Ob pomoči gospodinje živi sama, spremlja novice, rada poklepeta in je še vedno članica društev in organizacij, rada se udeležuje aktivnosti, posebno tistih, v katerih je našla iskrene in dobre prijateljice in prijatelje.

Iskrene čestitke in srečno, gospa Ivica Birk.

VERA VOJSKA

KRAJANI
Krajevne skupnosti Simona Jenka

Krajani KS Simona Jenka boste letos paket rožic lahko prevzeli **18., 19. ali 20. maja med 15.00 in 18.00 uro v Vrtnariji Mamin vrt** na Študljanski cesti (Vrtnarstvo Kočar Tanja, s.p.). Da se bomo izognili gneči in vrstam pa vas prosimo, da se predhodno (med 4. in 15. majem) prijavite in sporočite kateri dan boste rožice prevzeli. To sporočite po telefonu 01 721 10 64 v času uradnih ur med 8.00 in 12.00 uro ali pa kadarkoli po elektronski pošti: ks.simona.jenka@gmail.com.

Potrudimo se skupaj za lep izgled naše krajevne skupnosti!
Prevzem cvetja je oseben samo za krajane naše KS, pri prevzemu se boste predstavili z osebnim dokumentom.

COVID-19

ZGODBE IZ KARANTENE

Na naslednjih straneh boste lahko začutili utrip življenja v Domžalah v prvih tednih koronakrize. Ta se je dotaknila domala vseh področij, ne le podjetništva, pač pa tudi zdravstva, športa in življenja družbe nasploh. Kako so to občutili gostinci, frizerji, zdravniki, reševalci in medicinske sestre, športniki, kulturniki, učitelji, župniki, kmetje, trgovci in drugi občani Domžal smo preverili na terenu. Marsikatera zgodba je težka in povedana tako doživeto, da se boste zlahka znašli v njej.

MILENA VIDOVIČ, RAVNATELJICA OSNOVNE ŠOLE RODICA

Učenje na daljavo zahteva drugačne veščine in veliko sodelovanja

Osnovne šole so morale ob razglasitvi pandemije tako rekoč čez noč začeti z novim načinom dela, s poukom na daljavo.

Pouk na daljavo je popolna novost, ki je doslej nismo poznali in morda se niti ne zavedamo dobro, kako velikanske in korenite spremembe je prineslo takšno delo. Po mesecu dni je s strani staršev in učencev slišati večinoma pohvale, starši pa radi povedo, da zdaj bolj cenijo učiteljsko delo, saj so spoznali, da učenje ni preprosto in samoumevno. Odgovore o poteku učenja na daljavo smo poiskali pri ravnateljici ene od večjih domžalskih šol.

Kako poteka pouk na daljavo?

Precej živahno, drugače, zahtevno. Če pojasnim podrobneje: vzpostavile so se zelo drugačne komunikacijske povezave med učenci in učitelji, ne gre spregledati tudi pomembne podporne in sodelovalne vloge staršev. Drugačnemu načinu dela smo se morali hitro prilagoditi, vsaka šola je poiskala način, ki je v danem trenutku lahko najbolj celovito zajel učence, učitelje in starše. Pri nas smo kot izhodišče izkoristili možnosti šolske spletne strani, ki je bila in ostaja osnova za vodenje pouka na daljavo. Od tedna do tedna so se pristopi dopolnjevali, optimalno skušamo uporabiti možnosti informacijske tehnologije, vendar selektivno in osmišljeno, saj bi ‚preskakovanje' med tem in onim IKT orodjem lahko pretirano zbegalo učence, resničnih učnih koristi pa ne bi bilo.

V povsem spremenjenih okoliščinah izobraževanja smo pospešili digitalno opismenjevanje kot eno pomembnih kompetenc, hkrati pa se ni moč izogniti pisanju z roko, kar ohranja ravnotežje v pridobivanju celovite pismenosti. V šoli smo se zavedali pomena učne aktivnosti, ki bi lahko bila prekinjena v precej produktivnem delu šolskega leta. Velik pomen smo pripisovali tudi vzdrževanju stika oziroma stikov med učenci in učitelji. Ker poučujemo in se učimo zelo drugače, kot smo bili tega vajeni, to zahteva napor vseh udeleženih.

Katere so bile težave pri novem načinu dela, najbrž se delo razlikuje glede na starost učencev?

Ker nas je zaprtje šol zajelo praktično z danes na jutri, smo se morali zelo hitro organizirati. Dobro je bilo, da so učitelji ustrezno digitalno pismeni, za to smo ves čas skrbeli v sklopu rednih izobraževanj, zdaj pa je še posebej pomembna strokovna podpora šolskega računalničarja.

Seveda, tako kot je treba pouk v šolski učilnici prilagajati starostni stopnji učencev ter znotraj vsake skupine še razlikam med njimi in posebnim potrebam, tako se prilagajajo navodila, obseg učnega gradiva ter učni koraki na daljavo. V veliki meri jih je bilo treba odkrivati, saj o izobraževanju na daljavo nimamo ustreznih znanj. Učitelji so našli zelo inovativne rešitve in se pri tem zelo povezovali med seboj. Pri starejših učencih smo pri velikem delu šolskih predmetov vzpostavili pouk prek spletnih učilnic, kjer učitelj lahko zelo dobro spremlja, kako se posamezen učenec vključuje, kje ima težave, kaj pri učenju še potrebuje. Skrb za učence se je v splošnem izrazito usmerila v odnos ‚ena na ena', kar je učitelje, ki delo nadaljujejo z enakim številom učencev, zelo obremenilo.

Potrebna sta iznajdljivost in inovativnost učiteljev. Kako so bili na to pripravljeni učitelji, zlasti starejši, ki morda še niso bili vešči novega načina dela?

Na učitelje sem izredno ponosna in zadovoljna sem, da se v spremenjenih pogojih izobraževanja zdaj v javnosti sliši veliko pozitivnega o njihovem delu. Drugačnim izzivom so se znali in zmogli prilagoditi tudi starejši učitelji, v ospredju so bili medsebojno učenje, podpora, solidarnost – to so bili izjemno motivacijski občutki, o katerih so učitelji poročali že v prvih tednih. Vsi se trudimo vzdrževati sodelovalno kulturo šole.

Za delo na domu morajo imeti učenci računalnike. Ste naleteli na težave glede opreme in kako ste jih reševali?

Delo na daljavo je pogojeno z razpoložljivo osnovno tehnologijo, ki mora biti dostopna učencu in učitelju – to je dostop do interneta in računalnika ali zmogljivejšega telefona. Na tem področju se je izrazila velika neenakost med učenci.

S to težavo se še vedno po malem ukvarjamo, potrebe so postopoma prihajale na dan, saj je osebno stisko ali pomanjkanje praviloma težko

izraziti. Že na začetku smo se odzvali na poziv Zavoda za šolstvo, ki koordinira projekt DIGI šola – kjer so bile potrebe, smo učence lahko oskrbeli z dostopom do interneta in računalniško opremo. Gre za donacije telekomunikacijskih podjetij. Z opremo nam je pomagala tudi ZPM Domžale (zagotovili so pet doniranih računalnikov), en prenosnik je zagotovil KK Helios Domžale.

Kakšni so odzivi staršev, ki so bili prav tako aktivno vključeni v tovrstno delo?

V šoli se zavedamo, da je v teh razmerah veliko več obveznosti za šolanje otrok poverjenih staršem. Drugačnim obveznostim se je bilo treba prilagoditi, še bolj pa zelo drugače organizirati dnevne obveznosti družinskih članov. Tako povedo starši. Ne le, da je drugače, je tudi naporno, zahtevno in odgovorno. In vsi starši ne zmorejo nuditi enake podpore otrokom. Deležni smo bili pohval in konstruktivnih predlogov. Tu in tam tudi izražanja skrbi in slabe volje. Vemo, da so v družinah lahko prisotne stiske, ki so posledica zdajšnjih razmer. Vemo, da ni lahko, zato smo pripravljeni poslušati ter pomagati v okviru možnosti. Pri tem izjemno vlogo odigrajo razredniki, svetovalna služba, učitelji, ki izvajajo individualne načine pomoči otrokom.

Kakšna je vaša ocena glede doseganja učnih ciljev, kako so se odzvali učenci, saj so morali vsakodnevno samoiniciativno sedati k pouku na daljavo?

Dejstvo je, da učenje na daljavo poleg tehničnih pogojev zahteva veliko pomembnih veščin, ki jih učenci v času šolanja še pridobivajo. Samostojnost in iniciativnost v povezavi z odgovornim odnosom do šolskih obveznosti močno vplivajo na zmožnosti učenja v zdajšnjih pogojih šolanja. Učitelj pri rednem pouku lahko usmerja učenčevo aktivnost, sedaj je ta odvisna od različnih dejavnikov (tudi od prisotnosti ali odsotnosti staršev). Pouk na daljavo je še vedno pouk, v tem procesu bomo skušali realizirati realno dosegljive učne cilje. Veliko časa je namenjenega vajam, utrjevanju znanja. Vseskozi se je treba usklajevati med bolj in manj pomembnim. V novem šolskem letu pa bomo nadoknadili morebitne primanjkljaje in utrdili ključna znanja.

Kako pa je s preverjanjem znanja in ocenami?

Preverjamo veliko in sproti. Veliko angažiranja je namenjenega vzpostavljanju stika z učenci, njihove odzivnosti, ki ji učitelj lahko sledi v obliki spremljanja opravljenih nalog, fotografij izdelkov, posnetkov in podobno. V teh posebnih pogojih dela nastajajo neke vrste mape dosežkov in v celotnem procesu pouka na daljavo je pomembna sprotna povratna informacija, ki jo učencu daje učitelj.

No, ocenjevanje pa je eden zahtevnejših procesov že v običajnih pogojih šolanja. V tem trenutku izvajanje ocenjevanje zelo skrbi in obremenjuje učitelje, učence in starše. Pretežni del šolskega leta je ocenjevanje že potekalo, vendar v skladu s pravili, veljavnimi v običajnih pogojih šolanja. V pripravi je dopolnitev pravilnika, ki bo razbremenila predvsem tista določila, ki v zdajšnjih razmerah niso izvedljiva (npr. število ocen, vrsta ocen in podobno). Vprašljiv je tudi način pridobivanja ocen izven učiteljevega nadzora. Ampak to bo potrebno vzeti v zakup – dejstvo je, da je večina učencev učno aktivnih, zato lahko sklepamo, da v znanju tudi napredujejo. Ključnega pomena bo na koncu zaključna ocena, ki bo zajela že pridobljene ocene in oceno v procesu šolanja na daljavo. Mislim, da druge izbire ne bomo imeli.

Kaj so slabosti takšnega načina dela in ali lahko pouk na takšen način izvajate do konca šolskega leta?

Kako dolgo bomo delali na zdajšnji način, težko presojam. Odločitev ni odvisna od šolskega sektorja, ampak zdravstvenega. Tudi če se vrnemo pred 24. junijem, bomo verjetno podvrženi preventivnim ukrepom, ki bodo zahtevnejši od tistih, ki smo jih izvajali pred zaprtjem. Lahko bodo težko izvedljivi, zato bo končna presoja o povratku v šolo povezana tudi s to okoliščino.

Moram povedati, da je šola v zadnjem mesecu žalostno prazna – praznina se ne more primerjati s tisto v počitniškem času. In bistvena slabost zdajšnjega načina pouka je socialna izolacija, prekinjena živa medvrstniška komunikacija, pomanjkanje dnevne aktivne vloge učiteljev, ki so v sekundarni socializaciji izjemno pomembni v razvoju otrok. Slabost je tudi omejen način dela z učenci z različnimi težavami, posebnimi potrebami, tudi z učenci priseljenci.

Otroci sami sporočajo, da se pogrešajo in pogrešajo svoje učitelje. Nenazadnje jim ni bilo odvzeto samo šolanje, kot so ga vajeni. Otroci mirujejo v svojih interesnih zaposlitvah, treningih, glasbenih šolah, igri na prostem v družbi vrstnikov.

Prepričana sem, da bo na koncu vse dobro. Spoznavamo pa, da marsikaj ni tako samoumevno, kot smo mislili pred 16. marcem 2020.

Povejte nam kakšno zanimivo anekdoto?

Joj, takšnih in drugačnih zgodb se je kar nabralo. Morda bo v luči prej povedanega ilustrativen zapis učiteljice 2. razreda, ko je z učencem preverjala vsebino prebrane knjige za Bralno značko:

»Bralna značka z enim od mojih učencev se je prek Skypea raztegnila v skoraj enourni pogovor. Na začetku je kar poskakoval pred kamero, ko me je zagledal. Po povedani knjigi pa mi je predstavil tiste fantovske igrače, ki me nikoli niso zanimale, niti nisem imela časa tega poslušati med šolskimi odmori (‚jugiou' karte, pa bejblejde in nadote). In s takim užitkom sem se mu pustila podučiti o tem, da sem si par stvari kar zapisala, da jih ne pozabim.«

CVETA ZALOKAR
FOTO: ARHIV OŠ RODICA

Moram povedati, da je šola v zadnjem mesecu žalostno prazna – praznina se ne more primerjati s tisto v počitniškem času.

Likovna naloga pri izbirnem predmetu Likovna umetnost in Likovno snovanje 2 v času pouka na daljavo (mentorica Katarina Škofic)

TAMAR SVETLIN, MLADI NOGOMETAŠ NK DOMŽALE

Dokazati moramo, da smo profesionalci

Pandemija koronavirusa je močno prizadela tudi športnike. Ustavljeni so treningi in tekme, kondicijo skuša ohranjati vsak športnik sam.

Negotova je prihodnost glede nadaljevanja tekmovanj, odprla pa so se tudi eksistenčna vprašanja klubov in športnikov. 18-letni Tamar Svetlin je eden najperspektivnejših nogometašev domžalskega kluba, ki je letos že veliko igral za člansko ekipo in je tudi standardni mladinski reprezentant U 19.

Kako in kje ste se srečali s pandemijo in ukrepi, ki so prekinili tekme in treninge?

Ukrepe sem hitro sprejel in začel bolje izkoriščati ves prosti čas, ki mi je na voljo. Na neki način mi gre ta situacija na roko, predvsem z vidika šolskih obveznosti, saj lahko tako nadoknadim svoje kar pogoste izostanke od pouka zaradi nogometnih obveznosti.

Kakšne cilje in načrte ste imeli kot nogometaš pred pandemijo in kaj se je v tem času spremenilo?

Pred izbruhom pandemije je bil moj cilj, da zaigram na kar se da veliko tekmah za prvo člansko ekipo Domžal in s tem pridobim čim več prepotrebnih izkušenj na nivoju članskega nogometa v Sloveniji. Menim, da bi s tem postavil dobre temelje za naslednjo sezono, ko tudi uradno postanem del članskega moštva. V tem času se moji cilji niso spremenili, če sezone ne bo, se bom s tem preprosto moral sprijazniti in sprejeti izzive, ki mi bodo prišli naproti in se z njimi tudi uspešno spopasti.

Najbrž je največji problem vzdrževanje kondicije, kako ste se lotili tega?

Da, za nas nogometaše to predstavlja izrazit problem, saj naše delo in treningi potekajo predvsem v večjih skupinah, ki so za zdaj prepovedane. Iz kluba so nam poslali individualne načrte za vzdrževanje naše fizične pripravljenosti, ki se jih mora vsak član ekipe držati in jih izpolnjevati. V taki situaciji moramo dokazati, da smo profesionalci in vestno opraviti svoje delo (vzdrževati fizično pripravo), čeprav so okoliščine težke.

Pri ekipnih športih je problem tudi uigravanje ekipa, koliko časa po zaključku ukrepov bo potrebno, da spet lahko nastopite?

Kot sem izpostavil že v prejšnjem odstavku, je naše delo zelo ovirano, nogomet je pač ekipni šport in vsi posamezniki v ekipi moramo biti povezani, to pomeni, da se moramo med seboj čutiti. Zato je potrebno treniranje ekipe na igrišču, nič manj pa ni pomembno tudi druženje izven igrišča, saj se na ta način še dodatno spoznavamo. A dejstvo je, da smo skupaj že dobrih osem mesecev in to v tem trenutku ne sme biti izgovor. Časa za uigravanje najbrž v nadaljevanju ne bo tako rekoč nič, sprejeti in maksimalno izkoristiti ga bomo morali toliko, kolikor ga bomo pač dobili.

Menite, da bo mogoče nadaljevati letošnje prvenstvo, v njem bi domžalsko moštvo najprej čakal Maribor?

Menim, da se bo sezona nadaljevala, vse kaže, da nekje ob koncu maja, v začetku junija. Če se bo moje predvidevanje uresničilo, bo ritem tekem zares peklenski in na to moramo biti še posebej dobro psihično in fizično pripravljeni. Mislim, da moramo biti osredotočeni predvsem nase, saj smo imeli v naši ekipi kar nekaj težav, ki jih moramo odpraviti. Ko jih bomo rešili, v kar res ne dvomim, pa lahko premagamo kogarkoli, tudi aktualne prvake.

Kako bo pandemija prizadela še posebej mlade igralce, njihove karierne poti?

Iskreno upam in si želim, da v ničemer. Sam to dojemam kot neko izkušnjo v življenju, iz katere lahko pridem še močnejši, boljši in zrelejši. Edini problem vidim v tem, da če se sezona ne bo nadaljevala, bomo zlasti mi, mladi igralci, izgubili enajst tekem, za katere mislim, da bi nam pomagale pri hitrejšem tako osebnostnem kot tudi nogometnem razvoju. Ampak tako pač je, in odločitev, kakršnakoli bo, jo bo potrebno sprejeti in gledati pozitivno naprej, saj na vso trenutno situacijo res nimamo vpliva.

Kako preživljate prosti čas v času pandemije?

Ves prosti čas v glavnem izkoriščam za učenje, čeprav je veliko nejasnosti glede letošnje mature. Seveda tudi veliko treniram in želim to obdobje izkoristiti za izboljšavo nekaterih stvari, ki jih v normalnem tekmovalnem ritmu ne morem. Rad tudi preberem kakšno knjigo in kaj zanimivega skuham, tako da imam v prostem čase polne roke dela!

CVETA ZALOKAR
FOTO: OSEBNI ARHIV

JANA GRČAR, LASTNICA KAVARNE FLORJAN

Ko se nepričakovano zaprejo vrata več desetletne tradicije ...

Verjetno ni Domžalčana, ki ne bi poznal Kavarne Florjan. Tiste kavarna, ki že 'od nekdaj' stoji na Kolodvorski ulici v Domžalah, kamor mimogrede skočimo na kavo med opravki, nekateri se tam srečujejo redno, tedensko, spet drugi vsako jutro.

Tam se srečujejo stari prijatelji, v dopoldanskih urah pogosto upokojenci, pozneje tudi druge skupine. Marsikatero društveno druženje se konča še na kavi pri Florjanu. Koronakriza je seveda v marcu zaprla tudi njihova vrata, zato smo preverili, kaj vse v tem času zamujamo in kako prisiljen počitek preživlja lastnica **Jana Grčar**. Povedala nam je, kako je potekala njena življenjska in poslovna pot.

Večdesetletna tradicija Kavarne Florjan ima v našem mestu prizvok domačnosti. Letos pa ste za dlje časa primorani zapreti vrata. Se vam je v vsem tem času kot podjetnici to že kdaj zgodilo?

Kavarna Florjan obstaja kot lokal že od leta 1967. Najprej je bil v lasti Anice in Florjana Miklavčiča, potem pa sem lokal leta 1995 prevzela jaz. V moji 25-letni tradiciji nisem še nikoli zaprla vrat. Ko zdaj pridem v mojega Florjana, mi gredo solze na obraz, saj ne morem verjeti, da sem morala zapreti vrata, in ni nikjer mojih dobrih obiskovalcev in obiskovalk. Kuhanje kave in klepet z marsikatero stranko mi je popestrilo dan. Lokal je moje življenje. Pogrešam moja pridna, delovna in prijazna dekleta. Pogrešam vonj po kavi, ko stopim za šank. Ni pogovorov, smeha in včasih tudi krega.

Ko boste odprli vrata, pri vas najbrž ne bo tako kot pri frizerjih in podobnih storitvah, pa vendar ljudje že komaj čakamo, da se ponovno začnemo družiti, se v miru usedemo s prijatelji na kavi, poklepetamo. Verjetno tudi vi že komaj čakate, da nas ponovno gostite?

Komaj čakam, da bi na nek način lahko odprla svoja vrata. Vendar po napovedih to ne bo kmalu. Saj na vsakem koraku slišimo, da življenje po virusu ne bo več isto. Upam, da se vseeno čimprej situacija umiri in se spet začnemo družiti v lokalu, da se kaj 'svežega' izve, da bo spet odmeval smeh in včasih tudi petje.

Ste v tem času pripravili kakšne novosti, pričakujete kakšne spremembe?

Pred zaprtjem sem imela določene plane, ki sem jih za nedoločen čas odložila. Zdaj, ko je lokal zaprt, bomo prebelili, dobro počistili, pregledali aparate in upali na najboljše. Bomo pa počakali, kaj bosta predlagala vlada in zdravstveni inšpektorat in se prilagodili razmeram na trgu. Zdaj v nekaj vlagati, ko veš, da je vse na 'majavih nogah', je brezsmiselno.

Kako pa sicer poteka vaše delo? Kdo so običajno vaše stranke? Se skozi dan spreminjajo ciljne skupine? Imate kar precej stalnih, kajne?

V moji 25-letni karieri sem doživela marsikaj v tem mojem lokalu. Moje stranke so vseh starosti in vseh ciljnih skupin. Veliko je stalnih, so pa tudi 'leteči' k notarju, na pošto ali občino. Zelo veliko jih poznam, saj je skoraj vse moje življenje povezano z Domžalami.

Sicer pa je bilo v lokalu včasih več dela, včasih manj. Veliko mi je pomagal tudi moj sin Jaka s svojim dekletom Nasjo. Pomembna je v poslu družina in da ta družina drži skupaj – tako kot dober zakon.

V preteklosti se v kavarni že gostili tudi kakšen manjši koncert. Menite, da si naši občani želijo še več tovrstnih kavarniških dogodkov?

Vsake toliko sem gostila tudi kakšno glasbeno skupino, za popestritev dogajanja. Kako bo zdaj s koncerti, je tudi negotovo. Če bo priložnost, bi še priredila kakšen dogodek.

Kako bi opisali svojo podjetniško pot skozi desetletja? Kakšna je vaša zgodovina?

Izhajam iz obrtniške družine iz Usnjarne Grčar. Otroke so nas starši naučili delati. Pomembna jim je bila tudi izobrazba. Najprej sem hodila v osnovno šolo v Dragomelj do četrtega razreda. Razredi so šteli po 10 do 12 učencev, in moram reči, da so nas učitelji veliko naučili. V petem razredu sem hodila na OŠ Šlandrove brigade in potem naprej na OŠ Venclja Perka. Ker sem izhajala iz usnjarne, sem odšla na Srednjo usnjarsko šolo v Domžale in postala krznar. Nato pa na Upravno šolo v Ljubljano. V srednji šoli sem opravljala prakso v usnjarni Utok v Kamniku, po končani šoli pa v Industrija usnja Vrhnika, v Ljubljani v krznariji na Mestnem trgu sem se izučila še za krznarko. Po višji šoli sem delala v Heliosu v pravni službi, nato pa so me zaposlili doma v Usnjarni Grčar, kjer sem bila vse do leta 1995. Vmes sem se poročila in rodil se mi je sin Jaka. Nesrečne okoliščine – izguba moža – so pripeljale do tega, da so se moji starši doma odločili, da mi kupijo lokal. Opraviti sem morala še šolanje za vodjo gostinskega procesa, nakar sem lahko odprla svoj s. p. K sreči sta starša poznala gospo in gospoda Miklavčič, ki sta na naše veliko veselje predala lokal v moje roke. Oba sta mi veliko pomagala z nasveti. In zelo radi še vedno pridemo skupaj.

Ko ste lokal prevzeli, pa takrat to še ni bil danes vsem nam dobro znani 'Florjan', kajne?

V lasti Miklavčičevih se je najprej imenoval Wiski bar. Razlog za takšno ime pa so bile različne vrste viskijev. Potem pa je Alko izdelal novo alkoholno pijačo Florjan, pa še lastniku Florjanu Miklavčiču je bilo tako ime in nastal je Florjan ekspres. Ko sem prevzela, sem poimenovala lokal v Kavarnico Florjan – saj ime je moralo ostati in meni je bilo to všeč. Nato pa sem leta 2000 razširila lokal skoraj do železniške proge in registrirala lokal kot Kavarno Florjan. Vsa leta sem ostala samostojna podjetnica in članica obrtne zbornice.

Kavarna Florjan je na Kolodvorski ulici v Domžalah, ulica, ki se je skozi z zgodovino precej spreminjala, v zadnjem letu z delno prenovo, še dodatno. Kako vse to vpliva na obisk v kavarni?

Prenova Kolodvorske ceste zame ni pomenila dviga prihodka, ampak prej upad. Pa smo potem spet čez čas splavali. Vmes smo imeli tudi na domžalski tržnici stojnico s kavo in pijačo ob dogodkih. Je pa ulica zelo lepo prenovljena, za kar sem hvaležna.

Bi si želeli, da bi Kolodvorsko ulico zaprli za promet, ali menite, da bi to zmanjšalo tudi vaš promet?

Zaprtje prvega dela Kolodvorske ceste bi zmanjšalo promet v lokalu in mi ne bi ravno odgovarjalo.

Kavarne in gostilne bodo najbrž med zadnjimi, ki bodo lahko odprle vrata, zato je vaša usoda še precej negotova. Kdaj in kako, boste začeli ponovno poslovati, je velika uganka. Kako to vpliva na vaše življenje, na vaše preživetje, glede na to, da ste samostojna podjetnica?

Ker je pač prišlo do tega zaprtja, dohodka, jasno, ni več. Ne morem misliti na prenovo, ker je prihodnost negotova. Imam pa dve delovni roki in ni hudič, se bo že kaj našlo! Vsak gostinec se bo moral znajti po svoje, marsikdo bo zaprl svoja vrata za vedno in se preusmeril v kaj drugega.

Razmišljate v tem času o stvareh, ki jih doslej, zaradi rednega dela, niste mogli opravljati? Kaj pravzaprav počnete zadnji mesec, ko ne opravljate svoje dejavnosti?

Kaj počnem zadnji mesec ... Dela mi ne zmanjka. Sem članica Društva gojiteljev malih pasemskih živali Dravinjska dolina. Ukvarjam se z rejo pasemskih kokoši in rac. Imam kar nekaj vrst pasemskih kokoši. Prioriteta so mi angleške araucane, maransi, svilene velike bradate kokoši in čopaste račke. V teh turbulentnih dneh so balzam za dušo in telo.

Kaj bo prva stvar, ki jo želite narediti, ko bo prepovedi konec?

Ko bo prepovedi konec in se bo lokal odprl in bo vse kot je bilo, bom vsakega gosta pogostila s kavo, če se ne bom vmes spomnila še česa drugega. Vsem bralcem in bralkam Slamnika želim čim zdravja in da se čimprej vidimo!

Za konec moram priznati – že, ko sva se dogovarjali za intervju (na daljavo, skladno s trenutnimi razmerami), me je ganila njena srčnost in ljubezen do kavarne. Še pred intervjujem mi je napisala: *»Meni je tako hudo, ko pridem v Florjana in je zaprt. 25 let je kar doba in delo postane tvoje življenje in druženje. Pogrešam moje stranke. Imam čudovite stranke, ki so mi velikokrat polepšale dan s svojim obiskom in lepo besedo. In moja dekleta, pridna, delovna in prijazna. Upam, da se bom lahko vrnila v svoj svet.«*

MATEJA A. KEGEL
FOTO: IZTOK DIMC

COVID-19

MATEJA PRIMČIČ, FRIZERKA

Spočila sem se na zalogo, in čas je, da gremo nazaj na delovna mesta

Domžalčanka Mateja Primčič od leta 2010 živi v Preserjah pri Radomljah, kjer sta z možem kupila hišo. Svoje podjetniško življenje je posvetila frizerstvu.

Že od leta 1997 ima svojo obrt, na začetku njene poslovne poti pa sta ji pomagala njena starša, za kar jima je, kot pravi, zelo hvaležna. Tudi sicer ji to, da ji bližnji stojijo ob strani, veliko pomeni. Kot pravi, ji vseskozi stoji ob strani mož, ki poskrbi za ostale stvari, saj njeno delo pogosto poteka popoldan oziroma čez ves dan. Ima tudi sina Brina, za katerega pravi, da ne kaže zanimanja za njen poklic.

Svoj prosti čas zelo rada preživlja s svojo ožjo in širšo družino ter prijatelji, rada teče, kolesari in hodi v hribe. V tem času, ko je po sili razmer doma, je nekaj časa posvetila tudi spoznavanju novih tehnik in trendov v frizerstvu. Prav tako se je pobliže srečala z okoliškimi grički in se, kot doda, spočila na zalogo. Priznava, da se je njeno življenje definitivno upočasnilo, in bi bil že čas, da gremo vsi skupaj nazaj na delovna mesta. Kakšno je njeno življenje, ko je na delovnem mestu in kako zelo vpliva koronakriza na njeno podjetniško pot, nam je zaupala v kratkem intervjuju.

Verjetno že razmišljate o času, ko boste ponovno lahko odprli vrata salona, pričakujete 'kaos' oziroma množičen prihod svojih strank? Vas že kličejo?

Seveda, saj mi je moje delo v veselje in se veselim konca te izolacije. Pogrešam komunikacijo, kreativnost, naše stranke ... Biti frizerka ni samo delo, je tudi način življenja. Ko bomo ponovno odprli salon, bo verjetno na začetku malo kaosa zaradi nastalih razmer. Navaditi se bomo morali delati pod drugačnimi pogoji ter se drugače organizirati. Ampak najprej moramo dobiti zeleno luč, da sploh lahko znova odpremo.

Ste dobili kakšno 'nespodobno' povabilo, da bi oddelali kaj na črno, recimo urgentne storitve?

Ne, naše stranke in seveda tudi jaz vemo, da bolj, ko se držimo doma, hitreje bomo spet začeli delati. Za naše stranke pa smo v tem času poskrbeli na način, da smo bili vedno dosegljivi za nasvete.

Kako pa sicer poteka vaše delo v frizerskem salonu?

Imam dve zaposleni, Andrejo in Vesno, ki delata skupaj z menoj. Kot zanimivost naj povem, da sta tudi onidve Domžalčanki, pa še enojajčni dvojčici povrhu.

Boste po vrnitvi na delo uvedli kakšne spremembe pri svojem delu – za vas in zaposlene?

Po vsej verjetnosti bo treba, saj bodo to od nas zahtevali novi predpisi. Govori se o delu ena stranka na eno zaposleno, o zaščitnih maskah in podobno. Bomo videli, kako in kaj nam bodo predpisali. Kar se pa tiče higienskih standardov, smo jih pa upoštevali že prej, tako zaradi nas kot naših strank.

Menite, da so bili ukrepi prestrogi, bi lahko obdržali za zdravje varno delovno okolje zase in za stranke?

Težko komentiram, saj so si navedbe o virusu tako različne. Sploh pa se mi ne zdi smiselno razpravljati o tem, saj enostavno nismo imeli izbire.

Ste pripravljeni na to, da bi predčasno lahko odprli salon ponovno za stranke in hkrati zagotavljali njihovo zdravstveno varnost? Pa tudi skrb zase in svoje sodelavce?

Seveda, saj pripomočke za zaščito imamo. Stranke pa so tudi ozaveščene, kako morajo poskrbeti za svojo varnost.

Kako zelo bo ta primanjkljaj vplival na vašo podjetniško pot?

Seveda se bo poznal primanjkljaj, ki ga ne bomo mogli nadoknaditi. Vendar, kot kaže, nam bo nekoliko pomagala država, kakšen evro pa imam, kot dobra podjetnica, tudi vedno prihranjen.

Zakaj ste se pravzaprav odločili za samostojno podjetniško pot in kaj vam je na tej poti najtežje?

Na svoji poti pljujem samostojno že skoraj 23 let. V nekem trenutku sem videla oglas, da se oddaja frizerski salon, in sem si rekla, če ne poskusim, mi bo vedno žal. Prednosti so, da lahko ustvarjam tako, kot želim, imam komunikacijo z mojimi strankami po svoje, delam v sproščenem vzdušju, si sama izbiram sodelavke. Slabosti pa pridejo in grejo in jih preprosto pozabim. Definitivno je veliko več prednosti ... Lepo mi je opravljati ta poklic. Imamo super stranke, s katerimi odlično sodelujemo.

Kaj priporočate ostalim podjetnikom, frizerjem?

Naj delajo dobro in naj se ne obremenjujejo z drugimi. Vsak si lahko najde svoj krog strank.

Ste sami vključeni v obrtno zbornico, sekcijo frizerjev?

Sama nisem več članica obrtne zbornice, vendar razmišljam, da bi se vrnila, saj so se v teh časih res izkazali. Sem pa vključena v sklad za izobraževanje delavcev, prek katerega se zaposleni lahko udeležujeta raznovrstnih izobraževanj z našega področja dela.

Omenili ste izobraževanja, kolikšen del svojega časa namenjate bogatenju svojega znanja?

Izobražujemo se konstantno. Ne samo jaz, tudi od svojih sodelavk nenehno zahtevam, da se izpopolnjujeta in seznanjata z novostmi. Najrajši imamo tako imenovane delavnice. V današnjih časih pa s pridom izkoriščamo tudi internet in vse njegove aplikacije. Sama sem naredila tudi mojstrski izpit, ki mi je dal veliko tehničnega znanja.

Kako pa se, poleg omenjenega, sicer prilagajate modnim trendom na področju frizure in seveda zahtevam strank, ki so zelo raznolike?

Stranke so danes res bolj zahtevne kot včasih, saj imajo zdaj na voljo več informacij. Ampak tudi mi s pridom izkoriščamo vse možnosti izobraževanja, tako da jim lahko ustrežemo.

Kaj se pogosteje zgodi, da stranke pridejo k vam z izdelano idejo, kakšno frizuro želijo ali predvsem želijo slišati vaš nasvet?

Težko se opredelim. So ljudje, ki pridejo s slikico in hočejo točno takšno storitev, kot je na sliki. Vendar pa, če izbrana frizura ni primerna za določeno stranko, je ne naredim oziroma jo odsvetujem. S skupnim pogovorom poskušamo priti do optimalne rešitve, saj je velika večina dovzetna za naše predloge in svetovanja.

Kaj je bila do zdaj najbolj zanimiva, drugačna situacija, s katero ste se srečali pri svojem delu?

Morda ni ravno nenavadno, se mi je pa zdelo 'fajn', ko se je stranka prišla zahvalit, ker je nisem pobarvala po njenih željah. Po mojem mnenju njen predlog ni bil primeren zanjo, sva pa skupaj našli boljšo, optimalnejšo rešitev.

Ljudje pogosto radi rečemo, da gremo k frizerju po frizuro in na klepet. Tudi vi tako čutite? Ljudje se vam verjetno pogosto odprejo, se razgovorijo?

Res je. Frizer ni samo frizer. Je tudi poslušalec, zaupnik, človek, s katerim se nasmeješ, popiješ kakšno kavico ... Z nekaterimi spleteš res lep, dolgoleten odnos. Imam stranke, ki se frizirajo pri meni že od mojih začetkov. Z menoj so bile skozi vse faze moje profesionalne poti. Bile so moji poskusni zajčki.

Ali v salonu izvajate le frizerske storitve ali tudi kakšne druge, ki so blizu – recimo make up in podobno, na željo strank?

V salonu izvajamo tudi make up za posebne priložnosti (poroka, matura ...) ter urejanje in shellac lakiranje nohtov. Glavna dejavnost pa vsekakor ostaja frizerstvo.

Koliko 'vnaprej' si morajo vaše stranke rezervirati termin ali jim še vedno omogočate, da 'kar pridejo', kot je bila to navada nekoč?

Pri nas stranke naročamo predvsem telefonsko, saj tako delo poteka brez pritiskov. Na ta način lahko stranko obravnavam na bolj oseben način. Treba se je naročiti kakšen teden vnaprej, včasih pa se najde tudi kakšen prost termin tako vmes. Vedno rečem, pokličite, mogoče pa se vam nasmehne sreča.

MATEJA A. KEGEL
FOTO: IZTOK DIMC

LUČKA BERLOT, SAMOZAPOSLENA V KULTURI

Kultura in umetnost pomembno vplivata na naša življenja

Lučka spada v specifično skupino kulturnikov, ki imajo status samozaposlenih.

Dolžnost vsakega, ki ima določen talent, je, da ta talent razvija po svoji najboljših močeh in tako prispeva svoj košček k razvoju družbe.

Ob razglasitvi pandemije in ob sprejemu ukrepov so čez noč ostali brez dela, brez občinstva in s tem povezano tudi skoraj brez sredstev za preživetje. Država obljublja, da jim bo pomagala in z intervencijskim zakonom zagotovila sredstva, a stiske so velike.

S katerimi dejavnostmi se ukvarjate kot samozaposlena v kulturi?

Moje področje delovanja je precej široko, ukvarjam se s pedagoškim delom na področju likovne umetnosti in filma, sicer pa v okviru znamke Lučkabučka ustvarjam kot grafična in produktna oblikovalka, predvsem oblikujem in izdelujem unikatna svetila.

Kakšne so bile spremembe in kako ste se odzvali na ukrepe ob pandemiji?

Največjo spremembo sem zaznala na področju pedagoških dejavnosti. Ko so se zaprla vrata vzgojno-izobraževalnih in kulturnih ustanov, so se čez noč ustavile tudi vse dejavnosti – delavnice, predavanja, pogovori, vodstva – ki jih sicer v teh pomladnih mesecih z veseljem snujemo in izvajamo. Prav tako so se nekoliko upočasnila tudi dogovarjanja in sodelovanja z naročniki na drugih področjih, z izjemo grafičnih vsebin, ki so predvsem digitalni produkt in v teh dneh osnovno sredstvo za komuniciranje in trženje.

Najbrž ste že preučili intervencijski zakon – kaj vam prinaša in ali izpolnjujete pogoje za pomoč?

Intervencijski zakon sem preučila s pomočjo društva Asociacija, ki v teh časih res skrbi za obveščenost samozaposlenih v kulturi in tudi javnost ter odločevalce opozarja na specifike tega poklica. Nekateri pogoji zakona so bili še do pred kratkim nekoliko nejasni, zato se moram z vsebino in podrobnostmi še enkrat natančno seznaniti. Mislim pa, da vprašanje ni toliko, ali samozaposleni izpolnjujemo pogoje za pomoč, kot to, pod kakšnimi pogoji je pomoč ponujena.

V mnogih državah so umetniki in kulturniki prejeli sredstva brez posebnih pogojev in takoj ...

Da, države in vlade se res različno odzivajo na nastalo situacijo, zanimivo je spremljati to raznolikost. Meni se zdi pomembno predvsem to, da se kot družba zavedamo, da imata kultura in umetnost pomemben vpliv na naša življenja. Konec koncev – ko smo slabe volje, nam lahko dobra glasba ali film dvigneta razpoloženje, teater nam odpira nove svetove, z likovnimi podobami, oblikovanjem in arhitekturo pa smo tako ali tako obkroženi ves čas. Za vsem tem stojijo ljudje s talenti, ki v svoje delo vlagajo ogromno energije in časa. Prav je, da se pogovarjamo tudi o vplivih nastale situacije na tem področju, da opazujemo primere dobre prakse in iščemo optimalne rešitve. Res redko berem spletne komentarje pod članki, včasih pa se vseeno potopim v 'sociološko raziskavo'. Žalosti me, da se kulturo in umetnost pogosto še vedno razume, kot 'mlatenje prazne slame' in nepotrebno razsipanje z denarjem. Pravi umetniki pa naj bi bili tisti, ki najbolje ustvarjajo šele, ko so lačni. Menim, da so ti časi minili in sploh ni potrebe po tem, da se kogarkoli obsoja, ponižuje in podobno. Dolžnost vsakega, ki ima določen talent, je, da ta talent razvija po svoji najboljših močeh in tako prispeva svoj košček k razvoju družbe. Nekateri to počnemo na področju kulture, drugi v zdravstvu, tretji v kmetijstvu, tehniki ... vsi pa smo povezani, kar se te dni tudi zelo očitno kaže.

Kultura je eno najbolj občutljivih in ranljivih področij, ki se je z mnogimi ranami komaj izvila iz krize, zdaj pa jo čaka nova. Kako vidite prihodnost in kaj vas skrbi, kaj pa morda vliva pogum?

Hkrati je kultura tista, ki se stalno odziva na stanja v družbi. Menim, da bo marsikateri kreativec v dogodkih zadnjih tednov našel nove vsebine za ustvarjalnost, pa naj bodo le-te družbeno kritične ali pa obrnjene k iskanju lepega, navdihujočega. Zdi se mi, da nam je upočasnitev z vidika ustvarjanja na neki način koristila, hkrati pa smo seveda vsi vpeti tudi v gospodarsko kolesje. Ta del se zdi zaskrbljujoč, a ne želim delati zaključkov, saj dejansko še nič ni dokončno, trdno. Veseli me, da kljub vsemu lahko ohranjamo stike prek raznih omrežij. Da se je ogromno ustanov na situacijo odzvalo hitro, fleksibilno, da nudijo vsebine prek spleta, da kulturno življenje kljub vsemu ni popolnoma zamrlo. Pomembno spoznanje pa mislim, da je tudi to, kako veliko vrednost ima osebni stik, obisk kulturnega dogodka, poslušanje koncerta v živo. Upam, da bomo znali to v prihodnje še bolj ceniti in podpirati.

Kako preživljate prosti čas v času omejitev?

Ko deluješ na področju umetnosti in kulture, se življenje težko deli na delovni in prosti čas. Tudi, ko nisi v ateljeju, si na neki način 'v službi'. Vsaj sama delujem tako. Moje ideje se navadno rojevajo med vsakdanjimi opravili, med sprehodom v naravi ... Ta čas, ko ostajamo doma, sem izkoristila za snovanje novih vsebin, načrtovanje novih izdelkov, izobraževanje, nekoliko sem osvežila svoj atelje ... Tovrstno delo se nikoli ne konča, tako da me ne skrbi, da bi mi bilo dolgčas. Privoščila pa sem si tudi malo več počitka. Kar najbolj pogrešam, je stik s kolegi, skupinsko ustvarjanje in pedagoško delo, ki mi daje ogromno energije in navdiha.

CVETA ZALOKAR
FOTO: OSEBNI ARHIV

BARBARA OCEPEK, PRODAJALKA V MERCATOR HIPERMARKETU ŠIŠKA

Če določenega artikla ni na voljo, se stranke ne pritožujejo in vzamejo kaj drugega

Med večjimi živilskimi trgovinami, ki imajo v času epidemije odprta svoja vrata, je tudi Mercator Hipermarket Šiška, kjer je kot prodajalka zaposlena Barbara Ocepek iz Domžal.

Zaradi velikosti trgovskega centra, poleg hipermarketa, je lahko naenkrat notri veliko več ljudi kot recimo v manjših trgovinah. Da naenkrat v hipermarket ne vstopi preveč strank in da so te ustrezno zaščitene, na vhodu skrbijo varnostniki. Seveda pa so ustrezno zaščitene tudi trgovke in trgovci, ki redno skrbijo tudi za razkuževanje delovnih površin.

Med najbolj izpostavljenimi v času epidemije covid-19 ste trgovke. Kako osebno doživljate vaše delo v posebnih razmerah?

Glede na vse ukrepe, ki omejuje število ljudi, ki so lahko naenkrat v trgovini, niti ne občutim toliko razlike, razen da moramo nositi zaščitne maske, kar je včasih kar malo oteženo. Se zgodi, da z druge strani pulta malce slabše slišiš stranko. Prav tako moramo biti na varnostno razdaljo pozorni tudi zaposleni med seboj. Kakšnega večjega strahu ni, edino malce čuden občutek je, ker imam doma družino.

Še pred časom uveljavitve ukrepov so se mnogi ljudje zaradi bojazni, da bi prišlo do pomanjkanja dobrin, odpravili po večjih nakupih, kar je pomenilo, da je bila po trgovinah takrat večja gneča kot običajno. Ker ukrepi z zaščitno opremo niso veljali, ste bile trgovke in trgovci najbolj izpostavljeni. Kako bi opisali takratne razmere?

Tisti teden, ko je bila največja gneča v trgovinah, sem bila na dopustu. Je bilo pa tudi pozneje do omejitve števila še nekaj časa v trgovini velika gneča. Že takrat smo lahko nosili zaščitne maske, te pa so nosile tudi nekatere stranke.

Imate trgovci in trgovke na voljo dovolj zaščitnih sredstev?

Na voljo imamo dovolj zaščitnih sredstev, saj v podjetju dobro skrbijo za nas. Dobili smo tudi napotke, da si moramo večkrat umivati in razkuževati roke, prav tako delovne površine razkužujemo večkrat dnevno. Na blagajne so namestili zaščite s pleksi stekli, nosimo zaščitne rokavice in maske. Vsepovsod po našem hipermarketu so na tleh označene varnostne razdalje. Pa naj bo to na blagajni ali pa pri strežnih linijah. Prav tako imamo zaposleni na voljo dva ločena koša za odpadke, in sicer je eden za zaščitne maske, drugi pa za zaščitne rokavice.

Lahko opišete vaš delavnik in delavnik vaših sodelavk v teh razmerah? Kakšno je razpoloženje? So kakšne težave? Se pri komu pojavi tudi kakšna bojazen oziroma strah pred morebitno okužbo?

Ves čas skrbimo za zaščito in varnostno razdaljo tudi zaposleni. Je pa res, da se je enkrat pojavil strah, saj se je od sodelavke brat okužil s koronavirusom. Čeprav ni bila v stiku z njim, pa je bila zaradi tega prestrašena, kar je seveda vplivalo na vse nas.

So ljudje ob obisku trgovine uvidevni do vas? Se pojavljajo tudi kakšni problemi?

Od uveljavitve ukrepov in omejitve števila ljudi je v vstop v hipermarket možen samo skozi en vhod. Tam tudi stoji varnostnik, ki skrbi, da si stranke razkužujejo roke, pred tem, ko so bile obvezne rokavice, pa so skrbeli, da so imele stranke na rokah tudi te. Prav tako varnostniki skrbijo tudi, da stranke upoštevajo ustrezno varnostno razdaljo na blagajnah. Lahko pa rečem, da so stranke zelo razumevajoče. Ker zaradi zaprtja nekaterih obratov ni na voljo določene vrste kruha ali pa drugih artiklov, se ne pritožujejo ampak vzamejo kaj drugega. Prav tako imajo vsi na sebi zaščitne maske, rokavice ali pa si razkužujejo roke. Prav tako opažam, da stranke za strežnim pultom skrbijo za ustrezno varnostno razdaljo.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

Moram reči, da je zelo naporno delati z masko. Ker smo v notranjih prostorih, hitro postane vroče, obenem pa te tudi malo živcira, ker moraš masko imeti ves čas na sebi. Smo naveličane in komaj čakamo, da bo konec te epidemije.

Kako doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Seveda je ves čas prisoten strah, da ne bi okužila svojih otrok. Tudi doma ves čas gledamo na to, da si pogosto umivamo roke, če gremo pa ven na sprehod, pa se ne dotikamo vsega. Tudi doma je ves čas prisotna skrb za varnost.

MIHA ULČAR
FOTO: MIHA ULČAR:

MARJANA JAGODIC, POSLOVODKINJA MERCATOR MARKETA V DOMŽALAH

Kvas je bil na začetku epidemije med strankami najbolj iskano blago

Ne glede na širjenje okužbe v Sloveniji vsak dan na delo odpravi približno 47.000 trgovk in trgovcev. O njihovem delu v času epidemije smo se pogovarjali z Marjano Jagodic, poslovodkinjo Mercator Marketa Domžale, ki je na Kolodvorski cesti.

Zaradi ukrepov preprečevanja širjenja novega koronavirusa je skorajda čez noč zastalo življenja, svoja vrata so zaprli številni gospodarski in trgovski subjekti, medtem ko trgovine z živili ves čas epidemije, seveda pod določenimi pogoji in upoštevanjem navodil, ostajajo odprte ves čas.

Kako ste vi in vaše sodelavke doživljale začetek epidemije, ko je bil naval na trgovine največji, posebni zaščitni ukrepi pa takrat še niso veljali?

V začetku je bila res malce kriza. Stranke so dobesedno navalile v trgovino, na voljo pa smo imeli kadra le toliko, kot ga imamo. Zadevo smo sicer obvladovali, moram pa povedati, da so bile tudi stranke zelo uvidevne in potrpežljive. Je pa res, da je bil to tudi za nas šok, saj se je dobesedno čez noč zgodila sprememba. Že v četrtek, 12. marca, je bilo dobesedno noro v trgovini. Stranke so kupovale vse, kar je bilo na voljo, ne glede na ceno in kvaliteto. Hotele so se na polno založiti. Kot sem že povedala, so bile stranke uvidevne, prav tako ni bilo pritožb. Čeprav jih je takrat na posamezni blagajni čakalo deset ali več.

Kmalu za tem so pa že prišla navodila, da morajo stranke uporabljati zaščitne maske, rokavice in obvezno razkuževati roke. Kako so stranke sprejele te ukrepe oziroma navodila?

Ker na začetku ni bilo na voljo mask, saj se jih ni dalo dobiti skorajda nikjer, je bilo s strani strank veliko izgovorov in pa tudi pritožb, kako lahko od njih zahtevamo maske, če se jih ne da dobiti, pa tudi mi jih v trgovini ne prodajamo. Ker so bila navodila, da se lahko v trgovine vstopa tudi zaščiten s šalom, ruto ali kakšnim drugim zaščitnim sredstvom, v nadaljevanju ni bilo več težav s tem. Tudi, ko je bilo predpisano obvezno nošenje rokavic, so to nekateri ravno tako sprejeli s težavo ali pa glede razkuževanja rok. Kljub vsemu pa je večina strank uvidevnih in upoštevajo navodila.

Imate trgovci in trgovke v vaši trgovini na voljo dovolj zaščitnih sredstev?

Zaščitna sredstva nam naše podjetje zagotavlja ves čas, tako da s tem nimamo težav. Imamo na voljo pet vrst mask, rokavice, razkužila ... Prav tako ves čas redno izvajajo razkuževanje nakupovalnih košaric, vozičkov, pultov, blagajniških trakov, POS terminalov ... Pri POS terminalih imamo navodila, da stranke same vnašajo in iznašajo kartice. Edini problem, ki ga opažam, so varnostne razdalje. Nekateri se držijo tega, spet drugim pa to predstavlja težavo. Morda je problem v tem, ker gre za manjšo trgovino in se lahko v trenutku pred blagajno pojavi vrsta, ljudje pa zaradi majhnosti trgovine pozabijo na varnostno razdaljo, čeprav so na tleh narisane razmejitvene črte.

Kako je pa z upoštevanjem ure, ki so namenjene upokojencem in drugim ranljivim skupinam?

Na začetku je bilo malo težav, predvsem zaradi tega, ker velja omejitev števila ljudi, ki so lahko naenkrat v trgovini. Ta težava je trajala samo dva oziroma tri dni, potem pa je steklo, zato danes s tem v naši trgovini nimamo težav.

Lahko opišete vaš delavnik in delavnik vaših sodelavk v teh razmerah? Kakšno je razpoloženje? So kakšne težave? Se pri komu pojavi tudi kakšna bojazen oziroma strah pred morebitno okužbo?

Kot sem že omenila, na začetku zaradi gneče skorajda ni bilo možno obvladovati trgovine, blaga ... Se je pa vse speljalo v pravo smer, ker je tudi naš kolektiv takšen. Vsi smo ostali razpoloženi. Seveda pa je bilo pri marsikomu prisotnega tudi nekaj malega strahu, konec koncev smo v stalnem stiku z večjim številom ljudi, nekateri med njimi pa so malce manj uvidevni. Lahko rečem, da je delo v teh razmerah malce naporno, čisto drugače kot v normalnih razmerah.

Kako vi ter vaše sodelavke in sodelavci doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Če se najprej osredotočim na celoten kolektiv, moram povedati, da nobena od sodelavk ni kaj preveč komplicirala zaradi razmer, v katerih morajo delati. Med nekaterimi sodelavkami je bil sicer najprej prisoten strah, da bi domov kaj prinesle. Je pa res, da ima večina trgovk doma izolirane družine. Jaz recimo svoja dva otroka vidim samo dvakrat na teden, in sicer ob sobotah in nedeljah. To pa zaradi tega, ker smo izolirani, saj imamo doma rizično skupino. To je zame ta bolj občutljiva stvar, ki jo je prinesla epidemija. Drugače pa ni posebnih težav, malce bolj paziš. Moram pa še omeniti, da je imel celoten kolektiv na voljo vse in nikogar nismo zadrževali ali omejevali iz naslova pravic, ki jim pripadajo.

V tem času spopadanja z epidemijo ste doživeli marsikaj. Med njimi je zagotovo tudi kakšna takšna stvar, ki vam bo še posebej ostala v spominu. Nam jo lahko zaupate?

Od vsega mi je bilo najbolj zanimivo to, kaj vse so bile stranke na začetku epidemije pripravljene narediti, da so dobile kvas. Nekatere stranke so vedele, katere dneve imamo dostavo delikatese, ko nam tudi pripeljejo kvas. Takrat so dobesedno stale pred skladiščem. Ker so nekatere stranke jemale po cele kartone kvasa, smo v nadaljevanju omejili na dva zavitka kvasa, ki ga je lahko naenkrat kupila stranka. To pa smo naredili predvsem zaradi tega, da je bil kvas na voljo še za ostale stranke. Nekatere stranke so se zaradi tega najprej razburjale, nato pa so bile vseeno vesele, da so dobile dva zavitka kvasa. V bistvu mi ne gre iz glave, da je bilo takrat najbolj iskano blago kvas in pa seveda tudi WC papir. Pri drugih stvareh niso tako komplicirali in so izbirali. Če je recimo zmanjkalo določene vrste moke, so vzeli drugo vrsto.

MIHA ULČAR
FOTO: MIHA ULČAR

PSIHOTERAPIJA

za otroke
mladostnike in
odrasle

individualna
partnerska
družinska

041 738 486

Ljubljanska 106 a
Domžale
prof.Jasmina Pelc,
spec.PA in
Gestalt psih. p.sup.

DOSTAVA CVETJA

ŠOPKI, LONČNICE
IN ARANŽMAJI

Razveselite bližnje
s šopkom cvetja,
ki ga v vašem imenu
dostavimo na dom.
Aranžmaje dostavimo
tudi na želeni naslov.

Pokličite: 041 631 509

Cvetličarna Rožcar
NAJ VAM CVETJE
POLEPŠA DAN

COVID-19

GAŠPER MAUKO, ŽUPNIJSKI UPRAVITELJ ŽUPNIJ HOMEC IN VRANJA PEČ, IN UROŠ JURAČIČ, SODELAVEC PORTALA DOMŽALEC.SI

V času epidemije lahko svete maše s Homca v živo vsak dan spremljate na portalu domžalec.si

Slovenska škofovska konferenca je glede na zaostrene razmere po posvetu s strokovnjaki in z željo, da se zaščiti zdravje in življenje vernikov, določila izredne ukrepe. Med njimi so tudi odpoved vseh svetih maš s prisotnostjo ljudstva, prepoved podeljevanja zakramentov in zakramentalov, ljudskih pobožnosti, župnijskih praznovanj in drugih dogodkov ter vseh srečanj.

Med prvimi duhovniki v Sloveniji, ki je poiskal rešitev za omenjen ukrep, je bil Gašper Mauko, župnijski upravitelj župnij Homec in Vranja Peč, ki je že prvi dan ukrepov v sodelovanju s spletnim portalom domžalec.si začel z neposrednim prenosom svetih maš, ki jih sam brez prisotnosti vernikov daruje v cerkvi Marijinega rojstva na Homcu. Od takrat dalje so svete maše v živo na spletnem portalu domžalec.si oziroma kanalu YouTube, preko TV komunikatorjev internetnih ponudnikov NEO (Telekom Slovenije, EON – Telemach ...) in facebook strani domžalca predvajane vsak dan, in sicer med delavniki ob 19. uri, ob nedeljah pa ob 10. uri. Odziv ljudi je izredno pozitiven, kar se vidi po gledanosti svetih maš ter tudi s številnimi zahvalami, da jim tudi v izrednih razmerah omogočen ogled svetih maš v živo.

O tem smo se pogovarjali z župnijskim upraviteljem župnij Homec in Vranja Peč Gašperjem Maukom ter z Urošem Juračičem, ki skupaj z Jankom Hribarjem vsakodnevno s strani spletnega portal domžalec.si skrbi za tehnično podporo, da sveta maša s Homca pride na svetovni splet.

Gospod Mauko, kako se vi osebno soočate s to posebno situacijo, v kateri smo se znašli?

Ker smo ljudje razmeroma hitro prilagodljiva bitja, ne morem reči, da mi trenutna situacija predstavlja kakšno posebno grožnjo ali pretres. Gotovo se je življenje spremenilo, ali bolje rečeno, spremenila se je dinamika našega življenja. Vendar pa na to ne smemo zreti kar z vsesplošno negativnim pogledom na svet. Dana nam je priložnost, da trenutno stanje premislimo, pošteno ovrednotimo in iz tega izpeljemo sklepe, ki nam bodo pomagali narediti kakšno spremembo v našem življenju. Kot prvo bi težko trdili, da nam je preteklo 'divjanje' prinašalo kakšno posebno korist. Kot drugo pa nam je nekaj nanometrov genskega materiala (kar je grobo rečeno bistvo virusa) dalo vedeti, da nismo niti blizu tistemu, kar si človeški napuh zmotno prilašča kot 'Božjo vsemogočnost'. Zase lahko trdim, da je ta čas 'kairós' (gr. milostni čas), čas umiritve, čas premisleka in poglobljene molitve, čas za tisto, kar nas duhovnike pravzaprav v temelju določa.

Kako ste se vi odzvali na omenjene ukrepe?

Ob zaostrovanju razmer sem bil s skupino duhovnikov ravno na duhovnih vajah, kar pa nas ni oviralo, da ne bi sledili hitro spreminjajoči se situaciji. Vsi smo se namreč spraševali, kako bo z delom v župniji v prihodnje, ter kakšne ukrepe bo treba sprejeti, da bomo lahko prispevali svoj delež k zajezitvi širjenja okužbe. Prek spleta sem se trudil ažurno posredovati informacije prebivalcem naše župnije, ki nam jih je posredovalo tajništvo Slovenske škofovske konference. Seveda se je brezpogojno sprejelo vse ukrepe, ki so nam jih posredovali naši nadrejeni, saj smo se zavedali resnosti situacije.

Kakšne odzive ste dobili od vaših faranov?

Ker smo si ljudje različni v vrednotenju življenja, so bili tudi odzivi prav tako pisani. Kot skupni imenovalec bi lahko navedel negotovost. Vedno znova se je pojavljalo vprašanje: 'Kako bo v prihodnje? Kaj nas čaka? Kdaj se bomo lahko spet videli pri sveti maši?'. Sicer pa smo si največkrat izmenjali izkušnje, kako vsak sam ali z družino preživlja ta čas, ki nam je dan. Strinjali smo se, da se potrjuje 'zimzelena' ugotovitev, da človek začne ceniti neko dobrino, šele ko mu je odvzeta.

Od prvega dne v sodelovanju s portalom domžalec.si v živo predvajate svete maše, ki jih v župnijski cerkvi Marijinega rojstva na Homcu vsak dan darujete zasebno. Kakšen je vaš pogled na to možnost, da se vernikom omogoči ogled svete maše na ta način? Kakšni so odzivi na predvajanje svetih maš?

Že med vračanjem domov iz duhovnih vaj sem se začel spraševati, kako bi organizirali neposredni prenos svetih maš, saj je zakrament svete evharistije tisti dar, ki je občestvo Cerkve v kriznih časih vedno držal pokonci. Takoj sem se spomnil na Janka Hribarja, s katerim smo v preteklosti pri prenosih svetih maš na spletnem portalu domžalec.si že sodelovali. Tako je s skupnimi močmi proces priprave neposrednega prenosa stekel in že prvi dan smo sveto mašo lahko kvalitetno prenašali v živo, za kar se vsem sodelujočim iskreno zahvaljujem. Pravilnost odločitve za tak postop potrjujejo številni pozitivni odzivi in zahvale.

Letošnja velika noč je bila zaradi situacije drugačna. Velikonočne obrede in svete maše ste sicer predvajali v živo in na ta način vernikom približali velikonočno sporočilo, pa vendarle je tradicionalno praznovanje velike noči, ko so ljudje neposredno vključeni v vse velikonočno dogajanje, povsem nekaj drugega. Kakšen je vaš pogled na letošnje velikonočne praznike?

Letos je bilo praznovanje velike noči resnično nekaj posebnega in se bo globoko vtisnilo v zgodovinski spomin. Na eni strani se je lahko čutilo hrepenenje župnije po utečenem velikonočnem dogajanju, saj je odpadlo ne samo spovedovanje v pripravi na praznike, ampak tudi blagoslov ognja in velikonočnih jedi, bedenje ob ječi in Božjem grobu ter živo srečanje z globino in močjo velikonočnih obredov. Po drugi strani pa sem sam kot duhovnik praznike doživel mirno kot še nikoli, saj je bil urnik dogajanja nenavadno sproščen, s tem pa se je bilo mogoče tudi bolj poglobljeno pripraviti na obhajanje obredov, ki s seboj nosijo srčiko krščanskega oznanila.

Gospod Juračič, od prvega dne ukrepov sodelavci portala domžalec.si skrbite za prenos svetih maš. Nam lahko zaupate, kako signal v gledljivi obliki pride na svetovni splet in s tem k nam domov?

Da signal v gledljivi obliki pride na računalniški zaslon, tablico, mobilni telefon ali televizor v naši dnevni sobi, mora biti izpolnjenih kar nekaj pogojev. Enostavni prenos v živo preko socialnih omrežij ali youtubea dandanes ne predstavlja tehničnega presežka. Potrebujemo zanesljivi mobilni telefon, dober signal, zadostno količino zakupljenih podatkov in že lahko delimo zvok in sliko s širšo javnostjo. Kar nekaj župnij se je odločilo za tovrstno potezo in prenašajo svete maše na takšen način iz svojih prostorov. Mi pa smo šli korak dlje, saj želimo poskrbeti za čim boljšo uporabniško izkušnjo naših gledalcev in zares pripeljati čist zvok in kvalitetno sliko v vsak dom in prek različnih platform.

Se pravi, da so za kvalitetno sliko in čist zvok potrebne dobre kamere, ustrezna informacijska tehnologija, mešalne mize ...?

V cerkvi smo v sodelovanju z Jankom Hribarjem iz podjetja HDV Studio postavili kamere, ozvočenje, mešalne mize, potrebne sprejemnike in oddajnike ter celotno informacijsko strukturo (računalniki s potrebno strojno in programsko opremo, modem ...). Morda ste opazili, da so nekateri posnetki narejeni tudi z dronom, za kar je poskrbel Primož Krisper. Vsako sveto mašo zajemamo s tremi kamerami in petimi mikrofoni. Medtem ko med tednom za glasbo prek mobilnega telefona skrbi duhovnik, jo ob nedeljah lahko slišite v neposrednem prenosu iz homških orgel izpod prstov orglarja Uroša Peleta.

Kako je pa s samo izvedbo neposrednih prenosov svetih maš?

Med sveto mašo torej naša ekipa skrbi za nemoteno delovanje. Eden izmed tehnikov je venomer prisoten fizično v cerkvi, večina pa nas pa dela na daljavo in skrbimo za spremljanje kazalcev ter odpravo napak, ki se pojavljajo med prenosom. Največji izziv predstavlja zagotavljanje kvalitetnega signala, saj navkljub vsej razpoložljivi tehnologiji, debele cerkvene stene povzročajo nemalo težav pri distribuciji signala prek omrežja 4G na strežnik, od koder nato signal potuje na facebook in Youtube. Ampak, kjer je volja, je tudi pot. Pot, ki jo prehodimo vsak dan znova in poskrbimo, da tudi z njeno pomočjo pripeljemo sveto mašo do vseh tistih, ki si v teh težkih časih želijo sodelovati pri bogoslužjih.

MIHA ULČAR
FOTO: JANKO HRIBAR

MAJ JE MESEC PIKNIKOV

Letos na domačem vrtu ali balkonu
z lokalnimi dobrotami.

Naročite pridelke naših kmetov, vrtnarjev, mlinarjev,
mesarjev, mlekarjev in zeliščarjev.

Sveže, zdravo, hitro, sezonsko in kakovostno
z dostavo na dom.

Izberite že pripravljen žakelj
ali si ga sestavite sami.

narocila@jarina.si
Telefon: 051 339 343

Zadruga Jarina, www.jarina.si

Letos je bilo praznovanje velike noči resnično nekaj posebnega in se bo globoko vtisnilo v zgodovinski spomin.

ANDREJA HUMAR, RAVNATELJICA GLASBENE ŠOLE DOMŽALE

Družinski koncert po spletu

Učenje igranja instrumentov je zelo specifično in unikatno, zato smo o tem, kako poteka in kaj se dogaja, povprašali ravnateljico domžalske glasbene šole.

Glasbeno šolo Domžale obiskuje 581 učencev in učenk, na njej poučuje 46 glasbenih pedagogov. V času pandemije tudi tu pouk poteka od doma in na daljavo.

Ste kdaj pomislili, da se bo pouk v glasbeni šoli odvijal na daljavo in kako ste bili pripravljeni na to?

Seveda si situacije, kakršni smo priča, nismo mogli predstavljati, vendar so nekateri naši učitelji prav vizionarsko začeli s postavljanjem spletnih učilnic za teoretske predmete ravno letošnjo zimo. To so počeli malo za zabavo in za nov izziv. Hkrati smo na šoli izpeljali tečaj dela z notacijskim programom Sibelius, kot bi vedeli, da ga bomo kmalu res potrebovali. V petek, 13. marca, ko se je med šolami vnela burna debata, ali naj v ponedeljek začnemo s poukom na daljavo ali naj učiteljem odredimo izredni dopust, smo mi zavihali rokave in … Po vikendu 'brainstorminga' in izmenjave idej od vsepovsod smo v ponedeljek že sedeli v 'domačih učilnicah'.

Nastop družine Capuder

Kako poteka pouk?

Na Glasbeni šoli Domžale imamo pester nabor instrumentov, hkrati pa so tudi učitelji in njihove učne metode zelo različni, zato je težko vse postaviti na skupni imenovalec. Pri teoretskih predmetih (nauk o glasbi, solfeggio …) učenci enkrat tedensko prejmejo naloge za reševanje prek e-pošte. Pri instrumentalnem pouku komunikacija med učiteljem in učencem poteka na različne načine. Nekateri so se odločili za pouk 'v živo', prek Skypea, Zooma ali podobnih portalov, učenci pošiljajo posnetke, slišijo se prek telefona … Načini so zelo različni, vsi skupaj pa ugotavljamo, da bo kakšna od novoodkritih učnih praks tudi pozneje zelo uporabna kot dodatek ustaljenim praksam pouka.

Kako spremljate delo posameznikov in kakšne so ocene vašega delovanja po mesecu dni?

Spremljava dela ni preprosta, najbolj verodostojni so odzivi staršev. Za spremljavo izvajamo tudi spletne ankete. Menim, da delo poteka dobro, seveda pa je vsem jasno, da pouk na daljavo, ne glede na ves trud in inovativnost (in veliko pomoč staršev), ne more nadomestiti pouka v živo.

Kje so se kazale slabosti, kje so bile težave in kakšne so morda prednosti?

Enako kot osnovne šole se tudi mi srečujemo z neodzivnostjo nekaterih učencev – nekateri imajo težave tehnične narave, spet drugim je ob prehodu na drugačen način dela v osnovnih šolah dodatno delo, ki bi ga opravili še za glasbeno šolo, preveč.

Prednosti so pri nas izjemno presenetljive – dejstvo, na katero nismo pomislili prej, je, da so otroci doma skupaj s starši, ki spremljajo njihovo delo. Za veliko učencev smo ugotovili, da vadijo več in bolje kot prej.

Pripravili ste tudi družinski koncert učencev vaše šole in njihovih družin ter ga objavili na FB. Kakšni so bili odmevi?

Žal nam je bilo družin, ki so se pripravljale na ta dogodek, ki bi bil sicer izveden v Kulturnem domu Franca Bernika, zato smo jih prosili, če bi vseeno nastopili tako, da nam pošljejo posnetek svojega nastopa. Odzivi vseh so bili odlični – nastopajoče družine so se res potrudile ter pripravile lepe in prisrčne posnetke svojega muziciranja, spletni 'poslušalci' pa so se na naš družinski koncert odzvali z zelo pozitivnimi komentarji. Družinski koncert je dosegel svoj namen: vzpodbuditi družine k skupnemu ustvarjanju glasbe in razveseliti poslušalce. Ob letu osorej bomo koncert ponovili!

Kakšna zanimiva anekdota, zgodba iz tega časa?

Učenci pri instrumentalnem pouku morajo pošiljati tudi posnetke skladb, etud … ki so jih dobili za nalogo. Narediti posnetek pa seveda ni najlažje, saj se vsaka najmanjša napaka takoj sliši, kar pomeni, da je potrebno res – ampak res! – vaditi. Tako sem po drugem tednu pouka na daljavo dobila e-pošto učenke, ki je potarnala: »Še n'kol u lajfu nisem tolk' vad'la!« Iskreno in simpatično.

Kako pa sami preživljate te tako drugačne čase koronavirusa?

Skrbim za to, da stvari tečejo dalje, ne glede na situacijo. Največ se trenutno ukvarjam z načrtovanjem šolanja v prihodnjem šolskem letu, in vprašanji, ki se tičejo sprejemnih preizkusov in zaključka šolanja, ocenjevanja. Delo od doma prinaša s seboj tudi vidik multipraktičnosti, v kateri se trenutno srečujemo vsi zaposleni starši šoloobveznih otrok … Med razlago matematične domače naloge na hitro nasekljam čebulo za rižoto, odgovorim na dva klica zaposlenih, učiteljici pošljem rešen test preverjanja za družbo, preverim, kaj nam v morebitni novi okrožnici svetuje pristojno ministrstvo, pošljem zahtevana poročila … Potem pa prav na hitro na velik kup zmečem vse nagrmadeno, kar je v dosegu računalniške kamere, saj je vendar čas za pouk instrumenta preko Skypea (le kaj si bo mislila učiteljica, ko bo videla v ozadju malih glasbenic moj nezloženi kup perila, ki se tam valja že od prejšnje ure pouka na daljavo?!) … Sicer pa … Res smo v izjemni situaciji, v kateri ni pretirane izbire za samoiniciativo, zato sama razmišljam bolj v smislu: »Gremo s tokom, potem bomo pa že videli.« Ne gre drugače.

CVETA ZALOKAR
FOTO: OSEBNI ARHIV

POLONA BURJA, DR. MED. SPEC., VODJA SLUŽBE SPLOŠNE MEDICINE V ZD DOMŽALE

Pohvale in spodbudne besede dvigujejo moralo

Z razglasitvijo epidemije covid-19 in uveljavitvijo ukrepov se je delo reorganiziralo tudi v Zdravstvenem domu Domžale.

O spremenjenem načinu dela ter o njenem doživljanju trenutne situacije in dela zdravstvenih delavcev v izrednih pogojih smo se pogovarjali s Polono Burjo, dr. med. spec, vodjo službe splošne medicine v ZD Domžale.

Kako je vse skupaj vplivalo na vaše delo kot zdravnice splošne medicine? Ste dobili kakšne dodatne zadolžitve?

Delo v ZD Domžale smo reorganizirali že takoj 16. marca 2020 ob začetku epidemije. Vzpostavili smo triažno cono pred ZD, covid respiratorno ambulanto za pregled in odvzem brisov za paciente s sumom na covid-19 in akutno ambulanto za vse ostale obolele paciente, ki so potrebovali pregled in zdravstveno oskrbo. Vse preostale splošne in otroške ambulante so bile spremenjene v tako imenovane administrativne ambulante, kjer so bili izbrani osebni zdravniki in sestre na razpolago za telefonsko svetovanje pacientom in administrativna opravila. Ves čas je bila organizirana tudi služba Nujne medicinske pomoči, zdravstvena oskrba na domu prek patronažne službe, laboratorij in zobozdravstveno svetovanje. Delo smo morali spremeniti tako rekoč čez noč in se prilagoditi novi situaciji. V covid in akutno ambulanto smo bili po razporedu razporejeni vsi zdravniki, vključili so se tudi zasebniki koncesionarji. Takoj ob začetku smo zaprli vse dislocirane ambulante in organizirali tako imenovano covid koordinacijsko skupino ter covid informativni center za lažjo komunikacijo in organizacijo dela. Ker sem vodja službe splošne medicine, sem se vključila v delo covid koordinacijske skupine in sem poleg dela v vseh teh ambulantah pripravljala razprede za delo v covid in akutni ambulanti.

Reorganizacija dela je prinesla tudi nekaj sprememb pri delu splošnih in drugih ambulant. Prvi stik s pacientom poteka prek telefona, nato pa se z njim dogovorite za pregled. Ali se je število obiskov oziroma klicev zaradi različnih obolenj ali kakšnih težav vaših pacientov v obdobju epidemije povečalo ali zmanjšalo?

Sprva se je pri našem delu poznal vsesplošni šok med prebivalci in je bilo klicev bolj malo, že v nekaj dneh pa je bilo dela v administrativnih ambulantah veliko. Prednost izbranih zdravnikov se je pokazala v tem, da poznamo svoje paciente in smo lahko zelo veliko zdravstvenih težav razrešili prek telefona. Le v nujnih primerih smo paciente naročili v akutno ambulanto na pregled ali seveda v primeru respiratornega obolenja in s tem suma na covid-19 v covid ambulanto. Velika prednost delujočih administrativnih ambulant je bila tudi v zavedanju pacientov, da imajo vedno možnost poklicati zdravnika, ki jih pozna in jim bo pomagal v primeru težav. Mislim, da smo s tem veliko pripomogli k zmanjšanju negotovosti in strahu med prebivalci.

Se pojavljajo tudi primeri, ko vas kličejo pacienti, ki so ob manjšem prehladu ali zaradi drugih obolenj v dilemi glede suma, če so okuženi s koronavirusom? Kako ukrepate v takšnih primerih?

Seveda se že ves čas epidemije srečujemo s takšnimi pacienti in se v bodoče še bomo, saj bolezen ne bo kar izginila. Glede svetovanja v takih primerih ves čas sledimo aktualnim napotkom NIJZ in infektologov, ki postavljajo smernice za obravnavo pacientov s covid-19, glede na fazo epidemije. Ukrepanje se je tekom epidemije nekoliko spreminjalo, predvsem glede indikacij, kdaj se odvzame bris razmeroma neprizadetim pacientom.

V času epidemije veljajo posebni ukrepi in navodila ob obisku pacientov v zdravstvenem domu. So pacienti uvidevni do zdravstvenih delavcev in upoštevajo ukrepe?

Glavnina pacientov upošteva navodila glede obiskov ZD in sledi navodilom triažnega osebja na vhodu, vedno pa se najde nekaj posameznikov, za katere nobena navodila ne veljajo. Občasno se nekateri pacienti tudi razburjajo, ker ne morejo prosto dostopati v ZD, vendar moram pohvaliti naše triažno osebje, ki je zelo profesionalno in zna pomiriti razburjene paciente. Vsi se zavedamo, da so takšne situacije bolj posledica negotovosti in nemoči kot neke želje po kršenju pravil. Glavnina pacientov pa sledi našim napotkom. Deležni smo tudi mnogih pohval in spodbudnih besed, kar nam dviguje moralo.

Delate tudi v nujni medicinski pomoči. Se pravi, da se odpravljate tudi na teren. Ker je situacija nepredvidljiva, saj ne morete vedeti, ali gre ob stiku za pacienta s koronavirusom ali ne, vse intervencije na terenu izvajate v posebni zaščitni opremi. Ali morda doživljate kakšne posebne odzive s strani ljudi glede vaše zaščite?

Delo v službi NMP v času epidemije predstavlja poseben izziv. Sprva se je postavljajo kar nekaj dilem, kakšno zaščitno opremo naj uporabljamo, saj smo se tudi mi prvič srečali s tako situacijo. Težavo je predstavljala tudi omejena razpoložljivost ustrezne zaščitne opreme in negotovost glede časa trajanja epidemije. Kot pri vsaki novi stvari se je bilo treba navaditi na nošenje opreme, predvsem celoobraznih mask in FFP3 mask, vendar se v kriznih razmerah marsičesa hitro navadiš, tudi mask. Prav tako naša nova oprema ni predstavljala nič posebno stresnega za paciente, saj so vsi pričakovali nekaj novega. Edino starejše ljudi smo nekoliko posvarili pred našim novim videzom, da ne bi s tem doživeli še dodatnega stresa. Na tem mestu moram posebej pohvaliti vodstvo ZD in Civilno zaščito Občine Domžale, ki so v res kriznih razmerah na začetku epidemije uspeli zagotoviti ustrezno zaščitno opremo z možnostjo večkratne uporabe, ne samo za službo NMP, temveč za vse zaposlene v ZD Domžale.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

Sprva smo vsi epidemijo doživljaji precej tesnobno, vendar smo se že po dobrem tednu navadili na novo situacijo, ki nam je na neki način predstavljala tudi nov izziv. Največji izziv pa smo doživeli z nenadnim zaprtjem ZD Kamnik za 14 dni. Čez noč smo morali organizirati službo, da smo uspeli poskrbeti tudi za paciente ZD Kamnik. Večjih težav ni bilo. Pacienti iz Kamnika in Komende so navajeni, da v primeru, če v Kamniku zdravnik ni prisoten, poiščejo pomoč v Domžalah, tako da večjih težav ni bilo. Ena od naših ekip NMP se je za ta čas preselila v Gasilski dom Homec, da je bila čim bližje občanom Kamnika in Komende. Moram reči, da je bilo vzdušje v ZD v tem mesecu zelo pozitivno in kolegialno. Pohvaliti moram pa tudi občane, saj niso po nepotrebnem obremenjevali zdravstvenega sistema in so se nasploh obnašali zelo disciplinirano in so v največji meri pripomogli k temu, da je potek epidemije vsaj za zdaj ugoden.

Kako sami doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Seveda sem se tudi sama na začetku počutila precej negotovo in tesnobno, vendar je bilo toliko organizacijskega dela, da se nisem imela časa ukvarjati z mojim občutenjem situacije. Tudi pri meni kot pri vseh mojih sodelavcih je bila ves čas prisotna skrb, da ne bi slučajno zboleli in nehote prenesli bolezni na naše družinske člane ali na paciente. Sčasoma pa se naučiš bolj paziti na vse preventivne in zaščitne ukrepe in se ta bojazen zmanjša. V zadnjem času že zelo pogrešam klinično delo s pacienti, saj je to osnovno orodje zdravnika. Zdravljenje s pomočjo telefona, e-pošte in videoposnetkov je sicer sprejemljivo za krajši čas, vendar je to hoja po robu in ne zamenja kliničnega pregleda pacienta .

V času spopadanja s epidemijo ste doživeli marsikaj. Tudi kaj, kar vam bo še posebej ostala v spominu. Nam lahko to zaupate?

Posebni spomini ostajajo na obisk DSO v popolni zaščitni obleki in poglede oskrbovancev. Zaščitni kombinezoni so različnih barv, nekateri so črni, drugi močno rdeči in seveda v kombinaciji s črnimi plinskimi maskami porajajo številne asociacije.

Veliko smeha je bilo tudi v zvezi z našo zaščitno opremo pri pregledu pacientov brez suma na covid-19. Oprema je sicer zelo priročna, uporabna in prijetna za nošenje, vendar nekatere spominja na angelsko opravo, druge pa na peko kruha. Na koncu moram še pripomniti, da se ne spominjam, kdaj je bilo vzdušje v ZD tako pozitivno kot ravno v tem mesecu.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Ker epidemija še ni končana in je virus še vedno prisoten, bomo morali vsi skupaj res dosledno upoštevati načela rednega in natančnega razkuževanja rok, nošenja mask in izogibanja tesnim stikom. Vse to bo postalo še bolj pomembno, ko se bodo ukrepi sprostili in ne bomo več fizično ločeni. Vsi ti zaščitni ukrepi nam morajo preiti v podzavest, da jih bomo čim bolj avtomatsko ves čas izvajali. Vsak avtomatizem pa potrebuje vajo, zato vadite. Vadite!

MIHA ULČAR
FOTO: MIRO PIVAR

COVID-19

IGOR KOCIJANČIČ, TRAFIKA NA KOLODVORSKI CESTI V DOMŽALAH

Imam stranko, ki pride s kuverto, v katero mu potisnem revijo, ki gre v karanteno

Med trgovskimi subjekti, ki so bili izvzeti iz prepovedi delovanja, so tudi trafike. Pogovarjali smo se z Igorjem Kocijančičem, ki ima že več kot dve desetletji trafiko pri železniški postaji na Kolodvorski ulici v Domžalah.

Časopisi, revije in križanke so zdaj zelo iskani artikli, s katerimi si ljudje doma v karanteni krajšajo čas.

Zaradi ukrepov v zvezi s preprečevanjem koronavirusa so vrata zaprle številne gospodarske dejavnosti. Ukrep prepovedi delovanja je izvzel trafike, kar pomeni, da lahko opravljate svoje delo. Kako bi z vašega vidika opisali trenutno situacijo, v kateri smo se znašli?

Situacija, v kateri smo se znašli, je seveda nekaj popolnoma nenormalnega. Otroci doma namesto v šoli, gostinski lokali zaprti, večina storitev ni na voljo, omejitev gibanja in še bi lahko našteval, to je nekaj, česar prej nismo poznali. Po drugi strani zdaj vidimo, da se da živeti tudi drugače, bolj umirjeno. In če se bo iz vsega tega izcimilo tudi nekaj dobrega, toliko bolje.

Kako ste se vi prilagodili trenutni situaciji?

Tako kot ste tudi sami ugotovili, lahko od samega začetka izvajanja ukrepov normalno poslujem naprej. V bistvu je edina večja sprememba v mojem poslovanju prilagoditev delovnega časa zaprtja trafike z 19. na 16. uro.

Med vašo ponudbo so tudi časopisi in revije. Ali v dneh, ko velja karantena, ljudje kaj več posegajo po tiskanih medijih?

Res je. Občutno se je povečala prodaja časopisov, revij in pa tudi križank. Verjetno sta za to dva razloga. Ljudje imajo več časa doma in se s tem kratkočasijo, in pa marsikdo raje zavije do trafike, kjer opravi nakup zunaj, kot pa da se izpostavlja v trgovini.

Kako bi opisali obnašanje in ravnanje strank. So uvidevni in upoštevajo ukrepe? Se pojavljajo tudi kakšni problemi?

Moram povedat, da nisem zaznal kakšnih odstopanj. Stranke so prijazne in se v glavnem držijo pravil v zvezi z varnostjo. Večina jih nosi zaščitno masko, zelo veliko pa jih uporablja tudi

rokavice. Sam bolj prisegam na pogosto in temeljito umivanje rok z milom.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

Moj način dela se ni bistveno spremenil. Ker nimam neposrednega stika s strankami, prodajam prek okenca, se mi zdi, da sem manj izpostavljen. Veliko več poudarka dajem higieni rok z umivanjem pa tudi z razkuževanjem.

Kako doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Vsekakor bi raje videl, če vsega tega ne bi bilo treba doživljati. Ker lahko normalno delam, sem lahko zadovoljen. Marsikdo je danes v veliko težjem položaju. Večja sprememba doma je, da se tako kot večina 'igramo' pedagoške delavce. Hčerka je v 7. razredu osnovne šole, kjer je snov kar zahtevna in je treba kdaj pa kdaj priskočiti na pomoč.

V tem času spopadanja z epidemijo ste doživeli marsikaj. Med njimi tudi kakšno takšno stvar, ki vam bo še posebej ostala v spominu. Nam jo lahko zaupate?

Zanimiv je neki gospod, ki pride z veliko kuverto in mi jo nastavi, da v njo potisnem revijo. Pravi, da mora tudi revija za nekaj časa v karanteno. Opazil sem tudi, da ljudje veliko pogosteje puščajo drobiž. Večina verjetno iz prijaznosti, nekateri pa morda tudi iz 'varnostnih' razlogov.

MIHA ULČAR
FOTO: MIHA ULČAR

MATJAŽ KOVAČIČ, REŠEVALEC IN VOZNIK REŠEVALNEGA VOZILA V ZD DOMŽALE

S takšno organizacijo smo lahko marsikomu za zgled

Kako poteka delo reševalca in voznika reševalnega vozila v časi epidemije, nam je povedal Matjaž Kovačič.

Naš sogovornik nam je zaupal tudi protokol, ki ga morajo reševalne ekipe upoštevati na intervencijah z reševalnim vozilom.

Z razglasitvijo epidemije covid-19 in uveljavitvijo ukrepov se je delo reorganiziralo tudi v Zdravstvenem domu Domžale. Kako je vse skupaj vplivalo na vaše delo reševalca in voznika reševalnega vozila?

V Zdravstvenem domu Domžale so za vse zaposlene priskrbeli vso potrebno zaščitno opremo (maske, oblačila ...). Naše delo se je spremenilo v poteku in pripravi na intervencijo z reševalnim vozilom. Po končani intervenciji se odpeljemo na Center za zaščito in reševanje Domžale, kjer nam poklicni gasilci po njihovem protokolu razkužijo zaščitno obleko in vozilo.

Kako je pa s pacienti in njihovimi svojci? So uvidevni do vas?

Prvi stik s pacientom je po telefonu. Dobili smo navodila, po katerih paciente ali njihove svojce izprašamo o njihovem trenutnem stanju in poteku bolezni. Seveda pa se najdejo tudi izjeme, ki ne upoštevajo navodil in ne podajo resničnih podatkov o njihovem zdravstvenem stanju ob prihodu, kar ogroža tako nas reševalce in ostalo zdravstveno osebje v ustanovah.

Ker opravljate delo reševalca in voznika reševalnega vozila, ste veliko na terenu. Ker je situacija nepredvidljiva, saj ne morete vedeti, ali gre ob stiku za pacienta s koronavirusom ali ne, vse intervencije na terenu izvajate v posebni zaščitni opremi. Ali morda doživljate kakšne posebne odzive s strani ljudi glede vaše zaščite?

Na vse intervencije izvozimo v popolni zaščitni obleki. Odziv na našo za-

ščitno opremo pa je različen. Nekateri so zaskrbljeni, prestrašeni, žal pa smo deležni tudi kakšnega posmehovanja, vendar se na to ne oziramo, saj gre v prvi vrsti za našo osebno zaščito.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

V enem mesecu se je nabralo kar nekaj dodatnih delovnih ur. Konec marca je bil nekaj časa zaprt Zdravstveni dom Kamnik, zato smo tisti čas pokrivali naš in tudi njihov teren, kar je bilo kar naporno. Ob tej priložnosti bi pohvalil poklicne gasilce CZR Domžale, saj si ne predstavljam, kako bi naše delo potekalo po končani intervenciji brez njihove pomoči ob razkuževanju naših zaščitnih oblačil, opreme in vozil. Moram poudariti, da ves čas poteka zelo dobro sodelovanje med Civilno zaščito Občine Domžale, CZR Domžale, Občino Domžale in ZD Domžale. S takšno organizacijo smo lahko marsikomu za zgled.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Ostanimo zdravi in upajmo na čimprejšnje odprtje meja, da bomo lahko odšli na morje in zaslužen dopust.

MIHA ULČAR
FOTO: MIRO PIVAR

ANDREJ REPANŠEK; VODJA DRUŽINSKE GOSTILNE REPANŠEK HOMEC

Nikoli si nisem predstavljal, da bom moral čez noč zapreti vrata naše gostilne

Med gospodarskimi subjekti, ki ukrepe ob epidemiji najbolj občutijo, so zagotovo gostinski obrati. Vrata svoje gostilne s 130-letno tradicijo je moral zapreti tudi Andrej Repanšek.

Gostilna Repanšek je v vseh teh letih kljubovala različnim razmeram, med drugim svojih vrat ni zaprla tudi med drugo svetovno vojno, ko so Repanškovo družino izselili v Srbijo. Nevidni sovražnik, ki se je pojavil na začetku letošnjega leta, pa je poskrbel, da je morala Repanškova gostilna svoja vrata zapreti čez noč.

Zaradi epidemije Covid-19 in ukrepov ste morali v sredini marca zapreti vašo gostilno, kar ni bilo enostavno, saj je v delo gostilne vključena vsa družina, obenem pa imate tudi zaposlene. Kakšen šok je takrat to predstavljal za vas in kako ste se soprijeli s tem?

Zadnji dan smo imeli vrata gostilne odprta v petek, 13. marca, saj smo že za soboto in nedeljo zaradi varnosti naših zaposlenih in gostov ter tudi zaradi odpovedi skorajda vseh rezervacij, napovedali zaprtje gostilne. Seveda je bil to kar velik šok. Nikoli si nisem namreč predstavljal, da bom moral dobesedno čez noč zapreti vrata naše gostilne, ki ima že 130-leto tradicijo. V naši gostilni sva zaposlena oba z ženo, prav tako imamo še nekaj zaposlenih. Ne smem pozabiti omeniti, da so v delo gostilne vpeti tudi vsi najini otroci. Vse skupaj pa je to pomenilo, da smo dobesedno čez noč ostali brez rednih dohodkov.

Država je s ProtiKoronapaketom stopila nasproti tistim, ki jih je epidemija najbolj prizadela. Gostinci boste lahko uveljavljali pomoč v obliki plačila prispevkov in plač zaposlenih, kar pa je konec koncev samo manjši obliž na rano, saj ostajate brez rednih dohodkov. Kako ste reagirali ob tem?

Oddali smo že vso potrebno dokumentacijo za pomoč, ki nam jo je ponudila država, in upamo, da jo bo država čim prej realizirala. Moram povedati, da so naši zaposleni kljub zaprtju gostilne dobili vso mesečno plačilo, saj je dober odnos z zaposlenim pogoj, da naša gostila dobro posluje, da so naši gostje zadovoljni in da se radi vračajo k nam. Seveda upam in si želim, da se bodo naši gostje po koncu epidemije vrnili v našo gostilno.

Vlada je že počasi začela rahljati ukrepe z odpiranjem določenih dejavnosti, ki se odpirajo postopoma. Predvidevam, da bo gostinska dejavnost svoja vrata odprla med zadnjimi. Menite, da bo trenutna situacija vplivala na daljše časovno obdobje poslovanja gostinskih obratov?

Mislim, da bo na začetku obisk manjši, saj bo trajalo nekaj časa, da se bo stanje vrnilo v normalne tirnice. Sem pa prepričan, da se bodo gostje sčasoma vrnili. Lahko pa rečem, da opažam, da ljudje pogrešajo druženje in pogovor v gostilni. V vaškem okolju je bila gostilna vedno prostor druženja ljudi.

Kako se pripravljate na čas, ko boste ponovno odprli gostilno?

Trenutno izvajamo manjša dela, belimo, čistimo prostore in urejamo okolico. Smo pa že pripravili naš letni

Gostilna Repanšek je v vseh teh letih kljubovala različnim razmeram, med drugim svojih vrat ni zaprla tudi med drugo svetovno vojno.

vrt, ki bo na voljo gostom ob odprtju, kamor bodo lahko prišli brez skrbi, saj je letni vrt dovolj velik, da bodo lahko tam ob ustrezni razporeditvi miz posedeli brez skrbi. Bo pa ob odprtju na voljo tudi nova storitev, saj smo v lanskem letu začeli z investicijo izgradnje prenočitvenih zmogljivosti. Se pravi, da bomo imeli na voljo tudi sobne kapacitete. Žal je epidemija prestavila njihovo odprtje.

Vaša gostilna deluje že 130 let. Se je kdaj v preteklosti že morda zgodilo kaj podobnega, da bi gostilna zaradi izrednih razmer svoja vrata zaprla za daljši čas?

Kot sem izvedel od svojih staršev, se kaj takšnega razen manjših zaprtjih ob raznih adaptacijah to še ni zgodilo. Tudi med drugo svetovno vojno ne, ko so mojega dedka zaradi tega, ker je bil župan in vpliven mož, skupaj z družino izselili v Srbijo. Gostilna je obratovala tudi med vojno, saj so jo takrat vodili drugi. Z obratovanjem ni bilo težav tudi po vojni, ko je bila gostilna nekaj časa zadružna, potem pa je ponovno prišla nazaj v roke naši družini.

MIHA ULČAR
FOTO: MIHA ULČAR

KATARINA SITAR, MEDICINSKA SESTRA S SPECIALNIMI ZNANJI V ZDRAVSTVENEM DOMU DOMŽALE

Ekipe Nujne medicinske pomoči – za kvalitetno obravnavo pacientov

Z reorganizacijo dela v Zdravstvenem domu Domžale se je delo v večji meri spremenilo za vse zaposlene. O tem smo se pogovarjali s Katarino Sitar, medicinsko sestro s specialnimi znanji.

Katarina SItar v dneh epidemije dela v akutni in covid ambulanti, poleg tega pa dela tudi v ekipi Nujne medicinske pomoči.

Kako je reorganizacija dela v Zdravstvenem domu Domžale vplivala na vaše delo medicinske sestre? Ste dobili kakšne dodatne zadolžitve?

V času epidemije sem svoje delovno mesto zamenjala za delo v akutni in delno v covid ambulanti, v kateri sprejemamo paciente s sumom na okužbo z novim koronavirusom, in paciente, ki imajo akutne težave in jim je onemogočen obisk pri osebnem zdravniku. Ti dve ambulanti sta med seboj strogo ločeni, v obeh ambulantah pa poteka delo v zaščitnih oblekah. Vsi pacienti, ki prihajajo v ti dve ambulanti, so predhodno najavljeni s strani osebnega zdravnika ali urgence. Prostori ambulant in pripomočki se po vsaki obravnavi pacienta razkužijo. V tem času so lahko v čakalnici maksimalno trije pacienti, opremljeni z zaščitnimi maskami in na primerni varnostni razdalji.

V času epidemije veljajo posebni ukrepi in navodila ob obisku pacientov v zdravstvenem domu. So pacienti uvidevni tudi zdravstvenih delavcev in upoštevajo ukrepe?

Moram povedati, da pacienti upoštevajo navodila zdravstvenega osebja. Zaradi razmer pacienti večino storitev opravijo prek telefona in elektronske pošte. Na vseh oddelkih vsi zaposleni po najboljših zmožnostih odgovarjajo na telefonske klice in elektronsko pošto. Prav zaradi tega je treba biti ob klicanju osebnega zdravnika malo bolj potrpežljiv. Ugotavljam pa, da se je začetna nervoza med ljudmi umirila. Prav tako je večina zdravstvenega osebja že sprejela drugačen in omejen način življenja.

Ker opravljate delo tudi v ekipi Nujne medicinske pomoči, ste veliko na terenu. Ker je situacija nepredvidljiva, saj ne morete vedeti, ali gre ob stiku za pacienta s koronavirusom ali ne, vse intervencije na terenu izvajate v posebni zaščitni opremi. Kako takšna zaščitna oprema vpliva na vaše delo in pa kakšni so odzivi ljudi?

Vse ekipe Nujne medicinske pomoči se morajo pred odhodom na teren obleči v Tyvek zaščitni kombinezon. Na terenu vsi nosijo tudi zaščitno plinsko masko, s katero so varnostno omejeni predvsem vozniki reševalnega vozila. V taki popolni opremi je zelo vroče, oteženo je gibanje, dihanje in dostop do pacienta. Vsi zaposleni upoštevamo poseben varnostni protokol oblačenja, slačenja in razkuževanja opreme ter vozila. Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem poklicnim gasilcem Centra za zaščito in reševanje Domžale, ki skrbijo za dezinfekcijo naših oblačil in reševalnih vozil. Kljub vsem omejitvam vse naše ekipe Nujne medicinske pomoči poskrbijo za kvalitetno obravnavo pacientov, bodisi na terenu ali v ambulanti. Odzivi ljudi na naše podobe v zaščitnih oblekah so različni. Prestrašeni so predvsem starejši in otroci. Komu pa celo na obraz narišemo nasmeh.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah? Kako poteka vaš delavnik?

Po dobrem tednu epidemije covid-19 smo vsi zaposleni ujeli ritem novo nastale situacije ter omejili fizični kontakt med zaposlenimi in pacienti. Ta del je najtežji, namreč naš prvi pristop pred epidemijo je bil poleg očesnega stika tudi dotik. Zaradi ukrepov smo morali vzpostaviti nov način

komunikacije med zaposlenimi in s pacienti ter se navaditi na drugačen način dela. Na podlagi vsakodnevnih sprememb prilagajamo način dela na vseh področjih. V kakovost dela so vključeni vsi zaposleni. Vsi delamo vse pri tem ter seveda upoštevamo kompetence drug drugega. V službo vstopamo skozi ločen vhod, meri se nam temperatura in spremlja simptome pred vsakim začetkom delavnika.

Kako doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Moje zasebno življenje se je spremenilo v približno isti meri kot tudi vsem ostalim. To pomeni, da je manj stika s sorodniki, prijatelji, brez objemov, skupinskega druženja in omejeno gibanje.

Kakšno vzdušje je v teh časih prisotno med sodelavci?

Veseli me, da glede na dano situacijo je med nami še vedno razumevanje, humor in podpora v vseh oblikah.

Vaše sporočilo občankam in občanom.

Vse enkrat mine in tudi to bo. V tem času pa želim vsem občankam in občanom, da si vzamejo čas zase in za svoje bližnje. Naj ostanejo močni, razumni, potrpežljivi in seveda zdravi!

Miha Ulčar
Foto: Miro Pivar

DUŠAN GLOBOČNIK, LASTNIK KMETIJE IN MESARIJE PR' SOUD

Z dostavo izdelkov na dom smo premagovali krizo

Turistična kmetija Pr' Soud leži na skrajnem severovzhodnem robu naše občine, v naselju Zagorica v bližini Rov.

Odlikuje jo dolgoletna tradicija, zato je občanom Domžal in okolice dobro znana, med drugim so prisotni tudi na tržnici, kjer ponujajo pestro izbiro okusnih mesnih izdelkov. Pr' Soud imajo tudi turistično kmetijo, več kot 10 let se ukvarjajo z prašičjerejo in konjerejo, deluje lastna klavnica za govedo in prašiče ter predelavo mesa. V domači hiši vas lahko pogostijo tudi z domačo hrano. Na zunanjem vrtu je dovolj prostora za sprostitev in brezskrbno otroško igro, ob obisku kmetije si lahko ogledate tudi domače živali, po dogovoru lahko jahate konje.

Vaša starša sta kmetijo kupila pred približno 30 leti in jo stalno razvijala. Kako sta postopno širila njeno dejavnost?

Kupila sta 'staro hišo', ki je bila takrat stara več kot sto let, ob njej je stala tudi štala za govedo. Nato smo sčasoma prenovili štalo, začeli smo se ukvarjati s prašičjerejo in pozneje odprli tudi turistično kmetijo. Starša sta želela razviti tudi gostinsko ponudbo na kmetiji. Kmalu so na kmetijo prišli tudi konji, ki so še vedno del naše kmetije. Ker sem se sam izučil za mesarja, sem po koncu šolanja odprl še klavnico za prašiče in predelavo mesa.

Kdaj ste prevzeli kmetijo in kako ste zastavili delo 'po vaše'?

Pravzaprav v celoti še nisem prevzel kmetije, saj si jo z mamo deliva. Ona ima turistično gostinsko ponudbo, jaz pa mesarijo. Delo je malo povezano tudi s 'sezono'. Pozimi je klanja veliko več kot poleti. Tako je tudi s predelavo suhomesnatih izdelkov. Pozimi začnemo z kolinami, torej pečenicami in krvavicami. Jeseni pa se nam začnejo tudi sejmi in boljši obisk ter prodaja na tržnici, ki traja prek zime pa vse do velike noči.

Zgodaj ste izgubili očeta, ustvarili ste si družino, kako je to spremenilo vaše življenje in prioritete?

Po smrti očeta sem se predvsem zamislil. Imel sem že nekaj več kot sto kilogramov, in ker je bil oče sladkorni bolnik, sem se odločil po njegovi smrti živeti 'bolj zdravo'. Začel sem se ukvarjati s športom in spremenil prehrano. Tako sem izgubil kar nekaj kilogramov. Družina se je povečevala in vse bolj dobivala prednost.

Kako poteka povprečen dan na kmetiji in kako ste razdelili delo?

Delo ne poteka kot običajna služba, torej osem ur dnevno, ampak prek celega dne. Res sem jutranji tip človeka in mi zelo zgodnja ura vstajanja ne povzroča težav. Torej vstajam pred 5. uro in grem v prostore za predelavo mesa, kjer začnemo z delom. Imam tudi nekaj zaposlenih delavcev, odvisno od količine dela in sezone. Pri meni je zaposlena tudi moja partnerka Tina, ki skrbi, da je papirni del urejen.

Znani ste kot uspešen gorski tekač. Kdaj in kam vse se podate na tek, kje trenirate?

Za to veselje pa lovim vmesne proste ure. Nimam pravega urnika, saj ga pri taki vrsti dela in družini ne moreš imeti. Delam predvsem krajše intervale, torej na Sv. Primoža pri Kamniku, Kamniški vrh, Veliko planino ... Torej bolj Kamniško-Savinjske Alpe. Vsako leto gremo tudi družinsko enkrat do dvakrat na dopust v planine, tako da tudi svoje otroke vključujem, da bodo vzljubili gore .

Lani ste zmagali na teku v Paklenici, udeležujete se tekov na Grintavec. Precej naporno pa je bilo na 24-urnem teku na Sv. Primoža. Zakaj?

Zato, ker pri tem ni pomembna samo fizična pripravljenost. Seveda moraš biti v dobri kondiciji, vendar je pri 24-urni hoji veliko odvisno tudi od psihične pripravljenosti. Hoditi 24 ur gor in dol po isti poti in iti gori na primer 25-krat, je zelo naporno – tako fizično kot psihično, zato sem potreboval kar nekaj časa, da sem si telesno povsem opomogel.

Vaši izdelki so na prodaj na domžalski tržnici. Kako pomemben del dejavnosti je neposredna prodaja, ki jo izvajate tudi na drugih lokacijah?

Res je. Prisotni smo na tržnici v Domžalah in tudi na tržnicah v Kranju, Kamniku in na Vrhniki. Takšna prodaja je pomemben del naše dejavnosti in predstavlja večino prodaje naših izdelkov. Nekaj izdelkov prodamo tudi v zadrugo Križe in Litija.

Kateri izdelki so najbolj priljubljeni med domžalskimi kupci?

Prav zagotovo lahko rečem, da gre v Domžalah v prodajo največ naše zaseke. Na nobeni tržnici, kjer prodajamo, ni tako zaželena. Radi kupujejo tudi šobel, ki je posebnost našega domžalskega konca.

Imate kakšne posebne postopke pri pripravi vaših izdelkov, kakšne specialitete, po katerih ste znani?

Prav posebnih postopkov nimam. Ena izmed prednosti naših izdelkov je v tem, da imamo doma prašičjerejo in klavnico. Tako veš, s čim hraniš živali, naše jedo večinoma ječmen in koruzo. Prav tako ni potreben transport in s tem se zmanjša stres pri prevozu živali. Druga prednost je, da so vsi naši izdelki narejeni iz svežega mesa in ne zamrznjenega. Pri razseku smo pozorni na to, kakšno meso damo v izdelke, in pri predelavi stremimo k čim bolj naravnemu začinjevanju izdelkov, uporabljamo torej česen, poper in sol, večina izdelkov je brez aditivov, konzervansov in dodatkov.

Znani smo tudi po naših konjskih izdelkih (salama, klobasa, pašteta, pršut, hrenovke), odličnih krvavicah in drugih svinjskih suhomesnatih izdelkih. Veliko prodamo tudi svežega mesa in mesa za žar (začinjeno meso, čevapčiči, pleskavice ...).

V tem trenutku, ko smo vsi soočeni s krizo, se je marsikaj spremenilo tudi pri vas. Kako delujete in kako ste se organizirali med trajanjem krize?

Ker je kriza nastopila ravno v času pred veliko nočjo, kar je za nas zelo pomembni del leta glede mesarije, torej velikonočnih šunk in šinkov, je bila pred nami težka preizkušnja, saj smo imeli že vse meso v razsolu. Odpovedali so kmetijski sejem v Komendi ter zaprli tržnici v Kamniku in Domžalah. Tako smo morali poiskati drugačno pot za prodajo izdelkov. Začeli smo z dostavo izdelkov na dom, kar se je izkazalo za uspešno strategijo in smo s tem dobro premagovali krizo. Seveda so lahko po izdelke prišli tudi k nam domov. Zdaj so tržnice na srečo ponovno odprte in tam lahko spet naprej prodajamo izdelke. Seveda pa ugotavljamo, da je bila kupna moč v krizi malo manjša.

Za tiste, ki vas še niso kontaktirali, kako se lahko povežejo z vami?

Najdejo nas lahko na spletni strani www.mesnine-soud.si ali na facebooku (Domače mesnine Soud). Seveda pa nas lahko obiščejo na Zagorici pri Rovah ter si ogledajo kmetijo in kupijo izdelke kar pri nas doma.

Se že pripravljate na čas po krizi? Katere so vaše največje bojazni?

Hm, če bo šlo vse tako naprej kot pred krizo, bo super. Sem kar optimističen in prave bojazni ni, če le ne bo spet jeseni prišla kakšna hujša kriza z virusom ali čim drugim.

Ko bo za nami kriza in bomo spet normalno zaživeli, ali boste ponovno odprli tudi vašo turistično kmetijo. Kaj vse ponujate obiskovalcem?

Na turistični kmetiji nudimo obiskovalcem pristne domače jedi. Torej pozimi kmečke pojedine, kjer ne manjkajo naše odlične krvavice in pečenice, pa domače zelje, žganci in seveda domač 'tenstan' krompir. Skozi vse leto vam nudimo zlasti pečenke, polnjene prsi, odojka, pohanega piščanca ... Kot predjed pa odlično govejo ali gobovo juho. Brez solat in sladice pa tudi ne gre. Torej vabljeni na odlična kosila, veseli pa bomo predhodnega naročila gospe Anici na telefon 051 394 483.

Cveta Zalokar
Foto: osebni arhiv

COVID-19

KLEMEN SVETELJ, ŽUPNIK ŽUPNIJE DOMŽALE

Bilo je veliko plemenitih gest in dejanj

Pandemija je popolnoma spremenila tudi versko življenje v Cerkvi.

V cerkvah ni vernikov, ni svetih maš, ni spovedi in ni neposrednih stikov z verniki. V čas ukrepov je padel tudi največji krščanski praznik, velika noč. Kako poteka versko življenje v času ukrepov, smo povprašali domžalskega župnika Klemena Svetelja.

Pandemija je v celoti ustavila javno življenje, kako se to odraža v Cerkvi?

V teh dneh se je res marsikaj postavilo na glavo. Smo v času epidemije in ukrepi so za seboj potegnili tudi konkretne spremembe pri verskem življenju in dejavnostih, ki se izvajajo v župnijah. Tako se že od 13. marca naprej svete maše obhajajo brez ljudstva (to pomeni, da duhovnik mašuje sam, nikogar ni zraven), odpadli so vsi blagoslovi okoli velike noči (blagoslov zelenja, ognja, jedil na veliko soboto), ni bilo slovesnih obredov in molitev, odpovedana so vsa srečanja, prav tako je odpadel verouk za otroke. Tudi poroke in ostala praznovanja so prestavljena na čas, ko se bodo razmere umirile. Celo pogrebi potekajo pod posebnim režimom, ki je bil določen s strani države.

Delovanje v kriznih razmerah se je spremenilo. Kako ste se temu prilagodili v župniji?

Delovanje župnije seveda niso samo svete maše, je še marsikaj drugega. Glede prilagajanja konkretnim razmeram smo se župniki različno znašli. Za prenos svetih maš prek interneta se osebno nisem odločil, saj menim, da je te ponudbe na spletu dovolj. Za domžalsko območje je tako vsak dan omogočen prenos iz župnije Homec.

Za veroučence smo dali na internetno stran razne uporabne naloge in gradiva, da vsaj nekaj od verskega poučevanja ostane tudi v teh dneh. Ne gre za tedenske naloge ali verouk na daljavo. Za vzgojo v veri so seveda najprej odgovorni starši, in če oni prepoznajo, da je dobro, da njihov otrok naredi še kaj za duhovno življenje, potem mu bodo dali te naloge. So pa naloge različne, za različne starosti in zahtevnosti. Zato so starši pred prazniki dobili elektronsko pošto z voščilom in hkrati povabilom, kje so gradiva in kako jih uporabiti.

Skavtski voditelji so se ponudili za pomoč pri Karitas in na občinski ravni. Karitas v teh dneh deluje v nekoliko drugačni obliki, a še vedno ljudje prihajajo po hrano, dostavimo jo tudi na dom.

Glede obredov in javnega delovanja smo zelo omejeni z državnimi predpisi. Pri pogrebih se moramo držati predpisov, ki veljajo za vse. Bolj nerodne so situacije, ko gre za nujne zadeve (na primer: maziljenje pred smrtjo), in je takoj treba na pot, dokler je človek še živ. Tega občutka res ne bom pozabil, ko sem bil pri umirajočem v maski in rokavicah in mi je bilo zelo težko. Sem zagovornik tega, da umirajoči potrebuje bližino domačih, da ga le-ti ne zapustijo v zadnjih trenutkih življenja – mi pa smo bili vsi v maskah in rokavicah, na varni razdalji.

Kako ohranjate stik z verniki in kakšne so v teh časih stiske ljudi?

To je ena zahtevnejših nalog. S karanteno so se prekinile naše povezave. Mlajše generacije nimajo toliko težav pri uporabi interneta, starejši pa tega po večini ne obvladajo. Klicati po telefonu vsakega posamezno pa spet ne gre. Zato sem bil vesel primerov, ko so se ljudje sami med seboj začeli klicati, spraševati za pomoč in podobno. Tudi sam sem bil deležen par takih klicev, ko ni šlo za kako 'poslovno' zadevo, ampak preprosto za bližino sočloveka.

Mislim, da je to tudi največja stiska večine ljudi. Mnogi (zlasti starejši) so bili že prej osamljeni, zdaj pa so dobesedno izolirani. Obiskov med njimi ni, obiska cerkve ni, z obiski trgovin smo omejeni, temu dodajmo še strah pred okužbo in mera je polna. Na začetku je bilo čutiti napetost v družinah, ko so bili kar naenkrat vsi člani doma in skupaj. Služba in šola sta bila prej prostor odmika od domačih, zdaj pa tega ni. V nekaterih družinah je bilo kar težko.

Kaj pomenita osamitev in sprememba našega bivanja za človeka, kako bo to vplivalo na nas?

Osamitev in karantena sta nam bili dani kot sredstvi za zajezitev širjenja virusa. Če sem to tako sprejel in razumel kot način zavarovanja svojega zdravja in zdravja bližnjih, potem ni bilo težav. Žal vedno bolj opažam, kako egoistična sta lahko naša družba in naš čas. V srce zaboli, ko nekdo reče ali zapiše: »Imamo 55 mrtvih, do tega 40 v domovih za ostarele; ampak karanteno imamo pa vsi!« Sam sem to razumel kot: pa kaj, če jih 55 umre, 40 jih je itak že bilo odpisanih; vsem ostalim se godi krivica, ker moramo biti doma. Res me je razjezilo in močno prizadelo. Nekateri še vedno vidijo samo svoje želje, svoje potrebe in nič drugega. Bojim se, da za kakšno globljo spremembo v družbi na splošno pri nas še ni bilo dovolj trpljenja in žrtev. Čisto vsaka smrtna žrtev je preveč, da se razumemo. Vendar se na lep način tako malo naučimo, nekaj nas mora zelo močno udariti po prstih, da se spremenimo.

Srčno upam, da nas bo ta čas bolezni vsaj malo streznil od zagledanosti vase. Da bomo znova uspeli videti drug drugega – ne samo takrat, ko koga potrebujemo. Da se bomo veselili drug drugega, skrbeli drug za drugega, si z veseljem vzeli čas za bližnjega. Starejši ljudje bodo tudi po umiritvi razmer še vedno v strahu (strah pred boleznijo se bo nadaljeval), s tem se bomo morali naučiti živeti. Želim si, da bi se znali odločiti za kvaliteto življenja, ne samo za kvantiteto.

Se pa v teh časih več družimo znotraj družine, na mnogih področjih se spet vidi pomen solidarnosti, medsebojne pomoči.

To je pa druga plat medalje, ki daje upanje. Veliko družin mi sporoča, kako pravzaprav veseli so bili, da so čas praznikov lahko preživeli skupaj. Koliko več pogovorov, ustvarjanja zaupanja, medsebojne pomoči. Ja, to so tista znamenja, ki človeka opogumljajo. Kar naenkrat smo videli, da ne rabimo hoditi v trgovino vsak dan. Da lahko kupimo zase in za sosede hkrati in to za ves teden! Res je bilo lepo slišati po telefonu, če kaj rabim iz trgovine, da mi drugi prinesejo.

Solidarnost in medsebojna pomoč je v teh dneh lahko dobila zelo konkretne obraze in mnogim pričarala nasmeh na obraz. Prej sem že omenil mlade skavte, ki so se dali na razpolago starejšim osebam, da gredo namesto njih po manjših opravkih, da jim pomagajo. Mnogo plemenitih gest in dejanj je bilo narejenih v teh dneh. Sam sebe vedno vprašam: kaj pa jaz? Sem tudi jaz danes komu naredil kaj dobrega? Zato zame osebno ta čas ni samo čas preizkušnje, ampak hkrati tudi izziv biti dober, pomagati, prinašati upanje in veselje ... Takoj imam lahko izgovor: ampak, saj nikamor ne smemo – le redko kdo med nami nima telefona. Pa nekoga razveseliš s tem, da ga pokličeš, da se zanimaš zanj. Možnosti so vedno!

Kako pa je letos za vas osebno potekala velika noč?

Priznam, da mi je bilo težko. Neki drug duhovnik je uporabil slikovito prispodobo: kot da bi ploskal s samo eno roko. Duhovnik brez vernikov je kot general brez vojske – oba sta nebogljena. Za praznike sem se lahko bolj osredotočil na samo vsebino praznikov, ko ni bilo treba toliko skrbeti za vse zunanje priprave, a hkrati sem se počutil praznega, saj se nisem imel s kom veseliti, s kom praznovati. Krščanstva ne morem živeti sam, to je religija občestva. In to mi je manjkalo. Hvaležen sem vsem tistim, s katerimi smo se slišali, bili v stikih tako ali drugače. Nisem pa tip človeka, ki bi želel biti sam, zato mi je bilo kar težko in sem pogrešal ves tisti vrvež in siceršnje dogajanje. A vsaka stvar je za nekaj dobra. Letos smo se lahko ustavili, praznovali bolj v svojih srcih. Bo pa prihodnje leto toliko bolj veselo navzven, ko se bomo bolj zavedali, kakšen pomen ima vse to za naše življenje.

CVETA ZALOKAR
FOTO: ŠPELA TRŠKAN

ALEŠ OCEPEK, DIREKTOR ARBORETUMA VOLČJI POTOK

Skrbi nas, kako bomo preživeli

Na letošnjo spomladansko sezono so se v Arboretumu še posebej pripravljali in vsi smo z nestrpnostjo čakali, s kakšnimi lepotami nas bodo pričakali.

Narcise, tulipani in drugo pomladansko cvetje so do zdaj samevali. Upamo lahko, da bomo park lahko čim preje obiskali, za kar si vseskozi prizadeva tudi direktor Aleš Ocepek.

Dolgo časa že opozarjate na neprimeren status in položaj vašega zavoda. Kako ste organizirani in katere pomanjkljivosti so ob zadnji situaciji še posebej težavne?

Ob zaprtju zaradi koronavirusa je neprimeren status dodatna težava pri organizaciji in financiranju zavoda. Finančna pomoč iz paketa, ki ga je pripravila vlada, ne omogoča uveljavljanja pravice za uravnoteženo poslovanje. Zaradi sezonske narave dela večino prihodkov pridobimo v spomladanski sezoni, ki bo skoraj v celoti izpadla. Delež financiranja države pa je premajhen, da bi pokrili izpad.

Sredstva, ki smo jih vložili v pripravo spomladanske razstave konec lanskega leta, bomo močno pogrešali pri pripravi razstave za leto 2021. Upamo, da bo Ministrstvo za kulturo pomagalo, da težave skupaj razrešimo, saj je zavod vsa leta kljub naravnim in vremenskim nesrečam posloval uspešno.

Kaj vse ste pripravili za letošnjo spomladansko razstavo?

Najpomembnejši so v času spomladanskih dogajanj vedno tulipani. V parku je posajenih kar 300 različnih sort, imamo 20 posebnih tulipanov, ki smo jih imenovali mistri tulipanov. Poleg tega še vrsto gred z drugimi barvitimi čebulicami. Vsako leto so tulipani posajeni v drugačnih kombinacijah na različnih površinah. Posebej smo za celotno sezono pripravili šotor s cvetjem, ki bi se in se bo sezonsko spreminjal. Postavljena je skulptura osem metrov velikega kužka, ki še čaka na zeleno obleko. Seveda je vsakoletni del spomladanskih dogajanj v Arboretumu tudi razstava cvetja, vrtne opreme in seveda vrtnarski sejem.

In koliko sredstev ste vložili v projekt, ki je za vaš javni zavod življenjskega pomena?

V spomladansko razstavo je bilo vloženih 250.000 evrov.

Obisk je vedno velik, koliko gostov vas obišče, če so pogoji relativno primerni? Kakšna bo škoda, ki nastaja zaradi pandemije in ukrepov?

V celotnem lanskem letu je bilo zabeleženih več kot 200.000 vstopov v park, samo v času od 15. marca do 5. maja nekaj več kot 60.000.

Koliko zaposlenih je v Arboretumu in kakšni so vaši strahovi in bojazni glede poslovanja v prihodnje?

V javnem zavodu Arboretum Volčji Potok je v tem trenutku 91 zaposlenih. Naša največja bojazen je, kako vzdrževati likvidnost javnega zavoda ter skrbeti za varnost zaposlenih in obiskovalcev. Skrbi nas, kako bomo preživeli proti koncu sezone in v začetku prihodnjega leta.

Poudarjate, da bi kljub strogim ukrepom v parku lahko zagotovili varno gibanje na primernih razdaljah?

Do preklica veljajo naslednji ukrepi za obiskovalce:

- ločitev vstopnih in izstopnih poti na vhodu in usmeritev obiskovalcev na priporočeno smer ogleda,
- spodbujanje obiskovalcev k spletnemu nakupu vstopnic, kar omogoča brezstično kontrolo vstopa in vstop v park,
- sanitarije na vhodu in v pristavi se najmanj dvakrat dnevno razkužijo,
- onemogočen je dostop do otroškega igrišča,
- klopi so umaknjene oziroma prevezane, da jih ni mogoče uporabljati,
- notranji prostori (rastlinjaki, galerija, trgovina s spominki) bodo zaprti,
- kavarna je zaprta.

Obiskovalcem in zaposlenim priporočamo tudi čim večjo medsebojno razdaljo.

Kako pa je s poslovanjem vaše vrtne prodajalne, v njej prodajate tudi številne sadike, ki jih drugje ni moč dobiti.

Vrtni center je bil na sezono pripravljen še pred izbruhom virusa z bogato ponudbo vsega, kar potrebujemo za oskrbo svojih zelenjavnih, sadnih in okrasnih vrtov. V zadnjem času se pozna povečana prodaja zelenjavnih sadik, semen, jagodičevja, gnojil, pred nami je sezona balkonskega cvetja, ki ga proizvajamo sami ..., res je, veliko stvari je možno dobiti samo pri nas.

Koliko je bilo lani zvestih obiskovalcev iz naše občine, ki imajo sezonske vstopnice?

Lani je bilo prodanih 1607 odraslih in 501 otroška sezonska vstopnica.

CVETA ZALOKAR
FOTO: ARBORETUM VOLČJI POTOK

KATARINA RUTAR, LASTNICA IN PRODAJALKA V TRGOVINI GUŠT

Na začetku je bila problem zaščitna oprema

V času pandemije je morala nemoteno potekati tudi oskrba.

Ukrepom in novim pogojem dela so se morali prilagoditi tudi v manjših trgovinah, nakup v njih pa je precej bolj prijazen in manj izpostavljen. O delovanju in izkušnjah so spregovorili v domžalski trgovini Gušt, ki je manjša butična trgovina z izbranimi, kakovostnimi, zdravimi in ekološkimi slovenskimi izdelki.

Kako ste prilagodili prodajo v vaši trgovini v času kriznih razmer?

Kot vse trgovine smo se tudi sami morali prilagoditi na način, kot je to urejal odlok. Pripravili smo razkužila, si nadeli zaščitne maske in rokavice. Omejili smo tudi število strank v trgovini, in sicer na eno osebo. Vse to z razlogom, da bi se naše stranke počutile kar se da varno. Večkrat dnevno razkužujemo tudi področja, ki je za širjenje morebitnega virusa najbolj ugodno (pos terminal, predel blagajne, kljuke ...).

Ste imeli težave z zaščitnimi ukrepi in opremo zanje?

Težav s samimi zaščitnimi ukrepi nismo imeli, saj tudi sami menimo, da so nujno potrebni za zajezitev virusa in ohranitev zdravja nas in naših strank. Večji problem se je pojavil, ko je bilo treba zagotoviti zaščitno opremo, ki pa je ni bilo moč dobiti nikjer. Razkužila smo sicer nekaj na zalogi že imeli, z maskami pa smo se znašli po svoje. Sešila nam jih je lokalna šivilja, tako da zdaj uporabljamo pralne maske in hkrati skrbimo tudi za okolje. Pralne maske smo nato ponudili tudi občanom in marsikoga rešili iz zagate.

So se kupci držali navodil in kje ste opazili probleme?

Predvsem na začetku, ko je v veljavo stopil odlok, so imeli kupci kar velike probleme. Največji problem je zagotovo nezadostna zaloga zaščitnih mask, ki jih ni bilo mogoče dobiti nikjer. Pa vendar smo, kakor hitro je šlo, v prodajo vključili tudi pralne maske in jim, kot že omenjeno, pomagali pri zadregi z njimi. Sicer pa smo ponujali tudi postrežbo zunaj trgovine, tako da se stranki ni bilo treba izpostavljati. Ranljivejšim skupinam pa smo ponudili tudi dostavo izdelkov na dom.

Se je obisk v vaši trgovini v teh dneh povečal, še posebej, ker ponujate kvalitetne slovenske izdelke? Bi morali zdaj več kupovati slovensko?

Morda se je sama prodaja malo res povečala. Lahko, da je za le to krivo zavedanje kupcev, da je treba podpreti lokalne pridelovalce, ali le občutek večje varnosti v manjši trgovinici, kjer prodaja poteka ena na ena. Vsekakor smo dobili veliko novih potencialnih strank, ki so spoznale našo kvaliteto in se vedno znova rade vračajo.

Omogočali ste tudi nakup po spletu in prevoz izdelkov na dom. Kako je tekla prodaja in kakšne so vaše izkušnje?

Menimo, da ljudi, ki bi to zares potrebovali, naša objava ni dosegla v pravi meri. Tako da dostav prav veliko ni bilo. Tiste, ki pa smo opravili, so potekale po priporočilih stroke. Stranke so bile zadovoljne, mi pa prav tako, ker smo ugodili njihovim željam.

Katere izdelke so kupci še posebej iskali v teh dneh?

Težko bi izpostavili en sam izdelek. Kupci so kupovali tako moke, kruh, jajca in mlečne izdelke kot tudi sladke dobrote. Ponudba v naši, sicer mali trgovinici, je pestra, tako da zagotovo niso odšli le z artiklom, za katerega so se namensko odpravili k nam.

Zaključna misel ...

Morda bi za konec še dodali, da res niso najboljši časi, pa vendar, vsaka slaba stvar v sebi nosi tudi pozitivne misli in nauke. Pazite nase in preživite ta čas čim bolj optimistično. Mi smo tukaj za vas med tednom od 8.00 do 17.00 in ob sobotah od 7.30 do 13.00. Vljudno vabljeni! Pa čeprav le na majhen klepet in dobro skodelico kave.

CVETA ZALOKAR
FOTO: IZTOK DIMC

MAJA ŠTUKELJ, MAGISTRA PSIHOLOGINJA IN SPECIALIZANTKA PSIHOTERAPIJE OTROK IN MLADOSTNIKOV, KI V ZDRAVSTVENEM DOMU DOMŽALE SKRBI ZA NUDENJE PSIHOSOCIALNE POMOČI PREK TELEFONA

Če poiščete pomoč, to ni noben znak šibkosti

Zaradi omejitev stikov, zaskrbljenosti in negotovosti glede prihodnosti se marsikdo znajde v psihosocialni stiski.

V obdobju epidemije novega koronavirusa smo soočeni z velikimi spremembami, resnimi izzivi in preizkušnjami. Naša življenja zaznamujeta negotovost in z njo povezana zaskrbljenost. Močno omejena je zadovoljitev ene naših temeljnih psiholoških potreb, potrebe po tem, da smo v stiku in povezani z drugimi ljudmi. Zaradi omejitev stikov, zaskrbljenosti in negotovosti glede prihodnosti, se marsikdo znajde v psihosocialni stiski. Z namenom nudenja psihosocialne pomoči so na začetku epidemije covid-19 v Zdravstvenem domu Domžale odprli posebno telefonsko številko (041 410 238), kamor občanke in občani, ki potrebujejo pogovor o svojem počutju, mislih, doživljanju situacije ali iščejo načine spoprijemanja s svojo stisko, lahko pokličejo vsak dan od ponedeljka do petka, od 9. do 13. ure in od 18. do 19. ure.

O nudenju psihosocialne pomoči prek telefona, smo se pogovarjali z Majo Štrukelj, magistro psihologije in specializantko psihoterapije otrok in mladostnikov, ki v Zdravstvenem domu Domžale v času epidemije covid-19 skrbi za tovrstno pomoč. V Zdravstvenem domu Domžale je zaposlena v dispanzerju za mentalno zdravje otrok in mladostnikov, kjer je delala med letoma 2017 in 2018 ter ponovno od začetka leta 2020. Pri svojem delu opravlja psihodiagnostične preglede predšolskih in šolskih otrok, izvaja psihološke obravnave ter timsko sodeluje z drugimi strokovnjaki v ZD Domžale, vrtci in šolami. Ob tem se kontinuirano izobražuje v Sloveniji in Združenih državah Amerike.

V Zdravstvenem domu Domžale ste kmalu po razglasitvi epidemije covid-19 uvedli nudenje psihosocialne pomoči prek telefona. Kakšen je namen tovrstne pomoči?

Tovrstna pomoč je namenjena vsem prebivalcem na območju Zdravstvenega doma Domžale, ki se med epidemijo covid 19 znajdejo v psihosocialni stiski. V prvi vrsti je telefonski pogovor s psihologom namenjen razbremenitvi in pridobitvi osnovnih psiholoških, znanstveno podprtih, priporočil za spoprijemanje s trenutno izredno situacijo, ni pa to psihoterapija. Na kratko – telefonski pogovor je namenjen vsem, ki bi potrebovali pogovor o svojem počutju, mislih oziroma na splošno svojem doživljanju trenutne situacije, iščejo načine spoprijemanja s svojo stisko ali pa želijo zgolj pridobiti znanstveno potrjene informacije.

Kdo so osebe na drugi strani slušalke, ki v zdravstveni dom pokličejo na telefonsko številko za nudenje psihološke pomoči?

Struktura klicalcev je zelo raznolika – od staršev, ki kličejo zaradi stiske svojih otrok, mladih odraslih, odraslih in starostnikov, prav tako sta enakomerno zastopana oba spola. Vsem pa je skupno to, da ima trenutna izredna situacija negativen vpliv na njihovo vsakdanje razpoloženje oziroma funkcioniranje, in si želijo pogovora oziroma želijo pridobiti informacije o tem, kaj lahko sami naredijo za izboljšanje njihovega trenutnega duševnega zdravja.

Kako običajno poteka pogovor?

Vsak pogovor je edinstven, vsem pa je skupno to, da se jim na začetku predstavim in jim prisluhnem. Potem pa je odvisno od tega, zakaj je oseba poklicala – nekateri želijo strokovne informacije, drugi potrebujejo psihoedukacijo in osnovna psihološka priporočila, tretjim že sam pogovor pomaga pri razbremenitvi. Če klicatelj želi, lahko ostane ves čas pogovora anonimen, čeprav imam osebno raje, da izvem vsaj njegovo ime, saj je lahko tak pogovor bolj oseben. Pomembno pa je poudariti, da je vsak pogovor zaupen.

Koliko oseb je poklicalo v obdobju delovanja te telefonske številke in kakšna je starostna struktura, spol ...?

Število klicalcev iz tedna v teden upada, ob začetku je bilo vsak dan kar nekaj klicev, zdaj pa pokliče le še nekaj oseb na teden. Ta podatek me kot psihologinjo veseli, kljub temu pa se sprašujem o vseh ljudeh, ki so v stiski, pa žal z njo ostajajo sami. Kot sem že prej omenila, je struktura zelo raznolika, precej enakomerno so zastopana vsa življenjska obdobja in oba spola.

S kakšnimi težavami, vprašanji in dilemami se najpogosteje obračajo na vas?

Najpogosteje kličejo osebe, ki so tudi sicer v življenju nekoliko bolj anksiozno osebnostno strukturirane ali pa so celo prej že imele prepoznano katero od anksioznih motenj, tako da so tudi stiske povezane s tem. Živimo v času, ko v resnici ne vemo, kaj bo prinesel jutrišnji dan, saj se razmere, navodila, omejitve in poznavanje delovanja virusa spreminjajo iz dneva v dan. Lahko si predstavljate, v kakšni stiski se potem znajdejo osebe, ki že na splošno veliko razmišljajo o prihodnosti oziroma različnih možnih scenarijih, imajo veliko skrbi, so bolj senzibilne ali pa imajo rade rutino. Nekaj dilem pa je preprosto socialno obarvanih, kot na primer dostava osnovnih živil, dostopnost zdravstvene obravnave ...

Ali prihaja tudi do primerov, ko med pogovorom ugotovite, da oseba na drugi strani slušalke zaradi hujše stiske ali hujših psihičnih težav potrebuje strokovno obravnavo? Kaj storite v takšnem primeru?

Lahko bi prišlo tudi do tega, seveda, zato je treba biti ves čas pogovora pozoren tudi na to, vendar pa na srečo do zdaj takšnega urgentnega klica še nisem imela. Sem pa že kar nekaj ljudi skušala motivirati, da poiščejo ustrezno strokovno pomoč pri (kliničnem) psihologu oziroma psihoterapevtu, saj so težave splošne in prisotne že dlje časa, niso vezane le na epidemijo covid-19.

Se je morda tudi pripetilo, da vas je kakšna oseba klicala večkrat, ker je osamljena in v prvi vrsti potrebuje nekoga, da mu samo prisluhne?

Da, tudi to se je že zgodilo – in je to popolnoma v redu. Oseba, ki je osamljena, je v (psihosocialni) stiski, za to stisko pa sem tu jaz. Pogovor resnično pomaga, pa čeprav je to pogovor prek telefona z neznancem.

Kaj bi radi sporočili vsem, ki so v stiski?

Vsem, ki so v stiski, bi rada sporočila predvsem to, da niso sami, čeprav se jim morda tako zdi. Ko začnemo enkrat govoriti o svojih težavah, precej hitro najdemo nekoga, ki se je prav tako soočal z enakimi ali podobnimi težavami. Nobena sramota ali znak šibkosti ni, če poiščejo pomoč, jaz na to pravzaprav gledam kot na pogum – da zbereš moč, greš izven cone udobja in poiščeš morda še tisti zadnji košček motivacije, da spremeniš svoje življenje na bolje. Eden izmed mojih najljubših angleških pregovorov je: Kar lahko podelimo, lahko prenesemo (angl. What is shareable, is bearable), torej – pogovor resnično pomaga.

Kako bi opisali nekaj več kot mesec dni dela v posebnih razmerah?

Zadnji mesec je bil predvsem razburljiv, poln sprememb in prilagajanj, ves čas je bilo treba imeti v mislih, kaj si želiš in dobro premisliti, ali je ta želja izvedljiva oziroma varna. Treba je bilo biti realističen, a hkrati optimist. Sem oseba, ki ima rada predvidljivost, strukturo in rutino, tako da je bil predvsem marec, ko še nismo vedeli, kaj in kako, zame pravi izziv, do aprila pa so se stvari že malo bolj razjasnile, in oblikovala sem si lahko novo rutino.

Kako sami doživljate situacijo, v kateri smo se znašli in kako delo v teh dneh vpliva na vaše zasebno življenje?

Resnično sem hvaležna vodstvu Zdravstvenega doma Domžale, ki mi je omogočilo, da lahko delam od doma. Tako sem lahko doma na varnem, hkrati pa še vedno opravljam svoj poklic, ki zame ni le služba, ampak je del mene. Ker sem zmerni optimist, sem si po prvih dveh tednih prilagajanja, oblikovala novo rutino in skušam čim bolj uživati v tem, kar nam je dano. Mislim, da je to ta življenjski trik, ki ga mnogi iščejo. Tako imam končno vsako jutro čas za zdrav zajtrk, ki ga lahko pojem v miru, sprehode v gozdu in popoldansko kavico na terasi, pa še sonce nam je v teh časih prišlo na pomoč. Ni vse idealno, a posvečanje pozornosti pozitivnim stvarem nam pomaga ... drugih tako ali tako ne moremo spremeniti.

Izraz 'socialno distanciranje', ki ga lahko zasledimo na vsakem koraku, bi jaz predrugačila v 'fizično distanciranje', socialno pa se le še naprej povezujmo in pri tem uporabimo vse prednosti, ki nam jih ponuja moderna tehnologija.

V času spopadanja z epidemijo ste doživeli marsikaj. Med njimi tudi kakšno takšno stvar, ki vam bo še posebej ostala v spominu. Nam jo lahko zaupate?

Res je, verjetno ima večina, ki dela z ljudmi, marsikakšno prisrčno prigodo, ki jim bo še dolgo ostala v spominu in se je bodo spominjali s toplino v srcu in nasmehom na obrazu. Vendar pa vam je žal zaradi varovanja zaupnosti klicalcev ne smem zaupati. Zasebno pa se bom trenutne krize verjetno najbolj spominjala prav po paničnem kupovanju toaletnega papirja – vedno, ko v trgovini vidim paket toaletnega papirja, se mi na ustnice prikrade nasmešek – še dobro, da imam masko!

MIHA ULČAR
FOTO: ARHIV MAJE ŠTRUKELJ

Življenje starejših Domžalčanov v času koronakrize

Življenje domžalskih upokojencev v MGC Bistrica je resda manj svobodno, kot je bilo pred začetkom epidemije, a si tako zaposleni kot sami starejši znajo pričarati vzdušje, ki jim polepša dneve.

Mateja A. Kegel
Foto: MGC Bistrica in Iztok Dimc

V času korona krize, ki je prizadela praktično ves svet, se je pokazalo, da so najbolj ogrožena skupina prav starejši, upokojenci, ki bivajo v domskih skupnostih in domovih za starejše. Vodstvo doma smo povprašali, kako poteka življenje v zadnjih tednih pri njih, **direktor MGC Bistrica Primož Cimerman in strokovna vodja Irena Štrus** pa sta nam dala konkreten vpogled v njihove izzive in življenje v zadnjih tednih.

Kot pravita so, v MGC Bistrica ves čas spremljali stanje in priporočila stroke glede izvajanja preventivnih ukrepov in ravnanja v primeru suma oziroma ravnanja v primeru suma na obolenje. *»Strmeli smo tudi k temu, da bi bili ukrepi stanovalcem prijazni in da bi razumeli njihov namen. V naprej smo pripravili različne postopkovnike, informirali in usposabljali zaposlene in podporne službe ter sproti seznanjali stanovalce. Ves čas se zavedamo, da naši stanovalci spadajo v najranljivejšo skupino.«*

Prav tako se zavedajo, kako pomembna je dnevna rutina za starostnike, saj jim daje občutek varnosti, zato se v največji meri trudijo to tudi ohranjati.

Prilagojeno življenje tudi v oskrbovanih stanovanjih

A nova situacija je zahtevala nove ukrepe, in kot pravijo, so skladno z nacionalnimi navodili in priporočili pristojnih služb uvedli določene ukrepe, ki se izvajajo na več nivojih. *»Stanovalcem ni bilo lahko sprejeti tovrstnih ukrepov ter se prilagoditi in reorganizirati glede na njihovo že poznano rutino, vendar smo postopoma in s skupnimi močmi uspeli rešiti še tako veliko stisko in okrepiti zaupanje v samo izoliranost starostnikov, ki živijo v domu in v oskrbovanih stanovanjih. V oskrbovanih stanovanjih izvajamo socialno oskrbo in pomoč na domu, zaradi česar smo v izogib nevarnosti prenosa okužbe omejili dostopnost in gibanje po nadstropjih ter različnih delih MGC Bistrica. V izogib okužbam, ki lahko nastanejo izključno prek prenosa s strani zunanjih inštitucij, na primer ko stanovalci prihajajo iz bolnišnice, po posegih ali drugih urgentnih pregledih, izvajamo dodatno opazovanje in izolacijo teh stanovalcev.«*

Vse to pa je vplivalo tudi na družabno življenje stanovalcev, saj so omejili določene skupinske delavnice, a jih hkrati zamenjali z drugimi. *»V tem času so se stanovalci učili tudi preventivnih ukrepov higiene, ki je zajemala umivanje rok, razkuževanje ter pravilno kihanje in kašljanje, kar je postopno iz skupinske dinamike prešlo na individualno raven,«* dodaja Irena Štrus.

Sodobne komunikacije z zunanjim svetom

Za komunikacijo z zunanjim svetom ves čas uporabljajo sodobno tehnologijo, nadgradili so tudi obstoječe navade, ko so si starostniki tudi in s pomočjo telefonskih pogovorov lajšali občutek osamljenosti. *»S pomočjo različne sodobne informacijske opreme jim omogočamo stike s sorodniki. Skladno z njihovimi željami in dogovori s sorodniki smo naredili razpored video klicev. Za marsikoga je to povsem nov način komuniciranja in pri tem potrebuje kar veliko pomoči, ki jo nudijo naši strokovni delavci. Z veliko individualnega dela so se naši uporabniki navadili in sprejemajo tovrstni način komuniciranja, osveščamo pa jih tudi, da gre za ukrep, ki bo veljal do takrat, ko bodo spet lahko srečali svoje svojce.«*

Življenje se jim je res postavilo dobesedno na glavo, zato so v tem času uvedli aktivnosti, ki jih prej niso izvajali tako pogosto, ali pa morda sploh ne. Vse to pa je potrebno tudi za ohranjanje volje do življenja. *»Ves čas si prizadevamo krepiti optimizem in spodbujati stanovalce k ohranjanju vitalnosti in v največji možni meri tudi k ohranjanju vsakodnevne rutine. Uvajamo tudi alternativne možnosti dejavnosti, ki blagodejno vplivajo nanje. Bodisi, da gre za peko palačink in drugih dobrot ali pa vsakodnevno kuhanje dopoldanske kavice, ki jo spijejo skupaj ob klepetu in medsebojni razdalji v skupnemu prostoru. V domu ne ukinjamo vseh aktivnosti, smo pa bolj iznajdljivi, strokovni in v večji meri skrbimo za varnost. Aktivnosti so organizirane na način, da se upoštevajo vsi ukrepi. Čas si krajšamo s prepevanjem domačih pesmi, igranjem na različne inštrumente, branjem knjig, prebiranjem revij, reševanjem križank, glede na strukturo doma pa je mogoče tudi obiskovanje terase,«* pravijo v MGC Bistrica.

Vsi stanovalci in zaposleni brez okužbe

V MGC Bistrica imajo na srečo vse stanovalce brez okužbe s covid-19. Glede na to, kako hitro se je okužba širila, nas je seveda zanimalo, kako jim je uspelo le-to zajeziti. *»V MGC Bistrica smo se in se še vedno držimo navodil, ki smo jih in jih še vedno prejemamo s strani odgovornih v državi. Prepričana sem, da ne glede na spoštovanje, upoštevanje in udejanjanje predpisanih ukrepov, igra pri pojavu in razširjenosti koronavirusa določeno vlogo tudi splet okoliščin. Človek se lahko včasih znajde ob napačnem času na napačnem kraju ali obratno, ob pravem času na pravem kraju, in tukaj mislim, da ima določeno vlogo vsekakor tudi splet naključij in okoliščin. Vsekakor smo veseli, da se pri nas koronavirus ni pojavil in tudi v prihodnje se bomo z vsemi ukrepi trudili, da bo ostalo tako.«*

Izziv pa ni zaščititi le stanovalcev, ampak tudi zaposlene, pri čemer je zaščitna oprema zelo pomembna. Kot ugotavljajo, se je v tem času izjemno povečala količina porabljenih mask in drugih zaščitnih sredstev. *»Medgeneracijski center Bistrica je edinstven koncept, kjer je kar 82 lastniških stanovanj, in so se na samem začetku stanovalci zelo težko privadili, da si kolektiv MGC Bistrica resnično želi, da ne bi hodili izven centra, ker je to prinašalo tveganje tudi za stanovalce doma. Zato je bilo treba sprejeti dodatne ukrepe in nabaviti dodatno zaščitno opremo, da se poti niso križale,«* dodajajo o svojevrstnem izzivu, s katerim so se srečali.

V takšnih situacijah pa se še posebej pokaže pomanjkanje oziroma kadrovska podhranjenost. Kot pravijo, bi si vsekakor želeli več kadra, kot ga imajo na razpolago. *»Že v normalnih razmerah je naš segment dela kadrovsko podhranjen, kar je nenazadnje nekako zaznati povsod po Sloveniji, in mi pri tem žal nismo izjema. Kadrovski manko ves čas skušamo dopolniti in objavljamo razpise za različne profile zaposlenih. Vsekakor pa si želimo in prizadevamo oblikovati uspešen kadrovski tim, ki bo kos izzivom tako glede skrbi za naše stanovalce kakor tudi v nudenju medsebojne podpore in v uspešnem sodelovanju. Nega starostnikov in pomoč pri dnevnih opravilih vsekakor ni enostavna, kajti vsakemu pustimo nekaj svojega in s seboj odnesemo nekaj tujega, pa naj bodo to občutki, doživetja ali spoznanja. Nudenje pomoči je lepo in plemenito dejanje, ki pa vsekakor zahteva določene osebnostne lastnosti in karakteristike in vsekakor tudi strokovne kompetence, kombinacija obojega pa je zmagovalna kombinacija. Delo z ljudmi je zahtevno in marsikomu predstavlja izjemen izziv. Pomoč starostnikom v jeseni življenja, ko le ti ne zmorejo več sami skrbeti zase, je nekaj najlepšega. To je čas, ko lahko s pomočjo in skrbjo vrnemo del skrbi, ki smo je bili deležni tudi sami.«*

Pripravljeni tudi na primer okužbe

Čeprav življenje poteka za stanovalce v prilagojenem in prijetnem okolju, pa je bilo ob vsem tem treba razmišljati tudi o situaciji, ko vse ne bi bilo tako rožnato. Pripravili so se namreč tudi na morebitno okužbo med stanovalci. Kot pravijo, so protokoli, ki so jih takoj ob pojavu koronavirusa spisali, strokovna podlaga za izvajanje preventivnih ukrepov in tudi ukrepov v primeru okužbe. Vsak dom je namreč prejel navodila pristojnih služb in pričakovanja izvajanja teh ukrepov. *»Izpraznili smo določene sobe, ki so bile namenjene za opazovanje stanovalcev ob vrnitvi iz bolnišnice in jih spremenili v izolirnice. Stanovalcem smo prepovedali prehajanje med nadstropji, prosili smo jih, da ostajajo v svojih sobah, v skupnih prostorih spoštujemo medsebojno razdaljo in redno jih učimo in ozaveščamo o razkuževanju rok, higieni kašljanja ter o ukrepih v primerih slabega počutja.«*

Čeprav so se stanovalci dodobra navadili na novo življenje v domu, brez osebnega stika z zunanjim svetom, pa je bilo potrebo po tem zagotovo čutiti tudi v času velikonočnih praznikov. Da zaradi prepovedi obiskov, tako s strani svojcev, bližnjih, kakor tudi prijateljev in znancev, njihovi stanovalci v določenih trenutkih začutijo osamljenost, priznavajo v vodstvu. *»Pogrešanje najdražjih je bilo v prihajajočih prazničnih dneh nekaj pričakovanega, kakor tudi povsem razumljivega. V želji, da bi kar se da omilili tovrstne občutke, smo se v MGC Bistrica odločili, da bomo pod mentorstvom inštruktoric Mojce in Meri barvali pirhe. V nedeljo je bil na jedilniku velikonočni zajtrk s potico, v vmesnem času pa so zaposleni s pomočjo sodobne tehnologije skušali, čeprav na daljavo, omogočiti stanovalcem vsaj virtualno praznovanje v družbi njim dragih oseb. Cvetli-*

čarna Na Ovinku je stanovalce razveselila s prelepim in ravno v ta namen narejenim ter podarjenim velikonočnim aranžmajem, ki je starostnikom polepšal praznično obarvane dni. Za pomoč smo prosili tudi duhovnika, gospoda Andreja Sveteta, ki je pred sprejetimi ukrepi, vsak zadnji ponedeljek v mesecu, redno prihajal v kapelico doma in tako stanovalcem kakor tudi starostnikom iz oskrbovanih stanovanj daroval svete maše. Z veseljem se je odzval in sprejel predlog o uporabi sodobne tehnologije pri letošnjem posredovanju osebnega voščila stanovalcem doma za tokratno veliko noč. Stanovalci so si v času velikonočnih praznikov ogledali posnetek osebnega voščila.«

Ko se življenje vrne v normalne tirnice ...

Marsikdo pravi, da nikoli ne bo več tako, kot je bilo pred epidemijo, a dejstvo je, da večno ne bomo 'zaprti'. Slej ko prej se bodo vrata ponovno odprta, tudi za stanovalce v domovih za starejše, ki bodo po tednih, mesecih lahko ponovno objeli svoje najbližje. Prav tako pa bo takrat čas, da se v njihov vsakdan vrnejo določene aktivnosti, ki jih danes ne morejo izvajati. *»Dokler so nam razmere dopuščale, smo v MGC Bistrica nadaljevali z že vpeljanimi sodelovanji, sočasno pa smo se in se še bomo trudili razširiti dejavnosti in izpeljati nove dogodke, v duhu spoštovanja in upoštevanja želja in zmožnosti, ki jih imajo naši stanovalci. Svoj trud in energijo smo in še bomo usmerjali v pomoč starostnikom, da bi le ti svoja zlata leta življenja preživeli kar se da prijetno, sprejeto, spoštovano in upoštevano.«*

V letu 2019 se je MGC povezal z različnimi novimi organizacijami, društvi, prostovoljci, šolami in posamezniki, s katerimi so zastavili nove cilje povezovanja in organizirali številne vsebinsko bogate kulturne in glasbene nastope. V želji po medgeneracijskem sodelovanju so se povezali z osnovno in srednjo šolo ter Gimnazijo Domžale, Knjižnico Domžale ter s skupnimi močmi ohranjali stare projekte in snovali nove.

»Določeni dogodki so postali tako rekoč tradicionalni, tedenski (matematične urice z Andrejem, prepevanje z Mariko, branje z Matejo), medtem ko smo organizirali tudi povsem enkratne dogodke v počastitev enkratnih priložnosti. Tako smo organizirali dogodke večjega obsega kot so: sladoledni piknik, ribji piknik, rojstnodnevna praznovanja in posebna izvedba tombole v družbi posebnega donatorja, podjetja Medis. Organizirali smo tudi dogodek v čast odločitvi stanovalke doma, da v avli MGC Bistrica razstavi svoje slike in s tem obarva starost v nove odtenke svojega življenja. Skupaj s stanovalci smo se podali v božično-novoletno krasitev jelk in skupnih prostorov MGC Bistrica, lotili pa smo se tudi izdelovanja božičnih venčkov, kar smo počeli vsak dan po malem in to v dopoldanskem času. Praznovanje rojstnih dni stanovalcev smo obogatili z igranjem na harmoniko našega stanovalca, gospoda Leopolda. S pomočjo in v spremstvu prostovoljcev Šole zdravja so se stanovalci doma MGC Bistrica z veseljem odpravljali na sprehode po domžalskih ulicah, vse tja do hotela Krona.«

Stiske bodo zelo velike, saj nas že zdaj marsikateri obisk zunaj doma, pod balkonom stanovalca pripelje do solznih oči, žalosti ter občutku, kako lepo je objeti svoje starše, stare starše, prijatelje, ob zavedanju minljivosti. Zavedanje, da ni dovolj, da se vidijo, temveč da se dotaknejo drug drugega, pobožajo, poljubijo, to je čustvo, ki se ga ne da opisati.

Povezovanje s številnimi društvi in organizacijami za bogat domski program

V letu 2019 je začela delovati tudi skupina za samopomoč, kjer je nastal zaupni prostor med člani skupine in voditeljico skupine, strokovno vodjo Ireno, socialno delavko.

Stanovalci in obiskovalci Medgeneracijskega centra Bistrica vedno znova z navdušenjem prisluhnejo tudi potopisnim predavanjem, ki jih je zanje v letu 2019 pripravljal Rok Kralj, nekateri med njimi pa so se začeli enkrat mesečno udeleževati joge. V letu 2019 je skupina citrark društva Lipa Domžale pod imenom Rožmarinke v avli MGC Bistrica pred stanovalci in ljubitelji pesmi, izvedenih v zvokih citer, nastopila kar trikrat. V sodelovanju z Društvom Res je je bilo organizirano predavanje o demenci. Znano je, da družba psov deluje terapevtsko, zato smo se v MGC Bistrica odločili, da se v letu 2019 povežemo z društvom Tačke Pomagačke. Stanovalce so v letu 2019 nekajkrat obiskali tudi prostovoljci in prostovoljke 4. letnika GSŠRM Kamnik, ki so pomagali pri ustvarjanju in izdelovanju novoletnih okraskov.

V avli MGC Bistrica sta združili moči in nastopili folklorna skupina Češminke in Tržičanke, Mešani pevski zbor Moravče pa je nastopil v avli in ob razgibanih zvokih pesmi popestril dan našim stanovalcem, naštevajo številne aktivnosti, ki se dogajajo v MGC-ju in ob tem dodajajo še predavanje gospoda Habeta na temo obiskovanje Vrat in pohodniških poti. *»Gostili pa smo tudi predstavitev Kamišibajk pod Slamnikov in uspešno izpeljali tudi MGC Fest – oktoberfest, preste in pivo, ter slavnostno obeležili sedmo obletnico našega obstoja. Res je, da naš vsakdan zdaj poteka drugače, kot je nekoč, vsekakor pa smo ohranili in v tem času še dodatno okrepili duh povezanosti, medsebojne pomoči in skrbi, kar je nenazadnje tisto, kar nam daje upanje in moč.«*

Zdravstvena oskrba starejših poteka kot običajno

Kaj pa zdravstvena oskrba starejših v tem času, ko se sprejemajo samo nujne zadeve, ne pa tudi preventivne in druge nenujne zdravstvene storitve? Kako v MGC Bistrica zagotavljajo skrb za njihovo zdravje v tem času, nas je tudi zanimalo. *»Zdravstvena oskrba starejših je v tem času še toliko bolj usmerjena v preventivne ukrepe in opazovanja stanovalcev. Ob vsakem morebitnem sumu ali pojavu simptomov koronavirusa se izvajajo vsi spisani protokoli, ki ne dopuščajo nobene napake. Stanovalci so pod budnim spremljanjem zdravstvene stroke, merjenju temperature in izvajanju razkuževanja, umivanja rok ... Na podlagi podeljene koncesije v dom prihaja dvakrat na teden zdravnica, ki opravlja vsa dela in naloge, kot jih je pred koronavirusom in je vedno na razpolago za dodatna pojasnila tako zdravstvenemu osebju kot tudi svojcem. Tudi vse urgentne zadeve se za stanovalce doma izvajajo kot prej, le da so ob vrnitvi v dom nastanjeni v izolacijske sobe, zaradi preventivnih ukrepov.«*

Seveda pa ne moremo mimo nekaterih napovedi, med katerimi je tudi ta, da bodo starejši ostali v izolaciji vse do konca leta, ne glede na to, kdaj naj bi se preostalo prebivalstvu lahko vrnilo v kolikor toliko normalne tirnice. *»Moje mnenje je, da pri najranljivejši skupini ni noben ukrep pretiran. Tukaj se je treba zavedati, da je okužen stanovalec v resni življenjski nevarnosti in hkrati še vsi ostali nastanjeni stanovalci, in temu primerno se je potrebno obnašati. Zavedam se le-tega in hkrati sem resno zaskrbljena, kako bo to vplivalo na psihično in fizično počutje stanovalcev kot tudi na zaposlene. Stiske bodo zelo velike, saj nas že zdaj marsikateri obisk zunaj doma, pod balkonom stanovalca pripelje do solznih oči, žalosti, ter občutku, kako lepo je objeti svoje starše, stare starše, prijatelje, ob zavedanju minljivosti. Zavedanje, da ni dovolj, da se vidijo, temveč da se dotaknejo drug drugega, pobožajo, poljubijo, to je čustvo, ki se ga ne da opisati. In tega jim primanjkuje že zdaj, in ne morem si zamisliti, da bi to trajalo še osem mesecev, a hkrati se odgovorno zavedam, da ko se bodo odprla vrata doma, bo v dom za sto stanovalcev prišlo sto in več ljudi, ki bodo za nas in za njih novo tveganje za morebitno okužbo,«* dodaja strokovna vodja MGC Bistrica.

Ob koncu smo se dotaknili še nedavnega povišanja cen domske oskrbe v MGC Bistrica. *»Trenutna cena se ni povečala na račun dodatnega dela in zaščite, ampak na podlagi narejene revizije, ki smo jo izvedli že lansko leto, vendar je nismo želeli v celoti takoj zaračunati, zato smo jo razdelili. V domu MGC Bistrica se cena ni spreminjala sedem let, do avgusta 2018, ko je začela veljati koncesija in se je strošek stanovalcem znižal za 250 evrov na stanovalca. S trenutnim povišanjem še nismo prišli na prvotno ceno, ki so jo plačevali pred koncesijo. Seveda nikomur ni všeč, kadar se stvari podražijo, glavni razlog te podražitve pa je ravno nespremenjena cena v zadnjih sedmih letih,«* nam je povedal direktor Primož Cimerman. ❐

Kaj pravijo stanovalci MGC Bistrica

Seveda nas je zanimalo tudi, kako trenutno vsakodnevne aktivnosti preživljajo stanovalci, ki so nam prijazno zaupali, kaj počnejo, kaj pogrešajo in v čem tudi uživajo.

»Sprejeti ukrepi so bili pravi in sprejeti o pravem času. Pogrešajo domače, vendar razumejo situacijo, s svojci se slišijo dnevno. Pogrešajo skupinske aktivnosti ter izhode iz doma, kot so sprehodi,« so delovnemu terapevtu Vidu zaupali **stanovalci 3. nadstropja.**

»Dinamičnost vsake hiše je prijetno druženje. Stanovalci drugega nadstropja smo se še bolj povezali ob situaciji, ki je nastala. Najtežje za nas je, da je dom zaprt, saj zelo pogrešamo naše domače in svojce. Smo se pa še bolj med seboj povezali in mnoge vezi smo spletli še bolj močne. Trenutno naše življenje poteka za zaprtimi vrati, okni, ker smo potrpežljivi in optimistični, ter vsak dan začnemo ob dobri kavi. Da dnevi minevajo hitreje v tej 'karanteni', nam pomaga Meri, ki zelo skrbno prisluhne našim željam in potrebam s svoji dobro voljo in pozitivno energijo. Skupaj preživljamo prijetne trenutke in si krajšamo čas z zanimivimi pogovori na sončni terasi ob skodelici kave. Poleg tega pa večkrat spečemo palačinke, pečen krompir, potico ... Dnevno komuniciramo z domačimi prek videoklica Skype in prek mobilnih telefonov in zato se prijetno počutimo kljub težkim časom.« **Jeanette Lafer Kornec in stanovalci 2. nadstropja**

»Karantena je strašna, ampak nismo obupali, v največjo pomoč, tolažbo in razvedrilo so nam naši zaposleni. Dneve preživljamo v skupnem prostoru, ki mu po navadi rečemo kar dnevna soba. Veliko se pogovarjamo, ustvarjamo, ko si zaželimo priboljškov, si jih sami tudi pripravimo z našo Mojco. Po navadi so to palačinke, pomfrit, miške itd. Veliko tudi pojemo s pomočjo našega Poldija, ki raztegne harmoniko in se naš glas sliši v deveto vas. To nam je v veliko zabavo. Ob sončnih dnevih pa se posončimo na terasi in ob dobri kavi si pripovedujemo zgodbe iz naših življenj, prijetne in tudi manj prijetne. Želimo si, da bi ta virus čimprej odšel, kakor je prišel, da bi spet zaživeli normalno domsko življenje. Želimo si obiskov domačih, obiske trgovin, frizerja. Predvsem pogrešamo domače kot tudi oni nas. Preživeli smo veliko viharjev, in ni hudiča, da bomo tudi tega.« **Stanovalci 7. nadstropja MGC Bistrica**

IZBR@NO V KNJIŽNICI DOMŽALE

Izbral in uredil: Janez Dolinšek

knjige za odrasle

Sheila Heti

Materinstvo

BELETRINA, 2020

Kanadska pisateljica Sheila Heti se skozi celoten avtofikcijski roman Materinstvo intenzivno sprašuje, ali imeti otroke ali ne. Roman, ki je preveden že v 14 jezikov in je bil nominiran za nagrado Doris Giller, New York Magazine, New York Times, The Times Literary Supplement, Literary Hub in The Chicago Tribune pa so ga izbrali za knjigo leta, je vnesel svež veter v pogovore in razmišljanja o ženskah in materinstvu ter bil deležen deljenih kritiških mnenj; od že omenjene hvale do ostrih kritik. Skozi roman je avtorica namreč ugotovila, da si sama otroka ne želi. V razmislekih o lastni (ne)želji po otroku pride do za marsikoga drznih ugotovitev, kot recimo, da »porajanje otrok občuti kot nekoč nujno, zdaj pa sentimentalno gesto«. Zagotovo v občutljivo točko še vedno preveč patriarhalne družbe dregne tudi s tezo, ki je še kako na mestu: da je gonja proti splavu bolj kot želja po novem človeku skrb, česa se bo sicer ta ženska, ki ne bo zaposlena s skrbjo za otroka, lotila. Kakšne težave bo zakuhala? Sprašuje se tudi, če ni starševstvo morda največja goljufija na svetu, in med drugim postreže s pronicljivo ugotovitvijo, da otrok ni imetje, ampak početje. Da se imeti zdi nekaj krasnega, početi pa nekaj težkega. In da otroka nimaš, temveč ga počneš. Materinstvo je zagotovo predvsem roman za tiste, ki še razmišljajo o odločitvi, ali imeti otroke ali ne, ker jim bo avtorica brezsramno iskreno pri tej odločitvi pomagala (v katerokoli smer), za tiste, ki so se že odločili za ne, ker morda pred tem romanom svoje odločitve niso znali tako dobro ubesediti ter razumeti, in tudi za tiste, ki otroke že imajo, ker se bodo z marsičem, kar avtorica navaja kot argument proti taki odločitvi, verjetno vseeno strinjali ... (J. D.)

Slavko Pregl, Leon Pogelšek

Škrivnost se imenuje Erich Šlomovič

MLADINSKA KNJIGA, 2019

Leon Sattler je večni študent umetnosti in zgodovine, ki se priložnostno ukvarja s preprodajo starin na bolšjem trgu. Na konvenciji antikvarjev pa spozna izurjenega in pretkanega srbskega preprodajalca umetnin, ki ga popelje v njegov svet velikih umetnin in velikih vsot denarja, saj bi se rad izkazal pred starši in potešil velike zahteve svoje starejše ljubice. Ko se v neki vojvodinski vasici pojavijo slike iz izgubljene zbirke Ericha Šlomoviča, se Leonu zdi, da se mu je nasmehnila življenjska sreča. Vendar Leon ni edini, ki ima načrte s to zbirko ... Zgodba je polna nenavadnih dogodivščin, prevar, zapletov, preobratov in tudi duhovitih dialogov in iskrivega humorja. Pregl je roman ustvaril na osnovi pripovedovanja Leona Pogelška, odličnega poznavalca sveta likovnih umetnin. Tudi zbirka likovnih del židovskega zbiratelja Šlomoviča, ki se je po drugi svetovni vojni na poti v Beograd izgubila, je resnično obstajala. (P. P.)

Bernhard Schlink

Olga

BELETRINA, 2020

Bernhard Schlink velja za literarnega klasika 20. stoletja. V romanu se dotika svoje najljubše teme – ljubezni in zgodovine. Roman Olga je potovanje skozi nemško zgodovino, od 19. stoletja pa vse do sodobnega časa. Tudi v tem romanu, kot v njegovem romanu Bralec, gre znova za razmerje med mlajšim moškim in starejšo žensko, vendar na povsem drugačen način. Olga se zaljubi v Herberta, ki ga pozna že iz otroštva in s katerim se ne moreta nikoli poročiti, ker je ona revna, on pa bogat. Čeprav je bila Olga pametna, pogumna, strastna in zaljubljena, se z dejstvom, da nikoli ne bosta mogla zaživeti skupaj, sprijazni. Od svojega ljubimca ne zahteva veliko, pusti mu svobodo in ve, da jo bo za vedno ljubil. Olga postane učiteljica. Herbert pa je poln radovednosti, zato se odpravi na potovanja in raziskovalne odprave na različne konce sveta – od Afrike in Amerike do daljnega severa, kjer izgine ... (S. S.)

Robert H. Lustig

Oprani možgani

MLADINSKA KNJIGA, 2020

Lustig je ameriški endokrinolog, ki ga pri nas poznamo po knjigi Mastna laž, v kateri je pisal o škodljivih učinkih sladkorja v prehrani. V delu Oprani možgani pa se ukvarja z biokemičnimi procesi, ki so odgovorni za naše občutenje užitka in sreče. V enačenju in nerazumevanju teh dveh pojmov vidi razlog za celo vrsto osebnih in družbenih strategij, ki so v zahodnih družbah pripeljale do razmaha depresije, izgorelosti, samote in različnih oblik odvisnosti. Zmešnjavo v razumevanju teh dveh občutij je dodobra podkuril tržni kapitalizem, ki nas prepričuje, da je zasledovanje užitka recept za dosego srečnega življenje. (G. J.)

knjige za otroke in mladino

Michael Gruenbaum

Nekje še sije sonce

ZALOŽBA PIVEC, 2019

Nekje še sije sonce je roman o holokavstu skozi oči dečka (9 do 15 let), tako kot ga doživlja on, ki je še otrok in še ne razume dobro sveta. Miša, živahen devetletnik, živi v Pragi vsakdanje življenje, rad se smeje in rad ima nogomet. A njegov svet se spremeni, ko v mesto vkorakajo Nemci. Vsak dan se vrstijo nove prepovedi, Judje ne smejo več v šolo, ne smejo v kino in trgovino. Prisilijo jih, da zapustijo domove in jih stlačijo v geto, na prsih pa morajo nositi zvezdo rumene barve. Očeta nekega dne odpeljejo esesovci in ne vidi ga nikoli več, njega, mamo in sestro pa pošljejo v koncentracijsko taborišče Terezin. V Terezinu je v družbi nešarimov – orlov, kot se imenujejo fantje iz njegove sobe, med njimi se stke prijateljstvo, ki jim daje moč. Tako skozi Miševe oči preživljamo vsakdan taborišča ter strah pred transportom v Auschwitz. Knjiga je prevedena v številne jezike, prejela pa je tudi mnoge nagrade. (S. Z.)

Jef Aerts

Modra krila

ZALA, 2020

Čudoviti roman Modra krila je nastal pod peresom flamskega avtorja Jefa Aertsa. Brata Josh in Jadran najdeta ranjenega žerjavovega mladiča in ga nastanita kar v blokovskem stanovanju. Jadran, šestnajstletnik z orjaško postavo in dušo majhnega otroka, trmasto prepričuje mlajšega brata, da ga morata naučiti leteti, da bi se lahko vrnil k svojim na jug. A pri poskusnem letu Josh zaradi Jadrana pade z lestve in pristane v bolnišnici. Jadran mora v socialnovarstveni zavod, a brata skleneta, da bosta skupaj z žerjavi pobegnila na jug. Zgodba je večplastna in odstira mnoga vprašanja, kot so razpad družine ob rojstvu drugačnega otroka, samoodpovedovanje v korist člana družine, strpnost do drugačnosti, kako ravnati, če otrok postane nevaren drugim s svojimi nepremišljenimi dejanji ... (S. Z.)

Nina Mav Hrovat

Posluh, jazbec gre!

MIŠ, 2020

Jazbec želi postati pevec. Vsak dan vadi od jutra do večera. To pa gozdnim prebivalcem že pošteno preseda. Ježu gredo pokonci vse bodice, veverica izgubi apetit, polh ne more spati, lisici se naježi dlaka ... Nekaj morajo ukreniti. Skopljejo globoko jamo, v katero naj bi padel jazbec. Ampak, saj veste, 'kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.' Tako se tudi zgodi. Vse gozdne živali se namesto jazbeca ujamejo v svojo past. Reši jih pogumni jazbec. Priredijo koncert, na katerem jazbec pokaže vse svoje pevske sposobnosti. Avtorica izvrstnih ilustracij je Kristina Krhin. Besedilo v slikanici je prevedeno tudi v albanski, angleški, bosanski in ruski jezik. (N. P.)

medioteka

DVD

Joker

MENART RECORDS, 2020

Najbolj znanega stripovskega negativca Jokerja je v tokratni filmski verziji upodobil vrhunski igralec Joaquin Phoenix, ki se je vlogi globoko predal in posvetil velik del priprav študiju lika z različnih, socialnih, pravnih in psiholoških vidikov. A največje presenečenje nas pričaka, ko nehote sočustvujemo s tem bolnim moškim. Z njim se poistovetimo, saj je žrtev okolja, družine, družbe. Potisnjen na sam eksistenčni rob in socialno dno, se spremeni v zloveščo grožnjo, ki zaradi svoje bolezni, zapisane celo v genih, le to srhljivo udejani, a postane junak. Tako čisto zlo in kultni Jokerjev smeh, za razliko od njegovih zgodnejših upodobitev (Nicholson, Ledger, Jared), dobita razlago, razumevanje in gledalčevo empatijo. Teme, ki jih drama odpira, so ostra kritika dandanašnjega preračunljivega hladnega kapitalizma, ki se je zajedel v vse pore družbene realnosti. (C. H.)

KOLUMNA • ODTIS ČLOVEČNOSTI

LENART ZAJC

RAZSODNO GLAVO IN MIRNO KRI

Groza pred kužnimi boleznimi je ena tistih, ki so najgloblje ukoreninjene med zgodovinskimi prastrahovi človeštva.

Prvi opis kužne pandemije, ki hkrati velja za prvo zabeleženo epidemijo kuge, sega v šesto stoletje našega štetja, in sicer v Konstantinopel v času cesarja Justinijana. Po poročilih tedanjih kronistov naj bi kuga prišla v Konstantinopel s podganami, na ladjah, ki so tovorile žito iz Egipta, zaradi nje pa naj bi dnevno umrlo tudi 10.000 ljudi. Seveda to ni prva pandemija, ki bi prizadela Evropo in še manj svet, kužne bolezni se pojavljajo vso človeško zgodovino, niso pa popisane v kronikah, še zdaleč pa ne zadnja. Kuga, črne koze, kolera, različne viroze, španska gripa, zdaj korona ... nas spremljajo skozi vso zgodovino, človeštvo pa spravljajo v hromečo grozo predvsem z občutkom nemoči pred nevidno roko smrti. Racionalizacija je eden od človeških načinov soočanja s strahom, ki pa žal odpove ob soočanju z nečim, kar je izven območja racionalnega, so pa lahko posledice takšnega početja nečloveške, morilske. Tako so v srednjem veku ob izbruhih kuge zažigali nedolžne ženske, češ da so coprnice s svojo zlobo nad ljudi priklicale kugo. Gre za eno bolj mračnih obdobij človeške zgodovine, ki sta mu botrovali predvsem neukost in nevednost, ki sta se manifestirali skozi v paničnem strahu rojeno nasilje.

Točno ta prastrah, ta impulz povsem človeške panike ob soočenju z nemočjo zlorabljajo tvorci teorij zarot, takšni in drugačni iskalci internetne pozornosti, v nekaterih državah celo oblastniki, ki želijo paralizirati in razcepljali družbo, da bi pač sami lažje vladali. Vsak dan lahko najdemo nove in nove ljudi, ki vedo več in s svojim vedenjem neznanega izvora tako z veseljem plašijo ostale. Neverjetne stvari slišimo s tega naslova: *virus naj bi izumili ti in ti (vstavite po želji), da bi nam vzeli svobodo/ pobili starejše/ uničili zahodno civilizacijo* in tako naprej. Ali pa: *virus se širi preko omrežja 5G!* Na argument, da slednjega pri nas sploh ni, hitro dobiš odgovor, da zato tudi virus ni pretirano razširjen. In na koncu do tiste: *vse skupaj je prevara, virusa sploh ni, kdo pa sploh pozna koga, ki je že zbolel!* Vprašanj in popreproščenih, tolažilnih rešitev je seveda ogromno, preveč da bi jih tu naštevali. Razumem, da se ljudje izgubljajo v poplavi dostopnih informacij na internetu in tako postanejo rešitve, ki jih človek najde na youtubu, dobrodošle. Te so običajno enostavnejše od poglabljanja v brez predhodnega medicinskega znanja nerazumljivo strokovno latovščino. Problem je, da je te instant youtube informacije težko preverjati. Težava pa se še poglobi, če pade zaupanje v informacije državnih inštitucij, ki bi sicer lahko bile dober vir. Padec zaupanja vladi je razumljiva posledica rošade vodilnih strokovnjakov, nameščanju takšnih, ki morda bolj ustrezajo namenom vlade na mesta tistih, ki si drznejo biti do nje kritični. Tu so tudi ukrepi, ki s svojo nesmiselnostjo zasenčijo tiste nujne učinkovite ukrepe. Kot krona pa nastopajo slabe komunikacijske sposobnosti ljudi, odgovornih za komunikacijo z državljani, ki bolj razburjajo kot pomirjajo: samega me pograbi sveta jeza, kadar slišim tisto: »vsi smo v istem čolnu«! Nismo! Na primer: meni ni nič hudega, ker tako ali tako tudi v normalnih razmerah delujem doma, v hiši ob gozdu, in tudi zdaj v izolaciji ni bistveno drugače. Absolutno sem v svojem položaju privilegiran v primerjavi z nekom, ki je zaprt med štirimi stenami blokovskega stanovanja, ki ga vsak dan bolj skrbi, kako bo preživel, ko bo tega konec, ko bo, če bo sploh še imel delo. Bo frizerski salon še imel stranke? Bodo ljudje lahko odplačali dolg, ki so ga najeli za obnovo lokala? Seveda nismo vsi v istem čolnu! Nekaterim je lažje, ker lažje prenašajo samoto, druge spravlja pomanjkanje gibanja ob pamet in morajo ven kljub ukrepom. Še manj bomo v istem čolnu, ko sta zdaj dovoljena golf in tenis, medtem ko hoja revežev v hribe ne bo. Neskončno me moti, da se lahko na eni strani naš domžalski župan zahvali občanom za sodelovanje, da se britanska kraljica svojim državljanom zahvaljuje za upoštevanje navodil, da nemška kanclerka bodri državljane z vzpodbudnimi besedami, medtem ko nam na drugi strani uradni vladni govorec cinično pravi: *»uživajte dokler še lahko«* ali celo: *»... do nadaljnjega obstajajo v veljavi obstoječi PRITISKI ...«*, pa pustimo ob strani, kaj bi Freud rekel na takšen lapsus. Gre pač zato, da določenim informacijam s tega naslova, ki bi jim morali zaupati, zaradi pomanjkanja človeške topline ne zaupam več, in posledično iščem informacije drugje.

> **Problem je, da je te instant youtube informacije težko preverjati. Težava pa se še poglobi, če pade zaupanje v informacije državnih inštitucij, ki bi sicer lahko bile dober vir. Padec zaupanja vladi je razumljiva posledica rošade vodilnih strokovnjakov, nameščanju takšnih, ki morda bolj ustrezajo namenom vlade na mesta tistih, ki si drznejo biti do nje kritični. Tu so tudi ukrepi, ki s svojo nesmiselnostjo zasenčijo tiste nujne učinkovite ukrepe.**

Ključ padajočemu zaupanju tej vladi pa je pomembno, da imamo pred očmi bistvo: Slovenija ima v spopadu s pandemijo dobre rezultate! Zato je dobro, da ne nasedamo različnim zavajajočim nasvetom, ki te dni zasipajo internet, pač pa poskušamo v tej kakofoniji nasprotujočih informacij slediti tistim, ki jih daje naša stroka. Se pravi, da še naprej, če je to le mogoče, ohranjamo socialno distanco, skrbimo za najranljivejše, izkoriščamo lepo vreme za sprehode v naravi in svežem zraku, ohranjamo stike z ljudmi, ki jih imamo radi, pa čeprav v tem trenutku le preko interneta ali telefona. Predvsem pa, da ne zanemarimo skrbi zase in se ne vdajamo malodušju in še manj strahu. Ves čas se moramo zavedati, da ima Slovenija tako dobre rezultate v boju s pandemijo predvsem zaradi nas samih, ker delamo tisto, kar je prav, ter zaradi vrhunskega in požrtvovalnega zdravstvenega osebja, ki je vedno pripravljeno poskrbeti za vse, ki potrebujejo pomoč. Seveda tu ne smemo pozabiti na prostovoljce Civilne zaščite, Rdečega križa, ter vse tiste ki ves čas hodijo na delo, ne glede na vso izpostavljenost možni okužbi, da lahko ostali normalno živimo. Vsi skupaj bomo zmogli tudi to. ❐

Lepo je prepevati in lepo je poslušati petje

Pogled v zgodovino MPZ upokojencev Janez Cerar

MPZ UPOKOJENCEV JANEZ CERAR Zgodovina Kulturnega društva Moški pevski zbor upokojencev Janez Cerar Domžale, ki v letošnjem letu praznuje 60. rojstni dan, ni le polna imen pevcev, zborovodij, številnih nastopov, trenutkov veselja, ponosa, tudi žalosti, ampak se lahko pohvalijo tudi s skrbnim zapisovanjem kronike svojega življenja in dela, ki so jih izdajali ob okroglih obletnicah svojega delovanja.

Tako so že, po razpoložljivih virih, ob svoji 15-letnici pripravili krajšo kroniko, v kateri so se spomnili, da je bil v okviru Društva upokojencev Domžale v novembru 1960 na pobudo tajnika društva Mihe Štiftarja ustanovljen moški zbor, ki ga je vodil nadučitelj Rudolf Božič iz Radomelj. Zbor je leta 1964 pripravil prvi samostojni koncert v vrsti naših večjih krajev. Po smrti pevovodje Rudolfa Božiča je leta 1965 prevzel vodstvo zbora glasbenik in častni občan prof. Stane Habe. Zbor je napredoval iz leta in leto in se odlikoval tako po kvaliteti kot številu nastopov, saj je npr. v letu 1969 zabeležil kar 85 nastopov. Prelomno leto, iz katerega je tudi prva pisna krajša kronika, je bilo leta 1975, ko se je zbor preimenoval v Pevsko društvo Janez Cerar Domžale. V sklep o spremembi imena so med drugim zapisali, da se imenujejo po ustanovitelju prvega pevskega zbora v Domžalah, ki je vse svoje življenje povezoval z delom pevskih zborov in domžalske godbe, ker je kot glasbeni amater deloval ne samo kot pevec in godbenik, kot organizator in gospodar, ampak tudi kot pevovodja in kapelnik.

Vodil jih je tudi pevovodja Jože Dolinar.

Zgodovino zbora je pevovodja Stane Habe pisal vse do leta 2000, ko je vodenje zbora vse do prezgodnje smrti prevzel Jože Dolinar. Slabo leto je zbor vodil Primož Leskovec. V jeseni leta 2013 pa je vodenje zbora prevzela Marika Haler, odlična poznavalka slovenske ljudske pesmi. Od takrat dalje zbor ohranja slovensko ljudsko pesem, še posebno pesmi, ki so nastale v našem okolju, na ‚ljudski' način, in uživa, tako kot uživajo ljubitelji ljudske pesmi, ko jim prisluhnejo. Ljudsko pesem pevci predstavljajo v domovih za starejše, vrtcih, na revijah ljudskih pevcev in godcev ter podobnih prireditvah. V zadnjih dveh letih so organizirali Večer ljudskih pesmi in napevov z gosti, spomladi pa so zapeli tudi v okviru predstavitev kulturnih društev, ki jih pripravlja Javni sklad za kulturne dejavnosti, območna izpostava Domžale, v Knjižnici Domžale.

Praznično leto bodo, ko bo to mogoče, zaključili s slavnostnim koncertom in prijetnim presenečenjem za vse ljubitelje njihovih pesmi.

Čestitke pevcem in pevovodji Mariki Haler!

Vera Vojska
Foto: arhiv MPZ

Bonton na kulturnih in še posebej glasbenih prireditvah

Kulturni dom Franca Bernika iz Domžal je izdal (2019) zloženko, v kateri kot sicer največji občinski (javni) prireditelj razloži povsem transparentno in metodološko ter sporadično bonton na kulturnih prireditvah.*

Ker te v največji možni meri veljajo zlasti še za glasbene prireditve (kot tudi za vse ostale), si jih oglejmo v vseh podrobnostih. V omenjenih 'navodilih' so le-ta pravila nanizana v zaporedju 1–12 in očitno z (otroškimi) risbami tudi ilustrirana.

Najprej je na vrsti nekaj koristnih navodil za starše, ki se z otroki odpravljajo na kulturno prireditev (1–4). Odrasli, ki svoje otroke peljejo na kulturno prireditev, se morajo prepričati za kakšno priporočeno starost je namenjena (določena) prireditev. Ta podatek se najde pri opisu predstave, filma, koncerta idr. Med predstavo je treba izklopiti telefone, ne sme se klicati in pošiljati sporočil ali brskati po telefonu. S tem se moti ostale obiskovalce ali celo nastopajoče. V dvorano se ne nosi večjih torb, nahrbtnikov, nakupovalnih vrečk in dežnikov, saj lahko vse to skupaj s plašči in bundami pustimo v garderobi. Tako lahko sproščeno uživate na prireditvi. Med predstavo se ne sme motiti drugih obiskovalcev okrog sebe, prav tako starši otrokom ne smejo razlagati ter pojasnjevati vsebine, saj s tem motijo spremljanje tako njih samih kot drugih v dvorani.

Še nekaj pomembnih navodil za mlade obiskovalce kulturnih prireditve in koncertov (5–12). Med predstavo sedi vsak na svojem mestu, sedežu. Sedeti je treba lepo, ne sme se obračati, niti brcati v stol (pred seboj). Prireditev je treba spremljati pozorno, brez govorjenja ali klepetanja in šepetanja; je pa dovoljeno smejati se naglas (če gre seveda za tak filmski, gledališki itd. medij). V dvorano ni dovoljeno nositi pijače in hrane. Če nas posebej ne povabijo, ne hodimo na oder. Ta je namenjen nastopajočim. Na prireditve (otroci) ne nosijo igrač. Ko nastopajoči-izvajalci pozovejo, lahko sodelujemo pri predstavi, odgovarjamo (na morebitna vprašanja), pojemo in še marsikaj. Najmlajši gledalci si lahko pred prireditvijo zagotovijo blazino, s pomočjo katere bodo sedeli višje in bodo bolje spremljali dogajanje na odru. Zato pa lahko nastopajoče nagradimo z aplavzom (tj. druga beseda za ploskanje oziroma pritrjevaje, odobravanje s ploskanjem) kot izraz navdušenja: bravo, odlično! In za konec kot piše v citiranih navodilih KDFBD, pa je najpomembnejše: uživajte v predstavi, na koncertu!

Omenjeno zloženko je izdal KD FBD. Risbice ali kar njeno likovno opremo so prispevali pet- do šestletni otroci skupine Žogice iz Vrtca Urša v Domžalah. Oblikovanje je prispeval Jure Matičič.

Franc Križnar

* Iz francoščine: dober + ton. Olika, olikano vedenje, pravila ali knjiga o lepem vedenju.

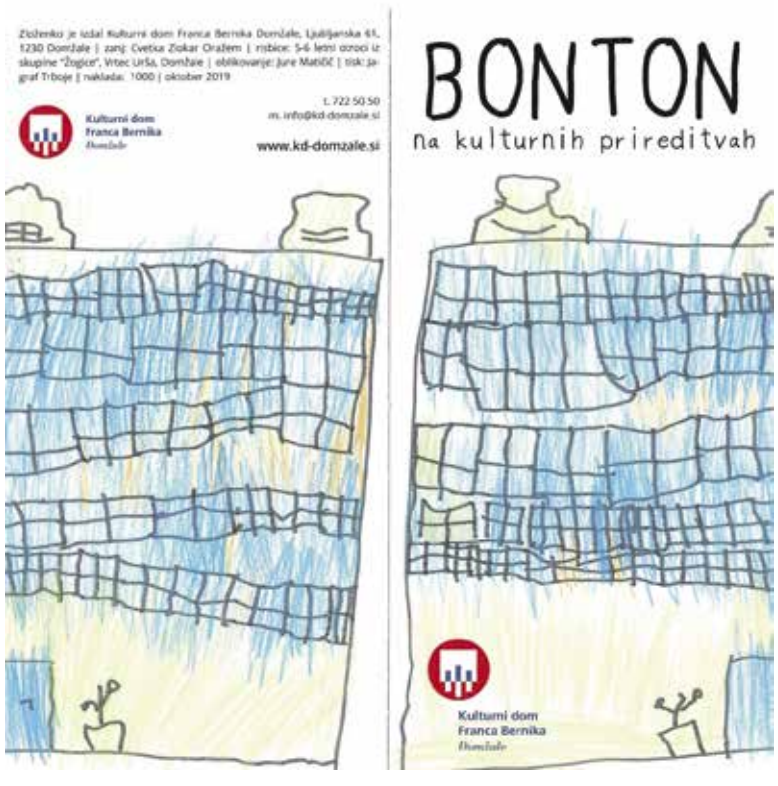

OBČINA **DOMŽALE**
prostor zadovoljnih ljudi

KOLUMNA • POD MESTNIM SLAMNIKOM **AJDA VODLAN**

KORONA, VODA NA LOKALNI MLIN?

Spoznala sem, da je korona čez noč ustavila globalizem, kot ga poznamo, in na piedestal našega življenja postavila tisto, o čemer sem želela pisati že v samem začetku – lokalno okolje.

Ko se v teh dneh sprehodiš po Domžalah po najbolj nujnih opravkih, mesto sameva. Ceste so dokaj prazne, parkirišča pred bloki polna. Zapeljem se mimo KD Franca Bernika in moja najljubša stavba v Domžalah ima zaprta vrata. Dopoldne skozi okna ne slišiš glasbenikov, ki igrajo, in zvečer ni vrste ljudi, ki bi hitele na ogled predstave. Kavarna v Češminovem parku je prazna. Opaziš stvari, ki jih nisi vajen – vrste pred trgovinami, pred lekarnami. Ko se odpravim do Ložarja po zelenjavo, ljudje v tišini in varni razdalji čakajo zunaj. Včasih se nas je v majhno prodajalno nagnetlo kar nekaj, pogovarjali smo se in smejali. Danes sva s prodajalko sami. Parki samevajo in ne sliši se tistega prijetnega smeha otrok, ko se spustijo po toboganu. Nihče ne skuša osvojiti vrha plezalne stene na garažni hiši. Maske, ki jih nosimo, ustvarjajo podobo mesta, ki je nisem vajena. Po eni strani me opominjajo na resnost situacije, po drugi na to, da smo v tem skupaj. Maske niso le skrb zase, temveč tudi skrb za sočloveka. Korona je od nas zahtevala nekaj, kar bi morala demokratična družba ves čas bolj zahtevati od nas – družbeno odgovornost.

Ko se sprehajam ob Kamniški Bistrici, ki je polna obiskovalcev, se ljudje spoštljivo obnašajo – večina pozdravi, pa vseeno obdrži varno razdaljo. Pojamramo, da je kaos, ker je takšna gneča – sprehajamo se s psi, otroci kolesarijo, odrasli tečejo ... Pa vendar, mar ni lepše, da je gneča tukaj kot v nakupovalnem središču? Če že kaj, bi morda to bil idealni čas za premislek o urbanističnih načrtih. Glede na velik prirast prebivalstva smo se že spraševali, ali domžalska infrastruktura zdrži. Vendar smo imeli v mislih ceste, parkirišča, šole in podobno. Manj smo razmišljali o zelenih površinah. Načrtovali smo jih v obliki športnih igrišč in otroških parkov, seveda pa nismo pričakovali, da nas lahko doleti kaj takega, kot nas je. Namen je bil ustvarjati prostore druženja, danes so pa ravno ti *prepoved*. Urbanistični načrti prihodnosti bodo tako morda potrebovali tudi veliko več zelenih točk v naravi – tisti pravi pobeg v samoto, v gozd. Morda bomo morali hitreje izvesti širšo ‹mrežo' sprehajalnih potk ob pritokih Bistrice in ob vseh potokih, kjer je to le mogoče. Razmislek lahko začnemo tudi na področju kolesarstva. V Filadelfiji so konec marca za vozila zaprli več kot 7 km dolgi boulevard, da ga zdaj za rekreacijo lahko uporabljajo prebivalci. V Budimpešti so v začetku aprila pripravili načrt, da se določene ceste v mestu zaprejo za motorna vozila in se jih trenutno vključi v mrežo kolesarskih poti. Tudi v Bogoti so več kot 35 km cest trenutno namenili izključno kolesarjem. Spremembe na področju urbanizma in mobilnosti po vsem svetu se že dogajajo. Jim bomo sledili?

Ne le družbena odgovornost, v našem kraju se je pokazala tudi medgeneracijska solidarnost. Domžalska mladina je v večini pokazala svojo odgovornost. In ne govorim o mlajših mladoletnih, govorim o dijakih in študentih. O tistih, ki morajo zdaj biti doma s starši in od doma opravljati šolo. O tistih, ki jim je navodilo staršev le še priporočilo, ker živijo pod isto streho, in ne več ukaz. Spomnim se pubertete, gimnazijskih časov in pozneje študentkih časov. To je bil čas, ko smo želeli čim dlje od staršev, ko smo želeli žurati in raziskovati svet. Danes so ti mladi doma. Spoštujejo ukrepe, da sicer zavarujejo sebe, predvsem pa starejše. Zato morda naslednjič, preden spregovorimo kritiko o današnji domžalski mladini, razmislimo o tem, da mi nikoli in nikdar nismo doživeli takšne stiske zaprtja med štiri stene. Zaslužijo si, da jih bolj cenimo in jim izkažemo večje spoštovanje. Morda bomo pa v teh časih ugotovili, da nas konstantne graje ne pripeljejo daleč, medtem ko pa nam medsebojno spoštovanje in sodelovanje lahko da krila.

❝ Ko so se zaprle občinske meje, je lokalno postalo pomembno. Nihče si ni zamišljal, da se v času globalizma lahko zaprejo državne meje, kaj šele občinske! Pa so se in to čez noč. Tako kot naši predniki smo zdaj tudi mi postavljeni na nek košček zemlje, ki ga praviloma ne zapuščamo. Gibamo se v nekem majhnem radiju kilometrov.

Skozi pisanje zgornjih besed sem spoznala, da je *korona čas* voda na mlin moje kolumne. Ko so se zaprle občinske meje, je lokalno postalo pomembno. Nihče si ni zamišljal, da se v času globalizma lahko zaprejo državne meje, kaj šele občinske! Pa so se in to čez noč. Tako kot naši predniki smo zdaj tudi mi postavljeni na nek košček zemlje, ki ga praviloma ne zapuščamo. Gibamo se v nekem majhnem radiju kilometrov. Obiskujemo lokalne trgovine – tudi tiste majhne, kot so Sonček, Market Bistrica in še nekatere druge, ki smo jih morda v času odprtja večjih trgovskih centrov v naši občini že pozabili. Ne hodimo v hribe k sosedom, čeprav Kamniško sedlo iz teh naših krajev izgleda tako mamljivo. Odpravljamo se dobesedno na prvi hrib v bližini, na prvi travnik, k prvemu potoku. Opazila sem, da že množično postavljamo visoke grede in načrtujemo večjo domačo samozadostnost. In ker smo vsi doma – znova opazimo sosede, ki smo jih morda skozi leta v tem prehitrem tempu življenja in dela rahlo pozabili. Tako je tema, o kateri sem želela pisati, čez noč postala najpomembnejša – naše lokalno okolje, naše mesto Domžale. Vesela sem te priložnosti, saj imam dejansko unikatno možnost, da skozi kolumne obeležim lokalno življenje v nekem posebnem času, ki ga v naši zgodovini še ni bilo. Kar naenkrat nam ves svet ni več na dlani, temveč je dom postal edino središče našega življenja. Danes vidimo, kako zelo so pomembne vezi v lokalnem okolju. Ko potrebujemo lokalnega peka pri Kanciliji, lokalno zelenjavo iz Štude, navsezadnje vse lokalne mojstre, da nam popravijo nujne stvari. Priznajmo si tudi, da potrebujemo majhna lokalna gradbena podjetja in ne le velikih monopolistov. Kako pa smo sicer zgradili visoke grede v času, ko fizične osebe niti folije za hidroizolacijo ne moremo kupiti v trgovini?

Koliko časa bo vse to še trajalo, ne vem. Predvidevam pa, da dlje, kot bo trajalo, močnejša bo naša izkušnja in težje bomo nadaljevali naš stari način življenja – težje bomo spakirali kovček in odleteli na drugi konec sveta. Morda pa ne, morda pa bo naša želja po svobodi premagala vse možne strahove, ki bi jih lahko imeli. Bomo videli, kaj nam čas prinese. Do naslednjič ostanite zdravi in – pogumno! ❐

Kolumne izražajo stališča avtorjev in ne nujno uredništva glasila Slamnik.

Zgodovina na dlani: stare razglednice naše okolice

»Človek je bitje, ki ustvarja zgodovino in svoje preteklosti ne more ponoviti, niti je ne more pozabiti.« – Wystan Hugh Auden

V času, ko se soočamo z novo preizkušnjo, je branje primeren način za sprostitev in umiritev. Za vas smo pripravili nove, zanimive vsebine, ki bodo v vas prebudili nostalgijo in spomine.

Knjižnica Domžale je trenutno zaprta, zato bomo s članki in prispevki v Slamniku delili nekaj naših vsebin, ki so bolj skrite obiskovalcem naše knjižnice, a zato nič manj pestre in zanimive. Predstavili bi vam radi nekaj starih razglednic iz naše zbirke, veliko več pa jih najdete na naši spletni strani www.knjiznica-domzale.si pod zavihkom E-knjižnica, se spustite navzdol in poiščete ikono E-zgodovina Domžal in okolice. Pod to ikono se skrivajo stare razglednice in monografske publikacije .

Pogled na strugo Kamniške Bistrice iz Homške gore v Nožicah, februar 1937

Zgodovina razglednic

Razglednice so prave male umetnine, ki v sebi skrivajo pomembne in dragocene podatke o minulem času, hkrati pa so danes del turistične ponudbe vsakega kraja. V Knjižnici Domžale se zavedamo, da stare razglednice danes veljajo za zapuščino naših prednikov in da imajo neprecenljivo kulturno vrednost. Zelo pomembne so za proučevanje preteklosti, za zbiratelje pa duhovno bogat konjiček.

Razglednica je ilustrirana poštna tiskovina, ki se je pojavila okoli leta 1870. Prva fotografska razglednica je nastala okoli leta 1879, umetniška pa okoli leta 1900. Stare razglednice so pomemben zgodovinski vir za lokalno zgodovino, saj prikazujejo, kakšen je bil kraj v določenem obdobju.

Do nastanka razglednice je prišlo postopoma. Najprej je nastala dopisnica, ki je bila najprej izdana na dunajski poštni upravi leta 1869. Imenovala se je Correspondenz karte. Na prvi strani je imela natisnjeno znamko in prostor za naslov, hrbtna stran pa je bila namenjena za sporočila. Slovenski izraz za dopisnico na prvi dvojezični izdaji je bil ‚listnica'. Leta 1873 se je že imenovala dopisnica, kar pa uporabljamo še danes. A dopisnica še ni bila razglednica. Najprej so v zgornji levi kot na hrbtni strani dopisnice začeli tiskati razglede, potem se je slikovni del dopisnice večal in postopoma obsegal vso hrbtno stran in tako smo dobili razglednico.

Pošiljanje razglednic

Sporočila v pisni in ustni obliki so si pošiljali že v najstarejših obdobjih človeške zgodovine, a so to počeli občasno. Razni vojaški poveljniki, uradniki in cerkveni krogi so za pošiljanje oziroma prenos uporabljali sle, ki so potovali peš ali na konjih. A to še ni bila pošta, saj ni šlo za organiziran prenos pošte.

Zgodovina pošte na Domžalskem

Začetki pošte v naših krajih segajo v leto 1573 v Podpeč, v današnji občini Lukovica. Poštna postaja je bila odprta leta 1573, ko so skozi Črni graben uvedli redni poštni promet med Ljubljano in Gradcem. Poslopje Stare pošte pri podpeškem kamnolomu je še vedno ohranjeno. Ko je leta 1805 carinski urad zaradi prihoda Francozov v Podpeči prenehal opravljati delo, so mitnico in carinsko pošto prestavila na Vir in v Krašnjo. V Podpeči je ostala le še pošta do leta 1867. Leta 1870 so ustanovili pošto na Viru, Domžale pa so pošto dobile leta 1880.

Znamke in žigi

Avstrijsko cesarstvo je prvo znamko izdalo leta 1850. Na njej je bil grb cesarstva, a največkrat se je na znamki pojavljal avstrijski cesar Franc Jožef. Med drugo vojno so izšle znamke, ki so jih izdajali različni okupatorji. V obdobju Jugoslavije se je pojavila večja količina znamk, povezanih s Slovenijo. V Republiki Sloveniji pa je prva znamka izšla leta 1991, po osamosvojitvi, s podobo Plečnikovega parlamenta na zeleni podlagi, vendar je PPT Jugoslavije znamko takoj prepovedala, saj je bila natisnjena tajno v tiskarni Delo, izdana nelegalno in tako ni bila usklajena s pravili Svetovne poštne zveze. Znamka je bila dobre tri mesece po razglasitvi neodvisnosti ponovno v prodaji, tokrat z motivom slovenskega grba. Poštni žig se je pojavil prej kot znamka. Na njih so krajevne in časovne oznake, obstajajo pa še dodatni žigi z drugimi informacijami.

Založniki

Razglednice so izdajale svetovno znane založbe, a za našo lokalno zgodovino niso bili nič manj pomembni manjši založniki. Nekateri so izdajali samo razglednice svojega kraja ali samo svoje gostilne, trgovine ali trafike. Z izdajo so se ukvarjala tudi društva, ki so hotela popularizirati svojo dejavnost. Nekje na robu, komaj opazno so na razglednicah natisnjena imena založnikov. Razglednico so tudi pravno zavarovali. Pri raziskovanju takih razglednic pa nam manjka samo še podatek o fotografu. Če je bil fotograf tudi založnik, ni težav, a največkrat ni tako.

Zbiranje starih razglednic in fotografij v Knjižnici Domžale

Domoznanstvo proučuje in opisuje ožje domače okolje. Domoznanska zbirka je najpomembnejša zbirka vsake splošne knjižnice. Tudi v Knjižnici Domžale vestno zbiramo in dopolnjujemo našo domoznansko zbirko.

Domoznanstvo je del kolektivnega spomina, kolikor več vanj prispevamo, toliko bogatejše je. Marsikdo ima doma domoznansko gradivo, ki ga knjižnica še nima, zato vas vabimo, da nam pomagate pri izpopolnjevanju domoznanske zbirke. Razveselili se bomo vsakega vašega prispevka v obliki knjige, diplome, zemljevida, razglednice, avdio in video posnetka ter fotografije. S pomočjo sodobne tehnologije in z vašim dovoljenjem bomo napravili kopijo in vam original vrnili. K sodelovanju vabimo tudi šolske in kulturne institucije, društva, zavode in podjetja, da nam pošiljajo gradivo, ki ga tiskajo ali kako drugače publicirajo. S tem bo njihova vsebina dostopna tudi širši javnosti. Pišete lahko na e-naslov: kristina.galun@dom.sik.si.

Danes smo vam želeli predstaviti našo zbirko starih razglednic z območja Domžal, Homca, Trzina, Mengša, Lukovice in Moravč, a mnogo več si jih lahko ogledate na naši spletni strani.

Želimo vam veliko užitkov pri prebiranju starih razglednic.

Vse dobro, dokler se ne snidemo spet!

KRISTINA GALUN
KNJIŽNICA DOMŽALE

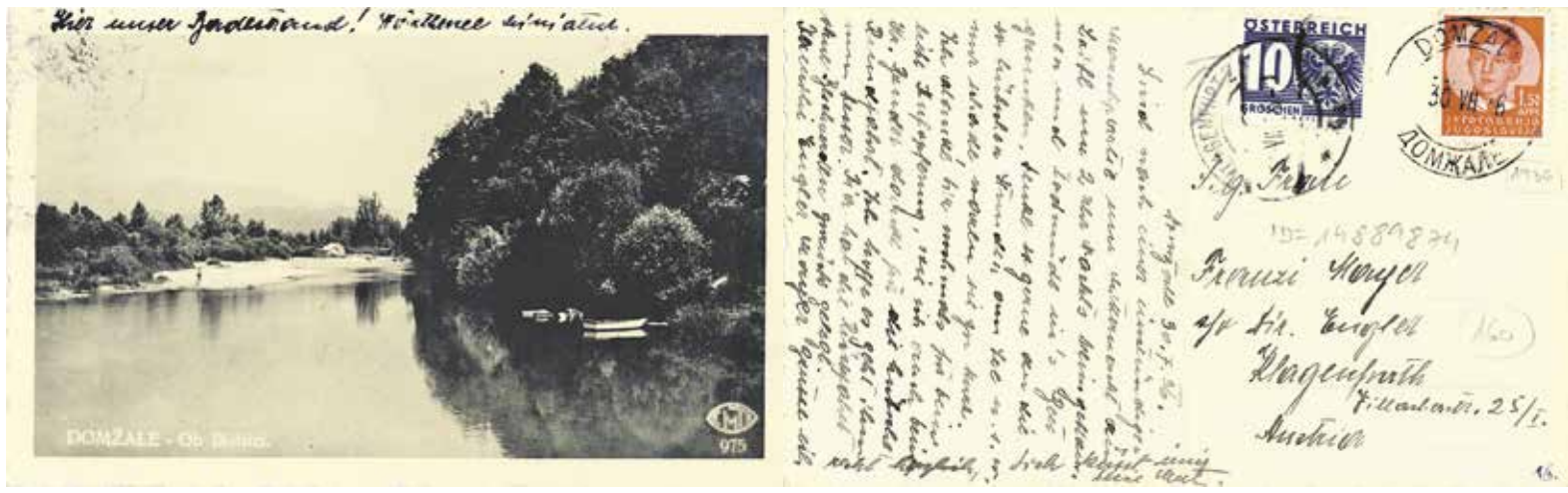

Pogled na strugo Kamniške Bistrice s Homške gore v Nožicah, februar 1937

Trojane, odposlano leta 1923 - redkost zaradi znamke.

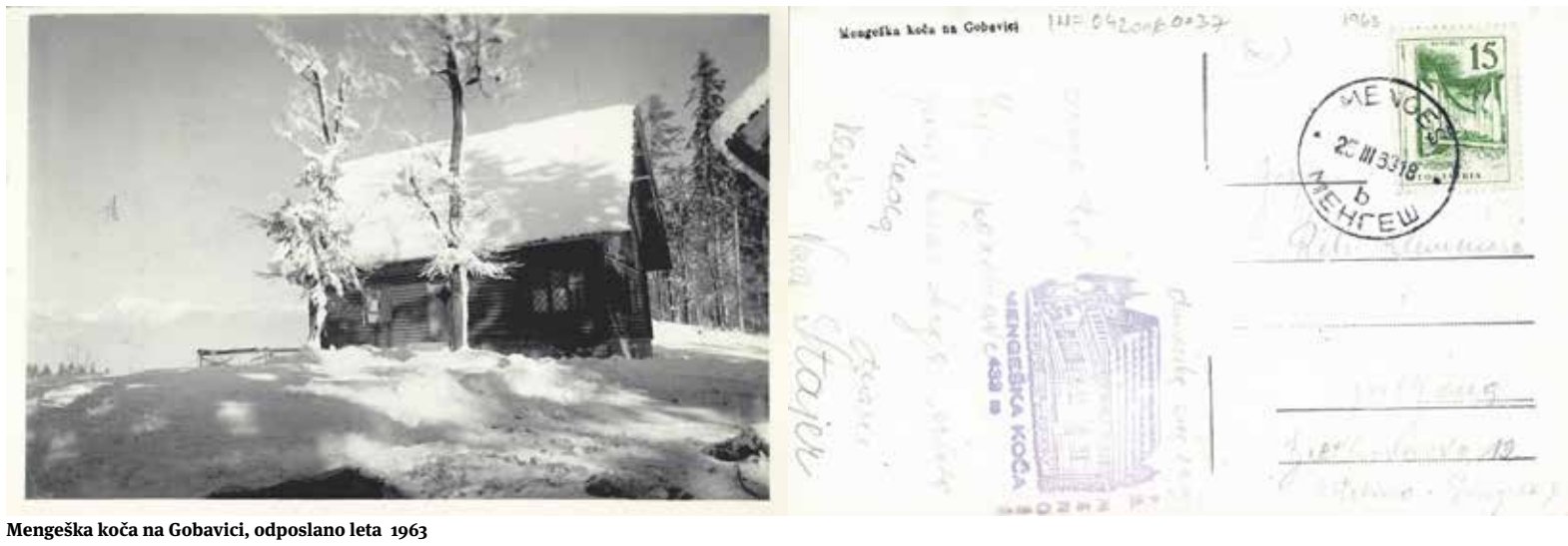

Mengeška koča na Gobavici, odposlano leta 1963

Tovarna TO(rbic) in KO(včkov) – TOKO Domžale (8. del)

Nadaljujemo zgodbe nekdanje usnjeno-galanterijske tovarne TOKO Domžale. Zbrane so bile ob razstavi z naslovom TOKO Domžale – Tovarna TO(rbic) in KO(včkov) v Slamnikarskem muzeju, ko je bila prvič obsežneje obravnavana dediščina te pomembne in priznane domžalske tovarne. Neizpovedana je ostala še marsikatera zgodba iz tovarniških dni, zato vam jih želimo predstaviti tudi v časopisu Slamnik.

TOKO Domžale je bilo med redkimi podjetji, ki so več izdelkov izvozili kot uvozili. Leta 1986 so na zahodno (konvertibilno) tržišče izvozili za takratni milijon dolarjev, uvozili pa le za 40 odstotkov te vsote. Ker v tem obdobju v tujini niso uspeli razvijati svoje dejavnosti in blagovne znamke, so večinoma delali za izvoz z uvoženimi materiali in lastnimi zmogljivostmi v obliki 'lon' oziroma dodelavnih poslov, predvsem z zahodnonemškimi galanterijskimi proizvajalci (sklepali so dolgoročne pogodbe z Lohmann Werke iz Bielefelda, Samsonite iz Denverja, Bond Street iz New Yorka ter partnerske pogodbe z Walter Wolf, Pierre Cardin itd.). Za izvoz na vzhodno tržišče (kliring) so uporabljali domače surovine. Kljub obetajoči rasti in širitvi podjetja v začetku 80 let, ki je obljubljala povečanje proizvodnje, optimizem ni trajal dolgo, saj se je istočasno začela gospodarska kriza, ki se je v naslednjih letih še stopnjevala. Izvozna prizadevanja so postala vse pomembnejša, a so morali končni proizvajalci zaradi pomanjkanja deviz vse bolj prevzemati dodelavne posle, ki pa so prinašali manj deviz.

Uvoz je bil izredno pomembna dejavnost za zagotavljanje surovin, ker pa v tovarni TOKO ni bilo moč pravočasno plačevati blago dobaviteljem, je prihajalo do zamud v nabavi uvoznih surovin; hkrati je to tovarno privedlo do iskanja novih načinov uvoza. Vse to

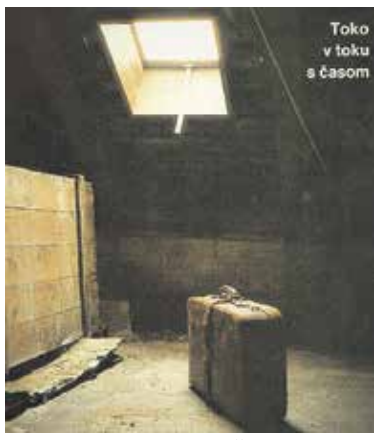

Ob 65-obletnici TOKO Domžale je leta 1987 izšel obsežen katalog, ki je prejel visoko priznanje na festivalu tržnih komunikacij v Portorožu (reprodukciji iz arhiva B. Stupica).

Dodelavni posli (partnerske pogodbe z Walter Wolf, Pierre Cardin itd.) so omogočili soliden obstanek podjetja v kriznih časih, saj so omogočali redne prihodke, neprekinjen proces dela ter kakovostne materiale, vendar pa so vzporedno zavirali razvoj lastne blagovne znamke (reprodukcija iz arhiva B. Stupica).

je bil rezultat za tovarno neustreznih okoliščin, ki jih je prinesel takratni devizni zakon. *»Ker je Toko specifično modna tovarna, so štirje meseci za uresničitev nabave surovin in štirje meseci za izdelavo proizvoda prevelik čas, da bi kupec hotel in mogel čakati nanj,«* so poročali v domžalskem občinskem poročevalcu ob koncu leta 1987, *»rezultati vsega so neprodane zaloge, povezano s tem slabše preskrbljena proizvodnja, manjše doseganje norm, s tem povezani manjši osebni dohodek, počasnejši koeficient obračanja ter nižja reproduktivna sposobnost ob večjih kreditnih obveznosti«.*

Sčasoma je zaradi vse večje konkurence na domačem in tujem tržišču, skokovitega naraščanja cen surovin in storitev ter zmanjšane kupne moči prebivalstva tovarna bila primorana svojo proizvodnjo krčiti. Ne le TOKO, temveč tudi druge slovenske tovarne usnjarsko-predelovalne industrije so pred osamosvojitvijo poslovale v težkih pogojih. Najbolj težavna je bila nezadostna preskrba proizvodnje zaradi omejenega uvoza surovih kož in reprodukcijskega materiala. Podjetje TOKO pa je še bolj prizadela prekinitev poslovnih odnosov s podjetji s področja proizvodnje usnjenih oblačil in galanterije iz Srbije, Vojvodine in Kosova. Položaj panoge je poslabšala še preobrazba sistema in prehod v novo družbeno-ekonomsko ureditev. Sčasoma so nastopili številni stečaji in likvidacije podjetij ter v nekaj letih po osamosvojitvi Slovenije je usnjarska panoga dokončno propadla.

(se nadaljuje)

Katarina Rus Krušelj

Literatura in viri:
GORNIK–KUGLER Marija: Kadrovska politika in planiranje kadrov v DO Toko. Diplomsko delo. Ljubljana: FSPN, 1983.

LORENČIČ, Aleksander: Agonija usnjarsko predelovalne industrije med tranzicijo (1990–2004). V: Miran Aplinc (ur.), Usnjarstvo na Slovenskem: Zbornik referatov 4. simpozija o kulturni dediščini s področja usnjarstva na Slovenskem. Šoštanj: Muzej Velenje, Muzej usnjarstva na Slovenskem, 2015, 73–89.

PRINČIČ Jože: Prelomnice v razvoju slovenske usnjarske industrije v času druge jugoslovanske države (1945–1991). V: Miran Aplinc (ur.), Usnjarstvo na Slovenskem: Zbornik referatov 4. simpozija o kulturni dediščini s področja usnjarstva na Slovenskem. Šoštanj: Muzej Velenje, Muzej usnjarstva na Slovenskem, 2015, 167–183.

Tovarna TOKO Domžale: Interventni ukrepi pomembno posegajo v naše poslovanje. Občinski poročevalec: glasilo občine Domžale 26 (19), 23. 12. 1987, 6.

OBČINA **DOMŽALE**
prostor zadovoljnih ljudi

KNJIGE FRANCA BERNIKA

Zgodovinski biseri o naši preteklosti

Kulturni dom Franca Bernika Domžale

Že dlje časa je v Domžalah tlela zamisel, da se pristopi k ponovnemu natisu temeljnih knjig Franca Bernika o naši preteklosti, kronik o naši zgodovini in življenju v Domžalah v prvi polovici 20. stoletja. Pod okriljem Kulturnega doma Franca Bernika je zato pričel z delom uredniški odbor in pripravil vsebinski, terminski ter finančni načrt projekta, ki poteka ob podpori Občine Domžale.

Tako bomo med leti 2020 - 2022 pripravili **nove natise treh kronik**, pri čemer smo se odločili, da jih bomo izdali v enotni, posodobljeni in tehnično kvalitetnejši knjižni obliki. Začeli smo z natisom **Zgodovina fare Domžale 1,** sledili bosta **Zgodovina fare Domžale 2** in delo **Z nekdanje Goričice.** Seveda kronike niso posvečene zgolj cerkvenemu življenju, pač pa je v njih zabeleženo celotno življenje tistega časa. Izjemno pomembna in zahtevna bo priprava četrte knjige - ohranjenega rokopisa **Zgodovina fare Domžale 3,** v kateri je popisano dogajanje od leta 1940 do 1948, v njej pa bodo zbrani tudi številni **strokovni članki in prispevki,** s katerimi bomo osvetlili življenje in delo Franca Bernika, s poudarkom na delovanju v Domžalah. Zbrano in objavljeno bo tudi obsežno fotografsko gradivo.

Veseli smo, da vas lahko obvestimo, da je prva knjiga izšla prav v teh dneh!

Prijazno povabljeni k naročilu!

Knjige je mogoče naročiti tudi po mejlu na naslov blagajna@kd-domzale.si, naročilnica pa je objavljena tudi na spletni strani www.kd-domzale.si/zaloznistvo

NAROČILNICA

Spodaj podpisani naročam naslednje ponovne natise knjig Franca Bernika *(označite želene knjige)*:

- ☐ **ZGODOVINA FARE DOMŽALE 1** *(izid: april 2020)*
- ☐ **ZGODOVINA FARE DOMŽALE 2** *(izide predvidoma jeseni 2020)*
- ☐ **Z NEKDANJE GORIČICE** *(izide predvidoma leta 2021)*
- ☐ **ZGODOVINA FARE DOMŽALE 3** *(izide predvidoma leta 2022)*

Cena posamezne knjige je 20 eur.

Način dostave:

- ☐ knjigo/-e bom osebno prevzel in plačal v tajništvu Kulturnega doma Franca Bernika Domžale
- ☐ knjigo/-e bom vključno s poštnino po ceniku Pošte Slovenija plačal po prevzemu pošiljke

Podatki o naročniku:

_____
Ime in priimek

_____
Ulica in hišna številka

_____
Kraj in poštna številka

_____
Telefon

_____
Elektronski naslov

_____
Podpis

Strinjam se z uporabo mojih osebnih podatkov za potrebe distribucije knjig.

Naročilnico pošljite/prinesite na naslov:
Kulturni dom Franca Bernika Domžale
Ljubljanska cesta 61
1230 Domžale

POLITIČNE STRANKE

SDS / MAG. STAŠA MLEKUŽ IN MAG. TOMAŽ DEŽELAK

Ostanite z nami

V naše kraje je na žalost zašel koronavirus, in situacija, ki je nastala, nas je nedvomno vse prizadela. Nekatere finančno, druge tudi psihično, saj imamo zaradi prepovedi medsosedskega druženja nemalokrat občutek osamljenosti in zapuščenosti. Pa vendar nas je situacija zbližala, saj smo pokazali, kako dobro lahko stopimo skupaj, tudi ko moramo stati narazen. Zavoljo preprečitve razmer, ki smo jim bili priča v sosednji Italiji in nekaterih drugih evropskih državah, ki so se dnevno srečavale s smrtjo tisočih, smo mi skupaj ostali doma, nesebično ponudili pomoč najšibkejšim in pomoči potrebnim. Vlada s predsednikom Janezom Janšo na čelu je hitro sprejela ukrepe, ki so preprečili kolaps zdravstvenega sistema in s tem rešila mnoga življenja. Ponosni smo, da smo del ekipe, ki zna in zmore voditi našo Slovenijo v tej vsej globalni krizi. V tej krizi sta dva ključna cilja: preprečitev velikega števila izgube življenj in udarca za slovensko gospodarstvo. Za blažitev in reševanje slednjega je vlada pripravila paket ukrepov: odpis vseh prispevkov v marcu, aprilu in maju ter temeljni mesečni dohodek v višini 350 evrov (marec) oziroma 700 evrov (april, maj), 150 evrov pomoči rednim študentom ter prejemnikom socialne pomoči in varstvenega dodatka, več dodatka za velike družine v času epidemije (100 evrov za družine s tremi otroki, s štirimi ali več pa 200 evrov), solidarnostni dodatek za vse upokojence s pokojnino do 700 evrov, 200 evrov kriznega mesečnega dodatka za tiste zaposlene, ki v času krize delajo (če zadnja izplačana plača ni presegla trikratnika minimalne plače), delavcem, ki so na čakanju za delo, prispevke in nadomestilo (80 odstotkov plače), delavcem, ki so doma zaradi varstva otrok, ki ga v celoti krije država, 30-odstotno znižanje osnovne plače funkcionarjem. Občinski odbor SDS Domžale se vam zahvaljuje za razumevanje v tem kriznem času, za upoštevanje ukrepov ter skrbi za naše občanke in občane. Skupaj ostanimo doma, skupaj zmoremo.

“ Občinski odbor SDS Domžale se vam zahvaljuje za razumevanje v tem kriznem času, za upoštevanje ukrepov ter skrbi za naše občanke in občane. Skupaj ostanimo doma, skupaj zmoremo.

NSI / LJUDMILA NOVAK, POSLANKA V EVROPSKEM PARLAMENTU

Življenje in spoznanja v krizi koronavirusa

Čas, ko v medijih gledamo polne bolnišnice in prazne ulice svetovnih središč, je tudi čas, ko moramo prenehati s citati političnega marketinga in gledališkim iskanjem političnih všečkov. To je čas, ko se srečujemo z resničnimi in težkimi zgodbami. In zgodbe so ljudje, ti pa so se znašli v hudi stiski.

Izjemno redki so primeri v zgodovini, ko je za končanje krize tako pomembno sočutje človeka s človekom in enotnost delovanja človeške skupnosti. Brez skupnega in odgovornega upoštevanja zdravstvene stroke nam lahko virus covid-19 za večno vzame bližnjega. Nobena funkcija in noben denar ne moreta nadomestiti človeškega življenja. In brez odgovornega vodenja ne bomo uspeli rešiti vsega tistega, kar nam po virusu še sledi, še posebno pa ne socialnih stisk in obstoja delovnih mest ter normalnega delovanja gospodarstva.

A v tem času je izjemnega pomena predvsem samooskrba s hrano. Slovenija ni v celoti samooskrbna, temveč je samooskrbna le v nekaj kategorijah agroživilskih proizvodov. Slovenija je bila leta 2018 po začasnih podatkih Statističnega urada RS – za lani še niso na voljo – v celoti samooskrbna z mlekom, govejim in telečjim mesom ter perutninskim mesom. Stopnje samooskrbe so bile leta 2018 v primerjavi z letom prej višje pri žitu, zelenjavi, sadju, jajcih in medu, znižale pa so se pri krompirju, mesu in mleku.

To je zelo spodbudno, saj se v kriznih razmerah, ko so države primorane zapreti meje, ljudje lahko zanesemo le na lokalno pridelana živila.

“ Tako kot lahko koronavirus premagamo le z našim skupnim in odgovornim ravnanjem, lahko tudi samooskrbnost izboljšamo le v primeru skupne strategije in usmeritve, da je lokalno pridelana hrana lahko bistveno več vredna kot tista, ki je uvožena od bogve kod.

Spodbujanje kratkih oskrbnih verig in lokalna hrana pa je tudi ena od najpomembnejših usmeritev kmetijske politike Evropske unije. A pri tem moramo imeti v mislih tudi varstvo kmetijskih zemljišč ter odpravljanje zaraščanja polj in travnikov. Človek se težko vrne nazaj k naravi, če tega, kar nam narava omogoča, ne spoštuje in ceni.

Tako kot lahko koronavirus premagamo le z našim skupnim in odgovornim ravnanjem, lahko tudi samooskrbnost izboljšamo le v primeru skupne strategije in usmeritve, da je lokalno pridelana hrana lahko bistveno več vredna kot tista, ki je uvožena od bogve kod.

Čas krize je čas, ko smo bolj občutljivi in dovzetni za mnoge stvari, ki jih sicer sploh ne opazimo. Zato nas prav kriza prisili, da naredimo nekaj izven ustaljenih okvirjev. Dobro bi bilo, če ob tem kakšno svojo razvado ali obnašanje korenito spremenim,o in bo to obrodilo sadove tudi za čas, ko bo virus premagan.

NSI / TADEJA ŠUŠTAR, POSLANKA IN SVETNICA

V času koronavirusa

Karantena še kar vztraja, gibanje je omejeno – izhodi so dovoljeni le v službo ali v sosednjo občino po nakupih, če trgovine v svoji občini nimamo. V Domžalah smo z infrastrukturo in trgovskimi centri dobro preskrbljeni, zato nam izhodi iz občine zaradi nakupov niso potrebni. Vlada je za večino skupin prebivalcev poskrbela za ukrepe, ki rešujejo gospodarstvo in delovna mesta. Za vse, kar manjka v prvem zakonu, pa bo poskrbljeno v drugem. Zaenkrat so se za najmanj sodelovalne in razumevajoče izkazali študentje, saj niso zadovoljni s 150 evri kot nadomestilom za izpad njihovega dohodka. Zavedamo se, da za tiste študente, ki sicer delajo, to ne pokrije celotnega njihovega zaslužka, vendar je treba upoštevati, da v teh kriznih časih tako kot delavci, ki so na čakanju, ne dobijo stoodstotnega povračila njihove plače. Poleg številnih ukrepov pa je minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec, ki izhaja iz vrst NSi in je mimogrede tudi Domžalčan, uredil, da bomo vsi plačali približno 20 odstotkov manjši račun za elektriko.

V času, ki ga večinoma preživim doma, se skoraj vsak dan, z izjemo ob dnevih, ko imamo seje v državnem zboru, sprehajam po ulicah naše občine. Velikokrat grem od Pelechove ceste po Igriški ulici v Preserjah proti industrijski coni Jarše. Na tej poti se gradi naselje Gaj, tam je tudi vrtec. Cesta čez gozd je sicer asfaltirana z grbinami, vendar ta nikakor ni varna za vse otroke, ki iz naselja Gaj obiskujejo OŠ Preserje pri Radomljah. Ni pločnika, ni javne razsvetljave. Na župana sem se v začetku mandata spomladi 2019 obrnila s pobudo oziroma vprašanjem, kdaj oziroma če imajo načrt, da cesto primerno uredijo, da bo varna za vse udeležence v prometu. Odgovorili so mi, da je ureditev predvidena v drugi polovici leta 2019. Ker se urejanje do konca leta 2019 ni izvedlo, sem se z enakim vprašanjem januarja 2020 na redni seji občinskega sveta spet obrnila na župana. Odgovorili so mi, da tega odseka skozi gozd zaenkrat ne nameravajo urediti. Ali ni ravno skrb za najšibkejše med prioritetami občine? In kdo, če ne ravno otroci, so naše največje bogastvo, ki jih je potrebno z vso skrbnostjo zaščititi in jim zagotoviti varno pot v šolo? Zaradi vseh, ki uporabljamo ta odsek, si želim, da bi se omenjena problematika vendarle rešila, vendar bo verjetno treba v rešitev vložiti precej več truda, kot sem si na začetku predstavljala. Sicer pa se v Občini Domžale vse da urediti, če za teboj stojijo dovolj veliki ‘podjetniki’, kot so bili v primeru Zaboršta.

“ Poleg številnih ukrepov pa je minister za infrastrukturo Jernej Vrtovec, ki izhaja iz vrst NSi in je mimogrede tudi Domžalčan, uredil, da bomo vsi plačali približno 20 odstokov manjši račun za elektriko.

NSI / PEREGRIN STEGNAR, PREDSEDNIK OO DOMŽALE

Odpovedani seji Občinskega sveta Občine Domžale

Sredi našega že utečenega vsakdana in polni načrtov, kaj bomo še storili, se nam priklati koronavirus. Vse se podredi le temu, kako se čimbolj izogniti nevarnosti, ki se je že tolikim storila. V načrtu smo imeli dve seji Občinskega sveta Občine Domžale, ki sta bili odpovedani in verjetno bo še katera seja prestavljena.

Na teh sejah smo imeli v načrtu potrditi občinska priznanja za zaslužne občane in društva. Potem smo imeli na dnevnem redu še odlok o OPPN za območje z imenom »V7//-Oljarna-jug« v drugi obravnavi. Prav tako bi bil na dnevnem redu še odlok o programu opremljanja stavbnih zemljišč za občinski podrobni prostorski načrt za območje »D29/1 Brinje 1« - po skrajšanem postopku. Sedaj to čaka na čas, ko bomo o tem lahko razpravljali in se odločali na sejah, vendar bodo zdaj popolnoma drugačni pogoji. Če bomo znali prisluhniti strokovnjakom in ljudem, ki imajo izkušnje, bomo morali naše odločitve postaviti na povsem druge temelje in pogoje, ki nas čakajo.

V nadaljevanju imamo predvideno še pestro delo na naših sejah, na katerih smo imeli v načrtu za april še odlok o zaključnem računu proračuna za leto 2019 po skrajšanem postopku, odlok o javnem zavodu Zdravstveni dom Domžale v drugi obravnavi, nato letne programe kulture in športa in cene programov vrtcev in pomoči družini na domu. Vse to bo moralo počakati, a imamo hkrati priložnost, da premislimo o našem načinu življenja. Ali dovolj pazimo na našo naravo in naravne danosti? Ali jih le brezčutno uničujemo za naše ekonomske cilje? Podnebne spremembe in tudi spremembe na mikro ravni nas že opozarjajo. Zato bomo morali spremeniti naš odnos do naših naravnih danosti, ki jih še imamo, to so gozdovi, močvirja in seveda naše njive, kjer bomo skrbeli za našo samooskrbo tudi na ravni občine. Vsak bo moral nekaj več doprinesti k skupni blaginji in nekoliko manj za svoj žep, če hočemo veselo zakorakati v prihodnost, ki ima še polno izzivov in danosti, ki jih bomo morali negovati v skupno dobro.

“ Vse to bo moralo počakati, a imamo hkrati priložnost, da premislimo o našem načinu življenja. Ali dovolj pazimo na našo naravo in naravne danosti? Ali jih le brezčutno uničujemo za naše ekonomske cilje?

LMM / METOD MARČUN

Koronavirus

Potem ko se je novi koronavirus razširil v Sloveniji, so bili sprejeti preventivni ukrepi za ustavitev njegovega širjenja. A kateri izmed teh ukrepov so najbolj smiselni in kakšni so njihovi učinki? Strokovnjaki so kot ključno izpostavili hitrost: hitreje, ko so primeri odkriti in izolirani, hitreje ko se uporablja ustrezna zaščita, bolj je uspešna zajezitev virusa. Treba je zavihati rokave in začeti s sistematičnim delom in ne zgolj slediti birokratskim napotkom in priporočilom od zgoraj. Pomanjkanje in pomanjkljivost zaščitne opreme sta bili ključni težavi v začetni fazi boja z epidemijo. Posamezne inovativne zgodbe in primeri dobre prakse so sicer nastali v nekaterih občinah – Mengeš, Ajdovščina, kjer so vsakemu gospodinjstvu brezplačno dodelili osnovno zaščitno opremo. Velja pa poudariti še nekaj: težki, krizni časi so bili od vekomaj časi novih zamisli, inovativnih idej in pristopov za čimprejšnje preseganje težav. In kje so pri nas pristale vzpodbude in zamisli ter zamenjale puste in neživljenjske birokratske napotke ter navodila? Mar v Domžalah nimamo v izobilju zmogljivosti med vrsto obrtnikov, podjetnikov in industrije (Tosama?!)? Ali ni bilo prave pobude z njihove strani ali se je zataknilo kje drugje, morda s strani štaba Civilne zaščite, župana in njegove ekipe, OOZ Domžale ... Dejstvo je, da so občani ponovno ostali praznih rok in bili bolj ali manj prepuščeni lastni iznajdljivosti! Praznih rok so ostali tudi v vseh društvih v občini Domžale, ki so oddala vloge za sofinanciranje športnih in rekreativnih dejavnosti, zdaj pa pričakujejo vsaj informacijo o višini dodeljenih sredstev. In še dober vzgled: MO Maribor bo športnim društvom finančno pomagala z predčasno dodeljenimi sredstvi za pokrivanje nujnih stroškov, nastalih v času epidemije.

Zaradi te epidemije nam je postalo jasno, da si vsi delimo enako usodo. Ali poznamo in znamo izkoristiti potenciale naše občine? Presodite sami! Ostanimo zdravi!

“ Svetu ZŠRD sem predlagal, da se za obdobje od uvedbe pa do zaključka teh ukrepov NE zaračunava najemnin za objekte. Brez pomoči občine ne bo šlo, še posebej, ker letos predlagajo znižanje sredstev v višini 45.000,00 evrov.

LISTA REZA / ROK UČAKAR GRAŠIČ, GENERALNI SEKRETAR

Ena leva, ena desna ... Ena srednja?

Na eni strani vase zaverovan Jelko Kacin, na drugi brezbrižni Borut Pahor brez maske. In potem še vsemogoče teorije zarote. Epidemiologi svarijo, naj se držimo priporočil vlade; določene opozicijske stranke pa dvomijo v tiste najbolj rigorozne ukrepe.

Težko je soditi med resnico, zmoto in namerno lažjo. Ampak, če bo takšno obsedeno stanje še dolgo trajalo, pa verjamem, da se bo vse več ljudi pričelo spraševati o dejanskosti razvpitih izrednih razmer. Na plano bodo prihajale vse prepričljivejše enačice takšnih in drugačnih teorij. Seveda se bodo nekatere teze srčiki problema približale precej bolj od drugih. Mislim pa, da je število ljudi, ki bi med narod v danih razmerah namensko vnašalo laži in s tem povzročalo nemir, zanemarljivo.

Sam ravno iz tega razloga zadeve, četudi izgledajo še take izmišljotine ali pa kot kak skupek izrojenih stereotipov, najraje preverim. Saj veste – ljudje smo po naravi materialisti. V človeka verjamemo, ko se s podobo prikaže pred nami, v stvar, ko jo lahko oprimemo, in v govorice, ko jih lahko preverimo.

Vlada je z aktivacijo izrednih razmer poskrbela, da je slednje dodobra onemogočeno. Preverjanje je naredila za vse izjemno naporno, domala nemogoče. Prepustila nam je dve opciji, in sicer: prvo – da

“ Težko je soditi med resnico, zmoto in namerno lažjo. Ampak, če bo takšno obsedeno stanje še dolgo trajalo, pa verjamem, da se bo vse več ljudi pričelo spraševati o dejanskosti razvpitih izrednih razmer.

slepo verjamemo vsemu, kar nam je zapovedano, in se držimo navodil – in drugo – da verjamemo kaki desetini ljudi, ki pravi bodisi da je koronavirus oblika gripe bodisi da je vse skupaj izmišljotina.

Prepričan sem, da ni nič tako črno, kot izgleda na prvi pogled, a moramo mavrici – ki se nam pokaže, kadar izvemo, da se število novoobolelih znižuje, da povečujemo število testov ali da se kaka gospodarska panoga znova odpira – preprečiti, da bi nas popolnoma oslepila.

Najbrž je v teh trenutkih težko biti najpametnejši. Istotako, predvidevam, ni najboljša poteza biti ali Kacin ali pa Pahor. Najbrž bo zlata sredina kar ostala dragulj, skrajnost (kakršnakoli že) pa zgolj neutemeljena oblika pretirane bojazni ali evforije.

Pa ostanite zdravi. Fizično in umsko.

Besedilo na željo avtorja ni jezikovno pregledano.

ZELENI SLOVENIJE / GREGOR HORVATIČ

Zaposleni v JKP Prodnik opozarjali na kršitve

Vodstvu JKP Prodnik je očitno kaj malo mar za svoje zaposlene, saj so jih kljub nezmanjšanem obsegu dela vrgli na cesto. Ustanoviteljice, Občine Domžale, Moravče, Lukovica, Trzin in Mengeš, se do te pereče problematike še niso odzvale.

Zeleni Slovenije se zavedamo, da so zdaj za vse nas težki časi, a odpuščanja kljub vsemu niso sprejemljiva.

Zeleni Slovenije smo edini, ki smo javno izpostavili problem odpuščanja delavcev v JKP Prodnik, saj naj bi uprava domžalske komunale po doslej znanih dejstvih to storila nezakonito, kar so zapisali tudi številni mediji, ustanovitelji JKP Prodnik pa še do danes problematike niso obravnavali.

Uprava Prodnika je kljub temu, da je izsilila dvig cen komunalnih storitev v Občini Domžale, uresničila grožnjo in začela z odpuščanji, v zagovor le-tem pa navedla pomanjkanje dela in delavce odpustila iz poslovnih razlogov, da pa je absurd še večji, je istočasno objavila razpis za nove zaposlitve.

Zaradi takšne poteze se poraja vprašanje, mar niso bili zaposleni odpuščeni zato, ker so prijavili kršitve, ki so se dogajale znotraj podjetja. Na te je javno izpostavil tudi novoustanovljeni sindikat VIR Prodnik, ki ga vodita Tomaž Ličen in

“ Uprava Prodnika je kljub temu, da je izsilila dvig cen komunalnih storitev v Občini Domžale, uresničila grožnjo in začela z odpuščanji, v zagovor le-tem pa navedla pomanjkanje dela in delavce odpustila iz poslovnih razlogov, da pa je absurd še večji, je istočasno objavila razpis za nove zaposlitve.

Blaž Jazbec, do ustanovitve sindikata pa sta se odločila po tem, ko prvotni sindikat ni zaščitil zaposlenih pred odpuščanjem, pač pa organiziral protest proti lastnikom, torej občinam z zahtevo po zvišanju cen komunalnih storitev, čemur pa seveda sindikat VIR Prodanik ostro nasprotuje.

Direktor JKP Prodnik Marko Fatur ima pri tem očitno polno podporo občinske uprave in direktorja Edvarda Ješelnika, le-ta je sicer tudi predsednik nadzornega odbora JKP Prodnik. Predsednik skupščine JKP Prodnik je sicer Toni Dragar, župan Občine Domžale, ki je 56-odstotna lastnica JKP Prodnik.

Kakovost pitne vode v letu 2019

Varna in zanesljiva oskrba s pitno vodo je ena najpomembnejših dobrin za normalno življenje ljudi, zagotavljanje nemotene in kakovostne vodooskrbe pa z vidika odgovornosti do uporabnikov ena najzahtevnejših dejavnosti.

Pitna voda, ki se distribuira v javno vodovodno omrežje, je zato izpostavljena strogemu nadzoru. Iz letnega poročila o kakovosti pitne vode iz vodovodov v upravljanju Javnega komunalnega podjetja Prodnik za leto 2019 je razvidno, da prebivalci občin Domžale, Mengeš, Trzin, Lukovica in Moravče pijemo dobro in zdravstveno ustrezno pitno vodo.

Pitna voda pod strogim nadzorom

Da je voda ustrezna, skrbita kar dva nadzora, in sicer notranji, ki ga izvaja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano – NLZOH, Kranj, in državni monitoring. V sklopu notranjega nadzora se izvajajo redni odvzemi vzorcev pitne vode za laboratorijske preiskave. Število vzorcev in obseg posameznih mikrobioloških preiskav in fizikalno-kemijskih analiz je določen v letnem načrtu odvzema vzorcev pitne vode, ki ga izvaja NLZOH. Vsakodnevni nadzor pitne vode skrbno prilagajamo trenutnim razmeram na vodovodnem sistemu in ugotovitvam državnega monitoringa vode ter drugim informacijam, ki jih dobimo od uporabnikov ali pooblaščenih ustanov. Izven letnega načrta izvajamo tudi nadzor, ki ga zahtevajo določene okoliščine pri uporabnikih in nadzor po interventnih delih na vodovodnem omrežju.

Pogosto nadzorovani parametri pitne vode, enota merjenja in njihove mejne vrednosti

Parameter	Enota	Mejna vrednost
Elektroprevodnost	µS/cm	2500
pH		≥ 6,5 do ≥ 9,5
Amonij	mg NH_4/L	0,5
Nitrit	mg NO_2/L	0,5
Nitrat	mg NO_3/L	50
Klorid	mg Cl/L	250
Krom	µg/L	50
Železo	µg/L	200
Svinec	µg/L	10
Atrazin	µg/L	0,1
Desetilatrazin	µg/L	0,1
Pesticidi – vsota	µg/L	0,5
Trihalometani	µg/L	100
Escherichia Coli	v 100 mL	0
Koliformne bakterije	v 100 mL	0

Nadzorovani parametri skladni s pravilnikom o pitni vodi

Pri ocenjevanju skladnosti pitne vode upoštevamo določene mikrobiološke in kemijske parametre. Spremljamo tudi indikatorske parametre, katerih mejne vrednosti niso določene na osnovi neposredne nevarnosti za zdravje, saj imajo le opozorilno vlogo. Če so njihove vrednosti povišane, preverimo vzroke in prisotnost drugih onesnaževal. Med indikatorske parametre zato spadajo mikrobiološki in tudi fizikalno-kemijski parametri, kot so denimo barva, električna prevodnost in vrednost pH vode.

Z mikrobiološkimi preizkušanji pitne vode se ugotavlja prisotnost zdravju nevarnih (patogenih) organizmov, ki bi lahko povzročili akutna obolenja, zato je le-teh več v primerjavi s fizikalno-kemijskimi. To pomeni, da v pitni vodi ne sme biti mikroorganizmov fekalnega izvora. Rezultati mikrobioloških preizkušanj so največkrat indikatorski, rezultati kemičnih preizkušanj pa nam povedo, ali so v pitni vodi prisotne snovi naravnega (kalcijeve in magnezijeve soli) ali antropogenega izvora (nitrati) ter v kakšnih koncentracijah. **Koncentracije preskušanih parametrov v pitni vodi se med oskrbovalni območji bistveno ne razlikujejo.**

Rezultati analiz v okviru notranjega nadzora so ustrezni

Mikrobiološke preiskave: Za zagotavljanje skladnosti s pravilnikom o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 19/04, 35/04 26/06, 92/06, 25/09) se je pitna voda pred distribucijo v vodovodne sisteme tretirala s klorovim preparatom na sistemih Črni graben, Ples-Podoreh-Krulc, Dešen, Selce-Poljane in Bršlenovica. Na sistemih Domžale-Mengeš-Trzin in Kolovec se voda večinoma ni tretirala, dezinfekcija je bila potrebna le občasno (predvsem v obdobju visokih zunanjih temperatur).

V okviru notranjega nadzora so določena stalna odvzemna mesta, ki omogočajo celovit nadzor pitne vode na posameznih delih vodovodnega omrežja. Za mikrobiološke preiskave je bilo v letu 2019 na omrežju in zajetjih odvzetih in laboratorijsko preiskanih 531 vzorcev pitne vode: 239 na vodooskrbnem sistemu Domžale-Mengeš-Trzin, 82 na Kolovcu, 78 na Črnem grabnu, 27 na sistemu Mengeš M1-Dobeno, 81 na sistemu Ples-Podoreh-Krulc, osem na Dešnu, devet na sistemu Selce-Poljane in sedem na sistemu Bršlenovica-Šentožbolt.

V letu 2019 je bilo od 339 vzorcev, odvzetih na omrežju, 19 vzorcev neskladnih s pravilnikom o pitni vodi. Na vodovodnem sistemu Domžale je bilo neskladnih 10 vzorcev, na sistemu Kolovec štirje vzorci, na sistemu Mengeš M1–Dobeno dva vzorca, na sistemu Selca–Poljana dva in na sistemu Bršlenovica en vzorec. V vseh primerih so bili glede na vzrok neskladnosti izvedeni ustrezni sanacijski ukrepi in ponovno vzorčenje, ki so dokazali ustreznost vzorčene vode. Pri tem je treba poudariti, da v nobenem primeru neskladnost vzorca ni pomenila tveganja za zdravje ljudi.

Pri 16 neskladnih mikrobioloških vzorcih v sklopu notranjega nadzora je prišlo do neskladnosti zaradi slabe interne vodovodne instalacije, za katero so odgovorni uporabniki sami. Zato želimo uporabnike opozoriti, da je za varno oskrbo s pitno vodo pomembno tudi, da redno in ustrezno skrbijo za svoje interne vodovodne napeljave.

Fizikalno-kemijske analize: Tudi v letu 2019 so bili na vseh sistemih **vsi** odvzeti vzorci za fizikalno-kemijske analize na omrežju, glede na obseg opravljenih analiz za potrebe notranjega nadzora, skladni s pravilnikom. V okviru notranjega nadzora je bilo skupno odvzetih in laboratorijsko preiskanih 123 vzorcev pitne vode: 86 vzorcev na vodovodnem sistemu Domžale-Mengeš-Trzin, dva vzorca na sistemu Kolovec, trije na Črnem grabnu, dva na sistemu Mengeš M1-Dobeno, 26 na sistemu Ples-Podoreh-Krulc, en na sistemu v Dešnu, dva na sistemu Selce-Poljane ter en na sistemu Bršlenovica-Šentožbolt.

Skupaj poskrbimo, da bo oskrba s pitno vodo varna tudi v prihodnje

Rezultati notranjega nadzora pitne vode kažejo, da je uživanje le-te varno, da je voda, ki priteče iz pip, zdrava, dobra in vedno sveža. Ključnega pomena za varno oskrbo s pitno vodo je skrbno načrtovanje in izvajanje nadzora pitne vode, pravočasno prepoznavanje možnih nevarnosti, ki lahko ogrozijo varnost oskrbe s pitno vodo ter redno vzdrževanje objektov in naprav na javnem vodovodnem sistemu. Uporabniki morajo poskrbeti za ustrezno interno vodovodno omrežje. Vsi skupaj pa moramo z odgovornim odnosom do okolja skrbeti za varovanje in ohranjanje virov dragocene pitne vode.

Celotno poročilo o kakovosti pitne vode za leto 2019 je objavljeno na spletni strani www.jkp-prodnik.si.

JAVNO KOMUNALNO PODJETJE PRODNIK

Mikrobiološke preiskave

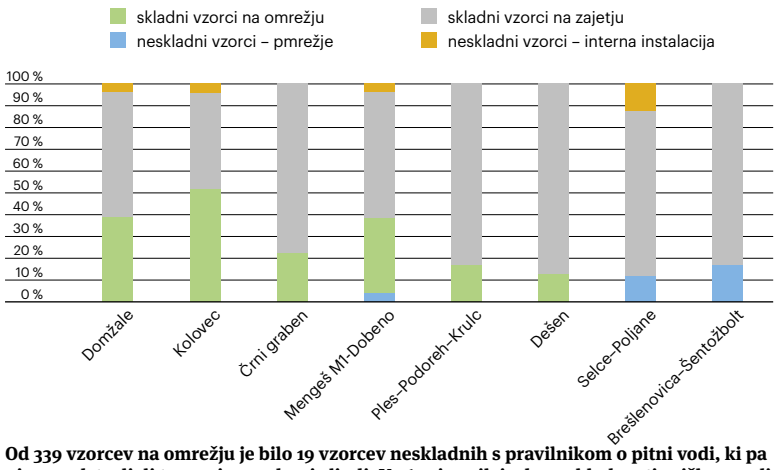

Od 339 vzorcev na omrežju je bilo 19 vzorcev neskladnih s pravilnikom o pitni vodi, ki pa niso predstavljali tveganja za zdravje ljudi. V 16 primerih je do neskladnosti prišlo zaradi stanja na interni instalaciji.

Osem prikazanih oskrbovalnih območij je določenih glede na geografsko lego. Prebivalci na teh območjih se oskrbujejo s čisto pitno vodo iz vodnih virov v upravljanju Javnega komunalnega podjetja Prodnik.

Rezultati preizkusov vzorcev pitne vode - interni nadzor (fizikalno-kemijske analize)

	Domžale–Mengeš–Trzin	Kolovec	Črni graben	Mengeš M1-Dobeno	Ples–Podoreh–Krulc	Dešen	Selce–Poljane	Bršlenovica–Šentožbolt	SKUPAJ
Št. odvzetih vzorcev	86	2	3	2	26	1	2	1	**123**
Vzorci vzeti na zajetjih	72	2	0	2	21	0	1	0	**98**
Vzorci vzeti na omrežju	14	0	3	0	5	1	1	1	**25**
Neskladni vzorci na omrežju	0	0	0	0	0	0	0	0	**0**

Plesi v Grobljah odmevni daleč naokoli

Lani je bilo v Slamniku objavljeno devet nadaljevanj o zabavnih ansamblih na Domžalskem. Zgodba pa s tem ni končana, saj se odstirajo nove podrobnosti o zanimivem obdobju v začetku 60. let prejšnjega stoletja.

Jože Skok

Med organizatorji grobeljskih plesov se največkrat omenja Franci Gerbec, ki je bil v tistem času član občinskega komiteja Zveze mladine.

Bil si eden od pobudnikov in soorganizatorjev mladinskih plesov v Grobljah. Kako lahko opišeš začetek teh plesov?

Številni mladi v takratni domžalski občini so že konec petdesetih in v začetku šestdesetih let prejšnjega stoletja pogosto predlagali, da se vendar kaj organizira za družabno življenje mladih, poleg športnih in drugih kulturnih in drugih aktivnosti. Mladinski plesi so bili takrat zelo popularna oblika druženja mladih, vendar ni bilo dovolj organiziranih oblik in možnosti, razen nekaterih šolskih plesov, v Ljubljani pa je bila zelo znana plesna šola mojstra Jenka. Zato se je občinska organizacija Zveze mladine odločila, da poiščemo primerne prostore, vendar v Domžalah takrat ni bilo nobenega ustreznega. Zato smo prosili za najem dvorane v precej zapuščenem Zadružnem domu v Grobljah v upravljanju Krajevne skupnosti Jarše - Rodica in Občine Domžale. Našo pobudo so sprejeli, toda s pogojem, da prenovimo dvorano in njene stranske prostore. Bilo je to leta 1962. Sekretar občinskega komiteja Zveze mladine je bil Branko Zajc, sicer elektrotehnik, predsednica pa najprej Marica Vidmar, pozneje pa Vida Dimčeva iz Zaboršta. Z Brankom sva najprej organizirala prenovo dvorane in njene opreme. Načrte za prenovo sta pripravila takratna študenta arhitekture Maja Sajovic iz Domžal in njen bodoči mož Tomaž Verbole iz Kamnika. Dvorano smo opremili z novo razsvetljavo, prepleskali smo jo sami, uredili oder in garderobe, ob vhodu pa tudi majhen bife.

Denar za prenovo dvorane smo zbrali s prispevki domžalskih podjetij in občine, marsikaj smo naredili tudi sami, s prostovoljnim delom številih mladih. Dvorana je bila za tiste čase dokaj prijetna in je kar zasijala v novi preobleki.

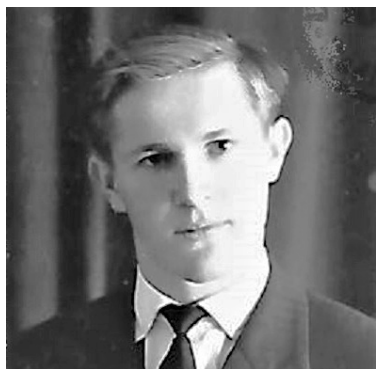

Franci Gerbec v letih, ko je organiziral plese v Grobljah.

Grobeljski plesi so imeli zanimiv družabni del, saj je začetni del plesa vodil znani plesni mojster Vinko Ban iz Ljubljane, tudi svetovno znan mednarodni sodnik plesa.

Res je. Angažirali smo gospoda Bana, ki sem ga spoznal na kamniški gimnaziji, kjer nas je leta 1961 in 1962 učil prvih plesnih korakov in sodobne plese, ko nas je pripravljal na maturantski ples. Plesni mojster je v Grobljah na začetku plesa vedno najprej pokazal nekaj novih plesnih prvin in povedal tudi kaj o plesni kulturi, po prvi uri pa je odšel in plesalce prepustil ritmom ansambla.

Grobeljski plesi so bili najbolj znani in priljubljeni plesi v celotni okolici izven Ljubljane in so na nek način prekašali znane Jenkove plesne vaje v Ljubljani.

Da, mojster Jenko je organiziral in vodil predvsem plesne vaje, torej poučevanje plesa za začetnike in tudi t. i. nadaljevalne plesne tečaje. Udeleženci so morali biti predpisano oblečeni, denimo moški obvezno s kravato. V Grobljah je bilo vse bolj sproščeno in po domače, čeprav so bili nekateri oblečeni v začetku tudi bolj po ‚nedeljsko‘ in bolj ‚nobel‘, večina pa takšnih oblek niti ni imela. Prevladovale so že kavbojke in športne srajce, vendar plesalo se je v čevljih in salonarjih.

Celotno vzdušje je bilo zelo sproščeno in bilo podobno študentskim plesom v Ljubljani. Prihajali so mladi iz Kamnika, Moravč, Komende, Kranja, pa tudi iz Ljubljane. Nekateri z vlakom do Rodice, drugi s kolesi ali mopedi, tretji peš, nekaj Domžalčanov in Kamničanov pa tudi že s prvimi kar ‚nobel‘ avtomobili (Opel rekord). Posebna privlačnost so bile študentke z bližnje Višje gospodinjske šole iz Grobelj, ki so bile iz vse Slovenije. Marsikatera je tu našla bodočega moža. Grobeljski plesi so bili takrat dejansko najbolj priljubljeno srečevališče mladih iz okolice Ljubljane, ki so združevali mlade ne glede na njihovo socialno poreklo in status.

Plesi v Grobljah so bili namenjeni zabavi in druženju, plesalo pa se je od rock ‚n‘rola do twista, ki je takrat šele začel svoj prihod.

Da, dvorano je pogosto kar dvigalo ob divjih ritmih ansamblov, v katerih so igrali tudi že nekateri poklicni glasbeniki, pa tudi začetniki. Tu je začel kariero Tomaž Habe na klavirju, kitaro je igral Miro Sršen iz Stoba, saksofon pa včasih celo Ati Soss, pozneje pa Tone Stražišar, oba iz Ljubljane, trobento in pozavno pa Tomaž Lajevec, pozneje znani športni reporter na TV Ljubljana. Bobne je začel še rosno mlad igrati moj bratranec Mohor Podbevšek z Rodice. Na začetku je igral harmoniko še mojster Tone Ježek iz Podgorice. V Grobljah je začel peti že zdavnaj pokojni Frenk Centa, ki je nastopal tudi na festivalu Slovenska popevka, kakor tudi Mili Resnik iz Domžal.

Kdaj so se končali plesi v Grobljah in zakaj?

Za nami, za prvo generacijo iz takratnega vodstva Zveze mladine v Domžalah, so organizacijo prevzeli naši nasledniki, zlasti Janko Kralj kot predsednik občinske organizacije. Nekaj let so bili plesi kar uspešni, potem pa so prišle nove generacije, ki jim očitno ti plesi niso bili več tako pomembni. Spomnim pa se, da so bili v Grobljah mladinski plesi še pozneje, ne več v dvorani, temveč v kletnih prostorih Zadružnega doma. Sredi osemdesetih let so tam potekale matineje za mlade, tudi mlajše kot 15 let ob sobotah ali nedeljah popoldne, zvečer pa za nekoliko starejše. Še najina hčerka Barbara je zelo rada hodila na te popoldanske matineje v Grobljah. Morda so grobeljske plese pozneje nekako ‚odnesli‘ različni disco klubi, kot je bil takrat zelo znani pri Špornu v Radomljah. Konec osemdesetih let so prišli novi časi, čeprav ljudje pravzaprav vedno radi plešemo in pojemo. ❐

Judoisti iz karantene

Osnovnošolci, ki obiskujejo judo, tudi v izrednih razmerah pridno skrbijo za redno gibanje in psihološko stabilnost. V sodelovanju z judo učiteljema Špelo Sedlak in Ervinom Fazličem vadijo vsak sam ali v paru z ožjimi družinskimi člani po prilagojenem programu. Učitelji prek elektronske pošte staršev pošiljajo zanimivosti, ki jih otroci izvajajo doma ali v naravi. Judo klub Domžale na svojih socialnih omrežjih tudi za širšo javnost objavlja vaje za čas osamitve.

Besedilo in foto: Judo klub Domžale

Rudi Olenik Čampa – dvakratni državni prvak do 14 let

Na Otočcu je od 15. do 22. februarja potekalo državno mladinsko prvenstvo v kategorijah od 8 do 18 let.

ŠAH V vseh kategorijah je nastopalo 175 igralcev na počasnih prvenstvih in 232 na pospešenih. Mladinci Šahovskega društva Domžale so dosegli največji uspeh po več kot desetih letih, za kar ima zasluge predvsem Rudi Olenik Čampa, ki je v konkurenci fantov do 14 let z osvojenimi sedmimi točkami in pol brez izgubljene partije slavil v izredno močni konkurenci nadarjenih mladincev. Zmaga ima še toliko večji pomen, saj je Rudi med leto mlajšimi v konkurenci, do državnega naslova pa je prišel po tem, ko mu je v prejšnjih letih do medalj zmanjkalo le nekaj sreče z dodatnimi kriteriji. Da njegov uspeh ni bil naključje, je dokazal na prvenstvu v pospešenem šahu, kjer je z izjemo enega nesrečnega poraza dominiral in ponovno prekosil vso konkurenco. Rudijev uspeh je dopolnil Erik Hiti, ki je v kategoriji fantov do 16 let osvojil odlično tretje mesto in zaostal samo za FIDE mojstroma Janom Šubljem in Janom Marnom. Tudi Eriku ni veliko manjkalo za ponovitev uspeha na pospešenem prvenstvu, a je po porazu v zadnjem kolu, ko je v povsem enaki končnici hotel iz pozicije iztisniti preveč, iz tretjega padel na sicer še vedno dobro peto mesto. Na turnirjih v počasnem šahu so nastopili še trije člani Šahovskega društva Domžale. Jerneja Grošelj kot leto mlajša v konkurenci do 14 let ni ponovila odličnih predstav iz mednarodnega turnirja v Novi Gorici in je osvojila dvanajsto mesto. Na prvenstvih do 18 let, kjer praviloma nastopa manj igralcev, ki pa se zato resneje ukvarjajo s šahom, sta sodelovala še Kaja Grošelj in Tim Hiti, ki sta letos imela zadnjič priložnost tekmovati na mladinskih prvenstvih. Kaja je v konkurenci štirih igralk zasedla zadnje, četrto, Tim pa 11. mesto. Oba sta iztržila dva remija v šestih partijah. Pospešenega prvenstva, ki je potekalo dan po zaključku tekmovanj v počasnem šahu, sta se udeležila še dva domžalska mladinca. Do 18 let je Kajo Grošelj nadomestila Kaja Faganel, ki se je v tekmovalni šah vrnila po večletnem premoru in prikazala odlične partije, od tretjega mesta pa jo je oddaljil šele dodatni kriterij. Debitant na državnih tekmovanjih pa je bil Miha Žmaucar, ki je v konkurenci fantov do 12 let pokazal svoj izjemni potencial in osvojil polovico točk. Njegov hiter napredek daje dobre obete tudi za prihodnost.

Rudi Olenik Čampa (levo) in Erik Hiti

Jure Plaskan
Foto: Špela Orehek

KRAJANI
Krajevne skupnosti Slavka Šlandra

Krajani KS Slavka Šlandra boste letos pakete rožic lahko prevzemali
od 11. do 14. maja med 8.00 in 19.00 uro
v Vrtnarstvu Jože Tratnik, s.p.,
v Šolski ulici 14.

Da se bomo izognili gneči in vrstam pa vas prosimo, da se predhodno (med 4. in 8. majem) prijavite in sporočite kateri dan boste prevzeli rožice. To sporočite po telefonu **01 721 10 64** v času uradnih ur med 8.00 in 12.00 uro ali pa kadarkoli po elektronski pošti:
ks.slavko.slander@siol.net

Potrudimo se skupaj za lep izgled naše krajevne skupnosti!
Prevzem cvetja je oseben samo za krajane naše KS, pri prevzemu se boste predstavili z osebnim dokumentom.

Mladim Helios Sunsom tudi letos ni bil nihče kos

Košarkarske sezone je tudi uradno konec, saj je Košarkarska zveza Slovenije zaradi epidemije koronavirusa prvake v mlajših selekcijah okronala brez zaključnih turnirjev na podlagi doseženih rezultatov pred prekinitvijo tekmovanj sredi marca.

KK HELIOS Smeji se lahko zasluženo mladim domžalskim košarkarjem v kategoriji fantje U19, ki so si tako priborili naslov državnih prvakov. Po odigranem drugem delu tekmovanja so namreč zasedali prvo mesto na lestvici pred Olimpijo in Koper Primorsko. Prvo ime domžalske ekipe, v sezoni 2019/2020 imenovane KK Helios Suns Matica MB, je bil Bine Prepelič, ki je na srečanje dosegal skoraj 19 točk.

Fantje v kategoriji U17 bi si na drugi strani zagotovo želeli drugačnega zaključka sezone, saj gre po večini za generacijo košarkarjev, ki so v zadnjih dveh sezonah zasedli vrh Slovenije v kategoriji U15. A tokrat jih je vrstni red po končanem drugem delu postavil na peto mesto.

Tudi domžalska ekipa Helios Suns Coris v kategoriji fantje U15 bi si želela spisati drugačen scenarij konca letošnjega tekmovanja. Ne nazadnje je domžalsko moštvo branilo naslov državnega prvaka zadnjih dveh let. A priložnosti za 'hat-trick' ne bo, saj Sunsi tekmovanje po do konca odigranem drugem delu tekmovanja zaključujejo kot četrti.

Je pa zato poseben uspeh, tretje zaporedno slavje, uspel celotnemu mladinskemu in pionirskemu pogonu domžalske ekipe, ki je znova pristala na vrhu Pokala mladih. Tekmovanje, kjer se upošteva vrstni red ekip, množičnost igralcev in ekip, 'fair play' in spoštovanje tekmovalnih določil, je tako spet v domžalskih rokah. S tem pa tudi potrditev, ki jo vsakoletno poudarjajo v domžalskem klubu – delo z mlajšimi selekcijami je izjemno pomembno in kot takšno eden gradnikov njihovega dela. Čestitke, fantje!

Domen Jarc
Foto: helios-suns.si

ŽKD Ledita sezono predčasno zaključilo na odličnem 3. mestu 1. SKL za ženske in nazivom pokalnih podprvakinj

Člani izvršnega odbora Košarkarske zveze Slovenije so na dopisni seji sprejeli odločitev, da so tekmovanja v vseh ligah in starostnih kategorijah pod okriljem KZS za sezono 2019/2020 s petkom, 20. marca 2020, uradno zaključena.

UO ŽKD LEDITA Ob tej priložnosti lahko samo rečemo, iskrene čestitke našim članicam in strokovnemu vodstvu za 3. mesto v državnem prvenstvu in za naziv pokalnih podprvakinj.

Za prvo sezono več kot pričakovano. Ob tem seveda iskrene čestitke vsem mlajšim kategorijam za uspešne dosežke v celotni sezoni. Končni vrstni red še čakamo, vendar so bile naše pionirke v prve delu neporažene, kar ni ravno mačji kašelj. Alina Žitek ostaja najboljša strelka lige U15, ekipa Ledita Matica M.B. prvak druge lige WABA U17, s tem pa so si zagotovile nastop v prvi ligi WABA U-17 v sezoni 2020/2021 in še in še ... Bravo ... Lahko se tudi pohvalimo, da smo imeli v premierni sezoni najbolj številčni obisk tekem v prvi slovenski košarkarski ligi za ženske. Spisala se je uspešna in zelo zadovoljiva sezona.

Nekaj misli o predčasnem zaključku sezone nam je zaupala še predsednica ŽKD Ledita **Elvira Rošić Ljubčanin:** *»Najprej se želim zahvaliti vsem in vsaki, ki ste skupaj z nami spisali čudovito in uspešno sezono! Hvala vsem trenerjem, ki so v letošnji sezoni dvignili raven kvalitete dela, kar je vidno pod koši. Alen Ploj, Jani Kuclar, Urša Žibert, Tana Rošić in jaz smo pred sezono zastavili cilje in strategijo, kar se je že po prvem delu tekmovanj poznalo v vseh selekcijah. Pogoje za delo imamo izredno dobre. Upam, da bomo uspeli nadaljevati v vsem, kar imamo, in morda še kaj dodati. Veliko presenečenje je dosegla članska ekipa v premierni sezoni 1. SKL, v kateri so našla svoje mesto tudi mlajša dekleta.*

Predvsem se želim zahvaliti vsem družinam igralk, ki s svojim doprinosom pomagajo pri pisanju naših zgodb, da podpirajo dekleta in s tem tudi nas. Hvala vsem, da ste del ŽKD Ledita. Kot v vsaki uspešni zgodbi tudi v naši seveda za vsem stojijo ljudje in podjetja, brez katerih ne bi uspeli uresničiti vseh ciljev: AS Domžale, Matica M.B., Tosama, Občina Domžale, Zavod za šport in rekreacijo Domžale, Avtoprevoznik Vuk Kristjan, s. p., Magea ... Ne glede na situacijo, v kateri se je znašel ves svet, si želimo v Lediti nadaljevati z dobrim delom. Kljub predčasno končani sezoni zagona, želje in volje ne primanjkuje. Upamo le, da vsi ostanejo zdravi. Po teh izkušnjah izolacije in karanten upam, da bodo dekleta še bolj zagnano in željno pristopila na treninge, ki se bodo začeli takoj, ko bo dovoljeno. Do takrat pa še enkrat hvala vsem in čuvajte sebe in svoje najbližje!«

Alen Ploj, trener Jasmin Sport Ledita: »*Pred začetkom letošnje sezone smo se z vodstvom kluba sestali skupaj, postavili realne cilje ter sestavili ekipo skoraj povsem na novo. Po koncu sezone lahko trdim, da sem izredno zadovoljen s tem, kako smo se kot ekipa razvili iz tekme v tekmo. Punce so bile prava 'klapa' na in izven igrišča, rezultatsko pa smo po mojem mnenju več kot presegli cilje, ki smo jih zastavili pred sezono. Drugo mesto v pokalnem tekmovanju, v izjemnem vzdušju pred domačo publiko na finalni tekmi proti Celju ter končno tretje mesto v državnem prvenstvu, kjer smo bili celotno sezono zelo konstantni, je dokaz, da je bila sezona zelo uspešna. Velika zahvala v mojem imenu vodstvu kluba, celotnemu strokovnemu štabu skupaj s kondicijskem trenerjem Klemenom Zaletelom. Imeli smo res odlične pogoje za delo ter super opravljeno skupno delo v letošnji sezoni. Predvsem pa sem zelo vesel, da so veliko priložnosti dobro izkoristile naše mlajše igralke, kar pomeni tudi lepo prihodnost za naprej.«*

Dekleta in stroka – ostanite zdravi, da bomo kmalu skupaj spet pod koši pisali nove zgodbe.

Tega o najhitrejši igri z žogo morda niste vedeli

Igranje namiznega tenisa na vrhunski ravni je zelo zahtevno.

NAMIZNI TENIS Namizni tenis je igra, pri kateri dva ali več igralcev odbijajo žogico (premer 40 mm, bele ali oranžne barve) z loparji na mizi, ki je dolga 2,74 m in široka 1,52 m, višina igralne površine mora biti 76 cm od tal), na sredini je razdeljena z mrežico (višina mrežice je 15,25 cm).

Igra se z loparjem, ki je lahko poljubne velikosti, oblike in teže, a deska loparja mora biti ravna in trda, najmanj 85 odstotkov debeline deske loparja mora biti iz naravnega lesa. Deska mora biti prekrita z oblogo, ki je lahko samo iz gume z 'zobci', obrnjenimi navzven ali pa kombinacija gobe (spužve) in gume z zobci (sandwich), ki so lahko obrnjeni navzven (imenujemo soft) ali navznoter (imenujemo backside). Oblogi morata biti različnih barv, na eni strani črna, na drugi rdeča.

Igranje namiznega tenisa na vrhunski (tekmovalni) ravni je zelo zahtevno, saj zaradi velike hitrosti žogice (tudi do 160 km/h) in majhnega prostora, na katerem se odvija, igra v veliki meri poteka predvsem na podlagi predvidevanja (anticipacije), ker so igralne zahteve glede na hitrost reagiranja in hitrost izvede gibov zelo velike (zato je namizni tenis najhitrejša igra z žogo).

Na rekreativni ravni pa je zadeva povsem drugačna, saj je to zelo sproščujoč in zanimiv šport, ki je relativno poceni in ga igra lahko praktično vsakdo – tudi zato je to eden najbolj množičnih rekreativnih športov. Odličen je tudi za rehabilitacijo po poškodbah, precej pa je priljubljen tudi pri invalidih.

Po nekaterih zgodovinskih virih naj bi na kitajskih dvorih že pred več kot 2000 leti igrali igro, podobno namiznemu tenisu. V Evropi se je namizni tenis pojavil v Viktorijanski Angliji, kjer jo je za zabavo igral višji sloj prebivalstva – namesto z loparji so žogico za golf odbijali s knjigo, s knjigami so tudi razdelili igralno mizo in so služile kot nekakšna mrežica. Namizni tenis je imel tudi več imen, najbolj znana sta whiff-whaff in ping-pong – slednjega je ob uvedbi celuloidne žogice leta 1900 firma Hamley Brothers tudi uradno registrirala, in od takrat dalje je sledil skokovit razvoj te igre. Leta 1926 je prišlo do ustanovitve Mednarodne namiznoteniške zveze (ITTF – International Table Tennis Federation). London je že leta 1926 gostil prvo uradno svetovno prvenstvo, od leta 1988 pa je namizni tenis postal tudi olimpijski šport.

V Sloveniji se je igranje namiznega tenisa začelo v Prekmurju. V Murško Soboto je leta 1924 iz Madžarske, točneje iz Budimpešte, prinesel študent medicine Györi Koloman. Namizni tenis je hitro postal popularen in že leta 1928 je potekal prvi uradni dvoboj slovenskih igralcev – zato je ta letnica tudi uradni začetek namiznega tenisa v Sloveniji.

Tudi ena trenutno najboljših slovenskih članskih reprezentantk Katarina Stražar prihaja iz naših vrst (NTS Mengeš).

V času osamosvojitve in prizadevanj za našo samostojnost smo imeli kar nekaj sreče, saj so nas v mednarodni in evropski namiznoteniški zvezi hitro sprejeli kot samostojno članico in smo tako že spomladi leta 1992 kot samostojna Slovenija nastopili na evropskem prvenstvu.

Na našem koncu se je namizni tenis aktivneje začel igrati leta 1974, središče vseh dogajanj je bilo takrat (in je še danes) v Mengšu, takrat še v okviru domžalske občine. Največ zaslug imata Jože Mlakar in Tone Gostiša. Od skromnih začetkov smo zdaj ogromno napredovali in lahko se pohvalimo, da je naš klub (NTS Mengeš) sedaj eden tistih, iz katerega redno prihajajo člani oziroma članice slovenske reprezentance (tako članske kot tudi mladinske in kadetske). To vsekakor pomeni, da delamo dobro in strokovno.

Zdaj je zaradi koronavirusa naše delo (tako kot v drugih športih) zastalo, a ko se bodo zadeve uredile, vas vabimo v naše vrste – pridružite se nam pri igranju te najhitrejše igre z žogo. Treningi bodo potekali v naši dvorani v Mengšu, Slovenska cesta 39 (poleg slaščičarne Flere). Za ukvarjanje z namiznim tenisom res ni nikoli (pre)pozno. Podrobnejše informacije glede treningov dobite pri našemu trenerju Davidu (031 502 157), glede organizacije, sojenja in vodenja namiznoteniških tekmovanj pa pri našem mednarodnem namiznoteniškem sodniku Janezu (031 612 835).

Besedilo in foto: Janez

Virus, ki je razbil mit o najpomembnejši postranski stvari na svetu

Če zapišemo, da je koronavirus obrnil svet na glavo, potem je še težje najti izraz, kaj je naredil športu.

Domen Jarc
Foto: NK Domžale, NK Roltek Dob, NK Radomlje

Zamajal ga je vse do temeljev, prekinil tekmovanja, prireditve, tradicije, ki jih kje ni ustavila niti vojna. Poskrbel za posledice, o katerih še niti ne moremo dokončno govoriti, saj se o rešitvah in nadaljnjih ukrepih (trenutno) ugiba in pogovarja. Na tapeti so trenutno seveda v prvi vrsti ekipni športi, ki so še toliko bolj pereči problem zaradi kontaktov in številčnosti udeležencev. Nogomet – kot dobesedno religija v nekaterih državah, milijardni posel po vsem svetu in kot služba številnih – je obstal. Žoga se še vedno brca nekje na travniku, doma na dvorišču ali celo igrišču, a kopački so se 'obesili na klin'. Raziskali smo, za kako dolgo in predvsem, kaj to pomeni za naše tri največje občinske nogometne klube Domžale, Radomlje in Dob.

Predčasni zaključek sezone

»Smo v situaciji, v kakršni še nikoli nismo bili. In prav zato je še toliko bolj pomembno, da se vsi zavedamo načela odgovornega in solidarnega delovanja. Odgovornega do sebe, svojih najbližjih, družine, skupnosti, v kateri živimo, kluba, in solidarno do tistih, ki so zaradi prisilne prekinitve delovanja izgubili možnost pridobivanja zaslužka oziroma sredstev za preživljanje,« je uvodoma v izjavi za javnost **na strani Nogometnega kluba Domžale zapisal predsednik kluba Stane Oražem. V Dobu dodajajo**: *»Vsi, ki smo vsakodnevno vpleteni v nogometno dogajanje, nas vse te omejitve in prepovedi ter predčasni zaključki sezon žalostijo, a jih seveda sprejemamo z razumevanjem, saj je poglavitnega pomena zaščita zdravja nogometašev ter vseh akterjev nogometnih tekem in treningov. Ni enostavno, saj ni odvisno od nas samih, treba se je prilagoditi tudi ostalim ter s skupnimi močmi najti rešitev.«*

Nogomet je resda igra z žogo, a ima ogromno obrazov. Če se na eni strani največji klubi in njihovi zvezdniki prerekajo, kakšen kos milijonske pogače jim lahko odvzamejo, da bodo (ironično zapisano) lahko preživeli, pa se na drugem koncu te nogometne zgodbe to resnično dogaja. Verjamemo in upamo, da slovenskih kolektivov tu zraven ni. A šok in tudi finančna negotovost sta prisotna. Ker nihče ne ve, kdaj in kakšen bo konec koronavirusa. Posledice pa so že na vidiku.

»V klubu je v različnih oblikah zaposlenih sto ljudi, ki jim je to edini vir zaslužka za preživetje, in 25 takšnih, ki jim je to pomemben vir zaslužka. Če prištejemo zraven še tiste, ki so odvisni od naših zaposlenih, pridemo hitro do več sto ljudi, ki jim je bila praktično čez noč ogrožena eksistenca. To so dejstva. Mislim, da se tega celo marsikdo v klubu in v nogometu ne zaveda, kaj šele v ožji in širši družbeni skupnosti,« realno stanje, ki ga je povzročil koronavirus, razkrije Stane Oražem, ki obljublja, da bo klub, kot je le mogoče, vsem stal ob strani.

Nogometna igrišča samevajo – do kdaj še ne ve nihče.

Kdaj bomo spet priča takšnim prizorom?

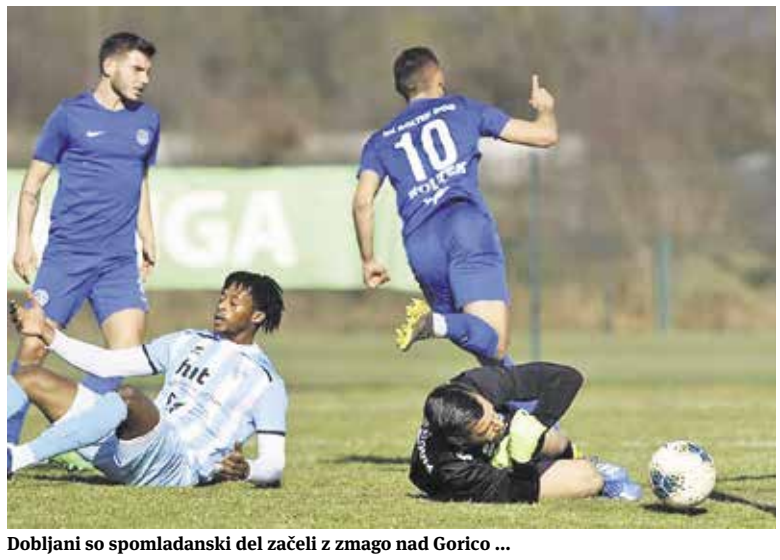
Dobljani so spomladanski del začeli z zmago nad Gorico ...

... nato pa jih je 'ustavil' koronavirus.

NK Radomlje nekoliko bolj optimistično

Na drugi strani občine, v Radomljah, kjer imajo trenutno za seboj odlično sezono, uvrstili so se v polfinale Pokala Slovenije in so na tretjem mestu v 2. ligi, nekoliko lažje, a še vedno z negotovostjo pogledujejo proti finančni prihodnosti. *»Imamo to srečo, da naš aparat ni preveč drag, pod pogodbami imamo sedem nogometašev in šest strokovnih delavcev, ostali delujejo na amaterski ravni, za potne stroške,«* zatrdi **predsednik Nogometnega kluba Radomlje Matjaž Marinšek**, ki se zaveda, da bo prišlo do številnih sprememb že v bližnji prihodnosti: *»Že zdaj je jasno, a se bodo prihodki zmanjšali in bo v prihodnjo sezono treba kreniti še z nižjim proračunom. A treba bo počakati, kako se bo na koronavirus odzvalo gospodarstvo, saj bodo od njega odvisna tudi sponzorska sredstva. Zagotovo bo prišlo do prilagajanj. Vsak evro bo pomemben. Zagotovo se bomo še bolj oprli na domač kader in tako naprej peljali svojo zgodbo, za katero verjamemo, da je uspešna.«*

V NK Roltek Dob računajo na pomoč sponzorjev

Sicer je obljubljena pomoč države, tudi krovnih organizacij, kot so Nogometna zveza Slovenije (NZS) ter največjih dveh, Evropske in Svetovne nogometne zveze (UEFA in FIFA), a klubi se bolj kot ne zavedajo, da bodo tudi to bitko morali dobiti sami. *»Gre za grenke finančne posledice, a ne zanemarjamo dejstva, da nam bodo tako kot vedno ob izrednih dogodkih na pomoč priskočili sponzorji, v našem primeru GP Trojane, Roltek in ostali. Verjamemo tudi v pomoč občine in krajevne skupnosti,«* skozi pozitivne oči na finančne pretrese, ki jih prinašajo posledice koronavirusa, gledajo **v Nogometnem klubu Roltek Dob.**

Nogometaši svojo pripravljenost vzdržujejo sami

In medtem, ko v pisarnah premetavajo številke in iščejo rešitve, je na nogometaših, da svojo dobro pripravljenost vzdržujejo sami. Z individualnimi treningi, ki so jim jih v vseh klubih posredovali trenerji. Trenutno še nihče ne ve, do kdaj bo tako. *»Nogometaši trenirajo po programu, tudi za aplikacijami, da potem lahko tekmujejo med seboj. A to ne more nadomestiti pravega treninga. Zato upam, da se bodo stvari kmalu tako normalizirale, da začnemo vsaj s prilagojenimi treningi. Zdaj, ko je sezona za mlajše selekcije že zaključena, bodo imeli člani na voljo tri igrišča, tako da bodo lahko vadili po trije ali štirje na enem. Bomo videli, čakamo na navodila s strani države,«* stanje v Radomljah, kjer nad igralci bdita glavni trener Oskar Drobne in njegov pomočnik Rok Hanžič, zaupa Marinšek. A vse se vendarle ne bere tako enostavno, na problem opozori **Matej Oražem, direktor domžalskega kluba**: *»Naš namen ni začeti igrati na silo. To smo Nogometni zvezi dali jasno vedeti. V tujini, kjer imajo za to pogoje, je takšen zaprt sistem morda mogoč. A treba bi bilo izolirati vse igralce in jih postopoma združevati na treningu, tu je še potem trenerska ekipa, ki bi morala prav tako v karanteno. Treba bi bilo izolirati ves ustroj, mi pa teh možnosti nimamo. V zgodbo skupnih treningov, kakršnihkoli, ne gremo, dokler ne dobimo zagotovila, da je to varno. Tudi nekateri nogometaši so nam dali to vedeti.«*

Nogometna zveza ne more nikogar prisiliti v igranje

Piše se o tem, da naj bi nogometno prvenstvo znova oživelo konec maja ali v začetku junija, v kar pa Matej Oražem dvomi: *»Nogometna zveza ne more nikogar prisiliti v igranje. Razumemo, da bi NZS želela, da se sezona konča, a s tem se ne moremo strinjati. Tu moramo biti klubi enotni. Hočemo vsaj 21 dni varnih, skupnih priprav, preden se prvenstvo nadaljuje. In na drugi strani, če nam to zagotovijo, ga bomo lahko izpeljali do predvidenega datuma. Ker potem se lahko porušijo nekatere druge zadeve, tudi pogodbe. Mi imamo z nekaterimi igralci pogodbe ko konca maja, ali naj zdaj z njimi sklepamo nove za mesec ali dva, da se prvenstvo zaključi? V času, ko moramo še kako gledati na finančne okvirje, je to nerazumno. Opcij je kar nekaj, od razveljavitve sezone do zaključka, a kakšnega? Ne želimo igrati samo zato, da bo konec sezone.«*

Pri drugoligaših nekoliko manj napeto

A če NZS in klube v prvi ligi po besedah Mateja Oražma čaka še kar nekaj usklajevanja, je stopnico nižje, pri drugoligaših nekoliko manj napeto. Klubi so odigrali 20 od predvidenih 30

tekem sezone 2019/20, manjka torej še natanko tretjina. »Želimo si *nadaljevanja članske sezone, saj nam trenutno kaže zelo dobro. Škoda le dveh izgubljenih točk na zadnji tekmi proti Fužinarju, ko smo gol prejeli prepoceni in prekmalu (že v 2. minuti). To nas je stalo drugega mesta na lestvici, za katerim trenutno zaostajamo eno točko. A še vedno je vse v naših rokah.* Čaka nas še polfinale Pokala Slovenije, tako da se nam, upam, obeta napet zaključek sezone,« svojo željo izrazijo v Radomljah, kjer so še vedno v igri tudi za dodatne kvalifikacije za prvo ligo, kamor pelje končno drugo mesto. Prvo neposredno zagotavlja uvrstitev v prvoligaško druščino (vodilni Koper ima 44 točk, Gorica 41, Radomlje 40 in četrta Nafta 37).

Sosedje iz Doba so trenutno v zlati sredini, zasedajo deveto mesto na lestvici med 16 ekipami. A Dobljani, ki so si pred leti že zagotovili igranje v prvi ligi, a vstop vanjo zavrnili, pogledujejo višje po lestvici. Tudi zato, ker so na uvodni (in edini) tekmi pomladi z 2:0 premagali drugouvrščeno Gorico: »*Verjamemo, da bomo skupaj kmalu prebrodili to krizno obdobje ter uspeli dokončati prvenstvo v tekmovalnem in zmagovalnem ritmu. Ne nazadnje je bil sam vstop v spomladanski del zmagovit, kar je še dodaten motiv za nadaljevanje.*«

Če Radomljani na eni strani lovijo sam vrh lestvice druge lige, pa bodo morali v Domžalah poskrbeti, da zbežijo iz tako rekoč dna in se v dodatnih kvalifikacijah slučajno ne srečajo, lahko celo z Radomljami. A o tej krizni situaciji pri dvakratnih državnih prvakih bomo poročali, ko se bo znova začelo zares na zelenici. Trenutno vsi bijejo bitke ob njej. Zavoljo eksistence so tako v Domžalah že znižali plače igralcem. Želja, ki pa ni bila sprejeta med vsemi prvoligaški klubi, je bila kolektivna pogodba. »*Ideja je bila, da se klubi skupaj dogovorimo za kolektivno pogodbo, s katero bi vsi v ligi znižali plače igralcem in s tem ne bi prihajalo do trenj, o katerih lahko berete. Zdaj pa se vsak dogovarja z vsakim posebej. Mi smo zadovoljni, da nam je uspelo,*« o nehvaležnih trenutkih, do katerih nas je pripeljal koronavirus, pove Matej Oražem, ki bo moral po letošnji sezoni priznati, da je šlo nekaj hudo narobe. Od poletnih visokoletečih napovedi do težkega trenutnega položaja, ko klub zaseda nehvaležno devet mesto po 25 odigranih krogih od skupno 36. A Domžalčani, ki so v zadnjih letih vedno krojili vrh lestvice, verjamejo, da bodo tudi to težavo prebrodili močnejši: »*Naše vodilo je vedno bilo, da moramo razmišljati dva koraka vnaprej, da bi ostali korak pred konkurenco, in tega se bomo držali tudi v prihodnje,*« je v pismu, ki ga lahko v celoti preberete na spletni strani kluba, zapisal Stane Oražem, sin Matej dodaja: »*Potegniti bo treba prave poteze in krizo izkoristiti kot novo priložnost. Da bomo v prvi vrsti cenili, kar imamo. Morda malo spustiti ambicije, dati poudarek na igri in razvoju mladih igralcev. Nihče trenutno ne ve, kako bo čez teden ali dva, mesec dni. Naša dolžnost je, da smo pripravljeni in se takrat borimo za naše uspešno nadaljevanje domžalske nogometne zgodbe!*«

Aktivnosti v pionirskih in mladinskih selekcijah

Vprašanj je trenutno torej veliko več kot odgovorov. Morda so najkrajšo v prvi vrsti potegnili mladi in tisti najmlajši. Tisti, ki se s srcem in nasmehom podijo za žogo in so jim bili treningi ter tekme odvzete tako rekoč iz danes na jutri. Vse aktivnosti v pionirskih in mladinskih selekcijah so bile že ob začetku koronavirusa prekinjene, končana so bila tudi prvenstva. »*Zavedamo se, da je razočaranje med našimi mladimi upi zagotovo veliko, a jih seveda spodbujamo, da še naprej nadaljujejo s samostojnimi treningi, klubski treningi pa se bodo nadaljevali takoj, ko bodo zagotovljeni vsi pogoji za varno treniranje brez kakršnekoli grožnje po morebitni virusni okužbi,*« svoj podmladek razumejo v Dobu, podobno je tudi v Radomljah: »*Za najmlajše bomo zagotovo skušali pripraviti kakšne turnirje ali vsaj prijateljske tekme v juliju in avgustu, če bo to seveda mogoče. Treba je razumeti njihovo razočaranje, ob dejstvu, da so tako rekoč sezono zaključili nekateri že novembra in v spomladanski del niti niso vstopili. Tudi oni so željni nogometa.*«

Svet se ni ustavil in počasi prihaja nič več v stare tirnice, ampak novo realnost. Tudi nogomet se bo še igral, le da mu je koronavirus, če se pošalimo v teh nehvaležnih časih, izbil krono najpomembnejše postranske stvari na svetu. Ustavil norijo okoli okroglega usnja. In morda vzel tudi delček milijonov in milijard, ki se po nepotrebnem zmečejo vanj.

A nogomet kot šport številka ena na svetu se bo vrnil. »*Sem in ostajam optimist. Svet je pred pojavom koronavirusa v boju po še in več izgubil kompas. Vsi smo bili takšni, zdaj pa, ko smo izpregli iz tega, verjamem, da se bomo toliko bolj zavedali manjših stvari, tudi pomembnejših. Vidimo, da zdaj znova navzgor po lestvici prihajajo človeške vrednote. In verjamem, da se bodo naši fantje, ko bo konec tega, lačni nogometa vrnili na treninge. Da bo želja po igranju nogometa zaradi njega samega in druženju še večja,*« pogovor zaključi Marinšek. In tudi Stane Oražem kot predsednik kluba, ki bo letos praznoval sto let obstoja, ima podoben pogled: »*Vsekakor nič več ne bo, kot je bilo. Spremembe bodo, a kljub težki situaciji ostajam optimist. Prepričan sem, da je pred nami sicer težka, a tudi lepa prihodnost. Tudi nogomet v širšem pomenu besede se bo moral spremeniti in prilagoditi, pokazati več solidarnosti in finančne odgovornosti. In da postane zavezan predvsem vodilom, ki jih v zadnjem skorajda stoletju zasleduje Nogometni klub Domžale. To so popularizacija nogometa in športa ter zdravega načina življenja nasploh in skrb za najmlajše ter njihov razvoj, tako nogometni kot osebnostni.*«

»*Zmage niso pomembne, dokler zmaguješ!*« je nekoč izjavil nekdanji angleški nogometaš Vinny Jones. In sam šport je to doživel s koronavirusom – okusil je nepričakovan poraz. A z voljo in zagnanostjo vseh akterjev, vpetih vanj, bo šport dobil tudi ta dvoboj. ❐

Nogometaši Radomelj so v teh težkih časih na pomoč priskočili tud zdravstvenim delavcem v ZD Domžale.

Čas poletnih počitnic v Športno atletskem društvu Mavrica

Vsako leto v Mavrici poskrbimo, da otroci preživijo poletje in počitniški čas aktivno.

ŠAD MAVRICA Tudi letošnje leto bo tako. Še kako dobrodošlo bo, da otroke povabimo na plano v preživljanje časa brez IKT naprav.

Enkratne tematske počitnice so v zadnjih letih delovanja društva čisto vsak teden. To pomeni, da se polnijo hitro in skupine so sorazmerno majhne od 10 do 15, maksimalno 18 otrok. Tako je delo kvalitetno in vsi doživimo od takšnih počitnic tisto najboljše. Znanje, igro, dobre medsebojne odnose, spoštovanje, šport, zabavo, nekaj kulture, zgodovine in spoznamo naše prelepo mesto, Domžale. Vse to nam je v prvi vrsti izjemno pomembno, da predamo na naslednje rodove.

Otroci pri nas spoznajo znanja, kot je na primer uporaba noža, sekire, žage, kladiva ... Vsak sam na primer uporablja 'nožiček' za izdelavo loka, puščice ali sulice. Seveda s prvim temeljitim naukom in nadzirano uporabo.

Lotimo se tudi tehnike, kako stvari izdelamo ali naredimo sami, kot na primer mojstrska dela, adrenalinski park. V letu 2020 spet obujamo počitnice Od kmetije do kmetije, kjer bomo čas preživljali v spoznavanju dobrin, ki nam jih pridelajo lokalni kmetje. Razpisujemo pa tudi plavalne tečaje na bazenu, obarvane s kockami, športom in robotiko.

Letošnje leto bomo locirani na lokaciji društva, skakalnici, arboretumu ter Zavodu za šport in rekreacijo Domžale. Naše migracije z lokacije na lokacijo pa bomo opravljali kar se da športno, peš, s skirojem, kolesom ali rolerji. Tako so naše počitnice res izjemne.

Šli bomo tudi v gore. Šija bo naša lokacija in tam bomo preživeli pet dni v objemu gora, druženju ter izjemnih večerih zabave in raziskovanja.

Več o programih si lahko ogledate na naši spletni strani sadmavrica.si ali pokličete na 031 314 870. Zdaj je čas, ko ponudimo vsem, ki opravite predprijavo, 10 odstotkov popusta. Počitnice potekajo vsak dan od 7. do 16. ure v Domžalah.

Se vidimo v naravi.Privoščite si dan brez televizije in računalnika!

Predsednica društva
Mojca Grojzdek

Na mednarodnem turnirju Hit Open odličen nastop domžalskih mladincev

Od 24. do 30. januarja je v Novi Gorici potekal tradicionalni 25. mednarodni šahovski turnir HIT Open, ki je tudi letos privabil vrhunsko udeležbo.

ŠAH Na turnirju Hit Open je letos sodelovalo je 161 igralcev iz 14 držav, med katerimi je bilo 12 z nazivom velemojstra. Na glavnem A turnirju je že četrtič slavil izkušeni hrvaški velemojster Zdenko Kožul, ki je s sedmimi točkami iz devetih partij za pol točke prehitel Jadranka Plenčo z Reke ter ukrajinskega velemojstra Volodimirja Vetoška. Na turnirju so igrali štirje člani Šahovskega društva Domžale. Odlično sta se odrezala Rudi Olenik Čampa in Jerneja Grošelj, ki sta se turnirja udeležila v sklopu priprav na državno mladinsko prvenstvo. Rudi je na močnem A turnirju osvojil pet točk in krepko izboljšal svoj rating, z nastopom pa si je prislužil tudi drugo nagrado za igralce z ratingom pod 2000. Na B turnirju je Jerneja Grošelj s sedmim mestom presegla vsa pričakovanja in osvojila nagrado za najboljšo žensko igralko. Na turnirju sta sodelovala še Jure Plaskan, ki je opravljal tudi vlogo spremljevalca in mentorja, ter veteran Mirko Čokan.

Jure Plaskan

Marjan Bolhar v Športni spominski knjigi

Marjan Bolhar *je vrhunski slovenski športnik.*

Marjan Bolhar je vrhunski slovenski športnik, ki na področju kickboxinga nima konkurence, hkrati pa je poznan tudi kot ambasador športa in dolgoletni uspešen predsednik Kluba borilnih veščin Domžale, je bil pa tudi naj športnik naše občine. Ljubezen do športa, trdo delo in predanost so ga pripeljali med najboljše svetovne športnike, postal je velik vzornik mladih, ki ga poznajo tudi kot odličnega organizatorja in trenerja, čemur se bo posvetil zdaj, ko je končal svojo tekmovalno športno pot.

S svojim pozitivnim odnosom do športa si je priboril tudi mesto v knjigi Športna spominska knjiga, ki jo je Športna unija Slovenije izdala pred kratkim. V prikupni knjižici s številnimi ilustracijami in fotografijami najbolj poznanih naših športnikov iz posameznega športa najdemo tudi kratek opis posameznega športa, panoge v njegovem okviru, včasih tudi delček zgodovine, ki je sicer našla mesto v uvodu omenjene knjige. Na straneh, ki so namenjene borilnim športom, v kratkem besedilu in fotografiji najdemo tudi našega Marjana Bolharja, pod katerega fotografijo v Športni spominski knjigi piše: Borilnih panog in njihovih športnih zvez je zelo veliko. Poklicni gasilec Marjan Bolhar je dvakratni državni prvak v boksu in dvanajstkratni v kickboxu, kjer je tudi zmagovalec evropskih in svetovnih pokalov ter balkanski prvak.

Športna spominska knjiga, ki jo je Športna unija Slovenije izdala v okviru projekta Veter v laseh, ki ga spremljamo tudi v naši občini, ima ob posameznem športu tudi prostor, v katerega lastnik knjige lahko vpiše svoje misli ali se preizkusi v posameznem športu.

Vera Vojska

NAPAKA JE, DA SE OTROCI KMALU USMERIJO V DOLOČEN ŠPORT

DANILO EMBERŠIČ, TRENER ZA METE V ATLETSKEM KLUBU DOMŽALE

Mariborčan, pa Ljubljančan, nato Domžalčan, Trzinec in zdaj Kamničan, ki svoje bogato športno znanje na mlade že več kot 15 let prenaša prav v Domžalah.

Domen Jarc
Foto: osebni arhiv

Oče treh otrok, profesor športne vzgoje na Gimnaziji Šiška, trener za mete v Atletskem klubu Domžale, ki je aktivno vpet tudi v treninge kondicije ter koordinacije pionirske in mladinske selekcije Nogometnega kluba Domžale. Nekdanji mladinski jugoslovanski in balkanski prvak v metu kopja, čigar sin, ki ga trenira, je letos marca izboljšal tudi državni rekord za mlajše mladince v metu kladiva. V atletski disciplini, ki je bila Slovencem zaradi uspehov Primoža Kozmusa še posebno blizu. In tudi z nekdanjim olimpijskim in svetovnim prvakom sodeluje pri atletskem razvoju svojega sina Jana. Naveza očeta in sina deluje, vse je zastavljeno tako, da se lahko spiše odlična zgodba o uspehu. Kdor se je prek Športnega parka Domžale odpravil na sprehod za Kamniško Bistrico, ga je zagotovo že videl na atletskem metališču ob teniški dvorani.

Danilo Emberšič s sinom Janom ob tabli, ki kaže državni rekord.

Koronavirus nas je prikoval na drugačen način dela, drug ritem življenja. Kako se kot trener in profesor športne vzgoje spopadate s tem?

Kar naenkrat se je vse spremenilo. Delo v šoli se je spremenilo na delo od doma, delo trenerja pa opravljam samo s svojimi otroki, saj so ostali atleti iz drugih občin. Treninge moči in splošne kondicije opravimo kar v domači garaži, mete trenutno izvajamo na bližnjem travniku v omejenem obsegu. Zaenkrat v karanteni delamo prilagojeno, poudarek je na kondicijski pripravljenosti. Ne bo pa takšnega monotonega sistema dela možno vleči v nedogled. A za vse športnike je pomembno, da ostanejo v pogonu in s tem ne izgubijo tonusa, ki so ga pridobili s treningom.

Tako rekoč z atletiko 'z roko v roki' korakata skupaj že več kot 35 let.

Atletiki sem se pridružil v sedmem razredu osnovne šole, premočan za tek in prepočasen za šprint sem pristal pri metu kopja, ki je bil takrat v Atletskem klubu Maribor zelo dobro razvit. Naslednje leto sem celo zmagal na osnovnošolskem tekmovanju v hitri hoji, a ostal pri metu kopja. Resnim treningom so sledili uspehi, leta 1989 sem bil tako tudi udeleženec evropskega mladinskega prvenstva v Varaždinu, kjer sem na odprtju tekmovanja ponosno nosil državno zastavo. Zaradi študija je sledila selitev v Ljubljano, kjer nisem več napredoval v metu kopja, saj sem že v največji meri izkoristil svoj potencial, ki sem ga imel kot atlet. Nato sem v zadnjem letniku izobraževanja na Fakulteti za šport prevzel skupino atletov iz kluba ŽAK v Ljubljani s strani trenerja Marjana Černeta, dokaj hitro pa so mi ponudili tudi delo z bodočimi metalci. Zdaj že kar nekaj let z veseljem vztrajam v Atletskem klubu Domžale in sodelujem pri njegovem razvoju. Atletiki pa enostavno ostajam zvest zaradi rezultatov mojih varovancev, ki so gonilo in motivacija za moje delo.

Delo trenerja za mete v Domžalah ste resno prevzeli leta 2004. Začeli ste sestavljati tako rekoč zgodbo 'iz nič', ki pa je kmalu obrodila sadove.

V Domžalah sem srečal Tomaža Jarca, ki mi je ponudil delo atletskega trenerja. Da bi bil trener za splošno atletiko, me takrat ni zanimalo, imel pa sem željo, da bi oživil mete v Domžalah. Takratno stanje za razvoj metov ni omogočalo sistematičnega dela. Edino, kar smo lahko metali, je bilo kopje, pa še to velikokrat ni bilo možno, saj je bilo nogometno igrišče premokro, pognojeno ali zasneženo. Imeli smo še metališče za kroglo. Počasi smo si zagotovili prostor za fitnes, opremo, leta 2008 pa tudi novo metališče ob teniški dvorani, za kar gre vsa zahvala Zavodu za šport in rekreacijo Domžale ter takratnemu direktorju Janezu Zupančiču. Svoje pridobljeno znanje in izkušnje sem z leti lahko prenašal na mnoge atlete, ki so se iz splošne atletike usmerili v mete. Še vedno se učim in širim svoje atletsko znanje, zdaj bolj kot kadarkoli, saj je eden od mojih varovancev tudi moj sin Jan. V zelo veliko pomoč so tudi drugi atletski trenerji in ostali aktivni člani, predvsem Jože Pirnat, ki pomagajo, da lahko pokrivamo več metalskih disciplin istočasno.

Zahvala za odlične pogoje treningov gre, kot ste dejali, takratnemu vodstvu Zavoda za šport, ki je omogočilo izgradnjo 'metalskega' centra v Domžalah. A večkrat ste poudarili, kako neverjetno je, da klub s 40-letno tradicijo in takšnimi uspehi nima svojih garderob.

Vse se začne s pogoji dela. Zavod za šport je naredil velike korake v pravo smer za razvoj atletike v Domžalah. A Domžale imajo izjemno veliko športov ter premalo otrok, da bi bili vsi zadovoljni. Da bi imeli na primer v atletiki vsaj približno zastopane vse atletske discipline. Tu so teki na kratke in dolge proge, skoki, meti. Če bi želeli pridobiti v atletiko več otrok, bi morali še dodatno izboljšati pogoje za vadbo, zato Domžale nujno potrebujejo večnamensko dvorano ob atletskem stadionu, ne pa, da se pozimi najuspešnejši atleti vozijo v Ljubljano ali Novo mesto, kjer sta na razpolago atletski dvorani. Dvorana v Domžalah pa bi omogočila dobre pogoje za vadbo ne samo atletom, pač pa tudi nogometašem in ostalim uporabnikom. Zdaj pozimi vsi treniramo v hladnih, deževnih ali snežnih pogojih. Kako se ogreti, narediti vaje za gibljivost ob takšnih pogojih in se obenem ne poškodovati, je že prava umetnost. Res, ob manjkajoči dvorani vidim enega večjih problemov, zakaj atletika v Domžalah ni bolj razvita, tudi v pomanjkanju garderob. Če starši še nekako pripeljejo otroke na trening, se ti pred in po treningu nimajo možnosti nikjer preobleči, kaj šele stuširati. Na tak način v atletskem pogonu še lahko zadržimo mlajše atlete, nikakor pa ne članov.

Atletika, gimnastika in plavanje kot športi, ki najbolj razvijajo osnovno motoriko, izgubljajo svoj pomen. Vsi si želijo uspeti zelo hitro, po možnosti s čim manj truda. To je slabo za razvoj športnikovega potenciala.

Kljub vsemu se lahko pohvalite s številnimi uspehi svojih varovancev v mladinskih kategorijah, kjer so se atleti izkazali tudi na mednarodnem nivoju. Manca Avbelj je še vedno aktualna državna rekorderka v suvanju krogle za mlajše mladinke ter šolska državna rekorderka. Skupaj z Gabrijelo Kumek (met kladiva) sta bili udeleženki mladinskih svetovnih in evropskih prvenstev. Gregor Šnajder (suvanje kroge) se lahko pohvali s prestižno zmago na reprezentančni tekmi, mednarodno uspešen je bil tudi Anže Trapečar v metu kopja ...

Vsi omenjeni so bili izjemni atleti, ki pa so žal (pre)hitro zaključili svojo pot že kot mladinci. Takšna je slovenska atletska realnost, ko seveda na vrsto pridejo študij oziroma izobrazba, zaposlitev, na žalost tudi poškodbe. In takrat je težko izbrati atletiko, ker ni pogojev za eksistenco.

A za prej naštetimi je prišel nov val mladih, zelo uspešnih metalcev, ki se šele razvijajo. Jan Emberšič, Janina Drolc, Alenka Pirnat in Tia Emberšič so uspešni v metu kladiva, Žala Planinšek v suvanju krogle in metu kopja ter Matic Križnan v suvanju krogle. Vsi navedeni so nosilci kolajn v svojih starostnih kategorijah, pionirski in mladinski reprezentanti. Med njimi najbolj izstopa Jan, ki se je lani uvrstil v finale Olimpijskega festivala evropske mladine v Bakuju in je na prvem letošnjem tekmovanju izboljšal državni rekord v metu pet kilogramov težkega kladiva, ki znaša 70,04 metra.

Sodelujete tudi z Nogometnim klubom Domžale kot trener za kondicijo in koordinacijo pri mlajših selekcijah.

S prihodom v Atletski klub Domžale sem seveda navezal stike tudi z nogometnimi tenerji. Ker delam na gimnaziji, kjer imamo nogometne oddelke, sem se z nogometnimi oddelki udeleževal nogometnih priprav in tam sem začel sodelovati z Miho Kebetom, ki je v Domžalah v veliki meri pomagal postaviti mladinski nogometni center, kot ga poznamo danes. Na pripravah sem največkrat delal s poškodovanimi in jim pomagal, da so se lahko čim prej vrnili v igro. Ob tem sem želel razviti sistem, ki bi preventivno zmanjšal možnosti za poškodbe pri nogometaših in tako sem začel tesneje sodelovati s klubom leta 2007. Začeli smo z mladinci in kadeti, hitro dodali še kategoriji U14 in U15. Danes ima NK Domžale enega najboljših, če ne kar najboljši sistem dela, podprt z razvojem koordinacije in motorike v Sloveniji, od najmlajših selekcij dalje. Vse nogometaše testiramo in preverjamo njihov motorični napredek, ker je koordinacijski in kondicijski razvoj motorike športnika zelo pomemben za vsako športno panogo.

So mladi dovolj motorično razviti? Opažate razlike s preteklimi leti? Zdaj ko je govora o tem, da so otroci preveč na telefonih in računalnikih in premalo na prostem. Igro zunaj so nadomestile igrice na elektronskih napravah. Se to opazi?

Glede na vse omejitve dela v šoli, kjer je vse večji poudarek na varnosti pri vadbi, smo lahko morda celo zadovoljni s stanjem, ki ga imamo. Gimnastika je praktično zbrisana iz učnih načrtov, učitelji si določenih stvari ne upajo početi s šolarji. So pa metode treninga v zadnjih letih napredovale do te mere, da se da veliko narediti tudi s pomočjo aplikacij, ki omogočajo vadbo. Vse je odvisno od želje in motivacije. Vidi se, da je otrok manj, posledično je manjša selekcija, otroci imajo vsako leto možnosti izbirati med vse številčnejšimi oblikami vadbe. Včasih se mi zdi, da bi bilo morda najbolje, da bi vsak treniral svoj šport in bi bili vsi prvaki. A Slovenci smo specifičen narod. Ne glede na to, da nas je relativno malo, smo športno zelo uspešna država, zato očitno nekaj že delamo prav.

Kaj pa obnašanje otrok? In pa staršev? Se srečujete s preveč ambicioznimi starši, kaj jim svetujete?

Večina staršev je normalnih. So tudi ambiciozni, odvisno od športa. A ni veliko športov, kjer bi se dalo od tega živeti. Zato se mi zdi bolj pomembno, da gre otrok z veseljem na trening, da uživa in da ni obremenjen ne z rezultati ali s starši. Včasih so talente usmerjali v določene športe po nekajletnem razvoju, zdaj to ni več mogoče, ker so vsi otroci že usmerjeni v določen šport zelo zgodaj, pri šestih in sedmih letih na začetku šolanja. Atletika, gimnastika in plavanje kot športi, ki najbolj razvijajo osnovno motoriko, izgubljajo svoj pomen. Vsi si želijo uspeti zelo hitro, po možnosti s čim manj truda. To je slabo za razvoj športnikovega potenciala.

Tudi sami ste oče treh otrok. Jan, Tia in Samo korakajo po športni poti. Jan je letos že izboljšal državni rekord v metu kladiva med mlajšimi mladinci, Tia, lani pionirska državna prvakinja v metu kladiva, je bila pred tem izjemno uspešna gimnastičarka. Tudi najmlajši Samo trenira gimnastiko. Imate načrtovano, kako bo potekala njihova športna pot?

Jan je bil dolgo časa v senci mlajše sestre, ki je bila zelo uspešna gimnastičarka. Tia je trenirala gimnastiko od šestega leta starosti. Na svoji koži je občutila, kaj pomeni trenirati 24 ur tedensko. Bila je državna kadetska prvakinja a žal ji je poškodba kolena preprečila, da bi nadaljevala gimanstično pot. Trenutno občasno trenira met kladiva, vendar to niti približno na takšnem nivoju, kot je trenirala gimnastiko. Res pa je, da je z gimnastiko pridobila vrhunsko motoriko, ki ji je lahko zelo v pomoč pri atletiki. Jan je kolebal med streljanjem z zračno puško in metom kladiva. Na OŠ Trzin je bil v ekipi, ki je izboljšala državni ekipni rekord v streljanju z zračno puško za mlajše dečke (6. do 7. razred). V devetem razredu je celo osvojil naslov državnega prvaka in nasteljal 185 od 200 možnih krogov. Če je za to potreboval koncentracijo, potem je to zdaj lastnost, ki mu pri metu kladiva izjemo pomaga, saj je najboljše rezultate vedno vrgel na najpomembnejših tekmah. Trenutno je zelo dobro začrtana pot za njegov napredek, medtem ko Tia še ne ve, ali bi trenirala resno ali ne. Samo je star 11 let, in zanj sem zadovoljen, če uživa pri tem, kar počne. Ali je to gimnastika, tek ali met kopja.

Kako težko je biti hkrati starš in trener? Se doma pogovarjate o športu ali je takrat čas za druge teme?

V mojem primeru je to velika prednost. Z Janom veliko analizirava vse najboljše 'kladivaše' in primerjava njegovo tehniko z ostalimi in tako se zraven učim tudi jaz. Ob vseh ostalih dejavnostih se vedno najde čas med vikendi ali počitnicami, ki ga radi preživljamo v naravi ali na potovanjih.

Sodelujete tudi z našim najuspešnejšim atletom vseh časov Primožem Kozmusom. Olimpijski in svetovni prvak tako opazuje tudi razvoj vašega sina Jana. Kakšno je to sodelovanje?

Sodelovanje z Primožem je zelo dobro. Začelo se je predlani, ko je Primož povabil Jana na svoj metalski kamp. Na srečno ni problem dobiti informacije. Veliko nam je pomagal Vladimir Kevo, Primožev trener, ki pozna pot do olimpijskega zlata. Informacije, ki nam jih posredujejo Vladimir, Primož ali v zadnjem času trenutno najboljši metalec kladiva Nejc Pleško, je treba primerno prenesti v Janovo tehniko. Jan to tehniko zelo dobro razume, sprejema informacije in postopno ustvarja svoj tehnični model, ki bo ustrezal njegovim karakteristikam.

Pred kratkim ste se srečali tudi z Abrahamom. Najprej seveda vse čestitke. Kakšne so vaše želje ob takšnem okroglem jubileju?

Želim si samo zdravja, vse ostalo bo prišlo zraven. ❐

Je čas, ki da,
je čas, ki vzame,
je čas, ki celi rane.
In je čas, ki nikdar ne mine,
ko zasanjaš se v spomine.

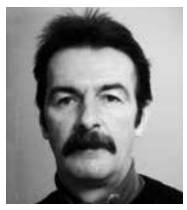

ZAHVALA

Pred prihodom njegove 63. pomladi je sklenil življenjsko pot

Milan Prelovšek
iz Podrečja

Čas epidemije nam je narekoval, da smo se dne 20. 3. 2020 od njega poslovili v ožjem družinskem krogu.
Vsem, ki ste nam v teh dneh namenili besedo tolažbe ali izrekli sožalje ter za vse vaše darove, iskrena hvala. Iskrena hvala gospodu župniku Juretu Ferležu za lepo opravljen pogrebni obred in prelepe besede ob slovesu. Zahvala tudi Pogrebni službi Vrbančič in trobentaču.

Za vedno boš ostal v naših srcih.

Vsi njegovi

Ko se zgodil je poslednji tvoj dan,
vem, bil je poln uresničenih sanj.
Vem, da si rekla, bog hvala za vse,
moje življenje zdaj izpolnjeno je.

ZAHVALA

V 49. letu je svojo prekratko
življenjsko pot sklenila naša draga

Vilma Hrovat
iz Doba pri Domžalah

Iskreno se zahvaljujemo vsem za izrečena sožalja.
Posebno bi se radi zahvalili gospodu župniku Juretu Ferležu za obiske na domu in čuten obred slovesa. Iskrena hvala tudi gospodu župniku Slavku Judežu za somaševanje. Hvala sodelavkam iz uprave Vrtca Domžale za vso podporo in razumevanje v času bolezni, hvala tudi ravnateljici Jani Julijani Pirman za iskren in lep govor. Hvala Ajdi Lalić za recital ter Kvatropircem in Luki Sešku za čudovito petje. Prisrčna zahvala tudi praporščakoma PGD Dob in PGD Loka pri Mengšu.
Najlepša hvala osebni zdravnici dr. Gabrijeli Kovač Mohar ter zdravnicama onkološkega inštituta dr. Janji Ocvirk in dr. Mirjani Pavlovi Bojadžiski za trud in zavzetost v procesu zdravljenja.
Hvala pranoterapevtu Tomislavu Brumcu za pomoč pri njenem boju z boleznijo. Hvala Mojci Šraj in gospe Alenki za pomoč in angažiranost. Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje, sveče in darove za maše.

Njeni najbližji

Glej, zemlja si je vzela, kar je njeno.
A kar ni njeno, nam ne more vzeti.
In to, kar je neskončno dragoceno,
je večno in nikdar ne more umreti.
(Svetlana Makarovič)

ZAHVALA

Dne 25. 3. 2020 je v 79. letu starosti sklenil svojo življenjsko pot naš dragi očka in dedi

Franc Zupančič
iz Domžal

Hvala vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje. Zahvala tudi njegovemu osebnemu zdravniku dr. Tomažu Mušiču, med. sestri Ireni in patronažni službi Domžale.
Hvala vsem, ki se ga boste spominjali in postali ob njegovem grobu.
Dedi, še enkrat ti hvala za vse, kar si skozi vsa ta leta naredil za nas.

Tvoji: hči Andreja, sin Boštjan z ženo Karmen ter vnuki Tilen, Anja in Matevž

Pomlad bo na naš vrt prišla
in čakala, da prideš ti.
In sedla bo na rožna tla
in jokala, ker te ni.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 62. letu sklenila naša draga žena, mami, babica in teta

Lucija Sršen
rojena Žibert iz Domžal

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem za izrečena sožalja, sveče, darovane svete maše, rože in ostalo pomoč. Še posebej se zahvaljujemo g. župniku in sodelavkam iz Mercatoja za poslovilni govor ter gasilcem PGD Stob - Depala vas in Pogrebni službi Vrbančič za spremstvo na njeni zadnji poti.
Hvala vsem, ki se je spominjate in jo ohranjate v lepem spominu.

Žalujoči: mož Brane, sinova Uroš in Aleš z družinama ter ostalo sorodstvo

Ko tvoje zaželimo si bližine,
gremo tja, v mirni kraj tišine.
Tam srce se tiho zjoče,
saj verjeti noče, da te več
med nami ni.

ZAHVALA

Svojo življenjsko pot je v 60. letu sklenila
naša draga

Tatjana Molk
rojena Marko, z Vira

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom.
Hvala za izrečena sožalja, podarjeno cvetje, sveče in darove za svete maše.
Najlepša hvala g. župniku Aleksandru Ureku za lepo opravljen pogreb in tople poslovilne besede.
Zahvaljujemo se Pogrebni službi Vrbančič za organizacijo pogreba.
Hvala vsem, ki ste nam v teh težkih dneh kakorkoli pomagali, in vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Samo to še opravim,
samo to še postorim,
potem se spočijem
in umirim. (Tone Kuntner)

ZAHVALA

8. februarja 2020 je v 87. letu k dobremu Bogu odšla
naša mami, sestra, stara mama, prababica in teta

Alojzija Cerar
rojena Zorman
s Homca

Zahvaljujemo se vsem vam, ki ste jo tako številno pospremili na zadnjo zemeljsko pot: sorodnikom in sosedom, sodelavkam in prijateljem, vsem pevcem, obema duhovnikoma, g. G. Mauku in bratrancu g. J. Cerarju, ter bogoslovcu J. P. Šuštarju – vsem Boglonaj za cvetje, sveče, darove za maše in v dober namen. Hvala tudi negovalnemu osebju in prijateljem iz DSO Ribnica za vsa prijazna druženja in skrbno nego.
Hvala za vsako dobro misel, vsak spomin, za stiske rok in čuteč pogled vsem.

Hči Olga in sin Branko z družinama

Vse na svetu mine,
vse se spremeni,
le spomin na tebe
ostaja in živi!

V SPOMIN

Minilo je že deseto žalostno leto,
odkar nas je zapustila in odšla v večnost naša draga

Maja Birk Klopčič
iz Vrbe

Hvala vsem, ki z lepo mislijo postojite ob njenem grobu, prižigate svečke v njen spomin in ji želite večni mir.

Vsi njeni najdražji

Vidim tvoj obraz,
slišim tvoj glas,
še korak mi je znan,
ko sprašujem zaman,
zakaj te več ni.

ZAHVALA

V 70. letu nas je nepričakovano zapustil
naš dragi oče, mož in dedek

Jernej Lavrinc
iz Ihana

Iskreno se zahvaljujemo vsem za besede in dejanja podpore, ter vsem, ki ste ga z mislimi in molitvijo pospremili k večnemu počitku. Zahvaljujemo se tudi g. župniku za opravljeni obred in nagovor ter Pogrebni službi Vrbančič.
Vsi njegovi

Pomlad bo na naš vrt prišla
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla
in jokala, ker te ni.
(Simon Gregorčič)

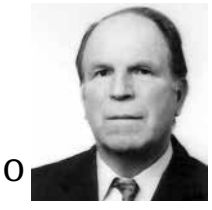

V SLOVO IN ZAHVALO

Dne 25. marca 2020 smo na zadnjo pot pospremili našega dragega moža, očeta in starega očeta

Ivana Ložarja
iz Domžal

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za podarjeno cvetje in sveče. Hvala tudi dr. Pogačarjevi in patronažni sestri gospe Mojci za pomoč ob težki bolezni.
Vsi njegovi

Z bolečino v srcu sporočamo, da nas je
zapustil naš dragi mož, oče in dedi

Smail Bajramlić
25. 5. 1954–2. 4. 2020

Veseli s teboj smo živeli,
žalostni, ker te več ni ...
Ostali so živi spomini.
Z nami potuješ vse dni ...

Vsi njegovi

Veseli s teboj smo živeli,
žalostni, ker te več med nami ni,
ostali živi so spomini,
z nami potuješ vse dni tudi ti.

Svojo življenjsko pot je v 100. letu starosti
sklenil moj dragi mož, oče in stari oče

prof. dr. medicine Peter H. Weil
iz Preserij pri Radomljah

Portorož, 13. april 2020

Pogreb bo v New Yorku v ZDA.

Žalujoči: žena Anka, Damjan in Martin z družinama, hčerki Katy in Susi z družinama v ZDA ter Ivan Nastran z družino

Solza, žalost, bolečina
te zbudila ni,
a ostala je tišina,
ki močno boli. (T. Pavček)

ZAHVALA

V 89. letu nas je za vedno zapustil dragi
mož, brat in stric

Ivan - Zlato Banko

Iskrena hvala vsem nečakom, osebju Zdravstvenega doma Domžale, Lovski družini Domžale in g. župniku Klemenu za lep pogrebni obred. Hvala vsem za izrečena sožalja in tolažbo ob težkih trenutkih.
Žena Vera in ostalo sorodstvo

OBJAVE

Vsi bomo enkrat zaspali,
v miru počivali vsi,
delo za vselej končali,
v hišo Očetovo šli.

ZAHVALA

V 101. letu je svojo življenjsko pot sklenila

Rozalija Kopač

roj. Grčar
iz Dragomlja

Ob slovesu drage mame, babice in prababice se lepo zahvaljujemo skrbnikom v Domu starejših občanov Karantanska 5 v Domžalah za dolgoletno skrb in nego. Hvala sorodnikom in prijateljem, ki ste jo pospremili k večnemu počitku. Za lepo opravljen obred se zahvaljujemo gospodu župniku Marku Jeromlu, Pogrebni službi Vrbančič in posebno kvartetu Krt.
Hvala za podarjeno cvetje, izraženo sočutje in donacije za obnovo šentjakobske cerkve.

Žalujoči otroci, vnuki in pravnuki

Ni konec, ko pride Tvoj
zemeljski konec.
Le vsakodnevno orodje pospraviš
in se odpraviš k počitku.
Po isti poti, koder odhajaš,
nevidno prihajaš nazaj ...
In Tvoja prisotnost je bolj
prisotna kot kdajkoli prej:
na vseh poteh, v vseh rasteh
od korenin do vej. (Tone Kuntner)

Nepričakovano nas je v 81. letu starosti zapustil naš dragi mož, ati, dedek, pradedek, brat in stric

Pavel Kunavar

Komarjev Pavle iz Zaboršta pri Domžalah

Hvaležni smo vsem, ki ste ga poznali, ga v času njegovega življenja spoštovali in imeli radi. Skupaj z nami ga ohranjajte v lepem spominu.

Vsi njegovi

Ni te na dvorišču, ni te v hiši,
tvojega glasu se več ne sliši.
Tvoje sledi ostale so povsod,
od dela tvojih pridnih rok,
zato ne bomo te pozabili,
za vedno te v srcu bomo ohranili.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dobrega moža, očija, dedija, svaka, zeta in strica

Marjana Kvasa st.

Iskrena hvala dr. Olgi Ložar, sestri Martini Lazar, paliativni oskrbi dr. Lapuh, vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, Alenki in Luki za obiske in podporo, g. župniku Juretu Ferležu za obisk in pogrebni obred ter trobentaču. Hvala moji dobri prijateljici med. sestri Marti Plahuta za vso pomoč in psihično podporo.
Hvala za izrečena sožalja, darovano cvetje, sveče in svete maše.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Nepričakovano nas je v 75. letu zapustila naša draga

Rozalija Sešek

rojena Cerar

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za izrečena sožalja, sveče in rože ter gospodu župniku za opravljen obred.

Vsi njeni

Ti ne veš,
kako pogrešamo te mi.
Spočij si trudne zdaj oči,
za vse še enkrat hvala ti

ZAHVALA

V 56. letu nas je mnogo prezgodaj zapustil naš oči, dedek, brat in stric

Franci Presekar

iz Zaloga pod Sveto Trojico

Zahvaljujemo se sorodnikom, prijateljem in sosedom za vsa izrečena sožalja, cvetje, sveče in vso drugačno pomoč. Hvala župniku Juretu Ferlež in Pogrebni službi Vrbančič za lep pogrebni obred, hvala tudi gospodu Vinku Kepcu za prelep govor. Hvala tudi zavodu Cirius Kamnik, gasilcem PGD Studenec in Zdravstvenemu domu Domžale. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala.

Vsi njegovi

SPREJEM ZAHVAL

Glede na trenutno stanje koronavirusa v Sloveniji zahvale in v spomin sprejemamo na e-naslovu slamnik@kd-domzale.si. in pisno (priložite tudi fotografijo in vam jo z računom vrnemo) v nabiralnik pri vhodu z zadnje strani Kulturnega doma Franca Bernika Domžale. Prosimo, dopišite vašo telelefonsko številko za komunikacijo.

V SPOMIN

Marjan Vodnik

(25. 3. 1938–26. 3. 2020)

Dan po svojem 82. rojstnem dnevu je zastalo srce našemu prijatelju, sosedu, sodelavcu in tovarišu Marjanu Vodniku z Vodovodne ceste v Domžalah. Pridružil se je očetu Ignacu, mami Antoniji ter sestrama Milici in Mariji.

Njegovo življenjsko pot so v mladosti hudo zaznamovale težke družinske in osebne preizkušnje. Komaj triletni Marjan je bil 23. maja 1941 skupaj z očetom, mamo in sestro Milico izgnan od nemškega okupatorja iz Vodic nad Ljubljano v Smederevsko Palanko v Srbijo. Oče je bil šolski upravitelj, Nemci pa so v prvem valu ponemčevanja že konec maja 1941 udarili najprej po slovenskih izobražencih-učiteljih in duhovnikih. Vodnikova družina se je sicer 24. oktobra 1941 vrnila, toda ne nazaj v Vodice, temveč v Sneberje k očetovima bratoma, ki sta jamčila, da bosta preživljala tudi njihovo družino. Toda strica Lojze in Josip sta že zgodaj začela delati za Osvobodilno fronto in odšla v partizane, zato je očeta Ignaca italijanski okupator 1. julija 1942 aretiral in odpeljal v koncentracijsko taborišče Monigo v Italiji, od koder se je vrnil 28. februarja 1943. Mama Antonija je morala ta čas sama brez pomoči kogarkoli skrbeti za tri majhne otroke.

Marjan je še ne kot sedemletni začel jeseni 1944 obiskovati osnovno šolo v takratnem Devica Marija v Polju.

Vodnikova družina se je 9. maja 1945 vrnila v popolnoma izropano šolsko stanovanje v Vodicah, kjer so bili brez ene postelje, krožnika in obleke. Marjan ni nikoli pozabil, da je – čeprav učiteljev sin in pregnanec – moral pozimi hoditi v šolo v kratkih hlačah in maminih dolgih hlačnih nogavicah.

Oče Ignac je bil pozneje prestavljen v podružnično šolo na Rova pri Radomljah, potem pa je bil ustanovitelj šole s prilagojenim programom za otroke s posebnimi potrebami na Homcu.

Marjan se je potem izšolal za elektromehanika, delal v Iskri Avtomatiki v Ljubljani, ob delu končal tekstilno delovodsko šolo in nekaj let v Filcu v Mengšu delal kot nabavnik, dokler ni v začetku osemdesetih let prevzel vodenje strokovne službe domžalskih krajevnih skupnosti in tudi vseh drugih krajevnih skupnosti v občini Domžale. Sredi osemdesetih let je postal tudi član takratnega Izvršnega sveta Skupščine občine Domžale, odgovoren za zadeve krajevnih skupnosti.

Tako je Marjan zadnjih skoraj 40 let nenehno skrbel za razvoj Domžal in še posebej tudi za delo krajevne in občinske organizacije Zveze borcev, v katero je bil sprejet kot izgnanec že leta 1981. Delo Krajevne organizacije ZB za vrednote NOB Venclja Perka je vodil 11 let in sprejel 42 novih članov. Leta 2007 pa je bil razvit prapor KO ZB Venclja Perka. Zadnjih 25 let je potrpežljivo prenašal različne zdravstvene težave in bolezni. Njegovi najbližji in tudi sodelavci ter prijatelji smo ga občudovali, s kakšno voljo in brez tarnanja je preživel vsa ta leta, vedno dobre volje in pripravljen prisluhniti vsakemu. Ostal je pokončen, eden tistih, ki se za nobeno ceno ni bil pripravljen odreči svojih vrednot in prepričanj. Žena Majda, sin Robi in hčerka Saša z vnukinjo Sonjo in vnukom Christianom so bili njegova največja opora in veselje do zadnjega. Tak ostaja tudi v našem spominu.

Franci Gerbec

V SPOMIN

Ivan Ložar

(1925–2020)

V Domžalah je v nesrečnem marcu, ko nas je zajela tema strašljive bolezni, ugasnilo življenje morda zadnje domžalske borčevske legende Ivana Ložarja. Pokončen, pravičen in do konca delaven je bil v svojem dolgem, nekaj dni manj kot 95 let dolgem življenju. Kot freska je bilo to Ivanovo življenje. Začenjalo se je v hribu nad Savo, v vasi Vinje: v kmečkem delu seveda, ki ga je najprej oblikovalo kot človeka: najprej v videnju, da je delo eno in edino, ki je lahko za vsakogar temelj vsega. Temu temelju je sledil do konca.

Skoraj še otrok je bil, ko je kot 16-leten uvidel, da v dilemi služiti Nemcu, oblečen v njegovo uniformo, ali pa se boriti za svoj narod, ni dileme. Storil je nekaj nenavadnega! Na savskem mostu se je slekel in ob čevljih in obleki pustil poslovilno pismo s sporočilom, da se raje ubije, kot pa da gre služit okupatorju.

To z obleko na mostu je storil zato, da je obvaroval starše pred maščevanjem Nemcev. A odšel je prav tja, kamor je s svojim dejanjem želel dokazati, da ne bo šel: v partizane. Dolgo, trnjevo, naporno je bilo prebijanje na poti k svobodi. Kot ponosni partizan jo je dosegel, a ostal neomajen v svojih načelih: nikomur se ne prodam!

Edina njegova maksima, ki jo je bolj kot karkoli uveljavljal po vojni vse do svoje smrti, je bilo delo. Zidal, gradil in ustvarjal je ves čas, saj je menil, da človek svoj smisel in obstajanje najbolj potrjuje samo z delom. Svoj čas je okraševal z zbiranjem vrednih, zanimivih in v smeti odlaganih predmetov slovenske kulturne dediščine, pisal je pesmi (izdal je dve pesniški zbirki), zbiral zanimive misli, modrovine in reke, sadil grmovnice in cvetje ter užival v vseh teh ustvarjalnostih. Kakšen človek! Kot poudarek vsega lepega, kar je po svoje nosil v sebi – je ustvaril nad Sv. Trojico: zgradil je leseno hiško. V do takrat divji naravi je, četudi je bil tedaj že prileten, iz gošče napravil raj iz rož, grmovnic, drugega cvetja in zelenja.

Ta njegov zemeljski raj je privabljal v občudovanje množice ljudi, ki so lahko na sprehodu opazovali Ivanovo delo in delo zveste, predane in zanj nezamenljive Eme.

Zdaj tega človeka, ki sem ga občudoval kot partizana, ki svojih partizanskih časov ni nikoli spravljal ali spravil v denar, ni več. Ob nedeljskih jutrih sem Emo in Ivana velikokrat obiskoval. Teh obiskov zdaj tudi ne bo več. Ugašam to navado, ampak nikoli ne bo ugasnil moj lepi prijateljski odnos do človeka, ki sem ga imel nadvse rad. Ponosen sem, da me je tak človek imel za prijatelja.

Počivaj v miru, Ivan, v zemlji, za katero si se boril in v ljubezni do nje in do njenih vrednot tudi odšel!

Matjaž Brojan

In memoriam

Franc Kotnik

(1942–2020)

V marcu je preminil šahist, organizator, šahovski mentor in sodnik ter dolgoletni predsednik Zasavske šahovske regije in Šahovskega kluba Rudar iz Trbovelj Franc Kotnik. Spadal je med prave šahovske prijatelje in skrbel za zgledne odnose med trboveljskimi in domžalskim šahisti. Posebej je prijateljeval z legendo domžalskega šaha Vidom Vavpetičem. Nič kolikokrat smo se srečevali na številnih tekmovanjih. Druženja so bila pogosta tudi v delavskem šahu, saj je Kotnik igral za Termoelektrarne Trbovlje, ki je nastopala tudi na delavski olimpijadi v Pulju na Hrvaškem. Tam so igrale zasedbe Papirnice Količevo, Stola iz Duplice, pa tudi RTV Ljubljana, v katerih so igrali šahisti Domžal – Vide Vavpetič, Vlado Ivačič, Marjan Karnar, Boris Bavčar, Zvone Kržišnik, Ivo Bajec in Jože Skok. Žal kar nekaj med njimi ni več med nami. Franci je za Trbovlje nastopal tudi na prvenstvih slovenskih mest v hitropoteznem šahu, leta 1970 ga je v dvorani komunalnega centra organiziralo Šahovsko društvo Domžale. Z ekipo DU Trbovlje vstopil je tudi v upokojenski šah. Zasedba DU Domžale ja redno vabljena na turnirje društev upokojencev v Zagorju ob Savi ob njihovem občinskem prazniku, kjer redno sodeluje tudi DU Trbovlje.

Junija 2017 je bilo domžalsko društvo vabljeno na moštveni turnir ob 70. letnici ŠK Rudar v Trbovljah, vabilo je osebno izročil Franci. Čeprav so ga v zadnjih letih pestile zdravstvene težave, je šahu ostal zvest vse do zadnjega, in pogumno nastopal na šahovskih tekmovanjih. Šahovska zveza Slovenije mu je v letu 2017 podelila srebrno priznanje za dolgoletno aktivno in uspešno delovanje na šahovskem področju. Ko je leta 2015 Vide Vavpetič prejel srebrno plaketo Šahovske zveze Slovenije za zasluge na šahovskem področju, se mu je Franci kot njegov veliki šahovski sopotnik pridružil na spominski fotografiji. Oba je povezovalo: ljubezen do šaha, športni duh in druženje med šahovskimi prijatelji, ki jih poraja kraljevska igra.

Jože Skok

V SPOMIN

Ivan Ložar

(25. 9. 1925–22. 3. 2020)

Zadnje dni marca smo se žal samo v mislih lahko poslovili od Ivana Ložarja iz Domžal. Doma je bil sicer na manjši kmetiji na Vinjah nad Ihanom.

Nemška okupacija 6. aprila 1941 je močno zaznamovala tudi Ivana, ki je dobil kot šestnajstletnik poziv za pomožno delovno službo Arbeitsdienst, čemur pa se je izognil z začetkom uka za mizarja. Že zgodaj se je na terenu vključil v delo za pomoč partizanom. Ker pa je bilo vedno več izdaj, se je odločil za odhod v partizane. V svoji knjigi Utrinki iz mojega življenja je opisal, kako je zavaroval svojo družino zaradi odhoda v partizane 14. februarja 1943, ko je pustil na mostu čez Savo pri Dolskem svojo obleko in uprizoril svojo smrt v savskih valovih. Mama ga je šla potem prijavit kot pogrešanega, saj je družini pustil tudi poslovilno pismo.

Vključil se je v Kamniško-zasavsko četo in 6. avgusta 1943 vstopil v Šlandrovo brigado ob njeni ustanovitvi na Šipku nad Blagovico. Bil je zelo iznajdljiv borec, neštetokrat je vodil patrulje in ob kapitulaciji Italije 9. septembra 1943 na Dolenjskem razoroževal italijanske vojake. Konec leta 1944 so začeli zbirati mlade močne fante, da bi jih poslali na šolanje za pilote in aviomehanike v takratno Sovjetsko zvezo. Ker rusko vojaško letalo ni uspelo pristati v Beli krajini, je Ivan skupaj z drugimi tovariši za božič 1944 odšel peš do Beograda. Tri tedne so se prebijali skozi Slavonijo in Vojvodino po hudem snegu in mrazu. Ivan se je potem usposobil za letalskega mehanika in ostal še po vojni do leta 1948 na vojaškem letališču v Rajlovcu pri Sarajevu do svoje demobilizacije.

Po vojni se je nekaj let težko preživljal s kopanjem gramoza v Kamniški Bistrici in Savi ter ga vozil s parom konj na železniške postaje v bližini, od koder so ga vozili za gradnjo avtoceste Ljubljana–Zagreb. Pozneje je nekaj let delal kot vodja ekonomije v Volčjem Potoku, potem pa dolga leta do upokojitve v mesni industriji Emona v Zalogu.

Ivan je ostal vseskozi človek trdnih prepričanj in zvest svojemu socialnemu poreklu. Težko se je prebijal skozi življenje, ker nikoli ni hotel prestopiti meje svojih življenjskih načel, tudi za ceno tega, da ni napredoval na kakšno boljše delovno mesto.

Rad je pisal pesmi in pred nekaj leti izdal zbirko Zapoznelo cvetje.

Ko smo ga konec lanskega leta obiskali na njegovem domu, nam je pokazal zbirko več kot 2000 življenjskih modrosti, ki jih je zbiral dolga desetletja, pa tudi sam oblikoval. Bil je moder človek in žilav mož, saj je trikrat prehodil slovensko planinsko transverzalo in dvainpetdesetkrat stal na vrhu Triglava, nazadnje z ženo Emo 13. junija 2002.

Ostal nam bo v spominu kot človek širokih obzorij, zaveden Slovenec in partizan.

Franci Gerbec

Domžalskemu slikarju

Andreju Janži

(1954–2019)

V SLOVO

Ne joči, ker se je končalo,
bodi vesel, da se je sploh zgodilo!

S poslikanimi papirji pod pazduho si pohajal po Domžalah, se nam nasmihal, prikimaval, popil kavico pri Florjanu na Kolodvorski. Zdel si se nam malce čudaški, umetnik pač, v resnici pa smo ti zavidali to tvojo prostodušnost, s svojo senzibilnostjo si nas znal začarati.

Spomnim se te iz leta 1961, v prvem vrtcu v Domžalah na Savski ulici, risbico najlepšega konja, ki si mi jo takrat narisal, hranim v spominu še danes. Hvala ti, Andi.

Pozneje, v najstniških letih, nismo čisto razumeli, zakaj si z Akademije za likovno umetnost zbežal v Francijo. Pariz, Provansa, o tem si sanjal vso mladost ... Pa vendar si se kmalu vrnil domov k svoji družini, skušal živeti po konvencijah, nekaj zaslužiti za vsakdanji kruh. A bil si boem, svoje svobode nisi hotel izgubiti niti pod prisilo grozljivih norm inštitucij, ki jih je družba izpostavila zoper tebe.

Morda si prav zato slikal konje – simbole svojega nezavednega, ki ti je spregovorilo skozi sanje, morda skozi podobe klovnov, ki so se norčevali iz bolečine in smrti, muze, ki so te sprejele in te ljubile takšnega, kot si v resnici. Kot si sanjal cigane, ki z vozovi odhajajo v noč, s kitarami, ki igrajo o hrepenenju, ki mu ni ne konca ne kraja.

Na tvoji zadnji razstavi lani aprila v galeriji Menačenkove domačije v Domžalah si bil srečen, s hčerjo in sinom, s prijatelji in premnogimi Domžalci, katerih domove krasijo tvoje zgodbe, tvoje slike.

Hvala ti, dragi Andrej, za toplo srce, za tvojo čisto in dragoceno otroško dušo in za vse darove, s katerimi si obogatil naša življenja.

V imenu prijateljev Marija Mojca Vilar
Domžale, 25. marec 2020

V SPOMIN

Jožica Polanc

(1950–2020)

Slovo je zmeraj boleče, še posebno če je dokončno in če se poslavljamo od dolgoletne nepogrešljive sodelavke in zveste prijateljice, znane po strokovnosti, srčnosti, pripravljeni vedno pomagati. Tako smo se pred kratkim poslovili od dolgoletne ravnateljice Osnovne šole Domžale mag. Jožice Polanc, univerzitetne diplomirane pedagoginje, s katero smo se na življenjski in delovni poti srečevali na številnih področjih, kjer je njeno delo pustilo neizbrisljive sledi na področju vzgoje in izobraževanja, tako na osnovnošolski kot na srednješolski stopnji, v občini in državi, ter na drugih področjih v lokalni skupnosti.

Naša občanka je postala v letu 1975 in ostala z družino med nami do svoje prezgodnje smrti – s srcem in ljubeznijo do občine ter nas. S strokovnim in prizadevnim delom je Osnovno šolo Domžale kot ravnateljica vodila od leta 1979 v smeri vedno kvalitetnejšega pouka in številnih spremljajočih aktivnosti, ki so bogatile dejavnost šole, učence, kolektiv, starše, sodelavce in lokalno skupnost. Posebno skrb je kot ravnateljica namenjala zaposlenim, njihovi osebni in strokovni rasti, odprtosti šole ter povezanosti s strokovnimi institucijami na vseh ravneh. Poudarjala je skrb za otroke s posebnimi potrebami, s čimer je šola prispevala k razvoju integracije in inkluzije otrok s posebnimi potrebami v slovenskem šolstvu. Poseben poudarek je bil dan tudi učencem, da so lahko dosegli nekaj več od povprečja, se udeleževali tekmovanj pri večini šolskih predmetov, šola pa je pripravljala tudi raziskovalne tabore iz naravoslovja in astronomije. Njena zasluga je tudi, da so bili učenci OŠ Domžale na športnih področjih med najuspešnejšimi šolami v državi in izven nje.

Veliko dela je s sodelavci opravila ob uvajanju devetletke, kjer se je izredno osebno angažirala in dosegla, da je šola začela z uvajanjem devetletke in postala mentorska šola v mreži šol pod okriljem Zavoda RS za šolstvo. Ves čas vodenja šole je bila ta odprta za sodelovanje z okoljem. V šolskih prostorih je gostovala Glasbena šola Domžale, številna kulturna in športna društva, v avli šole so bile številne kulturne prireditve, kjer je veliko organizacijskega dela opravila ravnateljica sama.

Mag. Jožica Polanc bo v zgodovini občine Domžale ostala zapisana tudi kot prizadevna organizatorica srednješolskega centra Domžale in v njenem sklopu ustanovitve Gimnazije Domžale.

Ob številni mednarodni dejavnosti šole, katere pobudnik in soorganizator je bila prav mag. Jožica Polanc, je treba izpostaviti sodelovanje Občine Domžale s Slovenskim društvom Slovenija v Švici. Z učitelji slovenskega jezika v Švici je dvakrat organizirala obisk otrok slovenskih staršev v Domžalah, kar celo desetletje so učenci OŠ Domžale nastopali skupaj z otroki slovenskega društva na srečanjih v Švici. Ministrstvo za šolstvo in šport pa ji je zaupalo organizacijo treh poletnih šol za otroke zdomcev in izseljencev v Sloveniji.

Mag. Jožica Polanc se je aktivno vključila v družbeno-politično delovanje občine, večkrat je bila članica Občinskega sveta Občine Domžale ter je aktivno – kot predsednica in članica delovala v vrsti odborov in komisij. V svetu KS Slavka Šlandra je v posameznih mandatih opravljala funkcijo predsednice oziroma podpredsednice sveta KS. V Univerzi za tretje življenjsko obdobje – društvu Lipa Domžale je sodelovala pri postavljanju temeljev društva, po upokojitvi pa je z bogatimi pedagoškimi izkušnjami pomembno vplivala na vsebino in oblike dela društva, pomagala pri načrtovanju in vodenju ekskurzij, kjer je veliko pomagala tudi Društvu upokojencev Domžale. Aktivna je bila tudi kot podpredsednica Združenja borcev za vrednote NOB Občine Domžale in podpredsednica Krajevne organizacije za vrednote NOB Slavka Šlandra.

Občina Domžale ji je v letu 2000 za delo na področju šolstva podelila srebrno plaketo. V letu 2010 pa je za življenjsko delo na področju vzgoje in izobraževanja prejela Žagarjevo nagrado – najvišjo državno nagrado.

Ko umreš, se ne vrneš. Ostaneš pa! Večno živ v hvaležnem spominu vseh, ki nam je bilo dano, da smo bili, spoštovana dolgoletna ravnateljica, sodelavka in prijateljica mag. Jožica Polanc, kadarkoli z vami na vaši življenjski in delovni poti. Za vse, iskrena hvala v imenu vseh generacij Osnovne šole Domžale.

Domačim izrekamo iskreno sožalje.

V imenu sodelavcev in prijateljev
Uroš Govc, ravnatelj Osnovne šole Domžale

MALI OGLASI

Bistro Kiwi, Depala vas nudi prostor za zaključene družbe. Možen najem samega prostora. **t: 040 872 078**

Nudimo vam razrez cistern za kurilno olje. **t: 040 872 078**

Brezplačen odvoz vseh kovinskih predmetov, pralnih strojev, odslužene koles, plinskih jeklenk in akumulatorjev. **t: 040 780 078**

Glede na trenutno stanje koronavirusa v Sloveniji male oglase sprejemamo na e-naslov slamnik@kd-domzale.si. in pisno v nabiralnik pri vhodu z zadnje strani Kulturnega doma Franca Bernika Domžale. Prosimo, dopišite vašo telelefonsko številko za komunikacijo.

SIMAX
Domžale Masljeva 11, 1230 Domžale **tel. 01 724 16 56**
Kamnik Ljubljanska c. 21A (Duplica) **tel. 01 831 17 96**
PRENOVLJENA SPLETNA TRGOVINA: www.simax-slo.com
AVTODELI - AVTOMEHANIKA - VULKANIZERSTVO

PISMA BRALCEV

Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov, v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Izjema so odgovori in popravki objavljenih informacij, ki bi lahko prizadeli posameznikovo pravico ali interes, kot to določa zakon. Prispevki za rubriko Pisma bralcev morajo biti opremljeni s polnim imenom in naslovom odgovorne fizične osebe (tudi v primeru institucij, organizacij, strank, društev ipd.) ter kontakt, na katerem je mogoče preveriti avtentičnost avtorja.

Dopis Sindikata VIR Prodnik

Naš sindikat je bil ustanovljen v januarju 2020 zato, ker sva s Tomažem Ličnom, predsednikom sindikata VIR Prodnik, videla, da ni posluha v JKP Prodnik sindikatu, da se uredi nezakonito stanje z agencijskimi delavci. Namreč, ti so bili na enakih delovnih mestih in plačani manj kot njihovi kolegi, ki so bili neposredno zaposleni na Prodniku. Poleg tega je že samo dejstvo, da nekateri delavci prek agencije delajo na komunali Prodnik več let, nezakonito (nekateri delajo že več kot 15 let). Namreč, agencijsko delo je namenjeno za zagotavljanje delovne sile za izredne in začasne primere, ne pa da se zlorablja institut na delovnih mestih, kjer je trajna potreba po delavcih.

V zvezi s tem smo takoj po ustanovitvi šli v urejanje nezakonitega položaja agencijskih delavcev. Tako smo že februarja 2020 poslali poziv direktorju, da se začne agencijske delavce enako plačevati kot neposredno zaposlene v podjetju Prodnik (namreč po delovno-pravni zakonodaji je JKP Prodnik subsidiarno odgovorna za plačilo agencijskih delavcev) in da se jih tudi neposredno zaposli v Prodniku.

Namesto da bi direktor priznal nezakonito stanje v zvezi z agencijskimi delavci in ga začel sanirati, je šel g. Fatur v povračilne ukrepe. Tako je ukazal agenciji Kariera, da se iz podjetja odstrani tri izmed najbolj angažiranih agencijskih delavcev za enake pravice slednjih, ter predsedniku in podpredsedniki sindikata VIR dal opozorilo pred odpovedjo. Teh opozoril ni umaknil niti po tem, ko smo jasno dokazali, da v očitanih primerih ni šlo za kršitve delovno-pravne zakonodaje. Nadalje je treba poudariti, da sta predsednik in podpredsednik sindikata po naših informacijah edina zaposlena v JKP Prodnik, ki sta v zadnjih treh letih dobila opozorilo pred odpovedjo. Kar kaže, da je direktor Fatur sprejel te ukrepe (od tega, da je odslovil tri agencijske delavce, do tega, da je sindikalistoma izdal opozorilo pred odpovedjo) zato, da bi uničili sindikat, ki želi prvenstveno urediti nezakonito stanje v zvezi z agencijskimi delavci.

Zaradi takih ekstremnih dejanj direktorja Faturja nam ni ostalo drugega, kot da v obrambi naših članov, sindikalistov in samega obstoja Sindikata VIR Prodnik vložimo kazensko ovadbo zoper direktorja Faturja. Namreč, direktorju smo v dopisu dali en teden časa, da umakne opozorila in zaposli nazaj odslovljene agencijske delavce. Direktor nič od tega ni naredil, le arogantno je odgovoril, da zavrača vse očitke, in da je v JKP Prodnik vse zakonito urejeno. Tako smo nekje 10 dni po dopisu tudi vložili to ovadbo. Apeliramo pa na župane, občinske svetnike in občane, ki plačujejo za JKP Prodnik, da nam pomagajo v tem boju. Saj se bojiva, da bova tudi midva kmalu pristala na cesti. In zakaj? Ker se boriva proti temu, da nekateri ljudje z denarjem občanov ravnajo kot s svojim denarjem. In si še dovolijo prek občinske funkcije, ki je plačana s strani občanov, izkoriščati že tako podplačane delavce (namreč agencija Kariera zagotavlja Prodniku predvsem smetarje, ki delajo na smetarskih vozilih, in pomožne komunalne delavce). Menimo, da je v interesu praktično vseh občanov Domžal, Mengša, Trzina, Moravč in Lukovice, da se agencijske delavce direktno zaposli na JKP Prodnik in se jih plača tako, kot zahteva zakon.

Blaž Jazbec
podpredsednik sindikata VIR Prodnik

Odgovor na pismo Sindikata Vir Prodnik

Javno komunalno podjetje Prodnik zagotavlja zaposlenim vse pravice, ki izhajajo iz delovnega razmerja, in stimulativno okolje, v katerem lahko razvijajo svoje poklicne ambicije. Delavce izjemno spoštujemo, saj delo izvajajo vsak dan, ne glede na okoliščine, v zelo spremenljivih vremenskih razmerah, pri svojem delu pa so ves čas izpostavljeni določenim tveganjem, nečistočam, neprijetnim vonjavam. Na tem mestu se zahvaljujem delavcem za njihov trud, še posebej, ker tudi v času epidemije, ko marsikdo lahko dela iz varnega zavetja doma, oni na terenu neprekinjeno izvajajo storitve, brez katerih si nihče od nas ne predstavlja življenja – brez njih ne bi bilo rednega odvoza odpadkov, zanesljive vodooskrbe in odtekanja odpadne vode.

Ker se zavedamo težavnosti njihovega dela, si prizadevamo njihovo delo olajšati z zagotavljanjem čim bolj urejenega delovnega okolja, kakovostnih zaščitnih sredstev in čim boljše delovne opreme, zato temu posvečamo veliko pozornosti.

V zvezi z očitki, ki jih v zadnjem času v javnosti širita dva zaposlena, včlanjena v Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in raziskovalni dejavnosti (VIR), poudarjamo, da podjetje Prodnik posluje zakonito in spoštuje vse obveznosti s področja delovno-pravne zakonodaje. Sindikat delavcev v vzgojni, izobraževalni in

PISMA BRALCEV

raziskovalni dejavnosti niti v podjetju niti v komunalni dejavnosti ne izpolnjuje pogoja reprezentativnosti, pri svojem delovanju pa ne izbira sredstev in se žal poslužuje predvsem blatenja v javnosti z izmišljenimi obtožbami, tako vodstva podjetja, kot tudi delovanja reprezentativnega sindikata JKP Prodnik in sveta delavcev. Predvsem nas žalosti, da člana tega sindikata za javno blatenje izkoriščata tudi obdobje epidemije koronavirusa, ko so vse naše sile in misli usmerjene v izvajanje ukrepov za varno in zanesljivo izvajanje nujnih storitev, ki so življenjskega pomena za naše uporabnike, ter čim večjo zaščito zaposlenih, ki so ob izvajanju svojega dela dnevno izpostavljeni možnostim okužbe. Tudi za kazensko ovadbo smo zaenkrat izvedeli zgolj iz medijev. Kazenske ovadbe namreč do danes še nismo prejeli, zato je ne moremo komentirati.

Naj dodamo, da sindikalno združevanje sicer podpiramo, kar dokazuje tudi večletno dobro sodelovanje z reprezentativnim Sindikatom JKP Prodnik, v katerega je vključenih več kot polovica zaposlenih v podjetju, in delavskim svetom.

Marko Fatur, univ. dipl. inž. str.
direktor, Javno komunalno podjetje Prodnik, d. o. o.

Pismo županji in županom občin Domžale, Mengeš, Moravče, Lukovica in Trzin glede očitkov v zvezi z dogajanjem v Javnem komunalnem podjetju Prodnik

Spoštovana gospa županja, spoštovani župani, kot reprezentativni sindikat delavcev podjetja Prodnik vam v nadaljevanju podajamo svoja stališča v zvezi z očitki o dogajanju v podjetju in delovanju našega sindikata, Sindikata JKP Prodnik.

Poudarjamo, da je Sindikat JKP Prodnik trenutno edini reprezentativen sindikat v podjetju, ki deluje v okviru panožnega sindikata SKVNS (Sindikat komunale, varovanja in poslovanja z nepremičninami Slovenije) na ravni države in se z upravo pogaja in zastopa pravice delavcev v podjetju Prodnik. Sindikat je sestavljen iz legitimno izvoljenih predstavnikov članov in delavcev družbe za mandatno obdobje 2017–2021. V sindikat je vključenih več kot polovica zaposlenih v podjetju in deluje kot pravna oseba javnega prava (podatki o sindikatu so dostopni na portalu AJPES).

Podporo Sindikatu JKP Prodnik so tako njegovi člani kot ostali zaposleni izkazali na zadnjem zboru članov dne 14. 2. 2020, na katerega so bili vabljeni vsi delavci družbe, tudi napoteni delavci oziroma agencijski delavci. Sindikat ves čas nadgrajuje svoje delo in z letošnjim letom so se v sindikat vključili tudi napoteni oziroma agencijski delavci. Ker gre za pravno zastopanje delavcev tudi v drugih podjetjih, je sindikatu na pomoč priskočil panožni sindikat SKVNS in v pomoč ponudil svojega zastopnika oziroma sekretarja.

O domnevnem obstoju novega sindikata v podjetju Prodnik smo bili obveščeni prek medijev, uradnega dokumenta o obstoju pa še vedno nismo prejeli. Prav tako nam ni poznan njihov status oziroma registracija, saj tega pravnega subjekta na portalu AJPES ne najdemo. Iz baze podatkov Zveze svobodnih sindikatov Slovenije smo sicer pridobili podatke, da sta dva delavca podjetja Prodnik včlanjena v Sindikat vzgoje, izobraževanja in raziskovanja, ki delujeta pod imenom Sindikat VIR Prodnik (ki očitno kot pravni subjekt ne obstaja). Akterja ob komuniciranju z javnostjo tako zavajajoče uporabljata ime Sindikat Prodnik.

Delavca sta bila sicer pred slabimi tremi leti, ko sta se zaposlila v podjetju, povabljena v članstvo Sindikata JKP Prodnik, v okviru katerega bi lahko izražala svoj boj za pravice delavcev, vendar sta povabilo zavrnila, ker naj ju to ne bi zanimalo.

Ugotavljamo tudi, da so v opisane aktivnosti dveh delavcev podjetja vključeni tudi posamezniki zunaj podjetja, žal tudi iz lokalne politike, ki zdaj polnijo elektronske medije, širijo neresnice do novinarjev oziroma tako in drugače ustvarjajo negativno mnenje tako o našem sindikatu kot o podjetju.

Sindikat s svojim delovanjem v osnovi zastopa svoje člane. Glede na dejstvo, da ima omenjena skupina zgolj dva člana v podjetju Prodnik, s tem ne izpolnjuje pogoja reprezentativnosti. Poleg tega Sindikat vzgoje, izobraževanja in raziskovanja, v katerega sta vključena delavca, zastopa pravice delavcev, ki so zaposleni v vzgojno-izobraževalni in raziskovalni dejavnosti, in s komunalno dejavnostjo nimajo povezave. Menimo, da sta ta dva delavca zgolj izkoristila inštitut sindikata kot pravno varstvo.

Zato sta Sindikat JKP Prodnik in panožni sindikat SKVNS posredovala pritožbo na etično komisijo, ki deluje v okviru Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, da se zadeve razčistijo tudi na najvišji ravni. Toda zaradi trenutnih razmer ne vemo, kdaj se bo le-ta komisija lahko sestala.

Zanimivo je tudi, da se z očitki do zdaj niso niti enkrat obrnili na vodstvo podjetja Kariera, katerih delavcev pravice naj bi zastopali. Na podlagi načina delovanja in komuniciranja (propagandni material, ki ga na vse možne načine distribuirajo do naših uporabnikov kljub epidemiji in omejitvam gibanja), se poraja vprašanje, kakšni so dejansko interesi akterjev, vse bolj pa se zdi, da je cilj teh aktivnosti zgolj eno, zamenjava uprave družbe.

Naj na koncu poudarimo, da se je reprezentativni Sindikat JKP Prodnik vseskozi trudil in zavzemal za vse pravice delavcev, ne glede na njihov status (član, nečlan ali agencijski delavec) in s svojim delovanjem prispeval k dobri klimi v podjetju. Vsekakor bomo enako po svojih najboljših močeh delovali tudi v prihodnje.

Predsednik Sindikata JKP Prodnik

Pismo županom v zvezi z očitki sindikatu JKP Prodnik in podjetju Prodnik

Spoštovana gospa županja in spoštovani gospodi župani občin Domžale, Mengeš, Moravče, Lukovica in Trzin

V zadnjem času se v javnosti pojavljajo različni očitki v zvezi z delovanjem in poslovanjem podjetja Prodnik, ki ustvarjajo napačen vtis, da so v podjetju razmere neurejene. Zato vam v nadaljevanju posredujem pogled Delavskega sveta podjetja Prodnik o odnosih med zaposlenimi in razmerah v podjetju.

V odboru Delavskega sveta, ki predstavlja v podjetju Prodnik zaposlene delavce, menimo, da se sodelavci med seboj dobro razumemo in da so odnosi med nami normalni. Delavski svet dobro sodeluje s Sindikatom JKP Prodnik, in menimo, da je njegovo delovanje konstruktivno in vredno zaupanja. Delavski svet sodeluje tudi z upravo.

V zadnjem času dežujejo različne obtožbe, pod katerega se podpisuje Sindikat VIR Prodnik. Ustanovitev dodatnega sindikata v podjetju bi bila vsekakor dobrodošla, če bi bil namen sindikata konstruktivno reševanje delavske problematike, ne podpiramo pa sindikalnega združevanja z namenom blatenja obstoječega reprezentativnega sindikata in vodstva podjetja, kar se žal dogaja v zadnjem času. Poleg tega se je v tem času izkazalo, da Sindikat VIR Prodnik po do zdaj dostopnih informacijah ne obstaja, ampak gre za aktivnosti dveh zaposlenih, ki sta včlanjena v Sindikat vzgoje, izobraževanja in raziskovanja (VIR). V zvezi z očitki, ki jih posredujeta v javnost, se žal nikoli nista obrnila na pristojne znotraj podjetja, ampak sta še do nedavnega zatrjevala, da sta z razmerami v podjetju zadovoljna. Glede na njun način komuniciranja in zavajanje javnosti glede ustanovitve novega sindikata, števila članov in dogajanja v podjetju žal dvomimo v dobronamernost njunega početja.

Od svojih sodelavcev pričakujemo, da v primeru kakršnihkoli težav, povezanih z njihovo zaposlitvijo, zadeve vsaj poskusijo reševati najprej znotraj podjetja (prek vodje sektorja, kadrovske službe, obstoječega sindikata in delavskega sveta), ne pa prek medijev. Tudi cene komunalnih storitev, ki sta jih vključila v svoj program, po našem mnenju ne spadajo v boj za pravice delavcev, ampak gre za politično temo, ki se je potencirala pred zadnjimi lokalnimi volitvami.

Popolnoma razumljivo je, da včasih prihaja do različnih pogledov uprave in delavcev, menimo pa, da so v podjetju vzpostavljeni ustrezni mehanizmi sprotnega reševanja težav. Odbor Delavskega sveta razmere v podjetju ocenjuje kot dobre, urejene in stabilne, saj je poskrbljeno za redna izplačila plač, regresov, bonitet, ustrezna zaščitna sredstva, kakovostno delovno opremo in urejeno delovno okolje.

Načrtno blatenje podjetja v javnosti vsekakor ne bo pripomoglo k izboljšanju razmer, ampak jih bo zaradi negativnega odnosa javnosti do podjetja in s tem neugodnega delovnega okolja za zaposlene le poslabšalo, in to v času, ko so razmere že tako otežene in negotove zaradi epidemije.

Zahvaljujem se vam, da ste si vzeli vaš dragoceni čas za prebiranje našega pisma.

Tadeja Jenčič
Predsednica delavskega sveta
Javnega komunalnega podjetja Prodnik

Sprejemanje minljivosti

Če malo pobliže pogledamo današnjo situacijo – dejansko pa tudi celotno človeško zgodovino – se ljudje vedno proti nečemu borimo. Borimo se proti alkoholizmu in drogam. Borimo se proti priseljencem in drugače mislečim. Če smo politično levo orientirani, se borimo proti desnim in obratno. Borimo se proti raku in drugim boleznim. Borimo se celo proti smrti, in sicer na način, kot da sploh ne bi bila (več) 'nekaj čisto naravnega'. Ali pa se borimo proti trenutnemu sistemu, če nam nič od naštetega ni všeč. Živimo torej v stanju permanentnega boja in to brez vojnega stanja. Zdaj pa se borimo še proti koroni, ker gre enostavno že za našo staro navado. Pa je to res najbolj učinkovit način, da domnevnega sovražnika tudi premagamo?

Po omenjeni logiki je namreč vedno nekdo drug odgovoren, torej kriv, za naše – po stari človeški navadi – dokaj klavrno stanje. Gre za vojaško in militantno miselnost, ki ni v celoti tuja prav nobeni vladi tega sveta. Oblastniki pač vodijo s svojim zgledom, hočeš nočeš. Pri tem pa za njih ni nič hudega, če jim ljudje deklarativno ne sledijo. Še več: lahko so celo proti njim, kar današnja družbeno-politična praksa večine državljanov po celotnem svetu, ki so s svojimi vladami večinoma kronično nezadovoljni, konec koncev tudi dokazuje. Slednje namreč oblasti sploh ne ogroža, pač pa jo celo utrjuje. Zakaj? Ker smo v principu ogledalo, torej enaki. Za oblastnike je krivo neposlušno ljudstvo, za državljane pač skorumpirana oblast. Logika principa je dejansko identična, saj se glasi: »Nekdo drug je odgovoren/kriv za mojo nesrečo.« Pa je res tako?

Igrajmo se igro, da življenje vendarle ima nek višji pomen, čeprav se nam seveda pogosto zdi, da temu ni tako. Če smo v tem kontekstu vsaj malo pošteni, hitro lahko vidimo, da razmišljamo zelo različno. Že znotraj naše lastne družine. Kako naj potem sploh razumemo različnost celotne družbe, države ali celo nekega drugega kontinenta in njegove kulture, če smo dejansko v konfliktu že, še preden sploh zapustimo lastno stanovanje? Konflikt nam je namreč vgrajen praktično z rojstvom, saj je v naravi slehernega ega, da mora prevladati nad drugim in uveljaviti svoj prav. Ne pozabimo: vzgojeni smo, da se borimo proti. Ob tem pa se nam niti ne sanja, koliko dragocene energije zapravimo s tem početjem, saj je večina investiranega v docela neproduktivno razmišljanje in brezplodno tuhtanje, zato se zatekamo k vsem mogočim napovedim, projekcijam, refleksijam in racionalizacijam, v ozadju katerih pa so praviloma čisto običajni obrambni mehanizmi. Slednje za nameček prihaja iz nekega praktično prezrtega afekta, zgolj z namenom, da uveljavimo svoj prav, ker moramo kot ego pač zmagati. In to celo v slabem. Slednje je logika politike, vojne, kapitalizma in tudi športa. Vse našteto pa sploh ni tako zelo nevarno, če ima svoje meje. Pa jih ima res?

Ker toliko svojega časa in energije ljudje zapravimo za boj, ga sploh še ostane za kaj drugega? Morda za osnovne zadeve že, kot sta denimo nahraniti družino in opraviti svoje dnevno delo. Pa četudi zgolj formalno, važno da je opravljeno. Slednje je pač prepuščeno volji in prioritetam vsakega posameznika. Če pustimo nekoliko ob strani dejstvo, da je kapitalizem kot sistem na praktični ravni 'usodno' spodnesel vso kolektivno duhovno podstat zahodnega človeka – vsaj v kontekstu t. i. mainstreama – ko je pometel z umetnostjo, filozofijo in tudi metafiziko v prvinskem pomenu in namenu teh pojmov, se lahko upravičeno vprašamo, če je slednja ostala vsaj nekje na ravni posameznika. Je sploh še smiselno danes govoriti o nečem kot je duh znotraj človeka, ki je živ toliko, kolikor premore njegova iskra? Je vse skupaj zgolj slaba šala ali celo pravljica? Kaj je torej pomen in namen naših življenj? Res zgolj 'boj proti' ali kaj drugega?

Omenjeni vzorec je že v tolikšni meri del nas in našega bivanja, da se zdi vsak drug argument že vnaprej izgubljen, vendar menim, da je vredno tvegati. Iz poznavanja osnov človeške psihologije danes že po definiciji vemo, da boj proti našemu nasprotniku hkrati krepi njegovo pozicijo. Iz sleherne borbe proti čemurkoli, se namreč zdi, da je tisto na drugi strani samo še močnejše. In če je bilo tako skozi celotno zgodovino, le zakaj mislimo, da bo potem danes kaj drugače? Težava pa je seveda tudi v perspektivi. Namreč, če bi namesto problema videli izziv, bi morda vsaj nekoliko pripomogli k drugačni rešitvi, zdi pa se, da naši matematično naravnani možgani za zdaj delujejo še drugače. Vendar celo znanost s pomočjo kvantne fizike že priznava, da se tisto, čemur pravimo realnost, manifestira tam, kjer je naša osredotočenost. Je torej možno ustvariti svet, ki ne bo večno deloval kot nekakšna samouresničujoča se prerokba po principu slabega scenarija za hollywoodski film? Drznem si napovedati, da zgolj v primeru, če bomo sprostili našo duhovno naravo, ki je bila žal do zdaj kronično zlorabljena ali pa zanjo pač ni bilo zadostnega posluha.

Se nemara že kažejo zametki plodnih tal tudi za kaj takšnega, medtem ko nemočno opazujemo, kako se svet, ki smo ga še včeraj poznali, sesuva pred našimi očmi? Morda pa se resnično počasi in mestoma tudi silno boleče, premikamo iz polja boja proti perspektivi sprejemanja. Celo naše lastne smrtne narave.

Žiga Čamernik

Korona ni doma ob Kamniški Bistrici

Že marčno lepo in toplo vreme je bilo krivo, da sem se večkrat s kolesom napotila ob bregovih Kamniške Bistrice in uživala v vožnji po urejenih poteh. Kolesarske izlete, če jih lahko tako imenujem, sva si z možem privoščila v različnih delih dneva, tudi v različnih sončnih dneh marca in aprila. Značilnost teh najinih kolesarjenj je bila, da je bilo vedno povsod kar nekaj kolesarjev in pešcev – mladih in starih, mamic z vozički, veliko zakonskih parov, manjkalo ni niti najljubših pasjih prijateljev. Vsi ravno ne, velika večina pa pripravljena, da se kolesarjem, ki nas po pravici povedano, vedno niso najbolj veseli, umakne na rob ceste, celo pozdravi ...

Zato sem bila kar malce presenečena, ko sem prebrala sicer redka negodovanja o ravnanju obiskovalcev poti ob Kamniški Bistrici, ki je postala res pravo sprehajalno in kolesarsko območje v naši občini in sosednji občini Kamnik, manjka pa še malce več navdušenja nad ureditvijo tovrstnih poti v sosednji občini Dol pri Ljubljani, ki je bila pred leti – če se prav spomnim – tudi podpisnica posebnega dokumenta, s katerim so se vse tri občine zavezale, da bodo naredile vse, da se uredijo poti in kolesarske steze ob Kamniški Bistrici. Te poti so se v zadnjih letih obogatile z nekaterimi tablami, ki označujejo živalstvo in rastlinstvo ob reki, svoje mesto so našli poligoni in orodja za rekreacijo – za vse generacije, ob poti se lahko, ne pa v času virusa, odpočijete na prijaznih klopcah, slišala sem, da bodo ob poti našli mesto tudi wc-ji, si izposodite kakšno knjigo, ne pozabite jo vrniti nazaj, predvsem pa lahko srečate veliko prijaznih ljudi. Pozabiti ne smem niti urejene čebelarske poti, ki se bo – upam, da kmalu, na zdajšnjem začetku in koncu obogatila kar z dvema prijaznima objektoma Čebelarskega društva Domžale in Čebelarskega društva Krtina Dob.

In v času pandemije ni nič drugače, sprehajalci in kolesarji smo lepo posuto pot uporabljali dopoldne, popoldne, tudi zvečer, upoštevali ukrepe, da ne uporabljamo igral in rekreativnih površin ter orodij, samevala so igrala na otroških igriščih, celo na klopcah nikoli nisem videla nikogar. So pa nekateri iz preventivnih ukrepov tudi na poti nosili maske, le sem in tja pa se je kdo odločil tudi za rokavice. V glavnem so sprehajalci hodili posamezno, po parih, če jih je bilo več skupaj, si vedel, da gre za družino. Tudi ustavljali smo se, izrekli kakšno besedo, med katerimi ni manjkalo – pa zdravi ostanite, in šli ali se odpeljali naprej. Tudi psov ni manjkalo – v glavnem so bili lepo pripeti na povodce, nekateri tudi ne, in te bi lepo prosila, da jih drugič tudi privežejo na povodce. Sama sem že imela več bližnjih srečanj s psi, zato se jih malce bojim, menda pa psi to zavohajo in potem... pa še zaradi majhnih otrok, ki zelo radi ob srečanju s kužki le-te pobožajo ... Presenetili so me tudi sprehajalci, ki so za svojimi pasjimi prijatelji pobirali njihove kakce, na kar jih opozarjajo posebne table, so pa večkrat zaman iskali sme-

tnjake, morda bi postavili kakšnega več. Sicer so večji smetnjaki izpraznjeni, tudi smeti ob poti, razen kakšnega manjšega papirčka, nisem opazila. Drugače pa na kratko: super je ob Kamniški Bistrici!

Ob koncu pa še predlog: Čebelarsko društvo Krtina Dob je že večkrat predlagalo, da bi čudovito čebelarsko pot med Domžalami in Dobom podaljšali do Krtine. Večji del poti je že urejen, Dobljani in drugi jo s pridom že uporabljamo, in ko bo zaključena, bo to lahko tudi spomin na še en delček čebelarske zgodovine, v kateri je Krtina igrala zelo pomembno vlogo.

Vera Vojska

Izgubljena mokrišča

Močvirja – sožitja zemlje in vode – so zelo pomembna za naravo. So življenjski prostor mnogim rastlinskim in živalskim vrstam. Njihov prispevek k ohranjanju življenjskega okolja je neprecenljiv. Kljub opozorilom naravoslovne stroke in ozaveščenih posameznikov uničevanju mokrišč še ni videti konca.

Ravninski del naše občine je bil nekoč bogat z mokrišči. Počasi tekoče vode Rače s pritoki in Pšate so onemogočale hitro odtekanje padavinske vode, nepropustna glinena tla pa so vodo zadrževala na površju. Rastline, živali in ljudje so se skozi stoletja prilagodili naravnim razmeram.

Korenite spremembe je prinesla druga polovica 20. stoletja. Začela se je pospešena urbanizacija podeželskega dela občine s pozidavo tudi najboljših kmetijskih zemljišč. Veljalo je načelo: izgubljena rodovitna polja bomo nadomestili z izsuševanjem zamočvirjenih travnikov. Dvakrat zgrešena strategija. Pozidana njiva je za vedno izgubljena, novo kmetijsko zemljišče pa ni pridobljeno, spremenjen je le način rabe. Kakovost pridelave se ne da primerjati z njivsko. Izgubili smo močvirnate travnike od Studenca do Podrečja in od Trzina do Dragomlja.

Še eno škodo so močvirja utrpela z gradnjo avtoceste. Od Šentjakoba do Krtine je povozila več mokrišč. Načrtovalci so v presojah vplivov na okolje predpisali izravnalne ukrepe za omilitev škode. Ostali so na papirju.

Mlake pri Zaborštu pod ihansko skakalnico so bile habitat ogroženih rastlinskih vrst. Na območju je bilo rastišče zavarovanih močvirskih kukavic, sibirskih perunik in močvirskih krpač, ki so na rdečem seznamu ogroženih praprotnic in semenk. Pogoji v okoljskem poročilu – preselitev na nadomestno lokacijo – niso uspeli. Namesto da bi se preostali del mokrišča pod skakalnico ohranil, je tam nastalo odlagališče gradbenih odpadkov in materialov. Nedopustno ravnanje z vednostjo pristojnih občinskih in državnih služb. Napake, ki se ne bi smele zgoditi in nikjer več ponoviti. Kako malo nam je mar za mokrišča, kaže tudi to, da ne v strateškem in ne v izvedbenem delu občinskega prostorskega načrta ni zapisane niti ene besede o mokriščih.

Jože Nemec
APRIL 2020

Saj ne bo nič naredil!

Ta stavek večkrat slišim, ko se sprehajam s psom na poti ob Kamniški Bistrici v Domžalah. Veliko lastnikov namreč sprehaja svoje pse, ki niso pripeti na povodec. V skladu z 11. členom zakona o zaščiti živali pa mora skrbnik psa na javnem mestu zagotoviti fizično varstvo psa tako, da je pes na povodcu. Po zakonu je za nepripetega psa zapisana kazen, od 200 do 400 evrov. Vendar žal še nisem opazila, da bi kdo od pristojnih vsaj opozarjal lastnike psov, kaj šele izdal kazen. Ne gre samo za to, da to piše v zakonu. Lastniki bi lahko razumeli, da nekaterim ljudem ni všeč ovohavanje njihovih psov. Nekaterim lastnikom psov pa ni všeč, da drugi psi ovohavajo njihove pse in v najslabšem primeru med psi spodbudijo tudi konflikt. Zato menim, da morajo na javnih mestih, kot je pot ob Kamniški Bistrici, biti psi na povodcu!

Nika Hrabar, Domžale

SEZNAM PONUDNIKOV ZAŠČITNIH MASK

Ponudnik	Naslov	Kontakt
Zvonka Kovač, s. p.	Umekova ulica 3, Vir 1230 Domžale	041 241 629
Sabina Vrhovec	Bukovčeva cesta 17, Vir 1230 Domžale	041 782 365
Mojca Šalamon, Gospodinjka	Zoranina ulica 15 (za Lidlom), 1230 Domžale	041 932 438
Andreja Korbar	Pot pod hribom 9 1230 Domžale	031 618 773
Rok Učakar Grašič Chamaeleo, d. o. o.	Gostičeva cesta 85 a, Nožice, 1235 Radomlje	051 329 549
Sabina Brnot, Visoka moda, s. p.	Gostičeva cesta 66 a, Nožice, 1235 Radomlje	041 575 699
Vidaflog, d. o. o.	Sora 46, 1215 Medvode (dostava v Domžale)	01 361 77 56
Ilonka Terek	Miševa ulica 18 1230 Domžale	040 877 400
Jože Lap, Irena Lap, s. p.	Testenova ulica 109 Loka pri Mengšu 1234 Mengeš (dostava v Domžale)	041 791 387 041 690 191
Nada Dolenc	Masarykova ulica 13 1230 Domžale	031 800 890
Modno šiviljstvo Brinšek Vida Šivanje in popravilo tekstilnih izdelkov Brinšek Vida, s. p.	Taborska cesta 7 1230 Domžale	040 614 775

Povpraševanje po zaščitni opremi je v tem trenutku na območju celotne Slovenije izredno veliko in prav zaradi tega je Območna obrtna-podjetniška zbornica Domžale na pobudo štaba Civilne zaščite Občine Domžale pripravila seznam ponudnikov zaščitnih mask, preko katerih se lahko občanke in občani dogovorite za nakup.

Seznam ponudnikov je na voljo v spodnji tabeli, cena oziroma priporočeni prostovoljni prispevek za posamično masko je **3 evre**.

Občina Domžale, Urad Župana

SEZNAM PONUDNIKOV DOMAČIH PREHRAMBNIH PROIZVODOV

Pri navedenih ponudnikih lahko proizvode kupite ali naročite. Seznam je dostopen tudi preko spletne strani Občine Domžale in se sproti dopolnjuje.

PONUDNIK	IZDELKI	NASLOV	KONTAKTNI TELEFON
Vesna Lipoglavšek, s. p. P.E. Ivankini krofi	Krofi, flancati, špehovka, potice	Kovaška cesta 14, 1235 Radomlje	041 356 844 anja.gradisek@siol.net
Kmetija Pr' Anžič, Matej Štrajhar, nosilec dopolnilne dejavnosti	Domač kruh in pekovsko pecivo iz krušne peči	Tučna 1, 1241 Kamnik (Dostava torek in sobota po predhodnem naročilu)	031 542 769 – Danica, 070 770 510 – Matej danica.strajhar@gmail.com
Vrtnarija Mamin vrt	Sadike zelenjave, dišavnice, sadike cvetja	Študa pri Domžalah – vrtnarija ponedeljek–sobota, 9.00–12.00	vrtnarstvo.kocar@gmail.com, 070 620 362
Mlin Felix, Anžič Branka, s. p.	Prodaja moke in mlevskih izdelkov, testenine, fižol, orehi	Bišče 27, 1230 Domžale	Delovni čas: pon. in ned. zaprto,tor.in petek 10h-18h, sred.in čet. 8.00–18.00, sobota 8.00–14.00, kontakt: Branka 041 474 457
Zeljarstvo Škerl, 1000 Ljubljana	Kislo zelje, kisla repa, jušna zelenjava (korenje, zelena, peteršilj), solata, radič, špinača, čebula, hren, repa, redkev, ohrovt	Kleče 3, 1000 Ljubljana	Stranke naj pošljejo SMS z želenimi pridelki in uro prevzema na tel: 031 527 061 in bomo pripravili v gajbico, ki jo bodo prevzeli na naši kmetiji ob navedeni uri.
Kmetija Erklavec, Študa, Domžale	Solata, radič, korenje, čebula, česen, jušna zelenjava, krompir, jajca in vsa domača sezonska zelenjava	Študljanska cesta 72, Študa, 1230 Domžale	041 82 82 53, erklavec.tine@gmail.com
Janez Mihelič	Med (več vrst), cvetni prah, propolis	Prelog, Krožna pot 10, 1230 Domžale	040 209 004, 01 724 42 44, janezmihelic00@gmail.com
Kmetija Moder, Študa, Domžale (Anže Pevc)	Sezonska zelenjava	Hrastova ulica 4, 1230 Domžale	051 755 442 – Žan, 041 581733 – Jana, kmetija.moder@gmail.com
Kmetija Zajc	Prodaja sezonske zelenjave, jušne zelenjave, solata	Pšata 29, 1262 Dol pri Ljubljani	Delovni čas: ves dan Janez – 041 895 964, Špela – 031 691 329
Žugec Barica	Mlada solata, čebula, korenje	Študljanska 34, 1230 Domžale	01 721 18 10
Bohinec Jamnik Dragica	Sadike solat, kapusnic, dišavnic, zelena, por, čebula, peteršilj, bazilika, melisa itd.	Livada 1, Šmarca (nasproti nekdanje trgovine TUŠ) 8.00–18.00	041 759 101
Domes, d. o. o.	Sveže meso in vsi mesni izdelki	Zajelše 28, 1262 Dol pri Ljubljani, Stranke se pri nas lahko oglasijo od torka do sobote od 8.00 do 17.00.	040 295 218, domes.bajt@gmail.com
Kmetija Abram	Suhomesnati proizvodi	Rožno 37, 8280 Brestanica	041 613 311, kmetija.marjan.abram@gmail.com
Kmetija Pustotnik	Sveži mlečni izdelki in siri iz kravjega, kozjega in ovčjega mleka	Poljanska cesta 19, 4224 Gorenja vas. Možen je prevzem naročil v naši trgovini na kmetiji. Za več informacij nas lahko pokličejo oz. pišejo na elektronski naslov	04 510 73 10, info@kmetijapustotnik.si
Kmetija Munda-Šprah	Prekajene klobase, salame, prekajena rebra, prekajena šunka, pečenice, navadna bela zaseka, prekajena zaseka, zaseka s čebulo, pašteta, ocvirki v masti, čista mast, ocvirki, mesni namaz, sendvič salame, tlačenka, tunka	Sodinci 32, 2274 Velika Nedelja	031 462 516
Kmetija Pišek-Fric, Klavdija Fric	Suhomesnati izdelki, šunke, klobasa za kuhanje, tlačenka ...	Župečja vas 57, 2324 Lovrenc na Dravskem polju	030 625 548
Mesarstvo Jerman	Kožnate klobase, šobelj, dimljene klobase, dimljena rebra, dimljene krače, dimljene kosti, domača šunka/šink, zaseka, ocvirki, suhe klobase, špehova salama, domača salama	Kandrše del 21 b, 1252 Vače možna dostava na dom ali na dogovorjeno mesto	Mitja Jerman – 031 410 385, zavodjerman@gmail.com
Munda Stanko, dopolnilna dejavnost na kmetiji	Bučno olje, semena	Lačaves 60, 2276 Kog	041 275 913
Sirarna Bogataj	Izdelki iz senenega kravjega in kozjega mleka (mleko, jogurti, kajmak, skute, mehki in trdi siri), jajca in druge dobrote Poljanske doline	Poljanska cesta 18, 4224 Gorenja vas	040 246 640, info@sirarnabogataj.si
Vinogradništvo in sadjarstvo Hržič David	Jabolka, vino, jabolčni sok	Velika Nedelja 3, 2274 Velika Nedelja – občina Ormož	031 304 845 – David, 041 544 143 – Janko, 031 615 761 – Hinka hrzic.david@gmail.com, hrzic.hinka@gmail.com
Domače Mesnine Soud	Vsi suhomesnati izdelki, sveže meso, šunke	Zagorica pri Rovah 7, 1235 Radomlje	031 884 266, dusan.globocnik@gmail.com
Srček, d. o. o.	Kruh, pekovsko pecivo, keksi, testenine.	Stari trg 14, 1225 Lukovica	Od 5.00 do 19.00, dostavljamo tudi na dom 041 707 860, pekarna.srcek@siol.net
Moje domačije Brigita Pintar, s. p.	Bučno in oljčno olje, bučna semena, šentjanževo, ognjičevo in ognjičevo olje s sivko	Sestranska vas 62, 4224 Gorenja vas	041 704 270, mojedomacije@gmail.com
Vrtnarstvo in cvetličarstvo cvetje Ksenija	Sadike zelenjave, dišavnice in sadike cvetja	Depala vas 120, 1230 Domžale	Od ponedeljka do nedelje od 8.00 do 18.00 vidicviktorija@gmail.com, 031 376 268
Kmetija Škerič	Jabolka, hruške	Rožno 25, 8280 Brestanica	Vsako sredo strankam ob predhodnem naročilu dostavimo na dom ali dogovorjeno mesto 070 906 024, 041 658 133
Kmetija Mavrič Miran	Češnje, marelice, breskve, oljčno olje, vino	Šlovrenc 14 a, 5212 Dobrovo v Brdih	Dostava na dom po dogovoru 031 230 162, kmetija.miran@gmail.com
Medivka- med in sivka	Gozdni med (130 g, 450 g, 900 g), cvetni prah- sušen (60 g), sivkin hidrolat (100 ml, 150 ml), eterično olje prave sivke (5 ml)	Breznikova cesta 11, Prelog, 1230 Domžale	Monika Mav – 041 322 410, Klemen Mav – 031 799 268, medivka.medinsivka@gmail.com
Kmečka sirarna in predelava mesa Perc	Okusi Prlekije – sirek, kisla smetana, skuta, jogurt, puter, prekajene klobase/pečenice, polsuhe salame, ocvirki, ocvirkova mast, prekajena rebra, prekajeno meso, tunka, zaseka, tlačenka, kvasenica/krapec.	Kog 44, 2276 Kog	Ob sobotah možna dostava v Domžale naročila: 031 479 612, www.enpajs.si
Kmetija Aleš Toplak	Olivno olje, deželno vino malvazija in refošk, sezonsko sadje (marelice, češnje, hruške, smokve, slive, ringloji, jabolka)	Bošamarin 33, 6000 Koper	040 556 624, toplakales@gmail.com

KOLUMNA • KAM GREŠ, ČLOVEK?

ANTON KOMAT

KRONSKE UČNE URE

Oblastniki kar tekmujejo, kdo bo bolj ustrahoval prebivalstvo.

Gledamo njihove mrke obraze, zabodene poglede in poslušamo njihovo šloganje črnih scenarijev o devetdeset tisoč mrtvih. Ali je po vseh groznih številkah okuženih in mrtvih in katastrofičnih napovedih sploh še kdo zdrav? Filtrira in frizira se podatke, da so prilagojeni ukrepom. Veljajo argumenti moči (ne moč argumentov stroke) zato se gibljemo na meji sesutja vladavine prava. In potem poslušamo: *»Jutri bo še hujše, če ne boste pridni, boste dobili policijsko uro!«* Odnos do virusa se je sprevrgel v psihološko vojno, virus pa se uporablja kot sredstvo za socialni inženiring. Zato bodo zdravila proti epidemiji bolj smrtonosna kot bolezen sama. Več ljudi bo umrlo zaradi opustitve preiskav in zdravljenja kot od korone. Ali letos ljudje umirajo le zaradi korone, kaj pa zaradi raka, kapi, infarktov, sezonske gripe? Plačujemo dopolnilno zdravstveno zavarovanje, vendar že drugi mesec ne moremo do zdravnika. Lahko grem kupit nove gume za avto, ne morem pa s kolesom v sosednjo občino. Lahko grem k frizerju in h kozmetičarki, ne morem pa v termalno zdravilišče na rehabilitacijo po težki poškodbi in operaciji. Toda voditelji čvekajo: *»Ukrepi bodo, dokler ne bo epidemija zajezena.«* Na osnovi česa pa bo nekdo proglasil, da je epidemija zajezena? Kolikšna je prekuženost, ne ve nihče, saj testi na stopnjo čredne imunosti še niso opravljeni. Vse bolj se množijo nasprotna mnenja neodvisnih in pogumnih zdravnikov, ki opozarjajo na hude posledice zaradi napačnih odločitev oblasti. Covid-19 je običajen virus zgornjih dihal, ki je hudo smrtonosen le pri starih ljudeh s spremljevalnimi obolenji. Pri nas 75 odstotkov umrlih izvira iz domov za ostarele in so stari nad 85 let! Ne ve se, ali umirajo zaradi virusa ali z virusom? Zakaj statistika tega ne ločuje?

Ta virusek ni nič, kar lahko doleti civilizacijo. Človeštvo ima neznansko srečo, da imamo 'korona učne urice', ki nam omogočajo, da se temeljito reorganiziramo za preživetje. Nujno, kajti vse več virusov bo preskakovalo na človeka iz dveh razlogov, prvi je, ker izginjajo naravni rezervoarji virusov zaradi uničevanja ekosistemov, in drugi, zaradi orjaških industrijskih farm, kjer se koncentrirajo milijoni živali in postajajo vzrejališča novih virusov.

O nalezljivih boleznih, ki jih povzročajo mikrobi, razmišljamo samo iz človeškega gledišča, torej vojna! V tej vojni nikoli ne moremo zmagati, kajti planet je že več kot tri in pol milijarde let planet mikrobov. V sterilnem svetu ne bi preživelo nobeno bitje, lahko pa mikrobe razumemo in sobivamo z njimi na način, ki nam povzroča najmanj škode.

Veliki morilci človeštva skozi vso novejšo zgodovino – koze, gripa, tuberkuloza, malarija, kuga, ošpice in kolera – so nalezljive bolezni. Povzročajo jih na človeka specializirani mikrobi, ki v večini primerov izvirajo iz mutacij podobnih mikrobov živali. Ljudje, ki so udomačili živali, so bili prve žrtve novo razvitih mikrobov, a so proti novim boleznim kmalu razvili precejšnjo odpornost. Ko so takšni deloma imuni, vendar kužni ljudje, prišli v stik s tistimi, ki niso bili še nikdar izpostavljeni tem mikrobom, je izbruhnila epidemija in lahko pokosila tudi do 99 odstotkov prebivalstva. Mikrobi, pridobljeni od domačih živali, so igrali odločilno vlogo v evropskem podjarmljanju Indijancev, Avstralcev in prebivalcev tihomorskih otokov. Ker so bile bolezni največji morilci ljudi, so tudi odločilno vplivale na oblikovanje zgodovine. Do druge svetovne vojne je več žrtev vojn umrlo zaradi okužb z mikrobi kot pa zaradi strelnih ran.

Najbolj krut primer vloge mikrobov v zgodovini ponuja evropsko osvajanje Amerike. Špansko orožje je pokončalo tisoče domorodcev, toda iz Evrope zaneseni mikrobi so pokosili milijone, navajajo 95 odstotkov od 20-milijonskega prebivalstva. Toda zakaj niso bolezni Indijancev zdesetkale španskih osvajalcev, se razširile nazaj v Evropo in izbrisale 95 odstotkov evropskega prebivalstva? Odgovor prinaša pomembno spoznanje. V Evraziji je človek udomačil številne velike živali, ki jih je tudi gojil v velikih čredah, od goveda, prašičev, koz, ovac, kokoši, rac, psov in mačk, ameriški domorodci pa so udomačili le nekaj vrst: lamo in vikunjo iz Andov, ki živijo le v manjših čredah – ljudje pa ne pijejo njihovega mleka (mleko je pogosto vir okužb), morskega prašička in purana v Mehiki, ki ne živi v velikih jatah.

Mikrobi so razvili raznolike načine za širjenje. Pasivno se širijo, če en gostitelj poje drugega; takšna je na primer salmonela, s katero se okužimo, če pojemo že okuženo jajce ali meso. Številne mikrobe prenašajo žuželke, ki pičijo starega gostitelja in nato preskočijo na novega. Ta prenos ponujajo komarji (malarija), bolhe (kuga), uši (tifus) in muhe cece (spalna bolezen). Nekateri uporabljajo taktiko telesnega stika, kot so kožne rane pri kozah. Prodornejša je strategija mikrobov gripe, oslovskega kašlja in prehlada, ki pri gostitelju povzročajo, da kašlja ali kiha, s čimer pošilja oblake mikrobov proti novim žrtvam. Bakterija kolere povzroča hudo drisko, ki bakterije prek vode pripelje do novih gostiteljev. S človeškega gledišča so kašljanje, kihanje in driska 'simptomi bolezni'. S stališča mikrobov pa zgolj pretkane evolucijske strategije njihovega razširjanja. Sicer pa zadostuje, če vsaka žrtev v povprečju okuži več kot eno novo žrtev. Na bolezen se praviloma odzovemo z aktiviranjem imunskega sistema. Postopno zgradimo protitelesa proti določenim mikrobom, ki nas okužijo in s tem poskrbimo, da je verjetnost vnovične okužbe manjša. Na tem principu deluje cepljenje.

> **“ Odnos do virusa se je sprevrgel v psihološko vojno, virus pa se uporablja kot sredstvo za socialni inženiring. Zato bodo zdravila proti epidemiji bolj smrtonosna kot bolezen sama.**

Epidemične bolezni lahko preživijo dolgo časa nekje v skritih bazenčkih sveta, potem pa nenadoma udarijo na polno, da v kratkem času zboli velikansko število ljudi, in potem spet za dolgo poniknejo. Običajno so v igri mutacije mikroba, ki s svojo kužnostjo in virulenco preseneti populacijo gostiteljev.

Epidemije nalezljivih bolezni imajo štiri skupne značilnosti. Prvič, hitro in učinkovito se širijo med celotno populacijo. Drugič, to so akutne bolezni, zato v kratkem času bodisi umrete ali si popolnoma opomorete. Tretjič, tisti, ki si opomorejo, razvijejo protitelesa, ki jih pred to boleznijo ščitijo vsaj nekaj časa, včasih vse življenje. Četrtič, epidemične bolezni napadajo le ljudi. Vse štiri lastnosti pripomorejo k temu, da kmalu ni več kužnih ljudi, in ker mikrob ne preživi zunaj človeka, epidemija izzveni. Dokler seveda nova generacija ne doseže primerne starosti oziroma dokler od nekod ne pride okužena oseba, ki sproži novo epidemijo. V teh značilnostih tiči ključ do pravilnih ukrepov, ki jih mora izvajati človek.

Pa še nekaj, dodatna priložnost za mikrobe je bil razvoj trgovskih poti, ki so od rimskih časov povezovale prebivalstvo Evrazije in Sredozemlja. Takrat so koze med letoma 165 in 180 dosegle Rim kot Antonova kuga in pobile na milijone meščanov. Podobno se je kuga prvič pojavila v Evropi kot Justinijanova kuga (542–43 n. st.). Toda kot epidemija je s polno močjo zadela Evropo šele leta 1346, ko se je vzdolž evrazijske osi odprla nova pot za kopensko trgovanje s Kitajsko in so iz okuženih predelov začela prihajati živalska krzna, polna bolh. Tudi koronavirus se je držal te smeri, tokrat ob pomoči letalskega prometa.

Pojdite ven na pomladno sonce, gibajte se, nadihajte se in ob dobrem razpoloženju boste okrepili imunski sistem in ostali zdravi. Ne pustite se zastrašiti! ❐

NAGRADNA KRIŽANKA 3

Nagrajenci, ki so pravilno rešili križanko v glasilu Slamnik št. 3-2020:

Ema Prešeren iz Domžal (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu F. Bernika za sezono 2019/2020)

Pavla Kmetič iz Domžal (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu F. Bernika za sezono 2019/2020)

Cilka Osolnik iz Domžal (2 vstopnici za ogled filma v Kulturnem domu F. Bernika za sezono 2019/2020)

Nagrade podarja:
Kulturni dom Franca Bernika Domžale, Ljubljanska cesta 61, 1230 Domžale

Rešitev križanke je:
TOMČEVA DVORANA

NAGRADNA KRIŽANKA 4
Nagrajuje Kulturni dom Franca Bernika Domžale

Nagrade:

Trikrat po dve vstopnici za ogled filma v KD Franca Bernika Domžale za sezono 2019/2020

Pravilno geslo križanke nam lahko pošljete do ponedeljka, 18. 5. 2020, na naslov: Uredništvo Slamnika, Ljubljanska c. 61, 1230 Domžale ali na el. naslov slamnik@kd-domzale.si. Imena in priimki ter kraj izžrebanih dobitnikov nagrad bodo objavljeni v naslednji številki.

NAGRADNA KRIŽANKA 4
Kulturni dom
Franca Bernika, p. p. 2
1230 Domžale

AVTOR: GREGA RIHTAR	NAŠA PESNICA (ADA)	HAZARDNA IGRA S KARTAMI	POBUDNICA, NAVDIHOVALKA	NADZEMNI DELI REPE	RIBA KRAP	PISEC ANALOV	RASTLINE, KI RASTEJO NA DOLOČENEM OBMOČJU, RASTLINSTVO	GESLO	MLAD GOZD, GAJ	NAŠA IGRALKA (BERNARDA)	ODPRTA TELESNA POŠKODBA	VRANIČNI PRISAD PRI GOVEDU	UJEMANJE SAMOGLASNIKOV V ZAKLJUČNIH BESEDAH VERZOV		NEZNANKA V MATEMATIKI	ČEBELJA TVORBA V PANJU
RDEČE LIČILO ZA USTNICE													ZA POLTON ZVIŠANI A / ŠESTA SURA V KORANU			
BIBLIJSKO IME ZA PALESTINO							VESEL ITALIJANSKI PLES / VARILSKI SPOJ									
NENAVADNOST, POSEBNOST																
GOVOREČI SLOG GLASBE				NAČRT / SLIKAR IN GRAFIK DEBENJAK					MESTO V MONGOLIJI / IZRAELSKI DIRIGENT VOLKOV						REKA NA JUGOVZHODU NIZOZEMSKE	ATEK, ATI
LEVI PRITOK SARTHE V FRANCIJI					PREBIVALCI IRSKE / PARJENJE, SRNJADI, GAMSOV					VZDEVEK, NAZIV	GRENEK APERITIV / ANSAMBEL ŠESTIH PEVCEV					
SPODNJA NOSILNA PRAVOKOTNA PLOŠČA PRI STEBRIH, KIPIH, SPOMENIKIH, PODNOŽJE		TKANINA S PREČNIMI REBRI / IGRALEC REDFORD					SVETLOBNI POJAV OB NEVIHTI						TEMNI DEL DNEVA			
SREDNJEINDIJSKI JEZIK							AMERIŠKI ARHITEKT (CHARLES) / KATRAN						KLOP, PRŠICA / PEŠČENA MORSKA OBALA			
TROPSKA VODNA RASTLINA						RIBIŠKI KAVELJČEK / AVSTRIJSKI ARHITEKT (ADOLF)						URNA / MRTVAŠKI ODER				
LJUDSTVO V VZHODNI NIGERIJI				SLADKOVODNA RIBA / POJAV NA MORJU					STARA ENOTA ZA MERJENJE DELA	ZDRAVILIŠČE V V BELGIJI / AM. IGRALKA LONG				JUNAKINJA ROMANA APRIL MIRE MIHELIČ	VAŽNA ZAČIMBA	POSAMEZNA RASTLINA VINSKE TRTE
ŽIVEC					EKSPERT ZA ORIENTALISTIKO / LIDIJA OSTERC											
PRIPRAVA ZA TRKANJE NA VRATIH							LUKSEMBURŠKI KIPAR, ARHITEKT IN OBLIKOVALEC (ROB)						ZORA, SVIT			
TRIJE KRALJI V PERGAMONU								MOŠKE SPODNJE HLAČE					DANSKI OTOK V MALEM BELTU			

POMOČ: ANTRAKS-vranični prisad pri govedu, **ENAM**-šesta sura v Koranu, **NARAN**-mesto v Mongoliji, **PLINTA**-podnožje pri stebrih, **PRAKRT**-srednjeindijski jezik, **ROER**-reka na jugovzhodu Nizozemske, **ROMANESKA**-vesel italijanski ples